การศึกษาวัจนลีลาของประมวลกฎหมายอาญา

โดย
นางสาวกฤติกา ผลเกิด

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย
ภาควิชาภาษาไทย
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-464-410-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

A STYLISTIC STUDY OF CRIMINAL CODE

By

Krittika Phonkoet

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF ARTS

Department of Thai

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2003

ISBN 974-464-410-9

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาวัจนลีลาของประมวลกฎหมายอาญา” เสนอโดย นางสาวกฤติกา ผลเกิด เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

……...
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่……เดือน……..…….พ.ศ. ……..……...

ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
รองศาสตราจารย์สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

……ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลยา ช้างขวัญยืน)
……/ ……..……/ ……...

……กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ)
……/ ……..……/ ……...

……กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปัญญา ดาวจรัสแสงชัย)
……/ ……..……/ ……...

……กรรมการ
(อาจารย์ ดร. หม่อมหลวงจรัลวิไล จรูญโรจน์)
……/ ……..……/ ……..……

K 44202201 : สาขาวิชาภาษาไทย
คำสำคัญ : ประมวลกฎหมายอาญา / การศึกษาวัจนลีลา

กฤติกา ผลเกิด : การศึกษาวัจนลีลาของประมวลกฎหมายอาญา (A STYLISTIC STUDY OF CRIMINAL CODE) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ : รศ.สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ. 262 หน้า. ISBN 974-464-410-9

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและจำแนกชนิดของสาระในมาตราต่าง ๆ ศึกษารูปวากยสัมพันธ์ ศึกษากลวิธีการเชื่อมโยงความ และศึกษาศัพท์เฉพาะในประมวลกฎหมายอาญา

ผลการศึกษาพบว่าประมวลกฎหมายอาญา ประกอบด้วยชนิดของสาระ 4 ชนิด ได้แก่ สาระชนิดที่เป็นข้อบังคับ สาระชนิดที่เป็นคำอนุญาต สาระชนิดที่เป็นคำจำกัดความ และสาระชนิดที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ ทั้งนี้สาระชนิดที่เป็นข้อบังคับยังสามารถแบ่งย่อยได้ 2 แบบ คือ สาระชนิดที่เป็นข้อบังคับแบบไม่มีเงื่อนไข และสาระชนิดที่เป็นข้อบังคับแบบมีเงื่อนไข สาระแต่ละชนิดมีความสัมพันธ์กับรูปวากยสัมพันธ์ กล่าวคือ องค์ประกอบบังคับของสาระแต่ละชนิดจะแสดงลักษณะเฉพาะของสาระชนิดนั้น ๆ และรูปวากยสัมพันธ์ก็จะแปรตามชนิดของสาระด้วย

ด้านกลวิธีการเชื่อมโยงความ พบว่ามี 3 ประเภท คือ การอ้างอิง การใช้คำเชื่อม และการซ้ำ ส่วนศัพท์เฉพาะนั้นมีการให้ความหมายที่แตกต่างกับภาษาไทยมาตรฐาน 4 ประการ คือ ความหมายของคำศัพท์กว้างออก ความหมายของคำศัพท์แคบเข้า ความหมายของคำศัพท์ย้ายที่ และความหมายของคำศัพท์คาบเกี่ยว

ความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของสาระกับรูปวากยสัมพันธ์และกลวิธีการเชื่อมโยงความ รวมทั้งศัพท์เฉพาะที่ศึกษานี้แสดงให้เห็นวัจนลีลาของประมวลกฎหมายอาญาที่มีลักษณะภาษาเฉพาะแตกต่างกับภาษาไทยมาตรฐาน

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2546
ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์.....

K 44202201 : MAJOR : THAI
KEY WORD : CRIMINAL CODE / A STYLISTIC STUDY

KRITTIKA PHONKOET : A STYLISTIC STUDY OF CRIMINAL CODE. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. SUWATTANA LIAMPRAWAT. 262 pp. ISBN 974-464-410-9.

This thesis is the attempt to study about the type of content, syntactic form, cohesion and technical term of criminal code.

The result of the study reveals that there are four types of content in criminal code. The four types of content are command, permission, definition and declaration. Moreover, the command type of content can be categorized into two subtypes, which are conditioned command and unconditioned command.

The research also shows that there is a relationship between the types of content and the syntactic forms of the language. The components found in each type of content reveal the unique characteristic of the certain content. The syntactic forms are also varied according to the types of content.

There are three different ways of cohesion in criminal code found in this research. The new content is cohered to the previous content by referring to the content mentioned earlier, using conjunctions or using reduplication.

Furthermore, the meanings of the technical terms used in criminal code are different from the meaning of the certain terms used in general in four ways. Firstly, the meaning of the technical terms is more specific than the meaning of those terms used generally. Secondly, the meaning of the technical terms is less specific than the meaning of those terms used generally. Thirdly, the meaning of the technical terms is totally changed from the meaning of those terms used in general. Fourthly, the meaning of the technical terms is slightly changed from the meaning of those terms used in general.

The relationship between the types of content and the syntactic forms, cohesion and technical terms found in criminal code mentioned above reflects the style of criminal code which is different from that in standard Thai.

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

Department of Thai Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2003
Student's signature……..…..
Thesis Advisor's signature……...…….

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ลงได้ เนื่องด้วยผู้เขียนได้รับความเมตตาอย่างสูงของรองศาสตราจารย์สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ทั้งยังให้คำปรึกษา คำแนะนำ และตรวจแก้วิทยานิพนธ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลยา ช้างขวัญยืน รองศาสตราจารย์สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปัญญา ดาวจรัสแสงชัย และอาจารย์ ดร.หม่อมหลวงจรัลวิไล จรูญโรจน์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ให้ความเมตตาและถ่ายทอดความรู้อันเป็นประโยชน์ต่อผู้เขียน

ขอกราบขอบพระคุณ คุณครูและอาจารย์ทุกท่านของผู้เขียนนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่ได้อบรมสั่งสอน หล่อหลอม และขัดเกลาผู้เขียนด้วยความเมตตายิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อและคุณแม่ ผู้ให้ชีวิต ความคิด ความรัก ความห่วงใยและเป็นกำลังใจอันสำคัญ ตลอดจนให้การสนับสนุนผู้เขียนในทุก ๆ ด้าน ขอขอบพระคุณคุณอาผู้ดูแลผู้เขียนยามเยาว์วัยด้วยความรักและความเอาใจใส่ ขอขอบคุณพี่ชายและพี่สาวที่แสนดี รวมทั้งกำลังใจเล็ก ๆ จากหลานชายสุดที่รัก

ขอขอบคุณ อาจารย์ราตรี แจ่มนิยม คุณสุดารัตน์ ตัณฑะอาริยะ คุณมัชฌิมา สุขคง คุณธัญพงษ์ จอมพารา รวมทั้งพี่ ๆ น้อง ๆ และกัลยาณมิตรทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และแบ่งปันรอยยิ้มอันอบอุ่นให้แก่กัน ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่มีค่าตลอดระยะเวลาที่ผู้เขียนศึกษาในสถาบันแห่งนี้

ขอขอบคุณ คุณวรรณวีร์ จึงสำราญพงศ์ เพื่อนผู้ให้ความช่วยเหลือในทุกโอกาสและเป็นกำลังใจมาตลอดระยะเวลาแห่งความเป็นเพื่อน และขอขอบคุณอาจารย์จิตราวดี สิงหนิยม เพื่อนผู้ช่วยเหลือด้านการแปลบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ทั้งยังให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์และให้กำลังใจผู้เขียนเสมอมา

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ด้านข้อมูลประกอบการศึกษาวิทยานิพนธ์

สุดท้ายผู้เขียนขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่พิจารณามอบทุนอุดหนุนการทำวิทยานิพนธ์จากงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแก่ผู้เขียน เพื่อเป็นทุนในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... จ

กิตติกรรมประกาศ..... ฉ

สารบัญแผนภูมิ..... ฌ

บทที่

1 บทนำ..... 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1

ความมุ่งหมายของการศึกษา..... 5

สมมุติฐานของการศึกษา..... 5

ขอบเขตของการศึกษา..... 5

วิธีดำเนินการศึกษา..... 6

คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา..... 8

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 9

เครื่องหมายและอักษรย่อที่ใช้ในการศึกษา..... 9

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 10

การศึกษาภาษาในกฎหมาย..... 10

แนวคิดทางภาษาที่ใช้ศึกษาวิเคราะห์..... 18

ประวัติความเป็นมาของประมวลกฎหมายอาญา..... 37

ลักษณะและความมุ่งหมายของประมวลกฎหมายอาญา..... 42

3 ชนิดของสาระและรูปวากยสัมพันธ์..... 52

ชนิดของสาระในมาตราต่าง ๆ 52

สาระชนิดที่เป็นข้อบังคับ..... 53

สาระชนิดที่เป็นคำอนุญาต..... 59

สาระชนิดที่เป็นคำจำกัดความ..... 64

สาระชนิดที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ..... 67

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ หน้า
รูปวากยสัมพันธ์ของสาระชนิดต่าง ๆ..... 72
รูปวากยสัมพันธ์ของสาระชนิดที่เป็นข้อบังคับ..... 72
รูปวากยสัมพันธ์ของสาระชนิดที่เป็นคำอนุญาต..... 79
รูปวากยสัมพันธ์ของสาระชนิดที่เป็นคำจำกัดความ..... 83
รูปวากยสัมพันธ์ของสาระชนิดที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ..... 88
ความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของสาระกับรูปวากยสัมพันธ์..... 90
การเปรียบเทียบรูปวากยสัมพันธ์ระหว่างภาษาในประมวลกฎหมายอาญา
กับภาษาไทยมาตรฐาน..... 96
4 กลวิธีการเชื่อมโยงความและศัพท์เฉพาะ..... 100
กลวิธีการเชื่อมโยงความ..... 100
การอ้างอิง..... 101
การใช้คำเชื่อม..... 107
การซ้ำ..... 113
ศัพท์เฉพาะ..... 115
ความหมายของคำศัพท์กว้างออก..... 115
ความหมายของคำศัพท์แคบเข้า..... 118
ความหมายของคำศัพท์ย้ายที่..... 120
ความหมายของคำศัพท์คาบเกี่ยว..... 124
5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ..... 127
สรุปผลการศึกษา..... 127
อภิปรายผลการศึกษา..... 131
ข้อเสนอแนะ..... 132
บรรณานุกรม..... 133
ภาคผนวก..... 137
ภาคผนวก ก. ชนิดของสาระในประมวลกฎหมายอาญา..... 138
ภาคผนวก ข. มาตราที่การแก้ไขเพิ่มเติมเป็นปัจจุบัน..... 254
ประวัติผู้วิจัย..... 262

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่

1 แผนภูมิวงกลมแสดงปริมาณสาระชนิดที่เป็นข้อบังคับ..... 58
2 แผนภูมิวงกลมแสดงปริมาณสาระชนิดที่เป็นคำอนุญาต..... 63
3 แผนภูมิวงกลมแสดงปริมาณสาระชนิดที่เป็นคำจำกัดความ..... 67
4 แผนภูมิวงกลมแสดงปริมาณสาระชนิดที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ..... 70
5 แผนภูมิวงกลมสรุปจำนวนสาระชนิดต่าง ๆ..... 71

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์เป็นสัตว์สังคม เมื่อมาอยู่รวมกันเป็นจำนวนมากย่อมก่อให้เกิดปัญหาหรือความขัดแย้งได้ เพราะสัญชาตญาณของมนุษย์ชอบทำตามใจตนเองและรักความอิสระ[1] ซึ่งทำให้ผู้มีอำนาจสูงสุดของรัฐอันเป็นสังคมขนาดใหญ่มีความจำเป็นต้องบัญญัติกฎหมายมาใช้เป็นเครื่องมือในการรักษาความสงบเรียบร้อยให้เกิดขึ้นในสังคมจึงมีหลักกฎหมายว่า "ความไม่รู้กฎหมายไม่เป็นข้อแก้ตัว" กล่าวคือ ผู้ใดจะกล่าวอ้างว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อปฏิเสธความรับผิดไม่ได้ แต่ในทางปฏิบัติมีเพียงบุคคลกลุ่มหนึ่งเท่านั้นที่มีความรู้ความเข้าใจกฎหมายเป็นอย่างดี อาทิ ผู้ที่ศึกษาสาขานิติศาสตร์ ผู้ที่ใช้กฎหมายเป็นวิชาชีพ เช่น ผู้พิพากษา อัยการ ทนายความ เป็นต้น ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชที่พระราชทานแก่สำนักงานอัยการสูงสุด ความว่า

> ประชาชนในที่บางส่วนนั้นไม่ทราบถึงกฎหมาย ด้วยเหตุที่เจ้าหน้าที่หรือฝ่ายปกครองไม่ได้มีโอกาสชี้แจง และประชาชนเหล่านั้นก็ไม่มีโอกาสที่จะทราบว่าเราจะวางหลักเกณฑ์ไว้อย่างไร อันนี้เป็นปัญหาใหญ่ที่จะให้ปกครองหรือความเรียบร้อยเกิดขึ้นได้ก็ต้องนำความรู้ไปถึงประชาชน [2]

สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนและได้เผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนเสมอมา

---

[1]นพวรรณ เพ็ชรรัตน์ และสุมนมาลย์ นิ่มเนติพันธ์, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เจริญผล, 2528), 20.

[2]สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน สำนักงานอัยการสูงสุด, คู่มือกฎหมายเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของประชาชน (ม.ป.ท. , ม.ป.ป.), 1.

แต่ปรากฏว่ายังมีบุคคลบางกลุ่มที่ไม่รู้กฎหมาย ซึ่งอาจทำให้บุคคลนั้นเสียสิทธิ์อันพึงมีหรืออาจถูกผู้ที่รู้กฎหมายเอารัดเอาเปรียบได้ ประการสำคัญคือการทำความเข้าใจกฎหมายนั้นไม่สามารถตีความเฉพาะตัวอักษรได้ เพราะบางถ้อยคำต้องอาศัยบริบทหรือข้อความแวดล้อมรวมถึงเจตนารมณ์ของผู้ร่างกฎหมายในการตีความด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประมวลกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงความผิดและโทษที่ผู้กระทำพึงได้รับ ซึ่งโทษในทางอาญามีทั้งสิ้น 5 ประการ คือ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน รวมทั้งยังมีวิธีการเพื่อความปลอดภัยอีก 5 ประการ ได้แก่ กักกัน ห้ามเข้าเขตกำหนด เรียกประกันทัณฑ์บน คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล และห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง การทำความเข้าใจกฎหมายอาญาจึงต้องพิจารณาถ้อยคำและเจตนารมณ์ประกอบกัน ประมวลกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายทั่วไปไม่ใช่กฎหมายพิเศษ เช่น พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 พระราชบัญญัติจราจรทางบกเป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงมีบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 17 กล่าวว่า *"บทบัญญัติในภาค 1 แห่งประมวลกฎหมายนี้ให้ใช้ในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วยเว้นแต่กฎหมายนั้น ๆ จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น"*

ถ้อยคำหรือภาษาของกฎหมายไทยนั้นมีวิวัฒนาการมาเป็นระยะเวลายาวนานนับแต่สมัยสุโขทัย ดังปรากฏในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหง ภาษาที่ใช้มีความสละสลวย ส่วนใหญ่ใช้คำไทยแท้ และนิยมใช้รูปประโยคแบบเอกรรถประโยค การใช้ภาษาในกฎหมายสมัยอยุธยาก็ยังคงลีลาภาษาเช่นเดียวกับสมัยสุโขทัย กระทั่งสมัยรัตนโกสินทร์ได้มีการชำระกฎหมายตราสามดวงขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 1 ลีลาภาษาที่ใช้จึงเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด จากการศึกษา "ภาษากฎหมายไทย" ของ ธานินทร์ กรัยวิเชียร และในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการปฏิรูปกฎหมายให้เป็นไปตามหลักสากลจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงภาษากฎหมายไทยครั้งใหญ่เช่นกัน ดังที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับภาษากฎหมายในตัวบทกฎหมายว่า

> อนึ่งเป็นการจำเป็นที่จะต้องแต่งกฎหมายไว้โดยถ้อยคำอันชัดเจนแลแน่นอนว่า สิ่งใดชอบด้วยกฎหมาย สิ่งใดผิด เพื่อว่าจะได้มีทางที่สงไสย ฤๅทุ่งเถียงกันด้วยถ้อยคำที่แปลความประสงค์ของกฎหมายนั้นอย่างน้อยที่สุดที่จะ มีได้ ฯลฯ [3]

---

[3]คณะกรรมการจัดงานฉลองวันเถลิงถวัลยราชสมบัติ ครบ 100 ปี ในพระบาทสมเด็จ-พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, การปฏิรูประบบกฎหมายและการศาลในรัชสมัยพระบาทสมเด็จ ฯ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระปิยะมหาราช (ม.ป.ท. , 2511), 22.

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

การศึกษาเปรียบเทียบภาษากฎหมายในอดีตกับภาษากฎหมายในปัจจุบันเป็นลักษณะหนึ่งที่บ่งชี้ถึงความเปลี่ยนแปลงของภาษากฎหมาย เห็นได้จากวิทยานิพนธ์เรื่อง "บทวิเคราะห์เปรียบเทียบในกฎหมายตราสามดวงและกฎหมายปัจจุบัน : กฎหมายครอบครัว" ของ กอบพร จันทนาคร

นอกจากนี้ยังมีผู้ศึกษาภาษากฎหมายไทยพบว่าภาษากฎหมายมีลักษณะเฉพาะแบบที่แตกต่างกับภาษาที่ใช้ทั่วไปหลายรูปแบบ อาทิ การศึกษาการนิยามศัพท์ การศึกษาตามแนวภาษาศาสตร์สังคม แต่มีเพียง มลุลี พรโชคชัย ที่ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาวัจนลีลาของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย" อันเป็นการศึกษาลักษณะเฉพาะแบบของภาษากฎหมายประเภทหนึ่งที่พิจารณาเจตนารมณ์ของผู้ร่างกฎหมายเป็นเกณฑ์ในการจำแนกชนิดของสาระ ซึ่งสอดคล้องกับการทำความเข้าใจกฎหมายที่ต้องพิจารณาภาษาและเจตนารมณ์ของผู้ร่างกฎหมายควบคู่กันเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้ใช้กฎหมายและผู้ใช้ภาษา จากการศึกษาประมวลกฎหมายอาญา ผู้ศึกษาพบว่าการตีความประมวลกฎหมายอาญามีความเคร่งครัดยิ่งกว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพราะในทางอาญาถ้าการกระทำความผิดใดไม่เข้าองค์ประกอบของความผิด[4] ที่ระบุไว้ในข้อกฎหมายก็จะไม่สามารถตีความโดยการเทียบเคียงบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งได้แต่ในทางแพ่งสามารถทำได้ ภาษาที่ใช้ในประมวลกฎหมายอาญาจึงน่าจะกระชับ รัดกุม และมีรูปวากยสัมพันธ์ที่แน่นอนกว่า ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาวัจนลีลาของประมวลกฎหมายอาญาโดยมุ่งศึกษาและจำแนกชนิดของสาระตามเกณฑ์วัจนกรรมซึ่งจะพิจารณาบริบทและเจตนาของผู้ร่างกฎหมาย ศึกษารูปวากยสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของสาระกับรูปวากยสัมพันธ์ กลวิธีการเชื่อมโยงความและศัพท์เฉพาะที่ใช้ในประมวลกฎหมายอาญา ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2540

ในการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ผู้ศึกษาพบว่าภาษาที่ใช้ในประมวลกฎหมายอาญามีความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของสาระกับรูปวากยสัมพันธ์ เช่น สาระชนิดที่เป็นข้อบังคับจะมีส่วน

---

[4]องค์ประกอบของความผิดทางอาญา โดยทั่วไปแบ่งออกเป็นองค์ประกอบภายนอกและองค์ประกอบภายใน ซึ่งองค์ประกอบภายนอกประกอบด้วย ผู้กระทำ การกระทำ กรรมของการกระทำ ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล และในบางกรณีอาจมีส่วนพิเศษอื่น ๆ เช่น เวลากลางคืน ในความผิดฐานลักทรัพย์ เป็นต้น ส่วนองค์ประกอบภายในประกอบด้วย เจตนา ประมาท และองค์ประกอบภายในอื่น ๆ เช่น มูลเหตุชักจูงใจ เป็นต้น

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

ของข้อบังคับเป็นองค์ประกอบบังคับ และมีรูปวากยสัมพันธ์ที่ปรากฏคำว่า *ให้, มิให้, ต้อง, ไม่ต้อง* หรือ *เป็น* ซึ่งลักษณะดังกล่าวจะไม่พบในสาระชนิดอื่น

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างรูปวากยสัมพันธ์กับชนิดของสาระที่ปรากฏในภาษาของประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ผู้ศึกษาพบว่าชนิดของสาระหรือมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับรูปวากยสัมพันธ์ ซึ่งแตกต่างกับภาษาไทยมาตรฐานที่การแสดงเจตนาและรูปวากยสัมพันธ์อาจมีความสอดคล้องกันหรือไม่ก็ได้ อาทิ ประโยค “ไปหยิบน้ำมาหน่อย” กับ “หิวน้ำจัง” ทั้ง 2 ประโยคมีโครงสร้างไวยากรณ์ต่างกันแต่แสดงเจตนาแบบคำสั่งเช่นเดียวกัน หากเปรียบเทียบรูปวากยสัมพันธ์ในภาษาของประมวลกฎหมายอาญากับภาษาไทยมาตรฐานโดยผู้ศึกษาเป็นผู้บอกภาษาแล้วจะพบว่าภาษาของประมวลกฎหมายอาญามีการเรียงประโยคซับซ้อนมากกว่าภาษาไทยมาตรฐาน กล่าวคือ รูปวากยสัมพันธ์ในภาษาของประมวลกฎหมายอาญาจะมีส่วนขยายทั้งในระดับคำ ระดับวลี และระดับประโยค จึงทำให้การเรียงประโยคมีความซับซ้อนมากกว่าภาษาไทยมาตรฐาน

ส่วนกลวิธีการเชื่อมโยงความนั้นถือเป็นกลไกสำคัญของภาษาที่มีลักษณะเป็นข้อความที่เกี่ยวเนื่องกันอย่างภาษาของประมวลกฎหมายอาญา กลวิธีการเชื่อมโยงความที่พบมีหลายลักษณะ เช่น การใช้คำเชื่อมแสดงเงื่อนไข ดังตัวอย่าง

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

> มาตรา 2 วรรค 1 “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย”

นอกจากนี้ผู้ศึกษายังพบว่าภาษาที่ใช้ในประมวลกฎหมายอาญามีลักษณะเฉพาะแบบด้านต่าง ๆ อีก เช่น ศัพท์ในประมวลกฎหมายอาญามีความหมายแตกต่างกับภาษาไทยมาตรฐาน โดยผู้ศึกษาพิจารณาการให้ความหมายเป็นเกณฑ์ ทั้งนี้ได้เปรียบเทียบระหว่างพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 กับ พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เช่น ความหมายของคำว่า “เคหสถาน” ตามพจนานุกรมทั้งสองเล่มนั้นจะมีลักษณะต่างกัน กล่าวคือ ความหมายตามพจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทยจะหมายถึง “ที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น เรือน โรง เรือ หรือแพ ซึ่งคนอยู่อาศัย และหมายความรวมถึงบริเวณของที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วยจะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม” ส่วนความหมายทั่วไปตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานจะหมายถึง “บ้านเรือน” ลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่าการให้ความหมายตาม

พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทยจะมีความหมายกว้างกว่าความหมายทั่วไปตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

ในการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นด้านชนิดของสาระ รูปวากยสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของสาระกับรูปวากยสัมพันธ์ กลวิธีการเชื่อมโยงความ และศัพท์เฉพาะ ผู้ศึกษาพบว่าลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นวัจนลีลาของประมวลกฎหมายอาญาว่ามีรูปแบบที่แตกต่างกับภาษาไทยมาตรฐาน ซึ่งการศึกษาวัจนลีลานี้จะทำให้เกิดความเข้าใจและเห็นลักษณะภาษาที่ใช้ในประมวลกฎหมายอาญา ทั้งยังช่วยให้ผู้ที่สนใจภาษากฎหมายมีความเข้าใจตัวบทกฎหมายยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษา

1. ศึกษาและจำแนกชนิดของสาระในมาตราต่าง ๆ ของประมวลกฎหมายอาญา
2. ศึกษารูปวากยสัมพันธ์ของประมวลกฎหมายอาญา
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของสาระกับรูปวากยสัมพันธ์
4. ศึกษากลวิธีการเชื่อมโยงความและศัพท์เฉพาะที่ใช้ในประมวลกฎหมายอาญา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สมมุติฐานของการศึกษา

ประมวลกฎหมายอาญามีลักษณะเฉพาะในด้านศัพท์และมีความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของสาระกับรูปวากยสัมพันธ์

ขอบเขตของการศึกษา

1. ศึกษาเฉพาะภาษาที่ใช้ในประมวลกฎหมายอาญา ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2540 ซึ่งรวบรวมโดยรองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอกหญิง นัยนา เกิดวิชัย ภาควิชากฎหมายปกครองและกฎหมายทั่วไป ส่วนวิชากฎหมายกองบังคับการวิชาการ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ โดยศึกษาวิเคราะห์ทุกมาตรา รวม 398 มาตรา

2. ผู้ศึกษาใช้เกณฑ์วัจนกรรม ของ John Austin[5] และ Searle[6] ในการจำแนกชนิดของสาระเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของสาระกับรูปวากยสัมพันธ์ โดยพิจารณาบริบทและเจตนา

3. ศึกษากลวิธีการเชื่อมโยงความที่ใช้ในประมวลกฎหมายอาญา

4. ศึกษาศัพท์เฉพาะในประมวลกฎหมายอาญา โดยพิจารณาการให้ความหมายที่แตกต่างกับภาษาไทยมาตรฐาน

วิธีดำเนินการศึกษา

1. สำรวจ รวบรวมข้อมูลและศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. นำข้อมูลจากประมวลกฎหมายอาญา ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2540 มาศึกษาวิเคราะห์ทุกมาตรา ตามลำดับดังนี้

2.1 ศึกษาวิเคราะห์ชนิดของสาระที่ปรากฏในแต่ละมาตราแล้วคัดลอกลงบัตรคำ เพื่อจำแนกและเรียบเรียงข้อมูล

2.2 จำแนกองค์ประกอบทางภาษาของสาระแต่ละชนิด

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[5]John Austin, How to do Things with Words (Oxford : Clarendon Press,1962), อ้างถึงในชัชวดี ศรลัมพ์, เอกสารประกอบการสอน วิชา 411 412 โครงสร้างของความหมายในภาษาไทย (คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544), 51. (อัดสำเนา)

[6] J.R. Searle, “Indirect speech acts,” In Cole and Morgan (1975) : 59 – 82, อ้างถึงใน ชัชวดี ศรลัมพ์, เอกสารประกอบการสอน วิชา 411 412 โครงสร้างของความหมายในภาษาไทย, 51 - 55.

2.3 วิเคราะห์รูปวากยสัมพันธ์ที่ปรากฏในองค์ประกอบของสาระแต่ละชนิดตามแนวคิดของพระยาอุปกิตศิลปสาร[7] วิจินตน์ ภาณุพงศ์[8] และธันวพร นาคอิ่ม[9]

2.4 ศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของสาระกับรูปวากยสัมพันธ์

2.5 ศึกษาเปรียบเทียบรูปวากยสัมพันธ์ระหว่างภาษาที่ใช้ในประมวลกฎหมายอาญากับภาษาไทยมาตรฐาน

2.6 จำแนกกลวิธีการเชื่อมโยงความและศัพท์เฉพาะที่ใช้ในประมวลกฎหมายอาญา แล้วคัดลอกข้อมูลลงบัตรคำ

2.7 ศึกษากลวิธีการเชื่อมโยงความที่ใช้ในประมวลกฎหมายอาญาตามเกณฑ์ของ สมทรง บุรุษพัฒน์[10] และชลธิชา บำรุงรักษ์[11]

2.8 ศึกษาวิเคราะห์ความหมายของคำศัพท์ที่แตกต่างกับภาษาไทยมาตรฐาน โดยเปรียบเทียบการให้ความหมายที่แตกต่างกันระหว่างพจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทยกับพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542

3. เรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ทุกประเด็น

4. สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[7] พระยาอุปกิตศิลปสาร, หลักภาษาไทย, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2544).

[8] วิจินตน์ ภาณุพงศ์, โครงสร้างของภาษาไทย : ระบบไวยากรณ์, พิมพ์ครั้งที่ 13 (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2538).

[9] ธันวพร นาคอิ่ม, “การวิเคราะห์โครงสร้างประโยคในข่าวในหนังสือจดหมายเหตุบางกอกรีคอร์เดอร์” (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545).

[10] สมทรง บุรุษพัฒน์, วจนะวิเคราะห์ : การวิเคราะห์ภาษาระดับข้อความ (นครปฐม : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537).

[11] ชลธิชา บำรุงรักษ์, การวิเคราะห์ภาษาระดับข้อความประเภทต่าง ๆ ในภาษาไทย เล่ม 1 - 2 (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539).

คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา

วัจนลีลา (Style) หมายถึง รูปแบบการใช้ภาษาแบบใดแบบหนึ่ง ซึ่งแตกต่างจากการใช้แบบอื่นโดยปริบทหรือสถานการณ์การใช้ภาษา[12]

วัจนกรรม (Speech Act) หมายถึง การกระทำโดยเจตนาของผู้พูดซึ่งแสดงออกในรูปของคำพูด เช่น คำสั่ง ขอโทษ ขอร้อง เป็นต้น ประโยคที่มีโครงสร้างทางไวยากรณ์เหมือนกันทุกประการ อาจเป็นวัจนกรรมที่ต่างกันได้ ในทางกลับกันประโยคที่มีโครงสร้างทางไวยากรณ์ต่างกันก็อาจเป็นวัจนกรรมเดียวกัน เช่น “ไปหยิบน้ำมาหน่อย” กับ “หิวน้ำจัง” แสดงให้เห็นว่าทั้ง 2 ประโยคล้วนแสดงวัจนกรรมแบบคำสั่งเช่นเดียวกัน [13]

การเชื่อมโยงความ (Cohesion) หมายถึง การศึกษาว่าข้อความแต่ละประเภทมีกลไกทางภาษาที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประโยคหรือระหว่างข้อความในลักษณะใดบ้าง[14]

สาระ หมายถึง แก่นหรือใจความสำคัญของบทบัญญัติที่ปรากฏในแต่ละมาตรา ซึ่งในแต่ละมาตราอาจมีมากกว่าหนึ่งสาระก็ได้ กล่าวคือ ในแต่ละมาตราอาจประกอบด้วยใจความสำคัญหลายใจความ นอกจากนี้บางมาตรายังแบ่งเป็นหลายวรรค[15] ในแต่ละวรรคก็อาจมีหลายสาระก็ได้[16]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[12]อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, ภาษาศาสตร์สังคม, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541),148.

[13]อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, คำจำกัดความศัพท์ในภาษาศาสตร์สังคม (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532), 90.

[14] เรื่องเดียวกัน, 6.

[15] “วรรค” ในทางกฎหมาย หมายถึง ย่อหน้าหนึ่ง ๆ ของบทบัญญัติในแต่ละมาตราของกฎหมาย

[16] มลุลี พรโชคชัย, “การศึกษาวัจนลีลาของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย” (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538), 35.

<u>เจตนา</u> หมายถึง ความตั้งใจ, ความจงใจ, ความมุ่งหมาย[17] ผู้ศึกษาใช้หมายถึงความมุ่งหมายหรือเจตนาในทางภาษา

<u>เจตนารมณ์</u> หมายถึง ความมุ่งหมาย[18] ผู้ศึกษาใช้หมายถึงความมุ่งหมายในทางกฎหมาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจลักษณะภาษาของประมวลกฎหมายอาญาในด้านชนิดของสาระ รูปวากยสัมพันธ์ กลวิธีการเชื่อมโยงความ และศัพท์เฉพาะ

2. เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาภาษาเฉพาะแบบที่เน้นความมุ่งหมายของผู้ใช้ภาษา เช่น ภาษาโฆษณาในสื่อสิ่งพิมพ์ ภาษาโฆษณาในสื่อโทรทัศน์วิทยุ ภาษาในสื่ออิเล็กทรอนิกส์

3. เป็นประโยชน์ต่อการร่างกฎหมายให้รัดกุมชัดเจนยิ่งขึ้น

เครื่องหมายและอักษรย่อที่ใช้ในการศึกษา

( )	หมายถึง	ส่วนที่อาจปรากฏหรือไม่ก็ได้
{ }	”	ส่วนที่อยู่ในเครื่องหมายจะเลือกปรากฏอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น
({ })	”	ส่วนที่อยู่ในเครื่องหมายอาจปรากฏหรือไม่ก็ได้ และหากปรากฏจะเลือกปรากฏอย่างใดอย่างหนึ่งจากตัวเลือกในเครื่องหมายนี้
_____	”	องค์ประกอบบังคับ เมื่อปรากฏในกรอบที่แสดงองค์ประกอบทางภาษาของสาระชนิดต่าง ๆ และใช้แสดงตัวอย่างในหัวข้อที่กล่าวถึง
[ ]	”	ส่วนที่อยู่ในเครื่องหมายจะปรากฏสับหลีกกันในสองตำแหน่ง
+	”	และ
∅	”	การละ
พจนา.กฎ	”	พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน
พจนา.2542	”	พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542
น.	”	หน้า

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

---

[17] ราชบัณฑิตยสถาน, <u>พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542</u> (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2546), 321.

[18] เรื่องเดียวกัน.

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้จำแนกเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษาภาษาในกฎหมาย

ส่วนที่ 2 แนวคิดทางภาษาที่ใช้ศึกษาวิเคราะห์

ส่วนที่ 3 ประวัติความเป็นมาของประมวลกฎหมายอาญา

ส่วนที่ 4 ลักษณะและความมุ่งหมายของประมวลกฎหมายอาญา

การศึกษาภาษาในกฎหมาย

ผู้ศึกษาพบว่าการศึกษาภาษาในกฎหมายตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีผู้สนใจศึกษาอย่างกว้างขวางทั้งนักภาษาและนักกฎหมาย โดยภาพรวมเป็นการศึกษาด้านการใช้ภาษาและแสดงลักษณะรูปแบบของภาษาในกฎหมาย อาทิ การศึกษาวิวัฒนาการของภาษา การศึกษาเชิงเปรียบเทียบ การศึกษาแนวภาษาศาสตร์สังคม การศึกษาวัจนลีลา การใช้ถ้อยคำ รูปประโยค การเชื่อมโยงความหรือสัมพันธสาร เป็นต้น การศึกษาภาษาในกฎหมายมีดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ธานินทร์ กรัยวิเชียรได้ศึกษาความเป็นมาและลักษณะเฉพาะของภาษากฎหมายไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบันดังได้กล่าวในหนังสือ “ภาษากฎหมายไทย” ว่าภาษากฎหมายไทยเป็นภาษาที่มีลักษณะเฉพาะและมีวิวัฒนาการมาเป็นลำดับ กล่าวคือ ภาษากฎหมายในสมัยสุโขทัยนับเป็นภาษาวรรณคดีได้เพราะมีความไพเราะ สละสลวย ดังปรากฏในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงเป็นการใช้สำนวนอย่างง่าย ๆ สั้น ๆ ใช้คำไทยแท้เป็นส่วนมาก รูปประโยคนิยมใช้แบบเอกรรถประโยค ส่วนในสมัยกรุงศรีอยุธยาและสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นภาษากฎหมายแม้จะไม่ดีเด่นเท่ากับสมัยสุโขทัยก็ยังนับเป็นวรรณคดีร้อยแก้วของไทยที่สำคัญ ครั้นเมื่อมีการปฏิรูประบบกฎหมายจากเดิมมาสู่ปัจจุบัน ภาษาอังกฤษประเภทฟังชั่นเนิล อิงลิช (Functional English) มามีอิทธิพลต่อภาษากฎหมายไทยทางด้านวากยสัมพันธ์ ส่วนทางด้านศัพท์

ภาษากฎหมายไทยยังมีลักษณะคงเดิมจนถึงปัจจุบัน อาจกล่าวได้ว่าภาษากฎหมายไทยในระบบกฎหมายปัจจุบันมิใช่ภาษาประเภทวรรณคดี หากเป็นภาษาทางวิชาการที่มีลักษณะเฉพาะแบบ

นอกจากนี้ธานินทร์ กรัยวิเชียร ได้กล่าวว่า โวหารกฎหมายที่ดีต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 6 ประการ คือ

ประการที่ 1 แจ้งชัดและปราศจากช่องโหว่ กล่าวคือ ภาษาที่ใช้ต้องถูกต้อง เข้าใจง่าย ถ้อยคำที่เลือกใช้ต้องตรงกับความหมายที่มุ่งหมายจะพูดหรือเขียน ภาษานั้นต้องแสดงความแน่นอนแห่งวัตถุประสงค์ของกฎหมายหรือของผู้กล่าว และต้องปราศจากข้อสงสัยในทางกฎหมาย รวมทั้งต้องอุดช่องโหว่ในแง่ของกฎหมายและภาษาอีกด้วย

ประการที่ 2 สั้นกะทัดรัด กล่าวคือ โวหารกฎหมายที่ดีต้องมีความกะทัดรัด ใช้คำโดยประหยัด ทุกคำที่เขียนต้องมีความหมาย เพราะถ้อยคำเพียงคำเดียวหากขาดหรือเกินอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านการตีความได้ในภายหลัง

ประการที่ 3 ใช้ถ้อยคำในภาษากฎหมายให้เป็นระเบียบเดียวกันโดยตลอด กล่าวคือ ในกฎหมายประเภทเดียวกัน ฉบับเดียวกันหรือแม้จะต่างฉบับกัน หากกล่าวถึงเรื่องเดียวกันก็ควรใช้ถ้อยคำเดียวกัน เว้นแต่จะมีความมุ่งหมายให้มีความหมายต่างกัน

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วังท่าพระ

ประการที่ 4 ใช้ถ้อยคำที่ใช้ในตัวบทกฎหมาย ดังที่ หยุด แสงอุทัย ให้แง่คิดว่า ถ้อยคำใดที่มีตำรากฎหมายหรือคำพิพากษาให้มีความหมายอย่างใดไว้แล้ว เมื่อผู้ร่างกฎหมายใช้ถ้อยคำนั้นก็หมายความว่าได้ยอมรับให้ถ้อยคำมีความหมายเช่นนั้น ถ้าประสงค์จะให้มีความหมายอย่างอื่นก็ต้องหาถ้อยคำอื่นมาใช้หรือเขียนบทวิเคราะห์ศัพท์แสดงความหมายไว้ให้ชัดเจนว่าประสงค์จะให้มีความหมายอย่างนั้น

ประการที่ 5 สุภาพนุ่มนวล กล่าวคือ เป็นเรื่องสามัญสำนึกซึ่งกฎหมายจะใช้ก็ต่อเมื่อมีความขัดแย้งหรือมีข้อพิพาทกัน การใช้ถ้อยคำที่รุนแรงย่อมเป็นเรื่องที่ผิดทั้งมารยาทและพลาดด้านจิตวิทยา

ประการที่ 6 สามารถจูงใจผู้ฟังผู้อ่านให้คล้อยตามได้ กล่าวคือ ตามปกติน้ำเสียงของภาษากฎหมายควรเรียบง่าย หนักแน่น และสม่ำเสมอ ถ้าหากจะมีการเน้นหรือการจูงใจผู้อ่านก็สมควรปรับน้ำเสียงให้เหมาะสมกับเรื่องที่กล่าวนั้นโดยเฉพาะ ตรงกันข้ามหากใช้น้ำเสียง

ไม่เหมาะสมก็อาจทำให้โวหารเสียไป ขาดน้ำหนักในการจูงใจ ซึ่งการจูงใจเพื่อให้คล้อยตามนั้นควรเป็นไปในลักษณะการยอมรับเหตุผลและข้อเท็จจริงตามกฎหมายเป็นสำคัญ[1]

กอบพร จันทนาคร ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “บทวิเคราะห์เปรียบเทียบในกฎหมายตราสามดวงและกฎหมายปัจจุบัน : กฎหมายครอบครัว” โดยมุ่งศึกษาเปรียบเทียบระหว่างภาษาที่ใช้ในการเขียนกฎหมายพระไอยการลักษณะผัวเมีย ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งในกฎหมายตราสามดวง กับกฎหมายครอบครัว หรือบรรพ 5 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ลักษณะ 1 การสมรส หมวด 1 – 6) ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2535 ซึ่งเป็นฉบับที่ใช้บังคับอยู่ในขณะศึกษาวิจัย การศึกษานี้เป็นการศึกษาด้านถ้อยคำ สำนวน ประโยค การเรียบเรียงข้อความ คำ และวลี ทั้งด้านความคล้ายคลึงและความแตกต่าง ผลการศึกษา พบว่า ภาษากฎหมายทั้ง 2 สมัย มีการใช้คำศัพท์และกฎไวยากรณ์ต่าง ๆ คล้ายคลึงกัน ทั้งนี้เพราะภาษาที่ใช้เป็นภาษาที่สืบทอดกันมา ส่วนความแตกต่างที่เกิดนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาและสภาพสังคม อย่างความแตกต่างด้านคำศัพท์ เช่น การใช้คำทับศัพท์ “อาวัล” ที่มาจากภาษาฝรั่งเศสว่า aval[2] ลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นถึงการรับอิทธิพลภาษาต่างประเทศอันบ่งบอกถึงสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป อาทิ การติดต่อค้าขายกับชาวต่างชาติในปัจจุบันมีมากกว่าอดีต ส่วนความแตกต่างด้านไวยากรณ์เป็นเรื่องของความถี่ในการใช้ประโยคและการเรียบเรียงข้อความบางแบบเท่านั้น

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

---

[1]ธานินทร์ กรัยวิเชียร, ภาษากฎหมายไทย, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร : จุฬา - ลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), 87-131.

[2]Aval มีที่มาจากภาษาฝรั่งเศสซึ่งเป็นคำยืมมาจากภาษาอาหรับ คำว่า hawâla ความหมายตามพจนานุกรมกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หมายถึง ผู้ค้ำประกันตั๋วเงิน กล่าวคือ เมื่อมีหนี้เกิดขึ้นลูกหนี้จะนำบุคคลมาค้ำประกันหนี้นั้นก็ได้ เรียกบุคคลนั้นว่า “ผู้ค้ำประกัน” สำหรับตั๋วแลกเงิน ผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลังจะหาคนมาค้ำประกันตั๋วเงินก็ได้เช่นเดียวกัน แต่เราเรียกบุคคลนั้นว่า “อาวัล” ดูเพิ่มเติมใน พระวรภักดิ์พิบูลย์, พจนานุกรมกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (พระนคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์, 2511), 392.

นอกจากนี้ภาษาในกฎหมายปัจจุบันมีการใช้นามวลีที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “การ” หรือ “การที่” ซึ่งเป็นลักษณะที่ไม่ปรากฏในกฎหมายตราสามดวง สังเกตได้ว่าเกิดจากอิทธิพลของภาษาอังกฤษ[3]

ดุลยการณ์ กรณฑ์แสง ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์การนิยามคำศัพท์ภาษากฎหมาย : กฎหมายครอบครัวและมรดก” เป็นการศึกษาวิเคราะห์ความหมายของศัพท์กฎหมายในเรื่องครอบครัวและมรดกด้านองค์ประกอบทางความหมาย (Componential analysis) โดยมุ่งที่จะรวบรวมการอธิบายองค์ประกอบทางความหมายจากเอกสารที่เกี่ยวกับกฎหมายต่าง ๆ อาทิ ประมวลกฎหมาย คำพิพากษาศาลฎีกา ตำรา เพื่อเปรียบเทียบกับการนิยามคำศัพท์ของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ผลการศึกษา พบว่า การอธิบายความหมายของศัพท์ส่วนใหญ่ในเอกสารกฎหมายมีความสมบูรณ์ตามองค์ประกอบทางความหมาย และเมื่อนำมาเปรียบเทียบคำนิยามศัพท์ในพจนานุกรม พบว่า พจนานุกรมกฎหมายบางเล่มไม่ได้อธิบายองค์ประกอบทางความหมายที่สำคัญของศัพท์ ซึ่งมีทั้งการขาดองค์ประกอบที่สำคัญทุกประการและการอธิบายความหมายไม่ชัดเจน พจนานุกรมกฎหมายบางเล่มอธิบายความหมายของศัพท์แคบกว่าความหมายทั่วไป พจนานุกรมกฎหมายบางเล่มให้ความหมายทั่วไปและความหมายในทางกฎหมาย พจนานุกรมกฎหมายบางเล่มใช้ศัพท์ที่เข้าใจยาก และบางเล่มก็มิได้อธิบายความหมายของศัพท์ เป็นเพียงการซ้ำศัพท์ที่ต้องการอธิบาย นอกจากนี้ลักษณะการนิยามคำศัพท์กฎหมายที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 พบว่า ศัพท์ที่อธิบายความหมายในทางกฎหมายบางศัพท์ยังไม่สามารถอธิบายความหมายได้ชัดเจน เนื่องจากความหมายไม่ครอบคลุมตามที่กฎหมายประสงค์ มีการใช้คำอธิบายอ้างถึงซึ่งกันและกัน (Cross reference) และไม่ได้ให้รายละเอียดทางความหมายของศัพท์ ทั้งนี้ศัพท์ที่มีความหมายทั่วไปบางศัพท์ก็ไม่สามารถนำมาอ้างอิงความหมายในทางกฎหมายได้ เนื่องจากความหมายกว้างกว่าที่

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

---

[3]กอบพร จันทนาคร, “บทวิเคราะห์เปรียบเทียบภาษาในกฎหมายตราสามดวงและกฎหมายปัจจุบัน : กฎหมายครอบครัว” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530).

กฎหมายประสงค์ ดังนั้นการใช้คำอธิบายอ้างถึงซึ่งกันและกัน (Cross reference) ก็ไม่มีความหมายเหมือนกันทุกประการ[4]

มลุลี พรโชคชัย ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาวัจนลีลาของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย" เป็นการศึกษาและจำแนกชนิดของสาระในมาตราต่าง ๆ รวมทั้งศึกษารูปวากยสัมพันธ์ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย นอกจากนี้ยังศึกษาศัพท์และสำนวนเฉพาะที่ใช้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทยด้วย ผลการศึกษาพบว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย สามารถจำแนกชนิดของสาระได้ 4 ชนิด ได้แก่ 1) สาระที่เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชนิดย่อย คือ แบบที่มีเงื่อนไขและแบบที่ไม่มีเงื่อนไขในการปฏิบัติตาม 2) สาระที่เป็นคำอนุญาต 3) สาระที่เป็นคำจำกัดความ 4) สาระที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์วัจนกรรม (Speech Act) ในการจำแนกโดยพิจารณาเจตนาของผู้ร่างกฎหมาย และเมื่อวิเคราะห์ด้านวากยสัมพันธ์ พบว่า สาระแต่ละชนิดมีรูปวากยสัมพันธ์ที่เป็นลักษณะเฉพาะแตกต่างกันไป ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชนิดของสาระและรูปวากย-สัมพันธ์ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทยมีความสัมพันธ์กัน สำหรับศัพท์และสำนวนนั้นก็มีลักษณะเฉพาะที่ทำให้ภาษาในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แตกต่างกับภาษาปกติทั่วไป[5]

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

กาญจนา โรจนพานิช ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ภาษากฎหมายไทย : การศึกษาแนวภาษาศาสตร์สังคม" เป็นการศึกษาลักษณะภาษากฎหมายไทยด้านการเรียงคำในประโยค รูปประโยค และการเรียบเรียงสัมพันธสาร ทั้งนี้ได้นำผลที่วิเคราะห์ไปเปรียบเทียบกับภาษาบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวันในด้านความถี่ของการปรากฏ ผลการศึกษา พบว่า ภาษากฎหมายไทยมีรูปแบบการเรียงคำในประโยคที่มีลักษณะเป็นแบบ กริยา ห้าม / ให้ – กรรม และ

---

[4]ดุลยการณ์ กรณฑ์แสง, "การวิเคราะห์การนิยามคำศัพท์ภาษากฎหมาย : กฎหมายครอบครัวและมรดก" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537).

[5]มลุลี พรโชคชัย, "การศึกษาวัจนลีลาของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538).

ปรากฏรูปประโยคแบบอเนกรรถประโยคมากที่สุด ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะที่สำคัญของภาษากฎหมายไทย เพราะมีความต่างในการปรากฏอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเทียบกับภาษาบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวัน ส่วนด้านรูปแบบการเรียบเรียงสัมพันธสารในภาษากฎหมายไทยใช้กลไกทางภาษา 2 ลักษณะ คือ การเชื่อมโยงความโดยการแทนที่ และการเชื่อมโยงความโดยการใช้คำเชื่อมระหว่างประโยค[6]

วาทีรัตน์ กระจ่างพจน์ ได้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “วิเคราะห์ภาษาที่ใช้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1 – 6” เป็นการศึกษาลักษณะของภาษาที่ใช้ และเปรียบเทียบกับภาษามาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า สำนวนโวหารที่ปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีความไพเราะสละสลวย เช่น “มาตรา 15 สภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก และสิ้นสุดลงเมื่อตาย” ข้อความที่ขีดเส้นใต้แสดงให้เห็นความคล้องจองกันของถ้อยคำ ในด้านศัพท์พบว่ามีปรากฏทั้งที่ใช้เช่นเดียวกับภาษาที่ใช้โดยทั่วไปและที่ใช้เฉพาะในภาษากฎหมาย ส่วนรูปประโยคที่ใช้จะมีลักษณะคล้ายกับภาษามาตรฐาน กล่าวคือ มีรูปประโยคแบบบอกเล่า ประโยคปฏิเสธ ประโยคคำสั่ง ส่วนประโยคคำถามและประโยคเชิงขอร้องไม่มีใช้ในภาษากฎหมาย เรื่องส่วนประกอบของประโยคในตัวบทกฎหมายถ้ามีกรณีเฉพาะหรือเงื่อนไขในมาตรานั้น ๆ ก็จะนำกรณีและเงื่อนไขดังกล่าวมาไว้หน้าประโยค จากนั้นก็เป็นภาคประธาน ภาคแสดงและส่วนขยายของประโยคเช่นเดียวกับภาษามาตรฐาน ด้านการใช้คำในภาษากฎหมายก็มีแตกต่างไปบ้าง ได้แก่ การใช้คำบุพบท และคำสรรพนาม[7]

สุนันท์ อัญชลีนุกูล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “คำแสดงระดับตรรกในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1 – 6” เป็นการวิจัยแนวภาษาศาสตร์เพื่อนำไปใช้ประกอบการศึกษาเกี่ยวกับวิชาลักษณะสำคัญของภาษาไทยและวิเคราะห์ภาษาไทยในฐานะภาษาเฉพาะกลุ่ม เพื่อประโยชน์

---

[6]กาญจนา โรจนพานิช, “ภาษากฎหมายไทย : การศึกษาแนวภาษาศาสตร์สังคม” (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2539).

[7]วาทีรัตน์ กระจ่างพจน์, “วิเคราะห์ภาษาที่ใช้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1 – 6” (สารนิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2525).

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนกลาง

ในการแปลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ (Machine Translation) การวิเคราะห์ภาษาระดับตรรกนี้ถือว่าคำแสดงเป็นตัวชี้ประโยค กล่าวคือ คำแสดงแต่ละคำจะมีจำนวนองค์ประกอบบังคับต่าง ๆ กัน ผลการศึกษา พบว่า มีคำแสดงประเภทคำกริยาจำนวน 457 คำ ในจำนวนนี้ไม่นับคำแสดงที่ใช้ซ้ำกัน ซึ่งคำแสดงประเภทที่มีองค์ประกอบบังคับ 4 ตัวจะเป็นคำแสดงที่มีลักษณะเฉพาะของภาษากฎหมาย กล่าวคือ ตามปกติคำแสดง เช่น คำว่า “ตีความ” ในภาษาที่ใช้ทั่วไปจะเป็นคำแสดงประเภทมีองค์ประกอบ 2 ตัว คือ ผู้กระทำและกรรมของการกระทำ เช่น เขา*ตีความ*ประโยค หมายถึง คำแสดงคำว่า “ตีความ” จะต้องประกอบด้วยผู้กระทำ จากตัวอย่าง คือ “เขา” และกรรมของการกระทำ จากตัวอย่าง คือ “ประโยค” แต่สำหรับภาษากฎหมายคำแสดง คำว่า “ตีความ” จะมีองค์ประกอบ 4 ตัว คือ ผู้กระทำ กรรมของการกระทำ เงื่อนไข และเงื่อนเวลา องค์ประกอบตัวที่ 3 และ 4 ที่เพิ่มขึ้นนี้เป็นองค์ประกอบบังคับด้วยเพราะเงื่อนไขและเงื่อนเวลาเป็นสิ่งที่ต้องระบุเพื่อความชัดเจนของการสื่อสารในแง่ของกฎหมาย เช่น มาตรา 11 …*ในกรณีที่มีข้อสงสัยให้**ตีความ**ไปในทางที่เป็นคุณแก่คู่กรณี…* นอกจากนี้โครงสร้างประโยคที่ปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์สามารถจำแนกได้ 2 ลักษณะ ได้แก่ โครงสร้างประโยคที่ได้รับอิทธิพลจากรูปประโยคภาษาอังกฤษ เช่น รูปประโยคกรรมวาจก รูปประโยคคำสั่ง รูปประโยคเงื่อนไข รูปประโยคสำนวนแปล และโครงสร้างประโยคที่ได้รับอิทธิพลจากรูปประโยคภาษาบาลีสันสกฤต ซึ่งพบมากในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ฉบับก่อนการแก้ไขมากกว่าฉบับที่ตรวจชำระใหม่ ลักษณะดังกล่าวนี้จึงช่วยให้เข้าใจลีลาของภาษากฎหมายที่ใช้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ทั้งในระดับคำและระดับประโยค[8]

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

ชาคริต อนันทราวัน ได้ทำวิจัยเรื่อง “การใช้ภาษาในกฎหมายรัฐธรรมนูญ” เป็นการศึกษาวิเคราะห์การใช้ภาษาในกฎหมายรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ.2534 ซึ่งเป็นฉบับที่มีผลบังคับใช้ในขณะทำวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ 9 ประเด็น ได้แก่ ศัพท์เฉพาะในกฎหมายรัฐธรรมนูญ การใช้ตัวเลขและจำนวน ราชาศัพท์ การใช้ภาษาไทยในคำปฏิญาณตน การใช้คำเชื่อม การใช้อักษรย่อ การแบ่งประเด็นในกฎหมายรัฐธรรมนูญ การอ้างอิงหรือการอ้างถึงกฎหมาย การใช้คำและข้อความ ผลการศึกษาพบว่าภาษาที่ใช้ในรัฐธรรมนูญมีความเป็นทางการและใช้สังกรประโยคมากกว่าประโยคชนิดอื่นๆ เนื่องจากความซับซ้อนของเนื้อหาสาระและเงื่อนไขในข้อกฎหมาย

---

[8]สุนันท์ อัญชลีนุกูล, “คำแสดงระดับตรรกในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1 – 6” (โครงการวิจัยเสริมหลักสูตร คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537).

การใช้ศัพท์เฉพาะทางกฎหมายก็เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน เช่น จำเลย คำพิพากษาถึงที่สุด คุมขัง ลงมติ เป็นต้น ศัพท์เฉพาะเหล่านี้จึงต้องมีคำอธิบายรายละเอียดประกอบด้วย[9]

สุนีย์ ลีลาพรพินิจ ได้เขียนบทความเรื่อง "ลักษณะการใช้คำในกฎหมายอาญาต่างสมัย : การศึกษาเปรียบเทียบ" เป็นการศึกษาเปรียบเทียบลักษณะการใช้คำในกฎหมายอาญาที่เกี่ยวกับความผิดในชีวิตร่างกายและทรัพย์สินของบุคคล ได้แก่ ข้อมูลสมัยสุโขทัยผู้วิจัยเลือกศึกษาศิลาจารึกกฎหมายลักษณะโจร ข้อมูลสมัยอยุธยาผู้วิจัยเลือกกฎหมายตราสามดวง เล่ม 2 โดยศึกษาเฉพาะพระไอยการลักษณะโจร พระไอยการลักษณะวิวาทตีด่า พระไอยการลักษณะเบ็ดเสร็จ และข้อมูลสมัยปัจจุบันผู้วิจัยเลือกประมวลกฎหมายอาญา ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมเป็นปัจจุบัน พ.ศ. 2543 โดยศึกษาเฉพาะภาคความผิดในลักษณะที่ 10 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย กับ ลักษณะที่ 12 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ผลการศึกษาพบว่าภาษากฎหมายสมัยสุโขทัยกับสมัยอยุธยามีการใช้คำนาม คำสรรพนาม คำวิเศษณ์ และคำสันธานเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน แต่มีความแตกต่างกับภาษากฎหมายสมัยปัจจุบัน ส่วนการใช้คำในภาษากฎหมายสมัยปัจจุบันนั้นมีความคล้ายคลึงกับกฎหมายสมัยอยุธยามากกว่า ลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่าภาษากฎหมายสมัยอยุธยาเป็นตัวสืบทอดและเชื่อมโยงการใช้คำระหว่างสมัยสุโขทัยกับสมัยปัจจุบัน[10]

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

การศึกษาลักษณะภาษาในกฎหมายที่ผ่านมาเป็นการศึกษาเพื่อบ่งชี้ว่าภาษาที่ใช้ในกฎหมายมีลักษณะที่แตกต่างกับภาษาที่ใช้โดยทั่วไป ทั้งนี้มีเพียง มลุลี พรโชคชัย เท่านั้นที่ศึกษาด้านวัจนลีลาโดยใช้ทฤษฎีวัจนกรรมในการจำแนกชนิดของสาระที่ปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อันเป็นศาสตร์เดียวกับที่ผู้ศึกษาเลือกใช้ในการจำแนกชนิดของสาระที่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญา

---

[9]ชาคริต อนันทราวัน, <u>การใช้ภาษาในกฎหมายรัฐธรรมนูญ</u> (กรุงเทพมหานคร : โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์, 2540).

[10]สุนีย์ ลีลาพรพินิจ, "ลักษณะการใช้คำในกฎหมายอาญาต่างสมัย : การศึกษาเปรียบเทียบ," <u>วารสารภาษาและหนังสือ</u> 34, ฉบับพิเศษ (2546) : 70 – 81.

แนวคิดทางภาษาที่ใช้ศึกษาวิเคราะห์

แนวคิดทางภาษาที่ใช้ศึกษาวิเคราะห์มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. **แนวคิดเกี่ยวกับวัจนลีลา** (Style)

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ กล่าวว่า "วัจนลีลา" (Style) หมายถึง รูปแบบการใช้ภาษาแบบใดแบบหนึ่ง ซึ่งแตกต่างจากการใช้แบบอื่นโดยปริบทหรือสถานการณ์การใช้ภาษา[11] และได้นำแนวคิดของมาร์ติน โจสที่แบ่งวัจนลีลาในภาษาอังกฤษมาประยุกต์ใช้ในการจำแนกประเภทวัจนลีลาในภาษาไทยได้ดังนี้[12]

1.1 **วัจนลีลาตายตัว** คือ รูปแบบของภาษาที่ใช้พูดกับบุคคลที่เป็นที่เคารพสักการะสูงสุด เช่น ภาษาที่ใช้กราบบังคมทูลพระมหากษัตริย์ ภาษาที่ใช้เรียกขานในศาล

1.2 **วัจนลีลาเป็นทางการ** คือ รูปแบบของภาษาที่ใช้ในโอกาสสำคัญ และใช้พูดกับบุคคลที่สูงกว่าแต่มีความยืดหยุ่นได้ เช่น ภาษาที่ใช้เขียนบทความวิชาการ ภาษาที่ใช้เขียนเอกสารทางราชการ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

1.3 **วัจนลีลาหารือ** คือ วิธภาษาที่ใช้ในการสนทนาติดต่อทางอาชีพ การงาน การซื้อขาย ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งการประชุมที่ไม่เป็นทางการ

1.4 **วัจนลีลาเป็นกันเอง** คือ รูปแบบของภาษาที่ใช้พูดโดยไม่ระมัดระวังพูดแบบตามสบาย ใช้พูดกับคนที่คุ้นเคยกันพอควร รูปประโยคไม่ซับซ้อน มีการละประธานและมีการซ้ำคำมาก คำศัพท์ที่ใช้มักมีแสลงปน และใช้คำลงท้ายมาก

1.5 **วัจนลีลาสนิทสนม** คือ รูปแบบของภาษาที่มีการละคำ การกร่อนคำ การใช้คำแสลง และมีการใช้คำย่อที่ผู้อยู่นอกกลุ่มไม่เข้าใจ เป็นภาษาที่ใช้ในครอบครัว หรือในกลุ่มที่สนิทสนมกันมาก ๆ การออกเสียงมีการกร่อนคำมากกว่าแบบเป็นกันเอง และผู้ฟังต้องเข้าใจบริบทร่วมกับผู้พูด

---

[11] อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, ภาษาศาสตร์สังคม, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541),148.

[12] เรื่องเดียวกัน,161-163.

2. **แนวคิดเกี่ยวกับวัจนกรรม** (Speech Act)

ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดเกี่ยวกับวัจนกรรมมาศึกษาและจำแนกชนิดของสาระในประมวลกฎหมายอาญา โดยพิจารณาบริบทและเจตนารมณ์ของผู้ร่างกฎหมายเป็นสำคัญ แนวคิดเรื่องวัจนกรรมมีดังนี้

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ได้กล่าวถึงวัจนกรรมว่า หมายถึง การกระทำโดยเจตนาของผู้พูดซึ่งแสดงออกในรูปของคำพูด เช่น คำสั่ง ขอโทษ ขอร้อง เป็นต้น ประโยคที่มีโครงสร้างทางไวยากรณ์เหมือนกันทุกประการอาจเป็นวัจนกรรมที่ต่างกันได้ เช่น ประโยค “แกงนี่ยังจืดอยู่เลย” ความหมายประจำรูปของประโยคนี้ คือ การให้เนื้อความเกี่ยวกับเรื่องแกงว่ามีรสชาติจืด วัจนกรรมตรงหรือเจตนาที่สอดคล้องกับความหมายประจำรูปนี้คือ การบอกให้ผู้ฟังทราบว่าแกงมีสภาวะเช่นไร แต่ผู้พูดอาจนำประโยคนี้ไปใช้ด้วยวัจนกรรมที่ไม่สอดคล้องกับความหมายประจำรูปประโยคได้ คือ นำไปใช้ด้วยวัจนกรรมอ้อมให้เป็นคำตำหนิหรือเป็นคำสั่งก็ได้[13] ฉะนั้นประโยค “แกงนี่ยังจืดอยู่เลย” จึงอาจใช้เป็นวัจนกรรมที่ต่างกันได้ ในทางกลับกันประโยคที่มีโครงสร้างทางไวยากรณ์ต่างกันก็อาจเป็นวัจนกรรมเดียวกัน เช่น “ไปหยิบน้ำมาหน่อย” กับ “หิวน้ำจัง” แสดงให้เห็นว่า ทั้ง 2 ประโยคล้วนแสดงวัจนกรรมแบบคำสั่งเช่นเดียวกัน[14]

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

---

[13] เพียรศิริ วงศ์วิภานนท์, “ความหมายในปริบทของประโยค,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชา ภาษาไทย 3 หน่วยที่ 7 – 15 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, พิมพ์ครั้งที่ 7 (นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2539),349.

[14] อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, คำจำกัดความศัพท์ในภาษาศาสตร์สังคม (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532), 90.

John Austin กล่าวว่า “วัจนกรรม” (Speeh Act) มีองค์ประกอบ 3 ประการ[15] ได้แก่

(1) **วัจนกรรมตรงตามคำ** (Locutionary act)[16] หมายถึง การใช้ภาษาเพื่อสื่อความ ซึ่งอยู่ในรูปแบบของเสียง คำ ประโยค หรือข้อความต่าง ๆ โดยจะมีความหมายตามความหมายหลัก[17]

(2) **วัจนกรรมปฏิบัติ** (Illocutionary act)[18] หมายถึง เจตนาหรือความตั้งใจของผู้พูดในการกล่าวถ้อยความ เช่น ถ้าพูดว่า “ช่วยปิดประตูให้หน่อยนะคะ” แสดงว่าผู้พูดมีเจตนาในการขอร้องให้ผู้ฟังปิดประตู[19]

(3) **ผลวัจนกรรม** (Perlocutionary act)[20] หมายถึง ผลของการกล่าวถ้อยคำซึ่งเป็นผลที่ได้จากการฟังถ้อยคำนั้น ๆ และเป็นผลที่มาจากผู้ฟัง[21]

Searle ได้นำแนวคิดเรื่องวัจนกรรมของออสตินมาแบ่งประเภท โดยพิจารณาจากคำกริยา (Performetive Verb) ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 6 ประเภท[22] ดังนี้

(1) **การเล่าความ** (Representative) เป็นถ้อยคำที่ใช้บรรยายความ เล่าเหตุการณ์ ยืนยัน อธิบาย หรือชี้แจง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

---

[15]John Austin, How to do Things with Words (Oxford : Clarendon Press.,1962), อ้างถึงใน ชัชวดี ศรลัมพ์, เอกสารประกอบการสอน วิชา 411 412 โครงสร้างของความหมายในภาษาไทย (คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544), 51. (อัดสำเนา)

[16]ราชบัณฑิตยสถาน, ศัพท์ภาษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (กรุงเทพมหานคร : สหมิตรพริ้นติ้ง, 2546),49.

[17] ชัชวดี ศรลัมพ์ เรียก “Locutionary act” ว่า “การกล่าวถ้อย”

[18] ราชบัณฑิตยสถาน, ศัพท์ภาษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 39.

[19] ชัชวดี ศรลัมพ์ เรียก “Illocutionary act” ว่า “วัจนกรรม”

[20] ราชบัณฑิตยสถาน, ศัพท์ภาษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 61.

[21] ชัชวดี ศรลัมพ์ เรียก “Perlocutionary act” ว่า “วัจนผล”

[22]J.R. Searle, “Indirect speech acts,” In Cole and Morgan (1975) : 59 – 82, อ้างถึงใน ชัชวดี ศรลัมพ์, เอกสารประกอบการสอน วิชา 411 412 โครงสร้างของความหมายในภาษาไทย, 51 - 55.

(2) **การสั่ง** (Directive) เป็นการใช้ภาษาเพื่อให้ผู้ฟังกระทำการตามความต้องการของผู้พูด วัจนกรรมประเภทนี้ยังหมายรวมถึงการขอร้อง การแนะนำ เป็นต้น

(3) **การถาม** (Question) เป็นถ้อยความที่ใช้เพื่อทำให้ผู้ฟังให้ข้อมูล วัจนกรรมประเภทนี้ ได้แก่ เรื่องของการถาม

(4) **การผูกมัด** (Commissive) การผูกมัดเป็นถ้อยความที่ใช้เมื่อผู้พูดต้องการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และต้องการแสดงความตั้งใจในการกระทำการ วัจนกรรมประเภทนี้ ได้แก่ การสัญญา การประกัน การอาสา การเสนอ

(5) **การแสดงอารมณ์ความรู้สึก** (Expressive) เป็นถ้อยความที่ใช้แสดงอารมณ์ความรู้สึกของผู้พูด เช่น การขอโทษ การขอบคุณ การแสดงความยินดี การแสดงความเสียใจ

(6) **การประกาศ** (Declaration) เป็นถ้อยความที่ใช้ในการเปลี่ยนสถานภาพ เช่น การตั้งชื่อ การประกาศ การลาออก การยอมแพ้ การจับกุม

นอกจาก Searle จะแบ่งวัจนกรรมตามประเภทของการกระทำออกเป็น 6 ประเภทแล้ว ยังได้แบ่งออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(1) **วัจนกรรมตรง** (Direct Illocutionary Acts) หมายถึง ความหมายที่แสดงเจตนาของผู้พูดสอดคล้องกับความหมายประจำรูปของประโยค

(2) **วัจนกรรมอ้อม** (Indirect Illocutionary Acts) หมายถึง ความหมายที่แสดงเจตนาของผู้พูดไม่สอดคล้องกับความหมายประจำรูปของประโยค

อย่างไรก็ตามวัจนกรรมทั้ง 6 ประเภทก็อาจเป็นวัจนกรรมตรงหรือวัจนกรรมอ้อมก็ได้

3. **แนวคิดเกี่ยวกับรูปวากยสัมพันธ์** (Syntax)

ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดเกี่ยวกับรูปวากยสัมพันธ์ของ พระยาอุปกิตศิลปสาร และวิจินตน์ ภาณุพงศ์ มาศึกษารูปวากยสัมพันธ์ในประมวลกฎหมายอาญา แนวคิดดังกล่าวมีดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับรูปวากยสัมพันธ์ของ พระยาอุปกิตศิลปสารมีรายละเอียดดังนี้

(1) **ประโยค** คือ ถ้อยคำที่มีเนื้อความครบบริบูรณ์ ในประโยคจะประกอบด้วยภาคประธานและภาคแสดง เช่น ประโยค “ฉันกินข้าว” ประกอบด้วย “ฉัน” เป็นภาคประธาน และ “กินข้าว” เป็นภาคแสดง[23] นอกจากนี้ยังสามารถจำแนกประโยคออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

(1.1) **เอกรรถประโยค** หมายถึง ประโยคเล็กๆ ที่มีความหมายอย่างเดียว อาจเรียกว่า “ประโยคเล็ก” หรือ “ประโยคสามัญ” ก็ได้[24]

(1.2) **อเนกรรถประโยค** หมายถึง ประโยคที่มีเนื้อความหลายอย่าง ประโยคประเภทนี้จะประกอบด้วยเอกรรถประโยคตั้งแต่ 2 ประโยคขึ้นไปเรียงกัน และมีสันธานเชื่อมประโยค[25]

(1.3) **สังกรประโยค** หมายถึง เอกรรถประโยคที่ใช้เอกรรถประโยคด้วยกัน ทำหน้าที่เป็นส่วนใดส่วนหนึ่งของอีกประโยค ซ้อนขึ้นอีกชั้นหนึ่ง[26]

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนกลาง

แนวคิดกี่ยวกับรูปวากยสัมพันธ์ของ วิจินตน์ ภาณุพงศ์[27] มีรายละเอียดดังนี้

(1) **โครงสร้างของประโยค**

โครงสร้างของประโยค คือ การนำส่วนของประโยคมารวมกัน ซึ่งมีทั้งสิ้น 10 ชนิด ในแต่ละประโยคอาจมีส่วนของประโยคเพียง 1 ส่วน หรือมีมากที่สุด 7 ส่วนก็ได้ ส่วนของประโยคแต่ละชนิดมีดังต่อไปนี้

---

[23] พระยาอุปกิตศิลปสาร, หลักภาษาไทย, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2544), 192 - 193.

[24] เรื่องเดียวกัน, 209.

[25] เรื่องเดียวกัน, 237.

[26] เรื่องเดียวกัน, 262.

[27] วิจินตน์ ภาณุพงศ์, โครงสร้างของภาษาไทย : ระบบไวยากรณ์, พิมพ์ครั้งที่ 13 (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2538), 20 – 96.

(1.1) **หน่วยประธาน** (ป) หมายถึง คำนามเมื่อทำหน้าที่เป็นส่วนของประโยคอยู่ข้างหน้าคำกริยา เช่น “เด็ก” เป็นหน่วยประธานในประโยค “*เด็ก*ร้องไห้”

(1.2) **หน่วยกรรมตรง** (ต) หมายถึง คำนามเมื่อทำหน้าที่เป็นส่วนของประโยคอยู่ข้างหลังคำกริยา เช่น “หนังสือ” เป็นหน่วยกรรมตรงในประโยค “ฉันเขียน*หนังสือ*”

(1.3) **หน่วยกรรมรอง** (ร) หมายถึง คำนามคำสุดท้ายในประโยคที่ทำหน้าที่เป็นส่วนของประโยค เช่น “น้อง” เป็นหน่วยกรรมรองในประโยค “พี่ป้อนข้าว*น้อง*”

(1.4) **หน่วยนามเดี่ยว** (นด) หมายถึง คำนามเมื่อทำหน้าที่เป็นส่วนของประโยคอยู่ลำพัง เช่น “แม่” เป็นหน่วยนามเดี่ยวใน “*แม่* !”

(1.5) **หน่วยอกรรม** (อ) หมายถึง คำกริยาเมื่อทำหน้าที่เป็นส่วนของประโยคโดยไม่มีหน่วยกรรมตรงตามหลัง เช่น “ตก” เป็นหน่วยอกรรมในประโยค “ฝน*ตก*”

(1.6) **หน่วยสกรรม** (ส) หมายถึง คำกริยาเมื่อทำหน้าที่เป็นส่วนของประโยคโดยมีหน่วยกรรมตรงตามหลัง เช่น “ล้าง” เป็นหน่วยสกรรมในประโยค “พี่*ล้าง*จาน”

(1.7) **หน่วยทวิกรรม** (ท) หมายถึง คำกริยาเมื่อทำหน้าที่เป็นส่วนของประโยคโดยมีทั้งหน่วยกรรมตรงและหน่วยกรรมรองตามหลัง เช่น “แจก” เป็นหน่วยทวิกรรมในประโยค “เพื่อน*แจก*ขนมเด็ก”

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(1.8) **หน่วยเสริมพิเศษ** (พ) หมายถึง พิเศษวลี ซึ่งอาจปรากฏอยู่ต้นกลางหรือท้ายประโยคก็ได้โดยไม่ทำให้ความหมายรวม ๆ ของประโยคเปลี่ยนแปลงไป เช่น “ตามปกติ” เป็นหน่วยเสริมพิเศษในประโยค “*ตามปกติ*ฉันมักจะอยู่บ้าน” หรือ ประโยค “ฉันมักจะอยู่บ้าน*ตามปกติ*”

(1.9) **หน่วยเสริมบอกสถานที่** (ถ) หมายถึง สถานวลี ซึ่งอาจปรากฏอยู่ต้นหรือท้ายประโยคก็ได้โดยไม่ทำให้ความหมายรวม ๆ ของประโยคเปลี่ยนแปลงไป เช่น “ในครัว” เป็นหน่วยเสริมบอกสถานที่ในประโยค “*ในครัว*ไฟสว่างดี” หรือ ประโยค “ไฟสว่างดี*ในครัว*”

(1.10) **หน่วยเสริมบอกเวลา** (ว) หมายถึง กาลวลี ซึ่งอาจปรากฏอยู่ต้นกลาง หรือท้ายประโยคก็ได้โดยไม่ทำให้ความหมายรวม ๆ ของประโยคเปลี่ยนแปลงไป เช่น “กลางคืน” ในประโยค “*กลางคืน* อากาศหนาวมาก” หรือ ประโยค “อากาศหนาวมาก*กลางคืน*”

(2) **ชนิดของอนุพากย์**

"อนุพากย์" หมายถึง ประโยคสามัญที่ลดฐานะลงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของประโยคใหญ่ ประโยคใหญ่ในที่นี้หมายถึงประโยคซับซ้อนและประโยคผสมที่ประกอบด้วยอนุพากย์ตั้งแต่ 2 อนุพากย์ขึ้นไป อนุพากย์อาจแบ่งตามหน้าที่ออกได้เป็น 4 ชนิด ดังนี้

(2.1) **อนุพากย์นาม** ได้แก่ อนุพากย์ที่อาจจะทำหน้าที่อย่างเดียวกับนามวลี เช่น ทำหน้าที่เป็นหน่วยประธาน หน่วยกรรมตรง ตัวอย่าง *ใครวิ่งชนะ* / จะได้ / รางวัล "ใครวิ่งชนะ" เป็นอนุพากย์นาม ทำหน้าที่เป็นหน่วยประธานของประโยค

(2.2) **อนุพากย์คุณศัพท์** ได้แก่ อนุพากย์ที่ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายหน่วยหลักในนามวลี และนามวลีนั้นอาจทำหน้าที่เป็นหน่วยประธาน หน่วยกรรมตรง หน่วยกรรมรอง หรือหน่วยนามเดี่ยวก็ได้ เช่น เด็ก*ที่กำลังเล่นอยู่* / น่ารักมาก "ที่กำลังเล่นอยู่" เป็นอนุพากย์คุณศัพท์ ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายในหน่วยประธาน

(2.3) **อนุพากย์วิเศษณ์** ได้แก่ อนุพากย์ที่ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายหน่วยแก่นในกริยาวลี และกริยาวลีนั้นอาจทำหน้าที่เป็นหน่วยอกรรม หน่วยสกรรม หรือหน่วยทวิกรรมก็ได้ เช่น เขา / ออกไป*ตอนที่คุณกำลังแต่งตัว* / "ตอนที่คุณกำลังแต่งตัว" เป็นอนุพากย์วิเศษณ์ ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายในหน่วยอกรรม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(2.4) **อนุพากย์หลัก** ได้แก่ อนุพากย์ที่อาจทำหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งใน 4 อย่าง คือ

(2.4.1) เป็นส่วนหนึ่งของส่วนของประโยคที่เป็นหน้าที่ของคำกริยา เช่น / *ดีใจที่คุณมาในวันเกิดฉันได้* /

(2.4.2) เป็นส่วนของประโยคที่เป็นหน้าที่ของคำกริยาชนิดหน่วยอกรรม เช่น การที่เธอแสดงกริยาเช่นนี้ / *ไม่ดีเลย*

(2.4.3) เป็นส่วนของประโยคมากกว่า 1 ชนิด เช่น ฉันไม่ชอบ / ขับรถเร็วมาก ๆ

(2.4.4) เป็นทั้งส่วนประกอบของประโยคและส่วนหนึ่งของส่วนของประโยคในเวลาเดียวกัน เช่น / *เด็กที่*กำลังเล่นตุ๊กตา / *น่ารักมาก*

ข้อสังเกตประการหนึ่งของอนุพากย์หลัก คือ เราไม่สามารถหานามวลีหรือส่วนขยายมาแทนที่ได้ สิ่งที่จะแทนที่อนุพากย์หลักได้ คือ อนุพากย์หลักนั่นเอง

(3) **ชนิดของวลี**

"วลี" ทำหน้าที่เป็นส่วนของประโยค ซึ่งอาจเป็นคำคำเดียวหรือมีส่วนขยายด้วยก็ได้ วลีแบ่งได้เป็น 5 ชนิด ตามหน้าที่ซึ่งเป็นส่วนของประโยค

(3.1) **นามวลี** หมายถึง คำนามคำเดียว คำสรรพนามคำเดียว คำนามกับส่วนขยาย หรือคำสรรพนามกับส่วนขยาย ซึ่งทำหน้าที่เป็น "ส่วนของประโยค" ชนิดใดชนิดหนึ่งใน 4 ชนิดนี้ คือ หน่วยประธาน หน่วยกรรมตรง หน่วยกรรมรอง และหน่วยนามเดี่ยว เช่น *รถคันนี้*สวย นามวลี "รถคันนี้" ทำหน้าที่เป็นหน่วยประธาน

(3.2) **กริยาวลี** หมายถึง คำกริยาคำเดียว หรือคำกริยากับส่วนขยาย ซึ่งทำหน้าที่เป็น "ส่วนของประโยค" ชนิดใดชนิดหนึ่งใน 3 ชนิดนี้ คือ หน่วยอกรรม หน่วยสกรรม และหน่วยทวิกรรม เช่น ผ้า*แห้งแล้ว* กริยาวลี "แห้งแล้ว" ทำหน้าที่เป็นหน่วยอกรรม

(3.3) **พิเศษวลี** หมายถึง คำพิเศษคำเดียว หรือคำพิเศษกับส่วนขยาย ซึ่งทำหน้าที่เป็น "ส่วนของประโยค" ชนิดหน่วยเสริมพิเศษ เช่น *น่ากลัว*ข้าวไหม้แล้ว คำพิเศษ "น่ากลัว" ทำหน้าที่เป็นส่วนของประโยค

(3.4) **สถานวลี** หมายถึง คำบุพบทกับนามวลี หรือคำบุพบท 2 คำเรียงกัน ซึ่งทำหน้าที่เป็น "ส่วนของประโยค" ชนิดหน่วยเสริมบอกสถานที่ เช่น *ข้างบน*ไม่มีใครอยู่

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

(3.5) **กาลวลี** หมายถึง คำบอกเวลาคำเดียวหรือหลายคำ หรือคำบอกเวลากับส่วนขยาย ซึ่งทำหน้าที่เป็น "ส่วนของประโยค" ชนิดหน่วยเสริมบอกเวลา เช่น *บางวัน* เขาไม่มาทำงาน

(4) **โครงสร้างวลี**

โครงสร้างวลี หมายถึง การนำองค์ประกอบของวลีแต่ละชนิดมาประกอบกันเข้าเป็นโครงสร้าง องค์ประกอบของวลีที่สำคัญ ได้แก่

(4.1) **องค์ประกอบของนามวลี** มี 4 ชนิด ดังนี้

(4.1.1) **หน่วยหลัก** (ล) อาจประกอบด้วยคำ 3 ชนิด คือ คำนาม คำสรรพนาม และคำเชื่อมนาม เฉพาะคำนามหรือคำสรรพนามอาจจะปรากฏตามลำพังเพียงชนิดเดียวหรืออาจจะปรากฏร่วมกันก็ได้ แต่คำเชื่อมนามจะไม่ปรากฏตามลำพัง เช่น หลอดไฟ, บ้าน, คุณกับฉัน

(4.1.2) **หน่วยคุณศัพท์** (ค) อาจประกอบด้วยคำ 2 ชนิด คือ คำคุณศัพท์ และคำลักษณนาม เฉพาะคำคุณศัพท์อาจปรากฏตามลำพังได้ เช่น เสื้อ*ใหม่*, เสื้อ*ตัวใหม่*

(4.1.3) **หน่วยจำนวน** (จ) อาจประกอบด้วยคำ 5 ชนิด คือ คำลักษณนาม คำจำนวนนับ คำลำดับที่ คำหน้าจำนวน และคำหลังจำนวน แต่จะต้องมีคำลักษณนามอยู่ด้วยอย่างน้อยหนึ่งคำ เช่น เด็ก*หลายคน*, ผ้า*หลาเศษ*

(4.1.4) **หน่วยกำหนด** (ก) อาจประกอบด้วยคำ 3 ชนิด คือ คำบอกกำหนดเสียงตรีและจัตวา คำบอกกำหนดเสียงโท และคำลักษณนาม เฉพาะคำ 2 ชนิดแรกอาจปรากฏตามลำพังได้ เช่น ถนน*สายไหน*, ต้นไม้*โน่น*

(4.1.5) **หน่วยขยายเสริม** (ขส) อาจประกอบด้วยวลีลดฐานะชนิดใดชนิดหนึ่งใน 3 ชนิดนี้ คือ พิเศษวลีลดฐานะ สถานวลีลดฐานะ กาลวลีลดฐานะ เช่น คน*ส่วนมาก*, จดหมายจา*กบ้าน*, กับข้าว*เมื่อวาน*

(4.2) **องค์ประกอบของกริยาวลี** มี 4 ชนิด ดังนี้

(4.2.1) **หน่วยแก่น** (ก) อาจประกอบด้วยคำ 5 ชนิด คือ คำกริยาอกรรม คำกริยาสกรรม คำกริยาทวิกรรม คำหน้ากริยา และคำหลังกริยา เฉพาะคำกริยา 3 ชนิดนั้นอาจจะปรากฏตามลำพังเพียงชนิดเดียว หรืออาจจะปรากฏร่วมกันก็ได้ แต่คำหน้ากริยาและคำหลังกริยาจะไม่ปรากฏตามลำพัง หน่วยแก่นจึงอาจจะประกอบด้วยอย่างใดอย่างหนึ่ง

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์สุวรรณภูมิ

(4.2.2) **หน่วยช่วยกริยาหน้าหน่วยแก่น** ($ช_1$) อาจประกอบด้วย คำ 2 ชนิด คือ คำช่วยหน้ากริยา และคำปฏิเสธ “ไม่” คำแต่ละชนิดอาจจะปรากฏตามลำพังก็ได้หรืออาจจะมีคำทั้ง 2 ชนิดปรากฏร่วมกันได้ เช่น กำลัง, คงเพิ่ง, ไม่เคย

(4.2.3) **หน่วยช่วยกริยาหลังหน่วยแก่น** ($ช_2$) อาจประกอบด้วย คำช่วยหลังกริยาเพียงชนิดเดียว คือ อาจจะเป็นคำว่า อยู่, แล้ว, อยู่แล้ว คำใดคำหนึ่งก็ได้ เช่น *ดีอยู่แล้ว*, เดือด*แล้ว*

(4.2.4) **หน่วยขยาย** (ข) อาจประกอบด้วยคำเพียงชนิดเดียว คือ คำกริยาวิเศษณ์ หรือวลีลดฐานะชนิดใดชนิดหนึ่งใน 2 ชนิด คือ สถานวลีลดฐานะ และกาลวลีลดฐานะ โดยอาจจะปรากฏตามลำพังหรือร่วมกันก็ได้ เช่น ชอบจัง, พบ*กันเสมอ*

(5) **หมวดคำ** แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

(5.1) **กลุ่มหมวดคำนามและคำกริยาชนิดต่าง ๆ**

(5.1.1) **หมวดคำนามและคำกริยาอกรรม**

กรอบประโยคทดสอบสำหรับกำหนดคำ 2 หมวดพร้อมกัน ได้แก่

กรอบ (1ก.) ✗ กำลัง ✓

กรอบ (1ข.) ✗ ✓ แล้ว

คำนาม คือ คำที่ปรากฏในตำแหน่งที่มีเครื่องหมาย ✗ ทั้งกรอบ 1ก. และ 1ข. ได้ เช่น *แม่*กำลังนั่ง, *แม่*นั่งแล้ว คำว่า “แม่” เป็นคำนาม

คำกริยาอกรรม คือ คำที่ปรากฏในตำแหน่งที่มีเครื่องหมาย ✓ ทั้งกรอบ 1ก. และ 1ข. ได้ เช่น แม่กำลัง*นั่ง*, แม่*นั่ง*แล้ว คำว่า “นั่ง” เป็นคำกริยาอกรรม

(5.1.2) หมวดคำกริยาสกรรม

กรอบประโยคทดสอบสำหรับคำหมวดนี้ ได้แก่

กรอบ (2ก.) นาม ____ นาม แล้ว

กรอบ (2ข.) นาม กำลัง ____ นาม

คำกริยาสกรรม คือ คำที่ปรากฏในช่องว่าง ทั้งกรอบ 2ก. และ 2ข. ได้ เช่น น้า*ทำ*กับข้าวแล้ว, น้ากำลัง*ทำ*กับข้าว คำว่า “ทำ” เป็นคำกริยาสกรรม

(5.1.3) หมวดคำกริยาทวิกรรม

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

กรอบประโยคทดสอบสำหรับคำหมวดนี้ ได้แก่

กรอบ (3ก.) นาม ____ นาม นาม แล้ว

กรอบ (3ข.) นาม กำลัง ____ นาม นาม

คำกริยาทวิกรรม คือ คำที่ปรากฏในช่องว่าง ทั้งกรอบ 3ก. และ 3ข. ได้ เช่น แม่*ให้*สตางค์น้องแล้ว, แม่กำลัง*ให้*สตางค์น้อง คำว่า “*ให้*” เป็นคำกริยาทวิกรรม

(5.1.4) หมวดคำกริยาอกรรมย่อย

กรอบประโยคทดสอบสำหรับคำหมวดนี้ ได้แก่

กรอบ (4) นาม คง ____ กว่า นาม

คำกริยาอกรรมย่อย คือ คำที่ปรากฏในช่องว่างนี้ได้ เช่น น้องคง*โต*กว่าพี่ คำว่า “โต” เป็นคำกริยาอกรรมย่อย ข้อสังเกตประการหนึ่ง คือ คำกริยาอกรรมย่อยนั้นต้องเป็นคำกริยาอกรรมซึ่งมีคำว่า “กว่า” หรือ “ที่สุด” ตามหลัง

(5.2) **กลุ่มหมวดคำที่เกี่ยวข้องกับคำกริยา**

(5.2.1) **หมวดคำปฏิเสธ**

คำปฏิเสธที่ใช้บ่อยที่สุดในภาษาพูด ได้แก่ คำว่า “ไม่” ซึ่งอาจปรากฏในข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้

ก. ข้างหน้าคำกริยาชนิดใดชนิดหนึ่งใน 3 ชนิด เช่น น้ำ*ไม่*ไหล

ข. ข้างหน้าคำช่วยหน้ากริยาบางคำ ได้แก่ *ค่อย น่า ได้ ฝืน มัว สามารถ* เช่น ขนมนี่*ไม่*น่ากิน

ค. ข้างหลังคำช่วยหน้ากริยา เช่น ฝนเกิด*ไม่*ตก

ง. ข้างหน้าหรือข้างหลังคำช่วยหน้ากริยาบางคำ ได้แก่ *เคย ควร ต้อง อยาก อาจ* เช่น เรา*ไม่*ควรพูดเลยวันนี้

(5.2.2) **หมวดคำช่วยหน้ากริยา**

คำช่วยหน้ากริยา คือ คำที่แทนที่คำว่า “กำลัง” ในกรอบประโยคทดสอบ 1ก., 2ก. และ 3ก. ได้ เช่น เด็ก*คง*อ่านหนังสือ คำว่า “คง” เป็นคำช่วยหน้ากริยา

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

(5.2.3) **หมวดคำช่วยหลังกริยา**

คำช่วยหลังกริยา คือ คำที่แทนที่คำว่า “แล้ว” ในกรอบประโยคทดสอบ 1ข., 2ข. และ 3ข. ได้ ซึ่งมีทั้งหมด 3 คำ ได้แก่ *แล้ว อยู่ อยู่แล้ว* เช่น พ่อฟังข่าว*อยู่* คำว่า “อยู่” เป็นคำช่วยหลังกริยา

(5.2.4) **หมวดคำหน้ากริยา**

คำหน้ากริยา คือ คำที่ปรากฏข้างหน้าคำกริยาเสมอ และจะไม่ลงน้ำหนัก (Unstressed) คำหมวดนี้มี 2 คำ คือ *ไป มา* เช่น ฉัน*ไป*ส่งเพื่อนที่ดอนเมือง

(5.2.5) **หมวดคำหลังกริยา**

คำหลังกริยา คือ คำที่จะไม่ปรากฏตามลำพังและจะไม่ลงน้ำหนัก (Unstressed) ได้แก่ *ไป มา ขึ้น ลง เข้า ออก เสีย ไว้ เอา ให้ ดู* เช่น อากาศเย็น*ลง*

(5.2.6) **หมวดคำลงท้าย**

คำลงท้าย คือ คำที่ปรากฏในตำแหน่งสุดท้ายของประโยค หรือตำแหน่งท้ายของส่วนของประโยค เช่น น้ำเดือดแล้ว*ค่ะ*

(5.2.7) **หมวดคำกริยาวิเศษณ์**

คำกริยาวิเศษณ์ คือ คำที่ปรากฏหลังคำกริยาอกรรมในกรอบประโยคทดสอบนี้

กรอบ (5) นาม กริยาอกรรม ____

คำที่ปรากฏในช่องว่างนี้มีเงื่อนไขว่าต้องไม่ใช่คำกริยา ไม่ใช่คำช่วยหลังกริยา ไม่ใช่คำลงท้าย จึงจะถือว่าเป็นคำกริยาวิเศษณ์ เช่น ข้าวสวยจัง

(5.3) **กลุ่มหมวดคำที่เกี่ยวข้องกับคำนาม**

(5.3.1) **หมวดคำสรรพนาม**

คำสรรพนามถือเป็นหมวดย่อยของคำนาม เพราะมีลักษณะทั้งที่เหมือนและต่างจากคำนาม

ลักษณะที่เหมือนกับคำนาม คือ อาจปรากฏในตำแหน่งเดียวกับคำนามในกรอบประโยคทดสอบ 1ก., 1ข., 2ก., 2ข., 3ก., และ 3ข. ได้ เช่น *เขา* นั่งแล้ว

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

ลักษณะที่ต่างกับคำนาม คือ เราอาจนำคำคุณศัพท์มาขยายคำนามได้ แต่จะนำมาขยายคำสรรพนามไม่ได้

(5.3.2) **หมวดคำลักษณนาม**

คำลักษณนามอาจปรากฏในช่องว่างของกรอบประโยคทดสอบนี้ได้

กรอบ (6) นาม ___ คุณศัพท์ นี่ กริยาอกรรม แล้ว

คำลักษณนามอาจมีรูปเดียวกับคำนาม หรือแตกต่างกับ คำนามก็ได้ เช่น มีด*เล่ม*เล็กนี่ที่อแล้ว, คน 2 *คน*, เก้าอี้ 5 *ตัว*

(5.3.3) **หมวดคำจำนวนนับ**

คำจำนวนนับ คือ คำใดก็ตามที่ไม่ใช่คำหน้าจำนวน ซึ่งปรากฏในช่องว่างของกรอบประโยคที่ 7 ได้

กรอบ (7) นาม คำช่วยหน้ากริยา กริยาสกรรม นาม __ ลักษณนาม

คำที่อยู่ในหมวดคำจำนวนนับนอกจากจะเป็นคำจำนวนนับ เช่น หนึ่ง สอง สาม แล้วยังรวมคำอีก 5 คำ คือ บาง ทุก หลาย กี่ ครึ่ง เพราะคำเหล่านี้อาจปรากฏในช่องว่างของกรอบ (7) ได้ เช่น เพื่อนจะซื้อหนังสือ*บาง*เล่ม

(5.3.4) **หมวดคำลำดับที่**

คำลำดับที่ คือ คำใดก็ตามที่ไม่ใช่คำคุณศัพท์ ไม่ใช่คำบอกกำหนดเสียงตรีและจัตวา ซึ่งปรากฏในช่องว่างของกรอบประโยคทดสอบนี้ได้

กรอบ (8) นาม คำช่วยหน้ากริยา กริยาสกรรม นาม ลักษณนาม _____

คำที่จัดอยู่ในหมวดนี้นอกจากเป็นคำลำดับที่ เช่น ที่หนึ่ง ที่สอง แล้วยังรวมอีก 6 คำ คือ หนึ่ง เดียว แรก สุดท้าย หน้า กลาง หลัง เพราะอาจปรากฏในช่องว่างของกรอบ (8) ได้ เช่น พ่อเพิ่งปลูกบ้านหลัง*เดียว*

(5.3.5) **หมวดคำหน้าจำนวน**

คำนามจำนวน คือ คำที่ปรากฏข้างหน้าคำจำนวนนับ คือระหว่างคำนามกับคำจำนวนนับได้กรอบประโยคที่ 7 ได้ อาทิ คำว่า อีก สัก ทั้ง ตั้ง เพียง ประมาณ เกือบ เกือบ ๆ ราว ราว ๆ เช่น เพื่อนจะซื้อหนังสือ*อีก* 2 เล่ม

(5.3.6) **หมวดคำหลังจำนวน**

คำหลังจำนวน คือ คำใดก็ตามที่ไม่ใช่คำคุณศัพท์ ไม่ใช่คำบอกกำหนดเสียงตรี ไม่ใช่คำกริยาวิเศษณ์ ไม่ใช่คำช่วยหลังกริยา ซึ่งปรากฏหลังคำลักษณนามในกรอบประโยคที่ 7 ได้ คำหลังจำนวน ได้แก่คำว่า เศษ เศษ ๆ กว่า กว่า ๆ เท่านั้น ครึ่ง พอดี ถ้วน เช่น เพื่อนจะซื้อผ้า 2 หลา*เศษ*

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

(5.3.7) **หมวดคำบอกกำหนด**

คำบอกกำหนด คือ คำที่อาจปรากฏในช่องว่างของกรอบประโยคทดสอบนี้ได้

กรอบ (9) นาม จำนวนนับ ลักษณนาม ____ กริยาอกรรม ช่วยหลังกริยา

หมวดคำบอกกำหนดนี้สามารถจำแนกได้ 2 หมวดย่อย ได้แก่

ก. หมวดคำบอกกำหนดเสียงตรีและจัตวา อาจปรากฏหลังคำนามทันที หรือมีคำลักษณนามคั่นอยู่ก่อน เช่น บ้าน*นี้*, บ้านหลัง*นี้* คำที่จัดอยู่ในหมวดนี้นอกจากจะเป็นคำบอกกำหนดที่เป็นเสียงวรรณยุกต์ตรีและจัตวา 5 คำ คือ *นี้ นั้น โน้น นู้น ไหน* แล้วยังรวมคำซึ่งไม่บอกกำหนดอีก 4 คำ คือ *อื่น อื่น ๆ ใด ต่าง ๆ* เพราะคำเหล่านี้อาจจะปรากฏในตำแหน่งเดียวกับคำบอกกำหนดเสียงตรีและจัตวาได้

ข. หมวดคำบอกกำหนดเสียงโท มีอยู่ 4 คำ คือ *นี่ นั่น โน่น นู่น* ซึ่งปรากฏหลังคำนามทันที จะมีคำลักษณนามคั่นอยู่ก่อนไม่ได้ เช่น *รถนี่*

(5.3.8) **หมวดคำคุณศัพท์**

คำคุณศัพท์ คือ คำที่ตามหลังคำนามและทำหน้าที่ร่วมกับคำนาม ซึ่งไม่ใช่คำบอกลำดับที่และไม่ใช่คำบอกกำหนด เช่น รถคัน*ใหญ่*

(5.4) **หมวดคำอื่น ๆ**

(5.4.1) **หมวดคำพิเศษ**

คำพิเศษนี้อาจปรากฏต้นประโยคหรือท้ายประโยคก็ได้ และในกรณีที่ประโยคขึ้นต้นด้วยหน่วยประธาน หรือหน่วยกรรมตรง หรือหน่วยกรรมรอง คำพิเศษอาจปรากฏในตำแหน่งที่สองของประโยคก็ได้ เช่น คำพิเศษ “ปกติ” ในประโยค “*ปกติ*เด็กคนนี้ซนเหลือเกินนะ” หรือ ประโยค “เด็กคนนี้*ปกติ*ซนเหลือเกินนะ” หรือประโยค “เด็กคนนี้ซนเหลือเกินนะ*ปกติ*”

(5.4.2) **หมวดคำบอกเวลา**

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

คำบอกเวลาเป็นคำที่มีความหมายชัดเจน คือ บ่งบอกเวลาและอาจปรากฏต้นประโยคหรือท้ายประโยคก็ได้ เช่น คำบอกเวลา “บางคืน” ในประโยค “*บางคืน*คนพวกนี้ไม่ได้นอน” หรือประโยค “คนพวกนี้*บางคืน*ไม่ได้นอน” หรือประโยค “คนพวกนี้ไม่ได้นอน*บางคืน*”

(5.4.3) **หมวดคำบุพบท**

คำบุพบท คือ คำที่อาจปรากฏข้างหน้าคำนาม หรืออาจปรากฏอยู่ระหว่างคำกริยากับคำนามก็ได้ คืออาจปรากฏในช่องว่างของกรอบประโยคทดสอบนี้ได้

กรอบ (10) นาม ช่วยหน้ากริยา กริยาอกรรม ___ นาม

เช่น “ใต้” ทำหน้าที่เป็นคำบุพบทของประโยค “เรือกำลังแล่น*ใต้*สะพาน”

(5.4.4) **หมวดคำเชื่อมนาม**

คำเชื่อมนาม ได้แก่คำว่า *กะ กับ หรือ ของ และ* ซึ่งมีลักษณะพิเศษ คือ จะปรากฏระหว่างคำนาม 2 คำและจะไม่ลงน้ำหนัก เช่น “ของ” ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมนามในบริบท “ปากกา*ของ*น้อง”

(5.4.5) **หมวดคำเชื่อมอนุพากย์**

คำเชื่อมอนุพากย์จะไม่ปรากฏในประโยคสามัญ แต่จะปรากฏในประโยคผสม หรือประโยคซับซ้อน เช่น “แต่” ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมอนุพากย์ในประโยค “เขาหิว*แต่*เขาไม่กินอะไรเลย”

ในวิทยานิพนธ์นี้ผู้ศึกษาจะวิเคราะห์รูปวากยสัมพันธ์โดยนำแนวคิดข้างต้นและแนวทางศึกษาของ ธันวพร นาคอิ่ม มาประยุกต์ใช้ดังรายละเอียดในบทที่ 3

4. **แนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธสาร** (Discourse)

สัมพันธสาร[28](Discourse) เป็นการศึกษาการเรียบเรียงข้อความที่ต่อเนื่องกันด้วยการใช้กลวิธีการเชื่อมโยงความ (Cohesion) ซึ่งผู้ศึกษาใช้ในภาษาของประมวลกฎหมายอาญาเพื่อแสดงลักษณะกลไกทางภาษาตามแนวทางการศึกษาภาษาระดับข้อความของ สมทรง บุรุษพัฒน์ และชลธิชา บำรุงรักษ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

สมทรง บุรุษพัฒน์ จำแนกลักษณะการเชื่อมโยงความออกเป็น 7 แบบ ได้แก่

(1) **การเชื่อมโยงความด้านโครงสร้างของวจนะ** (Cohesion through discourse structure)

การเชื่อมโยงความเช่นนี้เกิดขึ้น เพราะส่วนต่าง ๆ ของวจนะจะประกอบเข้าด้วยกันโดยมีใจความสำคัญเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (one theme) สูตรพื้นฐานของวจนะ คือ

± การนำเรื่อง ± ตัวเรื่อง ± การสรุปเรื่อง

เช่น โครงสร้างของวจนะในเรื่อง ทำไมการทำนาในปัจจุบันจึงไม่ดีเท่าในอดีต ตัวอย่างตอนหนึ่งความว่า

> *ฉันจะเล่าเรื่องการทำนาให้ฟัง* การทำนาในอดีตเราใช้ควายไถนา ใช้ตะเกียงที่บ้าน ใช้ขี้ไต้ที่บ้าน เวลาไถนา เราใช้ควายและวัวไถนา เราอยู่ในนา ในช่วงไถนา ตื่นเช้าก็ไปไถนา ไถครั้งสองครั้งก็หว่าน ข้าวโตดีมาก เราได้ข้าวอย่างน้อย 4-5 เกวียนต่อนา 10 ไร่

---

[28] ราชบัณฑิตยสถาน, ศัพท์ภาษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (กรุงเทพมหานคร : สหมิตรพริ้นติ้ง, 2546), 26.

จากตัวอย่างส่วนที่เป็นการนำเรื่องจะแสดงด้วยตัวอักษรเอน ส่วนที่เป็นตัวเรื่องแสดงด้วยตัวอักษรปกติ และส่วนการสรุปเรื่องแสดงด้วยการขีดเส้นใต้

(2) **การเชื่อมโยงความที่เป็นแก่น** (Theme cohesion)

การเชื่อมโยงความที่เป็นแก่น หมายถึง ข้อความที่แสดงในกริยาวลีของมุขยประโยค ข้อความที่เป็นแก่นเมื่อเรียงร้อยกันเข้าจะเกิดการเชื่อมโยงความ เพราะการตีความข้อความจะขึ้นอยู่กับข้อความที่นำมาข้างหน้า

(3) **การเชื่อมโยงความประเภทอ้างอิง** (Cohesion through reference)

การเชื่อมโยงความประเภทอ้างอิงเกิดขึ้นเมื่อมีหน่วยในภาษาที่ไม่สามารถตีความหมายได้จากตัวของมันเอง แต่ต้องอ้างอิงจากที่อื่น และการอ้างอิงนี้จะต้องเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ จะต้องอ้างอิงถึงสิ่งเดียวกันต่อเนื่องกัน การอ้างอิงอาจจำแนกได้ 3 ประเภท ดังนี้

(3.1) **การอ้างอิงที่จำแนกตามบุรุษ** รูปภาษาที่ใช้อ้างอิง ได้แก่ คำสรรพนาม คำเครือญาติ ชื่อเฉพาะ ชื่อแสดงตำแหน่งหรือฐานะ ชื่อแสดงอาชีพ รูปศูนย์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(3.2) **การอ้างอิงเชิงบ่งชี้** การอ้างอิงประเภทนี้จะเป็นการตีความคำประเภทบ่งชี้ เช่น *นี้ นั้น โน้น โน่น ที่นี่ ที่นั่น ตอนนี้ ตอนนั้น* ซึ่งขึ้นอยู่กับข้อความที่นำมาข้างหน้า

(3.3) **การอ้างอิงเชิงเปรียบเทียบ** การเปรียบเทียบจำเป็นต้องมีการอ้างอิงถึงอีกสิ่งหนึ่งเพื่อเปรียบเทียบกัน

(4) **การเชื่อมโยงความโดยการแทนที่และการละข้อความ** (Cohesion through substitution and ellipsis)

การเชื่อมโยงความโดยการแทนที่และการละข้อความเกิดขึ้นเมื่อมีการแทนที่ข้อความหนึ่งด้วยข้อความอีกข้อความหนึ่ง แต่การละนั้นเป็นการแทนที่ด้วยรูปศูนย์ เพื่อไม่ให้ต้องกล่าวซ้ำคำต่อคำ การตีความข้อความที่เข้าไปแทนที่นั้นจะขึ้นอยู่กับข้อความที่นำมาข้างหน้า

(5) **การเชื่อมโยงความโดยใช้การเชื่อมต่อข้อความ** (Cohesion by conjunction linkage)

กลไกในการเชื่อมโยงความที่สำคัญประเภทหนึ่ง คือ การเชื่อมต่อข้อความในลักษณะที่จำแนกได้ดังนี้

(5.1) **การเชื่อมต่อที่มีรูปภาษาบ่งบอกชัดเจน**

(5.1.1) **การใช้หน่วยเชื่อม** หน่วยคำเชื่อม เช่น *ก็ จึง ดังนั้น แต่ เพราะ ถ้า หาก เมื่อ หลังจาก ตอน จากนั้น* หน่วยคำเชื่อมเหล่านี้มีหน้าที่ต่าง ๆ กัน

(5.1.2) **การใช้โครงสร้างทางไวยากรณ์ที่คล้ายคลึงกัน** กลไกการเชื่อมโยงความเช่นนี้จะมีการกล่าวซ้ำข้อความบางส่วนของโครงสร้างที่นำมาก่อน

(5.1.3) **การถอดความและการกล่าวย้อน** การเชื่อมโยงความที่ใช้กลไกการถอดความและการกล่าวย้อนนั้นเป็นการสรุปความข้อความที่นำมาข้างหน้า เพื่อเชื่อมต่อกับเหตุการณ์ที่จะกล่าวถึงต่อไป

(5.2) **การเชื่อมต่อที่ไม่มีรูปภาษาบอกชัด**

(5.2.1) **ความสัมพันธ์เชิงเหตุผล** ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลมีหลายรูปแบบ เช่น ความสัมพันธ์เชิงเงื่อนไข ความสัมพันธ์เชิงแย้งความ

(5.2.2) **ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการต่อเนื่องของเวลา** การกระทำหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกัน อาจไม่ปรากฏรูปภาษาแสดงการต่อเนื่องของเวลา จึงต้องอาศัยปริบทในการตีความ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

(5.3) **การจัดกลุ่มข้อความ** ข้อความที่มีเนื้อหาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจะจัดให้อยู่ในย่อหน้าเดียวกัน ย่อหน้าแต่ละย่อหน้าจะมีแก่น (theme) เดียวกันจึงทำให้เกิดการเชื่อมโยงความที่เป็นแก่นและมีการใช้คำที่อยู่ในแวดวงความหมายเดียวกัน

(6) **การเชื่อมโยงความโดยใช้คำศัพท์** (Cohesion through lexical items - vocabulary)

การเชื่อมโยงความโดยการใช้คำศัพท์อาจจะเป็นการกล่าวซ้ำคำศัพท์บางคำ หรืออาจจะใช้คำที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน หรืออาจใช้คำศัพท์ที่อยู่ในแวดวงความหมายเดียวกัน

(7) **การเชื่อมโยงความโดยใช้กลไกที่นอกเหนือจากรูปภาษา** (Cohesion through reference)

บางครั้งอาจพบว่าการตีความข้อความไม่ได้ขึ้นอยู่กับปริบทที่เป็นรูปภาษา แต่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากรูปภาษา เช่น ข้อมูลที่ผู้พูดและผู้ฟังมีร่วมกันซึ่งไม่ได้ปรากฏในข้อความที่พูด เช่น *เทศกาลตรุษจีนนี่ สงสารเป็ดกับไก่จังเลย* ผู้ฟังจะสามารถ

ตีความหมายและเข้าใจประโยคนี้ได้ ก็ต่อเมื่อผู้ฟังมีข้อมูลหรือมีความรู้ที่ผู้พูดคาดว่าผู้ฟังจะมี นั่นคือ เรื่องช่วงเทศกาลตรุษจีนจะมีการฆ่าเป็ดและไก่[29]

ชลธิชา บำรุงรักษ์ ได้ศึกษาการเชื่อมโยงความที่ปรากฏในข้อเขียนภาษาไทย พบว่ามีดังนี้

(1) **การเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึง** (Reference)

การเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึง คือ การแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปภาษาโดยที่การตีความรูปภาษาหนึ่ง (คือ รูปแทน) ต้องอาศัยหรืออ้างถึงอีกรูปภาษาหนึ่ง (คือ รูปหลัก)

(1.1) **การอ้างถึงหน่วยนาม**

(1.1.1) **บุรุษสรรพนาม** เป็นการใช้คำสรรพนามบอกบุรุษ เช่น ข้าพเจ้า, ผม, คุณ, ท่าน, ดิฉัน, เขา เพื่ออ้างถึงนามหรือนามวลีที่ได้กล่าวมาแล้ว

(1.1.2) **คำเรียกขาน** อาจเป็นชื่อต้น ชื่อเล่น คำเรียกญาติ คำเรียกตำแหน่ง คำเรียกอาชีพหรือสถานะ หรือฉายานาม ที่ใช้อ้างถึงสิ่งที่ได้กล่าวมาแล้ว

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(1.1.3) **คำนามและส่วนขยาย** อาจปรากฏในโครงสร้าง นาม / ลักษณนาม + ส่วนขยาย หรืออาจเป็น นาม + ลักษณนาม + ส่วนขยาย คำนามที่พบอาจเป็นคำนามที่มีรูปซ้ำกับนามในรูปหลัก หรืออาจเป็นคำนามที่มีความหมายแสดงสภาวะโดยรวม ซึ่งส่วนขยายส่วนมากเป็นคำบ่งชี้ เช่น นี้, นั้น, ดังกล่าว หรือเป็นคำแสดงลำดับที่หรือแสดงจำนวนนับ

(1.1.4) **สุญญรูป** เป็นการไม่ปรากฏรูปที่แสดงการอ้างถึงหน่วยนาม ลักษณะเช่นนี้เกิดขึ้นเฉพาะกรณีที่มีหน่วยนามเต็มรูปที่เป็นรูปหลักปรากฏนำมาก่อนในบริบทภาษาเท่านั้น

(1.2) **การอ้างถึงอนุพากย์หรือประโยค**

(1.2.1) **คำบ่งชี้** เป็นคำบ่งชี้ที่อ้างถึงอนุพากย์หรือประโยคที่ปรากฏมาแล้ว คำบ่งชี้ที่พบในลักษณะนี้ ได้แก่ เช่นนี้, เช่นนั้น, ดังนี้, ดังนั้น, ทั้งนี้, แบบนั้น และอย่างนั้น

---

[29]สมทรง บุรุษพัฒน์, วจนะวิเคราะห์ : การวิเคราะห์ภาษาระดับข้อความ, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด, 2537), 119 – 136.

(1.2.2) **คำนามและส่วนขยาย** รูปแทนที่อ้างถึงรูปหลักที่เป็นอนุพากย์อาจปรากฏในโครงสร้าง นาม / ลักษณนาม + ส่วนขยาย

(1.2.3) **สุญญรูป** การไม่ปรากฏของรูปแทนที่มีความสัมพันธ์ด้วยการอ้างถึงอนุพากย์หรือประโยคที่นำมาข้างหน้า

(1.3) **การอ้างถึงข้อความ**

(1.3.1) **นามทั่วไปหรือสามานยนาม** เป็นการใช้คำนามทั่วไปแสดงการอ้างถึงข้อความที่กล่าวนำมาก่อน

(1.3.2) **คำบ่งชี้** เป็นการใช้คำบ่งชี้ เช่น นี้, อันนั้น

(1.3.3) **คำนามและส่วนขยาย** อาจเป็นนาม / ลักษณนาม + ส่วนขยาย หรือ คำนาม + ลักษณนาม + ส่วนขยาย คำนามอาจเป็นนามที่แสดงสภาพทั่วไปหรือเป็นนามเฉพาะ และส่วนขยายส่วนใหญ่เป็นคำบ่งชี้

(2) **การเชื่อมโยงความโดยการใช้คำเชื่อม** (Conjunction)

(2.1) **ความสัมพันธ์แบบคล้อยตาม** เป็นการเชื่อมโยงที่แสดงว่าเหตุการณ์หรือสถานการณ์ในประโยคหรือข้อความที่อยู่ต่อเนื่องกัน เป็นไปในทำนองเดียวกัน หรือเป็นเรื่องเดียวกัน หรือมีความต่อเนื่องกันอย่างใดอย่างหนึ่ง

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

(2.2) **ความสัมพันธ์แบบขัดแย้ง** เป็นการเชื่อมโยงความที่แสดงว่าประโยค หรือข้อความที่สัมพันธ์กันนั้นมีความแตกต่าง ขัดแย้ง หรือไม่เป็นไปทำนองเดียวกัน

(2.3) **ความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข** ปรากฏในกรณีที่เหตุการณ์หนึ่งจะเกิดหรือไม่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของอีกเหตุการณ์หนึ่ง

(2.4) **ความสัมพันธ์แบบให้เลือก** เป็นการแสดงการเชื่อมโยงที่ให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง

(2.5) **ความสัมพันธ์แบบขยายความ** เป็นการเชื่อมโยงความที่ขยายข้อความที่นำมาข้างหน้า ประโยคที่มีการเชื่อมโยงความลักษณะนี้จะมีโครงสร้างที่ซับซ้อน

(2.6) **ความสัมพันธ์แบบแจกแจงรายละเอียด** เป็นการแสดงรายละเอียด หรือระบุให้ชัดเจนแน่นอนลงไป เช่น การให้ความหมาย

(2.7) **ความสัมพันธ์แบบสรุปความ** เป็นการเชื่อมโยงความโดยใช้คำเชื่อมเพื่อแสดงการสรุปใจความหรือสาระสำคัญของเรื่องที่กล่าวมาแล้ว

(3) **การเชื่อมโยงความโดยการซ้ำ** (Repetition)

(3.1) **การซ้ำรูป** เกิดจากการที่บางส่วนของข้อความมีรูปภาษาเหมือนกัน ซึ่งอาจเป็นการซ้ำในระดับคำ หรือระดับวลีก็ได้

(3.2) **การซ้ำความ** เป็นการเชื่อมโยงความที่ใช้รูปภาษาใหม่ที่มีความหมายคงเดิม หรือใกล้เคียงกับรูปภาษาที่กล่าวนำมาก่อน

(3.3) **การซ้ำโครงสร้าง** เป็นการเชื่อมโยงความที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปภาษาที่ปรากฏในโครงสร้างภาษาที่เหมือนกัน โครงสร้างที่ซ้ำกันนี้อาจเป็นวลีหรือส่วนหนึ่งของประโยคก็ได้[30]

ประวัติความเป็นมาของประมวลกฎหมายอาญา

1. ที่มาของกฎหมาย

พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ พระบิดาแห่งกฎหมายไทย ทรงอธิบายว่า "กฎหมายนั้นคือคำสั่งทั้งหลายของผู้ปกครองว่าการแผ่นดินต่อราษฎรทั้งหลายเมื่อไม่ทำตามแล้วตามธรรมดาต้องรับโทษ"[31] กฎหมายจึงเป็นเครื่องมือที่รัฐใช้ในการปกครองประเทศเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม นักปรัชญาทางกฎหมายหลายท่านได้ศึกษาที่มาของกฎหมายในหลายลักษณะ อาทิ มงเตสกิเออ (Montesquieu) นักปรัชญาชาวฝรั่งเศสอธิบายในหนังสือ The Spirit of Law ว่า "กฎหมายเกิดจากดินฟ้าอากาศ ระบบเศรษฐกิจ ความหนาแน่นของประชากร และเหตุอื่น ๆ อีกหลายเหตุรวมทั้งเจตนารมณ์ของคนในชาติ (l' esprit de la nation)"[32] ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ากฎหมายมีวิวัฒนาการเริ่มมาจากการที่มนุษย์มาอยู่

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

---

[30]ชลธิชา บำรุงรักษ์, การวิเคราะห์ภาษาระดับข้อความประเภทต่าง ๆ ในภาษาไทย เล่ม 1 – 2 (กรุเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539), 128 – 156.

[31]พระเจ้าลูกยาเธอพระองค์เจ้าระพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์, เล็กเชอร์กฎหมาย (ม.ป.ท. : ม.ป.ป.), 4 . อ้างถึงใน นพวรรณ เพ็ชรรัตน์ และ สุมนมาลย์ นิ่มเนติพันธ์, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เจริญผล, 2528), 5.

[32] วิษณุ เครืองาม, "การศึกษากฎหมายในเชิงประวัติศาสตร์และเชิงเปรียบเทียบ," ใน เอกสารการสอนชุดวิชา ระบบกฎหมายไทยและต่างประเทศ หน่วยที่ 1 – 7 (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2528), 7.

รวมกันเป็นสังคมทำให้ต้องออกกฎระเบียบขึ้นมาดูแลความสงบเรียบร้อย กฎหมายที่ใช้บังคับในครั้งแรกจึงออกโดยผู้มีอำนาจสูงสุดในสังคมนั้น ๆ

2. วิวัฒนาการของกฎหมายไทย

วิวัฒนาการของกฎหมายในประเทศไทยจะมีมาอย่างไรในระยะแรกไม่มีหลักฐานแน่ชัดกระทั่งสมัยสุโขทัย ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงเป็นหลักฐานที่ทำให้ทราบว่าสมัยสุโขทัยมีกฎหมาย เช่น

> ไพร่ฟ้าหน้าใสลูกเจ้าลูกขุนผู้ใดแล้ล้มตายหายกว่า อย้าวเรือนพ่อเชื้อเสื้อคำมันช้างพอลูกเมีย เยียข้าว ไพร่ฟ้าข้าไท ป่าหมากป่าพลู พ่อเชื้อมันไว้แก่ลูกมันสิ้น[33]

ลักษณะดังกล่าวเป็นบทบัญญัติเรื่องมรดก กล่าวคือ ทรัพย์สินของผู้ตายย่อมตกเป็นของลูกผู้ตาย

สมัยอยุธยาประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากขอมทั้งในด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีตลอดจนกฎหมายของฮินดูโดยขอมได้รับอิทธิพลมาจากอินเดียอีกทีหนึ่ง กฎหมายที่ไทยยึดถือเป็นต้นแบบ คือ คัมภีร์พระธรรมศาสตร์ของฮินดู ซึ่งพอจะสรุปกฎหมายสมัยอยุธยาที่สำคัญได้ดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

(1) กฎหมายที่จัดเป็นกฎหมายสารบัญญัติส่วนอาญา

กฎหมายสารบัญญัติ หมายถึง บทบัญญัติของกฎหมายที่กล่าวถึงการกระทำที่กฎหมายกำหนดเป็นองค์ประกอบแห่งความผิด อันก่อให้เกิดสภาพบังคับที่รัฐหรือผู้มีอำนาจบังคับให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดขึ้น ส่วนอาญานั้นเป็นกฎหมายที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐหรือหน่วยงานของรัฐกับราษฎร ซึ่งบัญญัติถึงความผิดและโทษ กฎหมายสารบัญญัติส่วนอาญาในสมัยอยุธยา ได้แก่

(1.1) **กฎหมายลักษณะอาญาหลวง** ได้แก่ บทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อเจ้าพนักงาน เป็นต้น

(1.2) **กฎหมายลักษณะอาญาราษฎร์** มีบทบัญญัติบางเรื่องเกี่ยวกับความผิดที่ราษฎรกระทำต่อกัน เช่น ฟันกล้วย ฟันอ้อย หรือจ้างคนอื่นไปทำร้ายเขา

---

[33] อนุกรรมการตรวจสอบศิลาจารึก, ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), 14.

(1.3) **กฎหมายลักษณะโจร** มีบทบัญญัติความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ เช่น ลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ รับของโจร รวมทั้งความผิดฐานลอบวางเพลิง ทำร้ายสัตว์ ปล่อยสัตว์ให้วิ่งไป แก้เรือท่านให้ลอยไป ฆ่าผู้อื่น ทำร้ายร่างกาย เป็นต้น

(1.4) **กฎหมายลักษณะวิวาท** เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดต่อชีวิตและร่างกาย เช่น ฟันแทง ตี ชกต่อย แก้ผ้านุ่งเขาให้เป็นทุราจาร ด่าเขาว่าไอ้ขี้ขโมย ไอ้ขี้คุก ผู้ใหญ่ตีเด็กโดยบันดาลโทสะ ยุให้เด็กตีกัน เป็นต้น

(1.5) **กฎหมายลักษณะขบถศึก** มีบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ ความผิดฐานกบฏในราชอาณาจักร ความผิดในขณะไปราชการสงคราม เช่น จะทำร้ายองค์พระมหากษัตริย์ เป็นกบฏต่อแผ่นดิน แข็งเมืองมิได้อ่อนน้อมนำดอกไม้เงินทองเครื่องราชบรรณาการมาถวายตามราชประเพณีแต่ก่อน เป็นต้น

(1.6) **กฎหมายลักษณะกรมศักดิ์** กฎหมายฉบับนี้มีบทบัญญัติกำหนดโทษปรับสำหรับปรับไหม ผู้กระทำผิดฐานทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายหรือบาดเจ็บ กล่าวคือ นอกจากจะได้รับโทษทางอาญาอย่างอื่นที่พึงจะได้รับส่วนหนึ่งแล้ว จะต้องถูกปรับไหมเพื่อใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายและปรับพินัยหลวงด้วยที่เรียกว่า “ปรับเป็นสินไหมกึ่งพินัยกึ่ง”

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(2) **กฎหมายสารบัญญัติส่วนแพ่ง** หมายถึง บทบัญญัติของกฎหมายที่กล่าวถึงการกระทำที่กฎหมายกำหนดเป็นองค์ประกอบแห่งความผิด อันก่อให้เกิดสภาพบังคับที่รัฐหรือผู้มีอำนาจบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายเป็นผู้กำหนดขึ้น ส่วนแพ่งนั้นเป็นกฎหมายที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนกับเอกชนด้วยกัน ซึ่งกฎหมายสารบัญญัติส่วนแพ่งในสมัยอยุธยา ได้แก่

(2.1) **กฎหมายลักษณะผัวเมีย** มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการเป็นสามีภรรยา ทรัพย์สินระหว่างสามีกับภรรยา การขาดจากการสมรส รวมทั้งบทบัญญัติเกี่ยวกับชู้และหญิงมีชู้ด้วย

(2.2) **กฎหมายลักษณะทาส** มีบทบัญญัติเกี่ยวกับชนิดของทาส การขายฝากทาส ความเกี่ยวพันระหว่างนายเงินกับทาส การไถ่ทาส การปรับไหม การคุ้มครองทาสมิให้นายทำโทษหรือใช้งานหนักเกินควร มิให้ข่มเหงทาสโดยใส่ขื่อ ใส่ตรวน เป็นต้น

(2.3) **กฎหมายลักษณะลักพา** มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการลักพาลูกเมียหรือทาสของท่านหนี มีบทปรับไหมและลงโทษเฆี่ยนผู้ที่พาหนี เป็นต้น

(2.4) **กฎหมายลักษณะมรดก** มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการรับมรดก การเป็นทายาท การแบ่งมรดก และการทำพินัยกรรม

(2.5) **กฎหมายลักษณะกู้หนี้** มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการกู้ยืม การคิดดอกเบี้ย การบังคับชำระหนี้ หลักฐานแห่งการกู้ยืม เป็นต้น

(2.6) **กฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จ** เป็นบทบัญญัติหลายเรื่องรวมกัน โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องที่บ้านที่สวน

(2.7) **กฎหมายลักษณะมูลคดีวิวาท** มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการแบ่งปันลูกอันเกิดจากบ่าวไพร่ของทหารพลเรือนชายหญิงในสังกัดว่าควรได้แก่นายของฝ่ายใด

นอกจากกฎหมายสารบัญญัติที่กล่าวมาแล้วยังมีกฎหมายวิธีสบัญญัติ[34] ที่เกี่ยวกับการกำหนดอำนาจหน้าที่ของศาลต่าง ๆ เช่น กฎหมายลักษณะพระธรรมนูญ ลักษณะรับฟ้อง ลักษณะพยาน ลักษณะพิสูจน์ดำน้ำลุยเพลิง เป็นต้น ส่วนด้านกฎหมายปกครองได้มีการแบ่งเขตหรือพื้นที่ในการปกครอง แบ่งส่วนราชการและกำหนดตำแหน่งหน้าที่ของข้าราชการทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน รวมทั้งกฎหมายกำหนดศักดินาของข้าราชการพลเรือนและราษฎรว่ามีศักดินาหรือถือนาได้คนละกี่ไร่

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ครั้นถึงสมัยรัตนโกสินทร์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงให้มีการชำระกฎหมายขึ้นเรียกว่า “กฎหมายตราสามดวง” สำหรับตราสามดวงที่โปรดให้ประทับลงบนกฎหมายที่ชำระแล้วนั้น ได้แก่

“ราชสีห์” เป็นตราประจำตำแหน่งสมุหนายก หัวหน้าฝ่ายพลเรือน ปัจจุบันเป็นตราประจำกระทรวงมหาดไทย

“คชสีห์” เป็นตราประจำตำแหน่งสมุหกลาโหม หัวหน้าฝ่ายทหาร ปัจจุบันเป็นตราประจำกระทรวงกลาโหม

“บัวแก้ว” เป็นตราประจำโกษาธิบดี หัวหน้าการคลังและการค้าต่างประเทศ ปัจจุบันเป็นตราประจำกระทรวงการต่างประเทศ

---

[34]กฎหมายวิธีสบัญญัติ หมายถึง บทกฎหมายที่กำหนดวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำกฎหมายสารบัญญัติไปใช้ปรับแก่คดี เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เป็นต้น

กฎหมายตราสามดวงนี้ได้ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายดั้งเดิมให้รัดกุมและเที่ยงธรรมทั้งในทางแพ่งและทางอาญา กฎหมายฉบับนี้ไม่เพียงแต่จะบรรจุพระธรรมศาสตร์ของสมัยกรุงศรีอยุธยาไว้เท่านั้น หากยังรวบรวมพระราชกำหนดบทพระอัยการซึ่งมีอยู่ในขณะนั้นไว้ด้วย บทบัญญัติลักษณะที่สำคัญมีอาทิ ลักษณะพยาน ลักษณะดำน้ำ ลักษณะผัวเมีย เป็นต้น กฎหมายตราสามดวงนี้ใช้มาถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงได้มีการปฏิรูปกฎหมายขึ้นตามหลักสากล เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของอารยประเทศ

3. ความเป็นมาของประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยที่มีลักษณะตามหลักสากลเริ่มมีขึ้นในการปฏิรูปกฎหมายของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงตั้งคณะกรรมการตรวจชำระและร่างกฎหมายขึ้นเป็นคณะแรกใน พ.ศ.2440 เริ่มงานโดยมีเสด็จในกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมเป็นประธาน ส่วนกรรมการนั้นประกอบด้วย เนติบัณฑิตต่างประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย และนักกฎหมายไทย ภารกิจของคณะกรรมการชุดนี้คือ “การร่างกฎหมายลักษณอาญา” ซึ่งคณะกรรมการชุดดังกล่าวดำเนินการได้เพียงระยะหนึ่งเท่านั้น

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ต่อมาใน พ.ศ.2447 ดร.ยอร์ช ปาดูส์ นักกฎหมายชาวฝรั่งเศสเข้ารับราชการในตำแหน่งที่ปรึกษาในการร่างกฎหมาย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดเกล้าฯ ตั้งกรรมการชุดใหม่อีกชุดหนึ่งประกอบด้วย ดร.ยอร์ช ปาดูส์ เป็นประธาน ให้รับร่างเดิมที่คณะกรรมการชุดแรกได้ทำไว้มาตรวจชำระแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง โดยร่างเป็นภาษาอังกฤษก่อนเสร็จแล้วจึงพิมพ์เป็น 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาฝรั่งเศส จากนั้นได้นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตั้งกรรมการเสนาบดี 4 ท่าน ประกอบด้วย พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ เป็นประธาน ร่วมกันตรวจชำระอีกครั้งหนึ่ง เมื่อเสร็จเรียบร้อยได้ทรงประกาศใช้เป็นประมวลกฎหมายฉบับแรกเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ.2451 (ร.ศ.127) เรียกประมวลกฎหมายฉบับแรกของประเทศไทยนี้ว่า *กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127*

ในการปฏิรูปกฎหมายนี้เองพระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ จึงได้รับยกย่องว่าเป็น *“พระบิดาแห่งกฎหมายไทย”* กฎหมายลักษณะอาญาฉบับนี้นับได้ว่าเป็นกฎหมายอาญาที่ทันสมัยยิ่งในขณะนั้นและใช้บังคับมาเกือบกึ่ง

ศตวรรษ จนท้ายที่สุดก็ถูกยกเลิกไปโดยพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499[35] นับตั้งแต่ 1 มกราคม พ.ศ. 2500 เป็นต้นมาประมวลกฎหมายอาญายังคงมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมเรื่อยมาแม้กระทั่งฉบับที่มีผลบังคับใช้ในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อความทันสมัยในการบังคับใช้นั่นเอง

ลักษณะและความมุ่งหมายของประมวลกฎหมายอาญา

1. **ลักษณะของประมวลกฎหมายอาญา**

หยุด แสงอุทัย กล่าวว่า “ประมวลกฎหมาย” หมายถึง กฎหมายที่ได้บัญญัติขึ้นโดยรวบรวมบทบัญญัติเรื่องเดียวกันที่กระจัดกระจายกันอยู่เอามาปรับปรุงให้เป็นหมวดหมู่วางหลักเกณฑ์ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย มีข้อความท้าวถึงซึ่งกันและกัน[36] ส่วนกฎหมายอาญานั้นได้แก่ กฎหมายที่บัญญัติถึงความผิดและโทษ[37] ประมวลกฎหมายอาญานี้มีทั้งหมด 398 มาตรา แบ่งเป็น 3 ภาค คือ

ภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป ประกอบด้วย บทนิยามศัพท์ การใช้กฎหมายอาญา โทษ วิธีการเพื่อความปลอดภัย หลักเกณฑ์ในการพิจารณาความรับผิดทางอาญา การพยายามกระทำความผิด ตัวการ ผู้ใช้และผู้สนับสนุนการกระทำความผิด เหล่านี้เป็นต้น

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

ภาค 2 ความผิด เป็นการกำหนดลักษณะการกระทำที่เป็นความผิดฐานต่าง ๆ อาทิ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม ความผิดเกี่ยวกับศาสนา ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง เป็นต้น

ภาค 3 ลหุโทษ กล่าวถึงลักษณะความผิดเล็กน้อยที่กฎหมายระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนและปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

---

[35] คณะกรรมการจัดงานฉลองวันเถลิงถวัลยราชสมบัติ ครบ 100 ปี ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, การปฏิรูประบบกฎหมายและการศาลในรัชสมัยพระบาทสมเด็จ ฯ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระปิยะมหาราช (ม.ป.ท. : 2511), 18.

[36] หยุด แสงอุทัย, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523), 2.

[37] เรื่องเดียวกัน, 166.

2. **หลักเกณฑ์สำคัญของประมวลกฎหมายอาญา**[38] มีดังนี้

2.1 **จะไม่มีความผิดโดยไม่มีกฎหมาย** กล่าวคือ การกระทำจะเป็นความผิดต่อเมื่อมีกฎหมายที่บัญญัติในขณะกระทำว่าเป็นความผิด กฎหมายไม่มีผลย้อนหลังไปลงโทษบุคคลให้หนักขึ้นเป็นอันขาด แต่อาจย้อนหลังไปบัญญัติว่าการกระทำนั้น ๆ ไม่เป็นความผิด หรือเป็นความผิดแต่ยกโทษให้ หรือให้ลงโทษบุคคลน้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำความผิดได้ เพราะเป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด

2.2 **จะไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย** กล่าวคือ บุคคลจะต้องรับโทษต่อเมื่อมีกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำบัญญัติให้ต้องรับโทษนั้น ๆ

2.3 **จะต้องตีความกฎหมายอาญาโดยเคร่งครัด** กล่าวคือ กรณีที่ถ้อยคำของกฎหมายเป็นที่น่าสงสัยจะตีความโดยขยายความไปลงโทษหรือเพิ่มโทษผู้ต้องหาไม่ได้ แต่อาจตีความโดยขยายความให้เป็นผลดีแก่ผู้ต้องหาได้

2.4 **การอุดช่องว่างแห่งกฎหมาย** ในกรณีที่ประมวลกฎหมายอาญาหรือพระราชบัญญัติอื่นที่บัญญัติความผิดและโทษไม่มีบัญญัติไว้ซึ่งเรียกกันว่า “ช่องว่างแห่งกฎหมาย” ศาลจะอุดช่องว่างแห่งกฎหมายให้เป็นผลร้ายแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ได้ แต่ศาลอาจอุดช่องว่างแห่งกฎหมายเพื่อให้เป็นผลดีแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่งวนลิขสิทธิ์

3. **ความมุ่งหมายของประมวลกฎหมายอาญา**

การพิจารณาความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของกฎหมายจะทำให้สามารถทราบความหมายของถ้อยคำที่เขียนไว้ในกฎหมายนั้นได้ เพราะกฎหมายต่าง ๆ มีความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ไม่เหมือนกัน เช่น ประมวลกฎหมายอาญามีความมุ่งหมายจะกำหนดความผิดและโทษจึงถือว่าความชั่วของบุคคลเป็นข้อสำคัญ แต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มุ่งหมายจะให้มีการชดใช้ค่าเสียหาย โดยไม่คำนึงว่าเป็นการกระทำที่ชั่วร้ายอย่างใดหรือไม่ โดยเหตุนี้ตามกฎหมายอาญาการกระทำจะเป็นการประมาทหรือไม่จึงพิจารณาจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในลักษณะและฐานะอย่างเดียวกับผู้กระทำว่าสามารถใช้ความระมัดระวังได้หรือไม่ แต่การประมาทเลินเล่อตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้นพิจารณาจากความระมัดระวังของวิญญูชน คือ คนที่มีความรอบคอบปานกลางเป็นประมาณ

---

[38] หยุด แสงอุทัย, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป, 167.

วิธีการจะหยั่งทราบเจตนารมณ์ของกฎหมายประการหนึ่งคือ พิจารณาจาก “บันทึกหลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติ” ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีก็ดี สมาชิกสภาผู้แทนก็ดี เสนอร่างพระราชบัญญัติต่อสภาผู้แทนจะมีบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัตินั้น ๆ และมีการอ่านบันทึกดังกล่าวในสภานิติบัญญัติ บันทึกหลักการและเหตุผลนี้ย่อมแสดงให้เห็นความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของกฎหมาย เพราะได้กล่าวถึงเหตุผลที่ต้องบัญญัติกฎหมายขึ้น ในประเทศไทยมีการโฆษณาบันทึกเหตุผลของกฎหมายลงในราชกิจจานุเบกษาต่อท้ายพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา

ประมวลกฎหมายอาญานี้ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมนับแต่ที่มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาครั้งแรก ฉบับ พ.ศ.2499 ถึงฉบับที่ผู้ศึกษานำมาศึกษา คือ ประมวลกฎหมายอาญา ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2540 ซึ่งเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมตามประกาศของคณะปฏิวัติ คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาอีก 14 ฉบับ ในการแก้ไขเพิ่มเติมจะระบุเหตุผลในการประกาศใช้ไว้ในหมายเหตุท้ายประมวลทุกครั้ง เพื่อแสดงความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของกฎหมาย ความมุ่งหมายในการแก้ไขเพิ่มเติมแต่ละครั้งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

3.1 **พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.** 2499

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ได้ประกาศใช้มานานแล้วและได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอยู่หลายแห่งกระจัดกระจายกันอยู่จึงเป็นการสมควรที่จะได้ชำระสะสาง และนำเข้ารูปเป็นประมวลกฎหมายอาญาเสียในฉบับเดียวกัน อนึ่งปรากฏว่าหลักการบางอย่างและวิธีการลงโทษบางอย่างควรจะได้ปรับปรุงให้สมกับกาลสมัยและแนวนิยมของนานาประเทศในสมัยปัจจุบัน หลักเดิมบางประการจึงล้าสมัยสมควรจะได้ปรับปรุงเสียให้สอดคล้องกับหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

(ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 95 ฉบับพิเศษ หน้า 1 ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2499)

3.2 **พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.**2502

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่การกระทำความผิดต่อแหน่งหน้าที่ราชการและความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมย่อมส่งผลเสียหายร้ายแรงแก่รัฐและประชาชน โทษสำหรับการกระทำความผิดเหล่านี้ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ปัจจุบันยังมีอัตราต่ำกว่าควร สมควรแก้ไขเพิ่มเติมให้สูงขึ้นและกำหนดโทษขั้นต่ำไว้ด้วย ทั้งนี้เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด

(ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 73 หน้า 242 ลงวันที่ 21 กรกฎาคม 2502)

3.3 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2512

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากปรากฏว่าขณะนี้มีผู้ร้ายลอบลักเอาพระพุทธรูปอันล้ำค่าซึ่งเป็นที่เคารพบูชาของพุทธศาสนิกชน และมีคุณค่าในทางประวัติศาสตร์ตามวัดวาอารามและพิพิธภัณฑสถานไปเป็นจำนวนมาก บางแห่งเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองของแต่ละจังหวัด ซึ่งทำให้ประชาชนในถิ่นนั้นเศร้าสลดใจต่อการขาดวัตถุซึ่งเป็นสิ่งที่เคารพบูชาในทางพุทธศาสนาไปอย่างมาก ยิ่งกว่านั้นบางแห่งการลอบลักพระพุทธรูปนั้นได้กระทำการแสดงถึงความโหดร้ายทารุณไร้ศีลธรรมอย่างหนัก เช่น ตัดเอาศีรษะพระพุทธรูปไปคงเหลือแต่องค์พระ นับว่าเป็นการเสื่อมเสียแก่ชาติบ้านเมืองและเป็นผลเสียหายแก่พุทธศาสนาโดยไม่นึกถึงศาสนสมบัติของชาติ บุคคลประเภทนี้สมควรจะได้รับโทษหนักกว่าการกระทำต่อทรัพย์สินธรรมดาของส่วนบุคคล รวมทั้งผู้รับของโจรและผู้ส่งออกต่างประเทศด้วย จะอาศัยความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาเดิมโทษก็เบามาก ไม่เป็นการป้องกันได้เพียงพอ โดยเหตุนี้จึงเป็นการสมควรแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อป้องกันและรักษาไว้ซึ่งทรัพย์อันล้ำค่าของชาตินี้ มิให้มีการลอบลักเอาไปต่างประเทศเสียหมดก่อนที่จะสายเกินไป

(ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 113 หน้า 1013 ลงวันที่ 16 ธันวาคม 2512)

3.4 ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 11 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2514

เหตุผลในการประกาศใช้ คือ โดยที่คณะปฏิวัติมีความปรารถนาจะให้ประชาชนได้รับความสงบสุขและปลอดภัยจากอาชญากรรม ในการนี้คณะปฏิวัติเห็นว่าอัตราโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดบางประเภทตามประมวลกฎหมายอาญายังไม่เพียงพอแก่การป้องกันและปราบปราม สมควรแก้ไขให้สูงขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 127 ฉบับพิเศษ หน้า 1 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2514)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

3.5 **พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 3) พ.ศ.** 2518

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงจำนวนเงินที่ถือเป็นอัตราในการกักขังแทนค่าปรับให้เหมาะสมกับสภาวการณ์ในปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 32 ฉบับพิเศษ หน้า 1 ลงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2518)

3.6 **คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 41 ลงวันที่ 21 ตุลาคม** 2519

เหตุผลในการประกาศใช้ คือ โดยที่คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินพิจารณาเห็นว่าอัตราโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดเกี่ยวกับการหมิ่นประมาทหรือดูหมิ่นพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ราชาธิบดี ราชินี ราชสามี รัชทายาท หรือประมุขแห่งรัฐต่างประเทศ เจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติการตามหน้าที่ศาลหรือผู้พิพากษา และประชาชนทั่วไป ตลอดจนการกระทำอื่นเพื่อเหยียดหยามประเทศชาติรัฐต่างประเทศซึ่งมีสัมพันธไมตรี หรือการกระทำอันเป็นการเหยียดหยามศาสนา และความผิดเกี่ยวกับต่อสู้หรือขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตามหน้าที่หรือขัดขวางการพิจารณา หรือพิพากษาของศาลไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน สมควรแก้ไขอัตราโทษเหล่านั้นให้สูงขึ้น

(ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 134 ฉบับพิเศษ หน้า 46 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519)

3.7 **พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 4) พ.ศ.**2522

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ในปัจจุบันได้มีการขายของโดยการหลอกลวงให้ผู้ซื้อหลงเชื่อในแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพหรือปริมาณแห่งของนั้น อันเป็นเท็จเพิ่มมากขึ้น และความผิดฐานนี้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 271 แห่งประมวลกฎหมายอาญาเป็นความผิดอันยอมความได้ พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงไม่อาจดำเนินการฟ้องร้องผู้กระทำความผิดโดยไม่มีคำร้องทุกข์ของผู้เสียหายได้ แม้จะปรากฏต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่ามีการเสนอขายของดังกล่าวแก่บุคคลทั่วไปในร้านค้าหรือที่สาธารณะ แต่พนักงานเจ้าหน้าที่ก็ไม่กล้าที่จะจับกุมผู้เสนอขาย โดยไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดร้องทุกข์เสียก่อน การปราบปรามการกระทำความผิดฐานนี้จึงไม่ได้ผลเท่าที่ควร สมควรแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 271 เสียใหม่ โดยให้ความผิดตามมาตราดังกล่าวไม่เป็นความผิดอันยอมความได้ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

จับกุมผู้กระทำความผิดดังกล่าวได้โดยไม่ต้องมีคำร้องทุกข์ของผู้เสียหาย และสมควรเพิ่มโทษสำหรับความผิดฐานนี้ให้สูงขึ้นเพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

(ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 42 ฉบับพิเศษ หน้า 1 ลงวันที่ 25 มีนาคม 2522)

3.8 **พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2525**

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ในปัจจุบันอาชญากรรมบางประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชญากรรมที่เป็นความผิดเกี่ยวกับเพศและความผิดต่อเสรีภาพได้ทวีความรุนแรงและความผิดฐานลักทรัพย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูป และโคหรือกระบือของผู้มีอาชีพกสิกรรมมีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งความผิดเหล่านี้ในบางกรณีได้มีการเพิ่มอัตราโทษมาครั้งหนึ่งแล้ว ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 11 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ.2514 ในการนี้สมควรเพิ่มอัตราโทษสำหรับผู้กระทำความผิดให้สูงขึ้น เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าวจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติฉบับนี้

(ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 108 ฉบับพิเศษ หน้า 5 ลงวันที่ 6 สิงหาคม 2525)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

3.9 **พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2526**

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 51 และมาตรา 91 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 11 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ.2514 มิได้กำหนดโทษจำคุกขั้นสูงในกรณีที่มีการเพิ่มโทษและเรียงกระทงลงโทษไว้ ทั้งในกรณีความผิดที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิตยังกำหนดให้เปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกห้าสิบปี เพื่อประโยชน์ในการเพิ่มโทษหรือเรียงกระทงลงโทษแล้วแต่กรณีอีกด้วย ในบางคดีโทษจำคุกที่มีการเพิ่มโทษหรือโทษจำคุกรวมของการเรียงกระทงลงโทษ จึงสูงเกินสมควรหรือไม่ได้สัดส่วนกับความผิดที่มีลักษณะและผลร้ายแรงต่างกัน ทำให้การลงโทษเป็นไปโดยไม่เป็นธรรมและไม่ได้ผลเท่าที่ควร สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวโดยกำหนดขั้นสูงของโทษจำคุกในกรณีที่มีการเพิ่มโทษ และโทษจำคุกรวมในกรณีเรียงกระทงลงโทษเพื่อให้การลงโทษเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและได้ผลดียิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 53 ฉบับพิเศษ หน้า 1 ลงวันที่ 5 เมษายน 2526)

3.10 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2530

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากปรากฏว่าในปัจจุบันอาชญากรรมบางประเภทโดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชญากรรมที่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์เกี่ยวกับโคกระบือ หรือเครื่องมือเครื่องใช้ หรือเครื่องจักรกลของเกษตรกรได้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ทำให้เกษตรกรโดยเฉพาะชาวนา ชาวไร่ ชาวสวนเดือดร้อนที่สุด เพราะเมื่อถึงฤดูกาลทำนาหรือเพาะปลูก เกษตรกรไม่สามารถหาโค กระบือ หรือจักรกลต่าง ๆ มาทำการเพาะปลูกได้ทันตามฤดูกาล แม้ว่าเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจะได้คอยสอดส่องดูแลอยู่ตลอดเวลาและจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษเป็นจำนวนมากรายแล้วก็ตาม แต่ไม่ทำให้ผู้กระทำความผิดหลาบจำหรือเกรงกลัวอาญาแผ่นดิน ทั้งนี้เพราะกฎหมายกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดไว้ต่ำ สมควรเพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดให้สูงขึ้น เพื่อให้เป็นที่หลาบจำและเกรงกลัวต่ออาญาแผ่นดิน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

(ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 173 ฉบับพิเศษ หน้า 1 ลงวันที่ 1 กันยายน 2530)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

3.11 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 8) พ.ศ.2530

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 277 มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 282 มาตรา 283 มาตรา 313 มาตรา 317 มาตรา 319 และมาตรา 398 กำหนดอายุเด็กที่จะได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษตามกฎหมาย จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ การกระทำความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ และการกระทำทารุณต่อเด็กไว้เพียงอายุไม่เกินสิบสามปีเท่านั้น ผู้กระทำผิดตามบทมาตราดังกล่าวจึงสามารถอ้างความยินยอมของเด็กอายุกว่าสิบสามปีขึ้นเป็นเหตุยกเว้นความผิดหรือบรรเทาโทษตามกฎหมายได้ นับเป็นการเปิดโอกาสให้มีการแสวงประโยชน์ในทางมิชอบจากเด็กอายุระหว่างสิบสามปีถึงสิบห้าปี ซึ่งส่วนใหญ่ยังมีความเจริญเติบโตและพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ เช่น ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา การศึกษาอบรม และประสบการณ์ไม่เพียงพอได้ นอกจากนี้บทบัญญัติเกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือชักพาไปซึ่งหญิงเพื่อสำเร็จความใคร่ของผู้อื่นในกฎหมายปัจจุบันนั้น มาตรา 282 จะเป็นความผิดต่อเมื่อได้กระทำต่อหญิงอายุไม่เกินสิบแปดปี ทำให้หญิงได้รับความเสียหาย แต่ไม่มีกฎหมายคุ้มครอง สมควรแก้ไขเพิ่มเติมให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดไม่ว่าหญิงจะมีอายุเท่าใดก็ตาม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 173 ฉบับพิเศษ หน้า 4 ลงวันที่ 1 กันยายน 2530)

3.12 **พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 9) พ.ศ.**2530

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากอัตราการกักขังแทนค่าปรับต่อวัน ตามประมวลกฎหมายอาญาที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยังไม่เหมาะสมกับ สภาพการณ์บ้านเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้เกิดปัญหาผู้ต้องขังแออัดห้องขัง อันเป็นภาระแก่เจ้าหน้าในการควบคุม ตลอดจนเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณของรัฐเป็นจำนวนมากในการเลี้ยงดูผู้ต้องขัง สมควรปรับปรุงอัตราการกักขังแทนค่าปรับต่อวันเสียใหม่ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 173 ฉบับพิเศษ หน้า 13 ลงวันที่ 1 กันยายน 2530)

3.13 **พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 10) พ.ศ.**2532

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่การกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดที่ศาลพิพากษาให้รอการกำหนดโทษไว้หรือรอการลงโทษไว้ตามประมวลกฎหมายอาญาในปัจจุบันนั้นยังไม่เหมาะสมแก่การแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดนั้นกลับตัวได้อย่างได้ผลดี สมควรปรับปรุงเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดในกรณีดังกล่าวให้มีขอบเขตกว้างขวางขึ้น เพื่อที่ศาลจะสามารถใช้ดุลพินิจได้โดยเหมาะสมแก่กรณี นอกจากนี้เพื่อให้บทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญาที่กำหนดให้นำโทษของผู้กระทำความผิดที่ถูกคุมความประพฤติในคดีที่รอการกำหนดโทษไว้หรือรอการลงโทษไว้ในคดีก่อนมาบวกเข้ากับโทษในคดีหลังของผู้กระทำความผิดของผู้นั้นด้วย บังเกิดผลในการใช้บังคับตามความประสงค์อย่างแท้จริง สมควรกำหนดให้ศาลนำโทษที่รอไว้ดังกล่าวมาบวกกับโทษในคดีหลัง โดยให้ศาลกระทำได้ไม่ว่าเมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง หรือความปรากฏตามคำแถลงของพนักงานอัยการหรือพนักงานคุมความประพฤติ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 127 ฉบับพิเศษ หน้า 1 ลงวันที่ 11 สิงหาคม 2532)

3.14 **พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 11) พ.ศ.**2535

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ ด้วยปรากฏว่าในปัจจุบันมีผู้กระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทมากขึ้น ขณะเดียวกันบทบัญญัติเกี่ยวกับอัตราโทษ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

ที่ใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ จึงทำให้ผู้กระทำความผิดดังกล่าวไม่เกรงกลัว สมควรแก้ไขเพิ่มเติมอัตราโทษให้สูงขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 13 หน้า 1 ลงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2535)

3.15 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 12) พ.ศ.2535

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ในปัจจุบันได้มีการรับฝากเงินโดยวิธีออกบัตรเงินฝากโดยธนาคารพาณิชย์รวมตลอดถึงบริษัทเงินทุน ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์และบัตรเงินฝากดังกล่าวเป็นตราสารซึ่งเปลี่ยนมือได้ สมควรกำหนดมาตรการป้องกันการปลอมตราสารดังกล่าวเพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งอาจเกิดความเสียหายจากการใช้บัตรเงินฝากปลอม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 44 หน้า 14 ลงวันที่ 9 เมษายน 2535)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

3.16 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 13) พ.ศ.2537

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ ด้วยปรากฏว่าได้มีการล่อลวงเด็กไปทำงานในโรงงาน และเจ้าของโรงงานได้หน่วงเหนี่ยวหรือกักขังเด็กเหล่านั้น โดยให้ทำงานอย่างไร้มนุษยธรรม และฝ่าฝืนมาตรฐานขั้นต่ำในการใช้แรงงานตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน อีกทั้งเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนความสงบสุขในสังคม สมควรกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดฐานใหม่ขึ้นเป็นพิเศษ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 22 ก หน้า 1 ลงวันที่ 10 มิถุนายน 2537)

3.17 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 14) พ.ศ.2540

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากได้ปรากฏว่ามีการกระทำความผิดต่อหญิงและเด็กโดยการซื้อ ขาย จำหน่าย พา หรือจัดหาหญิงหรือเด็กนั้นไปด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อสำเร็จความใคร่ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น เพื่อการอนาจารหรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่นอันมิชอบไม่ว่าโดยการขายเด็ก ให้เด็กเป็นขอทาน หรือทำงานในสภาพที่

ใช้แรงงานโดยทารุณโหดร้าย สมควรกำหนดบทกำหนดความผิดใหม่ให้ครอบคลุมการกระทำดังกล่าว นอกจากนั้นในปัจจุบันการกระทำดังกล่าวไม่จำกัดเฉพาะการกระทำต่อหญิงหรือเด็กหญิงเท่านั้น แต่ได้ขยายไปยังเด็กชาย และมีแนวโน้มเป็นการกระทำต่อบุคคลโดยไม่จำกัดเพศ สมควรแก้ไขฐานความผิดในบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องให้กว้างขวางขึ้น และสมควรแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 282 และมาตรา 283 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งบัญญัติให้ศาลไทยมีอำนาจลงโทษการกระทำความผิดดังกล่าวแม้จะกระทำในต่างประเทศ โดยแยกไว้เป็นเอกเทศให้เห็นเด่นชัดในมาตรา 7 ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจของศาลไทยในการลงโทษการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นความผิดอาญาระหว่างประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 72 ก หน้า 45 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน 2540)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 3

ชนิดของสาระและรูปวากยสัมพันธ์

ในบทนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาวิเคราะห์ชนิดของสาระ[1] และรูปวากยสัมพันธ์โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่

1. ชนิดของสาระในมาตราต่าง ๆ
2. รูปวากยสัมพันธ์ของสาระชนิดต่าง ๆ
3. ความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของสาระกับรูปวากยสัมพันธ์
4. การเปรียบเทียบรูปวากยสัมพันธ์ระหว่างภาษาในประมวลกฎหมายอาญากับภาษาไทยมาตรฐาน

การศึกษาประเด็นดังกล่าวข้างต้นจะแสดงให้เห็นลักษณะของชนิดของสาระและรูปวากยสัมพันธ์ของภาษาในประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งแต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

ชนิดของสาระในมาตราต่าง ๆ

ในการจำแนกชนิดของสาระผู้ศึกษาจะพิจารณาเจตนาและสาระในมาตราต่าง ๆ เป็นสำคัญพร้อมทั้งอธิบายองค์ประกอบทางภาษาของสาระแต่ละชนิดด้วย

จากการศึกษาชนิดของสาระในมาตราต่าง ๆ ของประมวลกฎหมายอาญา ผู้ศึกษาสามารถจำแนกชนิดของสาระออกเป็น 4 ชนิดดังนี้

1. สาระที่เป็นข้อบังคับ
2. สาระที่เป็นคำอนุญาต
3. สาระที่เป็นคำจำกัดความ
4. สาระที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ

สาระแต่ละชนิดมีรายละเอียดและองค์ประกอบทางภาษาดังต่อไปนี้

---

[1] ดูคำจำกัดความ “สาระ” หน้า 8

1. **สาระชนิดที่เป็นข้อบังคับ**

สาระที่เป็นข้อบังคับ คือ สาระที่ประกอบด้วยส่วนที่แสดงข้อบังคับหรือคำสั่งให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งปฏิบัติตามข้อบังคับ หรือบังคับให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นไปตามหลักแห่งกฎหมายนี้ เช่น

ผู้ใดกระทำความผิดในราชอาณาจักรต้องรับโทษตามกฎหมาย

(มาตรา 4 วรรค 1)

มาตรานี้แสดงใจความส่วนที่เป็นข้อบังคับ กล่าวคือ เป็นการระบุว่าผู้ที่กระทำความผิดในราชอาณาจักรจะต้องรับโทษตามกฎหมาย

สาระชนิดที่เป็นข้อบังคับสามารถจำแนกได้ 2 แบบ คือ แบบที่ไม่มีเงื่อนไข และแบบมีเงื่อนไข ซึ่งแต่ละแบบมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

1.1 **สาระชนิดที่เป็นข้อบังคับแบบไม่มีเงื่อนไข** สาระชนิดนี้มีองค์ประกอบ 3 ส่วนดังนี้

ขอบเขตของกฎหมาย + ข้อบังคับ + (กรณียกเว้น)

สาระชนิดนี้มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ

1) ส่วนของขอบเขตของกฎหมาย
2) ส่วนของข้อบังคับ
3) ส่วนของกรณียกเว้น

องค์ประกอบบังคับของสาระชนิดนี้ คือ ส่วนของข้อบังคับต้องปรากฏ ส่วนองค์ประกอบอีก 2 ส่วนอาจปรากฏหรือไม่ก็ได้ องค์ประกอบแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบส่วนที่ 1 ขอบเขตของกฎหมาย คือ ส่วนของข้อความที่แสดงขอบเขตของกฎหมายที่จะบังคับได้ตามกฎหมาย

ตัวอย่าง

โทษ ให้เป็นอันระงับไปด้วยความตายของผู้กระทำความผิด

(มาตรา 38)

ผู้ใดเพียงแต่พยายามกระทำความผิดตามมาตรา 301 หรือมาตรา 302 วรรคแรก ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(มาตรา 304)

ความผิดตามมาตรา 358 และมาตรา 359 เป็นความผิดอันยอมความได้

(มาตรา 361)

องค์ประกอบส่วนที่ 2 ข้อบังคับ คือ ส่วนของข้อความซึ่งแสดงการบังคับบุคคลผู้เกี่ยวข้องให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือควบคุมสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เป็นไปตามข้อบังคับ

ตัวอย่าง

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

เด็กอายุยังไม่เกินเจ็ดปีกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ

(มาตรา 73)

ความในวรรคสองของมาตรา 24 มิให้นำมาใช้บังคับแก่การกักขังแทนค่าปรับ

(มาตรา 29 วรรค 2)

ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 360)

องค์ประกอบส่วนที่ 3 กรณียกเว้น คือ ส่วนของข้อความที่แสดงว่าไม่ต้องทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามข้อบังคับ

ตัวอย่าง

บทบัญญัติในภาค 1 แห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้ใช้ในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย เว้นแต่กฎหมายนั้น ๆ จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

(มาตรา 17)

บทบัญญัติในลักษณะ 1 ให้ใช้ในกรณีแห่งความผิดลหุโทษด้วย เว้นแต่ที่บัญญัติไว้ในสามมาตราต่อไปนี้

(มาตรา 103)

ความผิดในหมวดนี้ นอกจากความผิดตามมาตรา 343 เป็นความผิดอันยอมความได้

(มาตรา 348)

จากผลการวิเคราะห์ พบว่ามีข้อมูลที่เป็นสาระชนิดนี้อยู่ 306 สาระ คิดเป็น 60% ของข้อมูลที่เป็นสาระชนิดที่แสดงข้อบังคับ ส่วนองค์ประกอบทุกส่วนสามารถแสดงได้ดังตัวอย่าง

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ลิขสิทธิ์

ทรัพย์สินใดที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด *ให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าเป็นของผู้กระทำความผิด และมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่*

(มาตรา 32)

ตัวอย่างมาตรา 32 ตัวอักษรเอน คือ ส่วนที่เป็นข้อบังคับ ซึ่งเป็นองค์ประกอบบังคับของสาระชนิดนี้ ส่วนตัวอักษรปกตินั้น คือส่วนของขอบเขตของกฎหมาย

1.2 **สาระชนิดที่เป็นข้อบังคับแบบมีเงื่อนไข** มีองค์ประกอบดังนี้

(เรื่องที่จะบังคับ) + [เงื่อนไข] + (เรื่องที่จะบังคับ) + ข้อบังคับ + [เงื่อนไข] + (กรณียกเว้น)

สาระชนิดนี้มีองค์ประกอบอยู่ 4 ส่วน คือ

1) ส่วนของเรื่องที่จะบังคับ
2) ส่วนของเงื่อนไข
3) ส่วนของข้อบังคับ
4) ส่วนของกรณียกเว้น

สาระชนิดนี้มีลักษณะเป็นประโยคเงื่อนไข องค์ประกอบบังคับ คือ ส่วนของเงื่อนไขและส่วนของข้อบังคับ ซึ่งส่วนของข้อบังคับนั้นต้องปรากฏ ส่วนของเงื่อนไขจะปรากฏสับหลีกกันในสองตำแหน่ง ส่วนของเรื่องที่จะบังคับและส่วนของกรณียกเว้นนั้นอาจปรากฏหรือไม่ก็ได้ องค์ประกอบแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

องค์ประกอบส่วนที่ 1 เรื่องที่จะบังคับ คือ ส่วนของข้อความที่แสดงเรื่องที่ต้องการบังคับให้ผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติตาม และเรื่องที่จะบังคับนี้อาจปรากฏหรือไม่ก็ได้

ตัวอย่าง

บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

(มาตรา 2 วรรค 1)

การกระทำความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายนี้ แม้กระทำโดยไม่มีเจตนาก็เป็นความผิด เว้นแต่ตามบทบัญญัติความผิดนั้นจะมีความบัญญัติให้เห็นเป็นอย่างอื่น

(มาตรา 104)

ถ้าสมาชิกอั้งยี่หรือพรรคพวกซ่องโจรคนหนึ่งคนใดได้กระทำความผิดตามความมุ่งหมายของอั้งยี่หรือซ่องโจรนั้น สมาชิกอั้งยี่หรือพรรคพวกซ่องโจรที่อยู่ด้วยในขณะกระทำความผิดหรืออยู่ด้วยในที่ประชุมแต่ไม่ได้คัดค้านในการตกลงให้กระทำความผิดนั้น และบรรดาหัวหน้า ผู้จัดการ หรือผู้มีตำแหน่งหน้าที่ในอั้งยี่หรือซ่องโจรนั้น ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นทุกคน

(มาตรา 213)

องค์ประกอบส่วนที่ 2 ส่วนของเงื่อนไข คือ ส่วนของข้อความที่แสดงเงื่อนไขในการบังคับ ซึ่งจะปรากฏสับหลีกกันในสองตำแหน่ง

ตัวอย่าง

ถ้าความผิดนั้นได้กระทำลงเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดิน เพื่อบังคับรัฐบาล หรือเพื่อข่มขู่ประชาชน ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

(มาตรา 166 วรรค 2)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

ผู้ใดได้มาซึ่งสิ่งใด ๆ โดยไม่รู้ว่าเป็นของปลอมตามมาตรา 240 หรือของแปลงตามมาตรา 241 ถ้าต่อมารู้ว่าเป็นของปลอมหรือของแปลงเช่นว่านั้น ยังขืนนำออกใช้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 245)

การกระทำความผิดตามมาตรา 276 วรรคแรก และมาตรา 278 นั้น ถ้ามิได้เกิดต่อหน้าธารกำนัล ไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำรับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย หรือมิได้เป็นการกระทำแก่บุคคลดังระบุไว้ในมาตรา 285 เป็นความผิดอันยอมความได้

(มาตรา 281)

องค์ประกอบส่วนที่ 3 ส่วนของข้อบังคับ และองค์ประกอบส่วนที่ 4 ส่วนของกรณียกเว้น องค์ประกอบทั้ง 2 ส่วนนี้ มีรายละเอียดเช่นเดียวกับที่ปรากฏในสาระที่เป็นข้อบังคับแบบไม่มีเงื่อนไข ผู้ศึกษาจึงขอไม่กล่าวซ้ำอีก ส่วนองค์ประกอบในสาระชนิดนี้สามารถแสดงได้ดังตัวอย่าง

ในคดีที่มีโทษปรับสถานเดียว ถ้าผู้ที่ต้องหาว่ากระทำความผิดนำค่าปรับในอัตราอย่างสูงสำหรับความผิดนั้นมาชำระก่อนที่ศาลเริ่มต้นสืบพยาน *ให้คดีนั้นเป็นอันระงับไป*

(มาตรา 79)

องค์ประกอบบังคับของสาระชนิดนี้มี 2 ส่วน คือ ส่วนของเงื่อนไข กับส่วนที่เป็นข้อบังคับ ส่วนของเงื่อนไขจะแสดงด้วยการขีดเส้นใต้ ส่วนที่เป็นข้อบังคับจะแสดงด้วยตัวอักษรเอน และส่วนที่เป็นตัวอักษรปกตินั้น คือ ส่วนของเรื่องที่จะบังคับ ซึ่งไม่ใช่องค์ประกอบบังคับของสาระชนิดนี้

จากผลการวิเคราะห์ พบว่ามีข้อมูลที่เป็นสาระชนิดนี้อยู่ 204 สาระ คิดเป็น 40% ของข้อมูลสาระชนิดที่เป็นข้อบังคับ และเมื่อรวมทั้งแบบไม่มีเงื่อนไขและมีเงื่อนไขแล้วปรากฏว่ามีข้อมูลที่เป็นสาระชนิดนี้ทั้งสิ้น 510 สาระ คิดเป็น 85.71% ของข้อมูลทั้งหมด ดังแสดงใน แผนภูมิที่ 1

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แผนภูมิที่ 1 แผนภูมิวงกลมแสดงปริมาณสาระขนิดที่เป็นข้อบังคับ

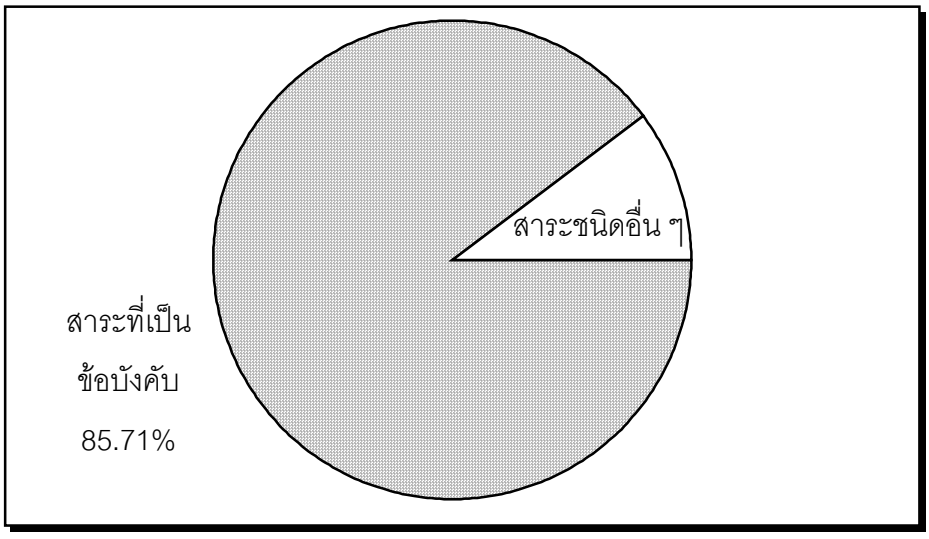

2. **สาระชนิดที่เป็นคำอนุญาต**

สาระนี้มีลักษณะเป็นคำอนุญาตให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ ซึ่งจะทำหรือไม่ก็ได้ เช่น

> ผู้ใดกระทำความผิดในราชอาณาจักรหรือกระทำความผิดที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร ถ้าผู้นั้นได้รับโทษสำหรับการกระทำนั้นตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศมาแล้วทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ หรือจะไม่ลงโทษเลยก็ได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงโทษที่ผู้นั้นได้รับมาแล้ว
>
> (มาตรา 11 วรรค 1)

มาตรานี้แสดงคำอนุญาตหรือดุลยพินิจของผู้ว่าศาลให้พิจารณาได้ว่าจะลงโทษหรือไม่ หรือลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดสำหรับความผิดนั้นก็ได้ตามเงื่อนไข สาระนี้มีองค์ประกอบดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

{ เรื่องที่จะอนุญาต หรือ กรณีเฉพาะ } + [เงื่อนไข] + <u>คำอนุญาต</u> + (กรณีเฉพาะ) + [เงื่อนไข] + (กรณียกเว้น)

<u>หรือ</u>

<u>ดุลยพินิจของศาล</u>

สาระชนิดนี้มีองค์ประกอบอยู่ 5 ส่วน คือ

1) ส่วนของเรื่องที่จะอนุญาต
2) ส่วนของกรณีเฉพาะ
3) ส่วนของเงื่อนไข
4) ส่วนของคำอนุญาตหรือดุลยพินิจของศาล
5) ส่วนของกรณียกเว้น

องค์ประกอบบังคับของสาระชนิดนี้ คือ ส่วนของคำอนุญาตหรือดุลยพินิจของศาลซึ่งเป็นส่วนที่ต้องปรากฏ ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ นั้นอาจปรากฏหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ส่วนของเรื่องที่จะอนุญาตและส่วนของกรณีเฉพาะ ถ้าปรากฏจะปรากฏเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งเท่านั้น และส่วนของเงื่อนไขจะปรากฏสับหลีกกันในสองตำแหน่ง องค์ประกอบแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบส่วนที่ 1 เรื่องที่จะอนุญาต คือ ส่วนของข้อความที่กล่าวขึ้นเพื่อแสดงเรื่องที่จะอนุญาตให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือแสดงสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่จะถูกกระทำในการให้อนุญาต หรือแสดงถึงการกระทำที่อนุญาตให้กระทำ

ตัวอย่าง

ผู้ใดกระทำความผิดในราชอาณาจักรหรือกระทำความผิดที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร ถ้าผู้นั้นได้รับโทษสำหรับการกระทำนั้นตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศมาแล้วทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ หรือจะไม่ลงโทษเลยก็ได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงโทษที่ผู้นั้นได้รับมาแล้ว

(มาตรา 11 วรรค 1)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บรรดาความผิดที่กฎหมายกำหนดให้ลงโทษทั้งจำคุกและปรับด้วยนั้น ถ้าศาลเห็นสมควรจะลงแต่โทษจำคุกก็ได้

(มาตรา 20)

เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใด ถ้าศาลเห็นว่าผู้นั้นกระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพหรือเนื่องจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ และเห็นว่าหากผู้นั้นประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้นต่อไปอาจจะกระทำความผิดเช่นนั้นขึ้นอีก ศาลจะสั่งไว้ในคำพิพากษาห้ามการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้นมีกำหนดเวลาไม่เกินห้าปีนับแต่วันพ้นโทษไปแล้วก็ได้

(มาตรา 50)

องค์ประกอบส่วนที่ 2 กรณีเฉพาะ คือ ส่วนของข้อความที่แสดงกรณีเฉพาะเจาะจง เพื่อบอกอนุญาตให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับกรณีเฉพาะนั้น ๆ หรือเป็นกรณี

เฉพาะที่สมมุติขึ้นเป็นสถานการณ์จำลองเพื่ออนุญาตให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับกรณีเฉพาะที่สมมุติขึ้นนั้น และกรณีเฉพาะนี้ถ้าปรากฏจะปรากฏสับหลีกกันในสองตำแหน่ง ซึ่งอาจปรากฏหรือไม่ก็ได้

ตัวอย่าง

ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกหรือพิพากษาว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษบุคคลใด ถ้าศาลเห็นว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดเกี่ยวเนื่องกับการเสพย์สุราเป็นอาจิณหรือการเป็นผู้ติดยาเสพย์ติดให้โทษ ศาลจะกำหนดในคำพิพากษาว่าบุคคลนั้นจะต้องไม่เสพย์สุรา ยาเสพย์ติดให้โทษอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่างภายในระยะเวลาไม่เกินสองปีนับแต่วันพ้นโทษหรือวันปล่อยตัว เพราะรอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษก็ได้

(มาตรา 49 วรรค 1)

ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวในวรรคแรกไม่ปฏิบัติตามที่ศาลกำหนด ศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลเป็นเวลาไม่เกินสองปีก็ได้

(มาตรา 49 วรรค 2)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ในกรณีที่บัญญัติไว้ในมาตรา 67 และมาตรา 68 นั้น ถ้าผู้กระทำได้กระทำไปเกินสมควรแก่เหตุหรือเกินกว่ากรณีแห่งความจำเป็น หรือเกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำเพื่อป้องกัน ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้.....

(มาตรา 69)

องค์ประกอบส่วนที่ 3 เงื่อนไข คือ ส่วนของข้อความที่แสดงเงื่อนไขในการอนุญาต ซึ่งเงื่อนไขนั้นอาจปรากฏหรือไม่ก็ได้ หากปรากฏจะปรากฏสับหลีกกันในสองตำแหน่ง

ตัวอย่าง

บรรดาความผิดที่กฎหมายกำหนดให้ลงโทษทั้งจำคุกและปรับด้วยนั้น ถ้าศาลเห็นสมควรจะลงแต่โทษจำคุกก็ได้

(มาตรา 20)

ถ้าผู้นั้นไม่ยอมทำทัณฑ์บนหรือหาประกันไม่ได้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งกักขัง ผู้นั้นจนกว่าจะทำทัณฑ์บนหรือหาประกันได้ แต่ไม่ให้กักขังเกินกว่าหกเดือน หรือจะสั่งห้ามผู้นั้นเข้าในเขตกำหนดตามมาตรา 45 ก็ได้

(มาตรา 46 วรรค 2)

ในกรณีที่บัญญัติไว้ในมาตรา 67 และมาตรา 68 นั้น ถ้าผู้กระทำได้กระทำไปเกินสมควรแก่เหตุหรือเกินกว่ากรณีแห่งความจำเป็นหรือเกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำเพื่อป้องกัน ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้.....

(มาตรา 69)

องค์ประกอบส่วนที่ 4 คำอนุญาตหรือดุลยพินิจของศาล คือ ส่วนของข้อความที่แสดงการอนุญาตให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือให้กระทำได้หากเป็นไปตามเงื่อนไขนั้น

ตัวอย่าง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ผู้ใดกระทำความผิดในราชอาณาจักรหรือกระทำความผิดที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร ถ้าผู้นั้นได้รับโทษสำหรับการกระทำนั้นตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศมาแล้วทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ หรือจะไม่ลงโทษเลยก็ได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงโทษที่ผู้นั้นได้รับมาแล้ว

(มาตรา 11 วรรค 1)

ถ้าผู้นั้นไม่ยอมทำทัณฑ์บนหรือหาประกันไม่ได้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งกักขังผู้นั้นจนกว่าจะทำทัณฑ์บนหรือหาประกันได้ แต่ไม่ให้กักขังเกินกว่าหกเดือน หรือจะสั่งห้ามผู้นั้นเข้าในเขตกำหนดตามมาตรา 45 ก็ได้

(มาตรา 46 วรรค 2)

ผู้ใดบันดาลโทสะโดยถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม จึงกระทำความผิดต่อผู้ข่มเหงในขณะนั้น ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

(มาตรา 72)

องค์ประกอบส่วนที่ 5 กรณียกเว้น องค์ประกอบส่วนนี้มีรายละเอียดเช่นเดียวกับกรณียกเว้นในสาระที่เป็นข้อบังคับ ผู้ศึกษาจึงขอไม่กล่าวซ้ำอีก ส่วนองค์ประกอบในสาระชนิดนี้สามารถแสดงได้ดังตัวอย่าง

ทรัพย์สินซึ่งศาลพิพากษาให้ริบให้ตกเป็นของแผ่นดิน *แต่ศาลจะพิพากษาให้ทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้ไม่ได้หรือทำลายทรัพย์สินนั้นเสียก็ได้*

(มาตรา 35)

ตัวอย่างมาตรา 35 ตัวอักษรปกติ คือ ส่วนของเรื่องที่จะให้อนุญาต ส่วนตัวอักษรเอนนั้น คือ ส่วนของคำอนุญาตหรือดุลยพินิจของศาล ซึ่งเป็นองค์ประกอบบังคับของสาระชนิดนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า มีข้อมูลที่เป็นสาระชนิดนี้อยู่ 51 สาระ คิดเป็น 8.57 % ของข้อมูลทั้งหมด ดังแสดงในแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 แผนภูมิวงกลมแสดงปริมาณสาระชนิดที่เป็นคำอนุญาต

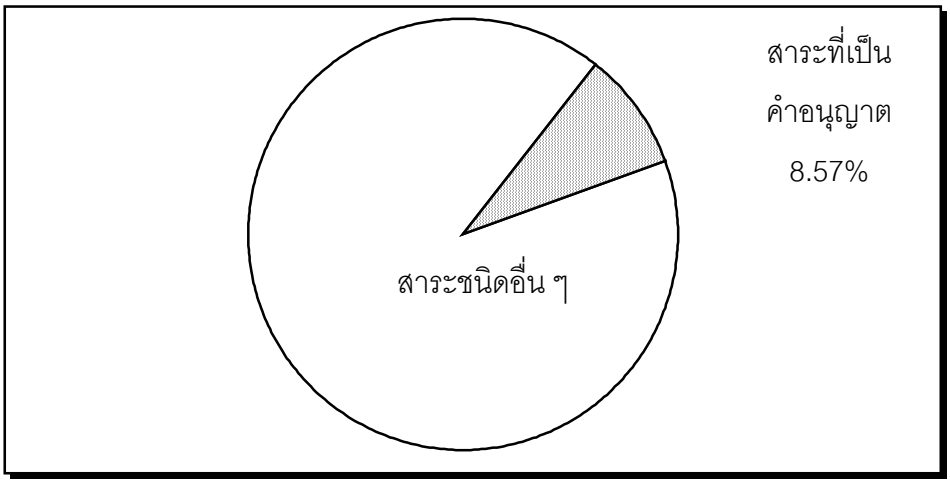

3. สาระชนิดที่เป็นคำจำกัดความ

สาระนี้มีลักษณะเป็นคำจำกัดความ หรือคำอธิบายความหมายของศัพท์ เช่น

> เอกสาร หมายความว่า กระดาษหรือวัตถุอื่นใด ซึ่งได้ทำให้ปรากฏ ความหมายด้วยตัวอักษร ตัวเลข ผัง หรือแผนแบบอย่างอื่น จะเป็นโดยวิธีพิมพ์ ถ่ายภาพ หรือวิธีอื่นอันเป็นหลักฐานแห่งความหมายนั้น
>
> (มาตรา 1 (7))

มาตรานี้แสดงคำจำกัดความของคำว่า “เอกสาร” สาระนี้มีองค์ประกอบดังนี้

<u>คำศัพท์</u>	+	<u>กริยาสมการ</u>	+	<u>ความหมาย</u>

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สาระชนิดนี้มีองค์ประกอบอยู่ 3 ส่วน คือ

1) ส่วนของคำศัพท์
2) ส่วนของกริยาสมการ
3) ส่วนของความหมาย

องค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนนี้เป็นองค์ประกอบบังคับที่ต้องปรากฏ ทั้งนี้องค์ประกอบแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบส่วนที่ 1 คำศัพท์ คือ คำที่ต้องการจะอธิบายความหมาย ซึ่งมีความหมายเฉพาะในกฎหมายนี้ คำศัพท์นี้จะปรากฏอยู่หน้าส่วนของกริยาสมการ

ตัวอย่าง

> <u>ลายมือชื่อ</u> หมายความรวมถึง ลายพิมพ์นิ้วมือ และเครื่องหมายซึ่งบุคคลลงไว้แทนลายมือชื่อของตน
>
> (มาตรา 1 (10))

กักกัน คือ การควบคุมผู้กระทำความผิดติดนิสัยไว้ภายในเขตกำหนด เพื่อป้องกันการกระทำความผิดเพื่อดัดนิสัยและเพื่อฝึกหัดอาชีพ

(มาตรา 40)

กระทำโดยเจตนา ได้แก่ กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำ และในขณะเดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น

(มาตรา 59 วรรค 2)

องค์ประกอบส่วนที่ 2 กริยาสมการ (Equative verb) [2] เป็นคำกริยาที่ทำหน้าที่เชื่อมข้อความ 2 ส่วนที่มีคุณสมบัติเท่าเทียมกันในบางแง่

ตัวอย่าง

ใช้กำลังประทุษร้าย ...ให้หมายความรวมถึงการกระทำใด ๆ ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ไม่ว่าจะโดยใช้ยาทำให้มึนเมา สะกดจิต หรือใช้วิธีอื่นใดอันคล้ายคลึงกัน

(มาตรา 1 (6))

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

การกระทำ ให้หมายความรวมถึง การให้เกิดผลอันหนึ่งอันใดขึ้น โดยงดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นด้วย

(มาตรา 59 วรรค 5)

ความผิดลหุโทษ คือ ความผิดซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับเช่นว่ามานี้ด้วยกัน

(มาตรา 102)

---

[2]ผู้ศึกษาใช้คำว่า "กริยาสมการ" (Equative verb) ตามการบัญญัติศัพท์ภาษาศาสตร์ของราชบัณฑิตยสถาน และใช้คำจำกัดความตาม มลุลี พรโชคชัย เพื่อแสดงให้เห็นลักษณะขององค์ประกอบทางภาษาของสาระชนิดนี้ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดูเพิ่มเติมใน มลุลี พรโชคชัย, "การศึกษาวัจนลีลาของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร-มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538), 68.

องค์ประกอบส่วนที่ 3 **ความหมาย** คือ ส่วนของข้อความที่อธิบาย หรือให้ความหมายของคำศัพท์ หรืออธิบายถึงคุณสมบัติบางประการของคำศัพท์นั้น

ตัวอย่าง

เคหสถาน หมายความว่า ที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น เรือน โรง เรือ หรือแพซึ่งคนอยู่อาศัย...

(มาตรา 1 (4))

กลางคืน หมายความว่า เวลาระหว่างพระอาทิตย์ตกและพระอาทิตย์ขึ้น

(มาตรา 1 (11))

ห้ามเข้าเขตกำหนด คือ การห้ามมิให้เข้าไปในท้องที่ หรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา

(มาตรา 44)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

ส่วนองค์ประกอบของสาระชนิดนี้สามารถแสดงได้ดังตัวอย่าง

เอกสารสิทธิ *หมายความว่า* เอกสารที่เป็นหลักฐานแห่งการก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ

(มาตรา 1 (9))

ตัวอย่างมาตรา 1 (9) ส่วนที่ขีดเส้นใต้ คือ ส่วนของคำศัพท์ ส่วนที่แสดงด้วยตัวอักษรเอน คือ ส่วนของกริยาสมการ ส่วนตัวอักษรปกติ คือ ส่วนความหมาย

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า มีข้อมูลที่เป็นสาระชนิดนี้อยู่ 25 สาระ คิดเป็น 4.20 % ของข้อมูลทั้งหมด ดังแสดงในแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 แผนภูมิวงกลมแสดงปริมาณสาระชนิดที่เป็นคำจำกัดความ

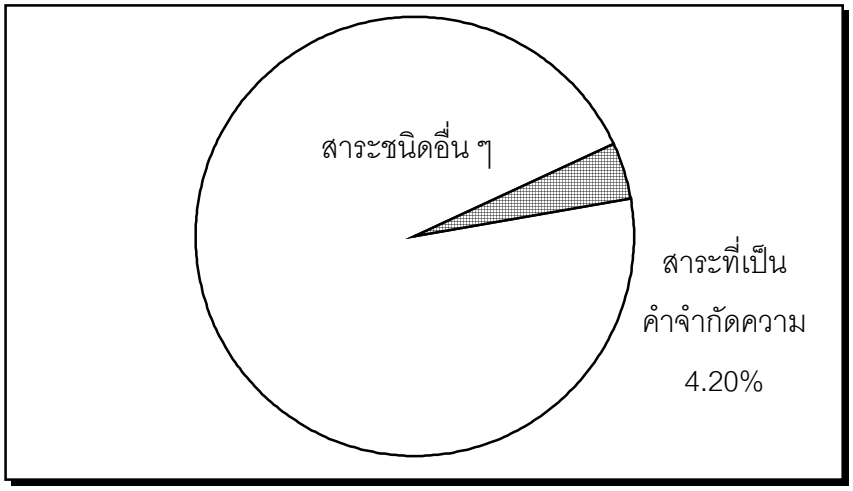

4. **สาระชนิดที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ**

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

สาระนี้มีลักษณะเป็นการบอกกล่าวหรือแจ้งข้อความทั่วไปให้ผู้ใช้กฎหมายทราบ เช่น

โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้

(1) ประหารชีวิต

(2) จำคุก

(3) กักขัง

(4) ปรับ

(5) ริบทรัพย์สิน

(มาตรา 18)

มาตรานี้แสดงการแจ้งความให้ทราบว่า “โทษ” สำหรับผู้กระทำความผิดมี 5 ประการ สาระชนิดนี้มีองค์ประกอบดังนี้

(เรื่องที่ต้องการแจ้งให้ทราบ) + <u>ความที่แจ้งให้ทราบ</u>

สาระชนิดนี้มีองค์ประกอบอยู่ 2 ส่วน คือ

1) ส่วนของเรื่องที่ต้องการแจ้งให้ทราบ

2) ส่วนของความที่แจ้งให้ทราบ

องค์ประกอบบังคับของสาระชนิดนี้ คือ ส่วนของความที่แจ้งให้ทราบซึ่งเป็นส่วนที่ต้องปรากฏ ส่วนเรื่องที่ต้องการแจ้งให้ทราบอาจปรากฏหรือไม่ก็ได้ ซึ่งองค์ประกอบแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบส่วนที่ 1 เรื่องที่ต้องการแจ้งให้ทราบ คือ ส่วนของข้อความที่แสดงเรื่องที่ต้องการแจ้งให้ทราบ

ตัวอย่าง

โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้

(1) ประหารชีวิต

(2) จำคุก

(3) กักขัง

(4) ปรับ

(5) ริบทรัพย์สิน

(มาตรา 18)

ผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่ซึ่งกำหนดจะได้รับการเลี้ยงดูจากสถานที่นั้นแต่ภายใต้ข้อบังคับของสถานที่.....

(มาตรา 25 วรรค 1)

วิธีการเพื่อความปลอดภัยมีดังนี้

(1) กักกัน

(2) ห้ามเข้าเขตกำหนด

(3) เรียกประกันทัณฑ์บน

(4) คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(5) ห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง

(มาตรา 39)

องค์ประกอบส่วนที่ 2 ความที่แจ้งให้ทราบ คือ ส่วนของข้อความที่ต้องการแจ้งให้ทราบ

ตัวอย่าง

...ผู้ต้องโทษกักขังมีสิทธิที่จะรับอาหารจากภายนอกโดยค่าใช้จ่ายของตนเอง ใช้เสื้อผ้าของตนเอง ได้รับการเยี่ยมอย่างน้อยวันละหนึ่งชั่วโมง และรับและส่งจดหมายได้

(มาตรา 25 วรรค 1)

วิธีการเพื่อความปลอดภัยมีดังนี้

(1) กักกัน

(2) ห้ามเข้าเขตกำหนด

(3) เรียกประกันทัณฑ์บน

(4) คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล

(5) ห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 39)

ถ้าผู้ต้องโทษกักขังถูกกักขังในที่อาศัยของผู้นั้นเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ ผู้ต้องโทษกักขังนั้นมีสิทธิที่จะดำเนินการในวิชาชีพ หรืออาชีพของตนในสถานที่ดังกล่าวได้.....

(มาตรา 26)

ส่วนองค์ประกอบของสาระสามารถแสดงได้ดังนี้

ผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่ซึ่งกำหนดจะได้รับการเลี้ยงดูจากสถานที่นั้นแต่ภายใต้ข้อบังคับของสถานที่...

(มาตรา 25 วรรค 1)

ส่วนที่แสดงด้วยตัวอักษรเอนนี้เป็นส่วนของความที่แจ้งให้ทราบ ซึ่งเป็นองค์ประกอบบังคับของสาระชนิดนี้

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า มีข้อมูลที่เป็นสาระชนิดนี้อยู่ 9 สาระ คิดเป็น 1.51% ของข้อมูลทั้งหมด ดังแสดงในแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 แผนภูมิแสดงปริมาณสาระชนิดที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ

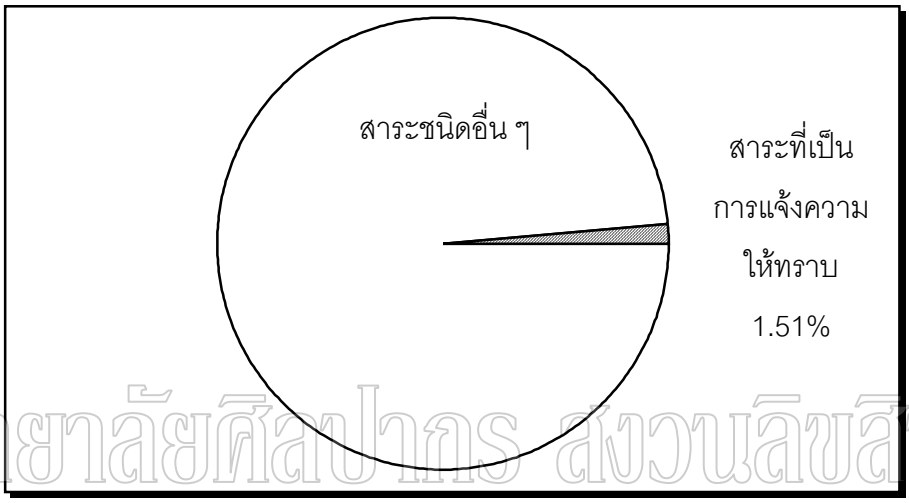

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ในการศึกษานี้ผู้ศึกษาจำแนกสาระในประมวลกฎหมายอาญาจาก 398 มาตรา ออกเป็น 595 สาระ และจัดเป็นชนิดของสาระ 4 ชนิด สาระแต่ละชนิดมีรายละเอียดดังที่กล่าวมาแล้ว ผู้ศึกษาจึงขอสรุปจำนวนของสาระชนิดต่าง ๆ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 5 แผนภูมิวงกลมสรุปจำนวนสาระชนิดต่าง ๆ

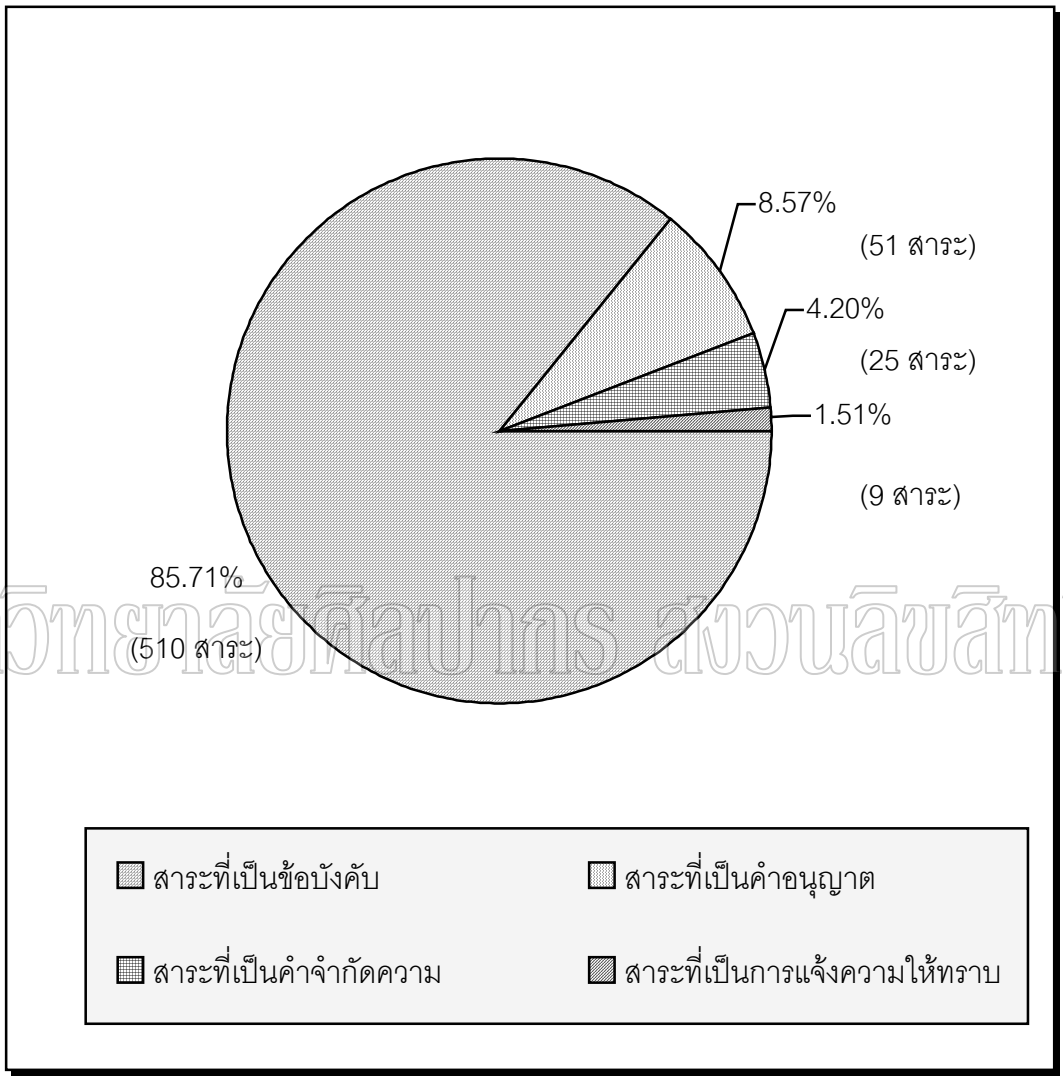

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

รูปวากยสัมพันธ์ของสาระชนิดต่าง ๆ

ในประเด็นนี้ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์รูปวากยสัมพันธ์ที่ปรากฏในองค์ประกอบทางภาษาของสาระแต่ละชนิดตามแนวคิดเกี่ยวกับรูปวากยสัมพันธ์ ของ พระยาอุปกิตศิลปสาร วิจินตน์ ภาณุพงศ์ และแนวทางการศึกษาของ ธันวพร นาคอิ่ม ซึ่งผู้ศึกษาพบว่าสาระทั้ง 4 ชนิด มีรูปวากยสัมพันธ์ดังต่อไปนี้

1. **รูปวากยสัมพันธ์ของสาระชนิดที่เป็นข้อบังคับ**

1.1 **รูปวากยสัมพันธ์ของสาระชนิดที่เป็นข้อบังคับแบบไม่มีเงื่อนไข**

สาระชนิดที่เป็นข้อบังคับแบบไม่มีเงื่อนไขประกอบด้วยองค์ประกอบทางภาษาดังนี้

ขอบเขตของกฎหมาย + ข้อบังคับ + (กรณียกเว้น)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

องค์ประกอบส่วนที่ 1 ขอบเขตของกฎหมาย มีรูปวากยสัมพันธ์เป็น

(1) นามวลี

ตัวอย่าง

ความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้ (มาตรา 325)

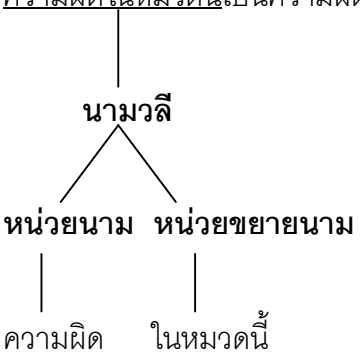

(2) บุพบทวลีที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “ใน”

ตัวอย่าง

<u>ในการเพิ่มโทษ</u> มิให้เพิ่มขึ้นถึงประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกเกินห้าสิบปี

(มาตรา 51)

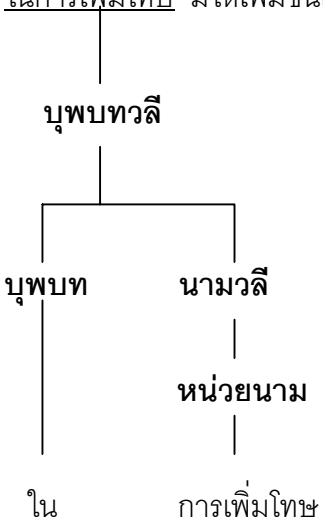

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(3) ประโยค

ตัวอย่าง

<u>ผู้ใดกระทำความผิดในราชอาณาจักร</u> ต้องรับโทษตามกฎหมาย

(มาตรา 4 วรรค 1)

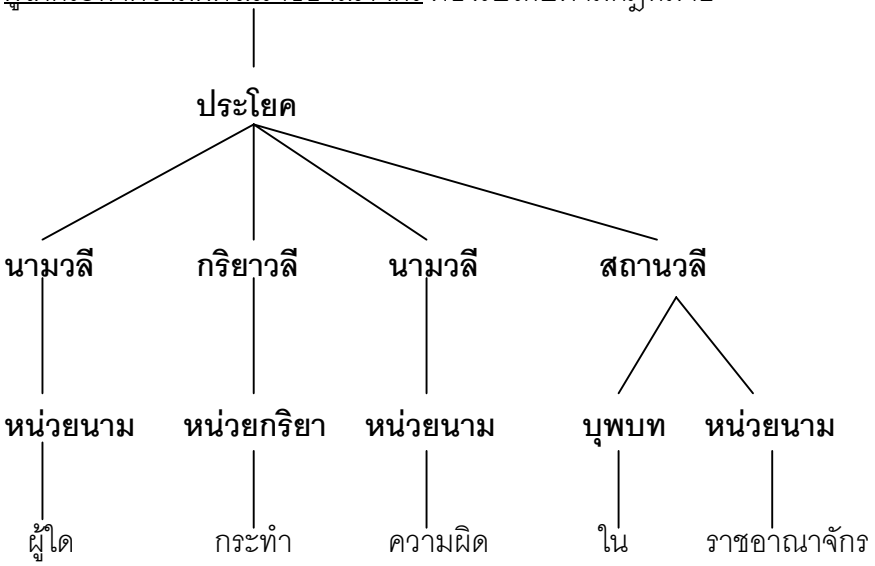

องค์ประกอบส่วนที่ 2 ข้อบังคับ มีรูปวากยสัมพันธ์เป็น

(1) กริยาวลีที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “ให้” , “มิให้” , “ต้อง” , “จะต้อง” , “ไม่ต้อง” หรือ “เป็น” คำใดคำหนึ่งเพื่อแสดงข้อบังคับ

ตัวอย่าง

โทษให้เป็นอันระงับไปด้วยความตายของผู้กระทำความผิด (มาตรา 38)

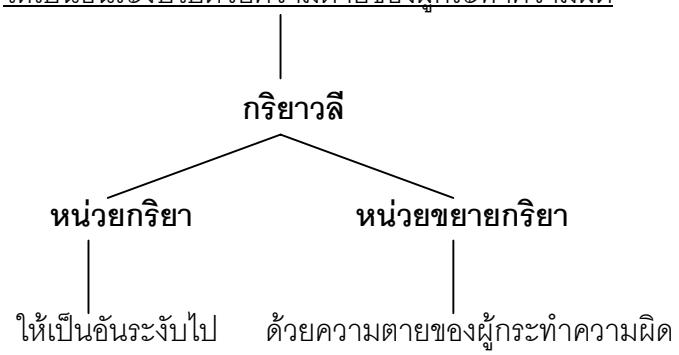

(2) ประโยคที่ปรากฏคำว่า “ให้” , “มิให้” , “ต้อง” , “จะต้อง” , “ไม่ต้อง” หรือ “เป็น” คำใดคำหนึ่งเพื่อแสดงข้อบังคับ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตัวอย่าง

เด็กอายุยังไม่เกินเจ็ดปีกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ (มาตรา 73)

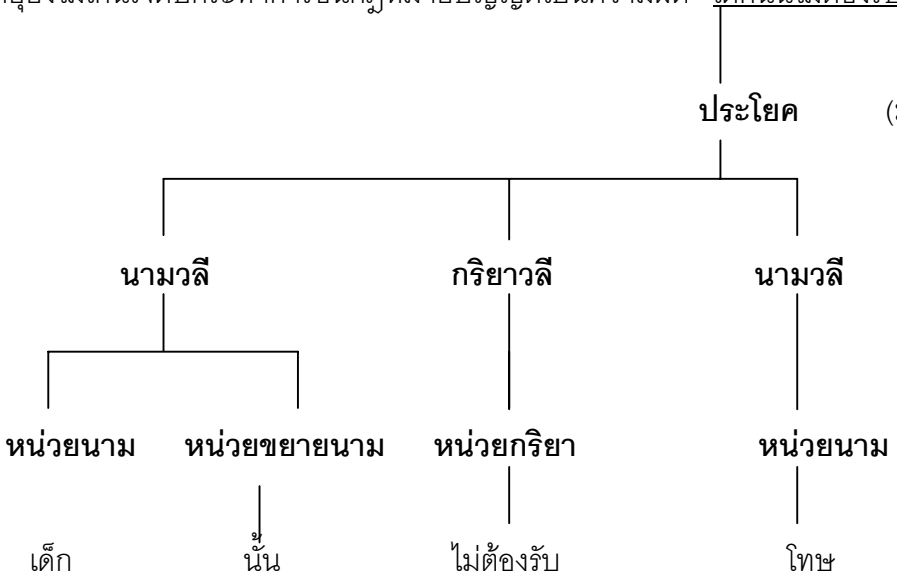

(3) ประโยคที่ปรากฏคำว่า “ให้” , “มิให้” , “ต้อง” , “จะต้อง” , “ไม่ต้อง” หรือ “เป็น” คำใดคำหนึ่งเพื่อแสดงข้อบังคับ + ประโยค

ตัวอย่าง

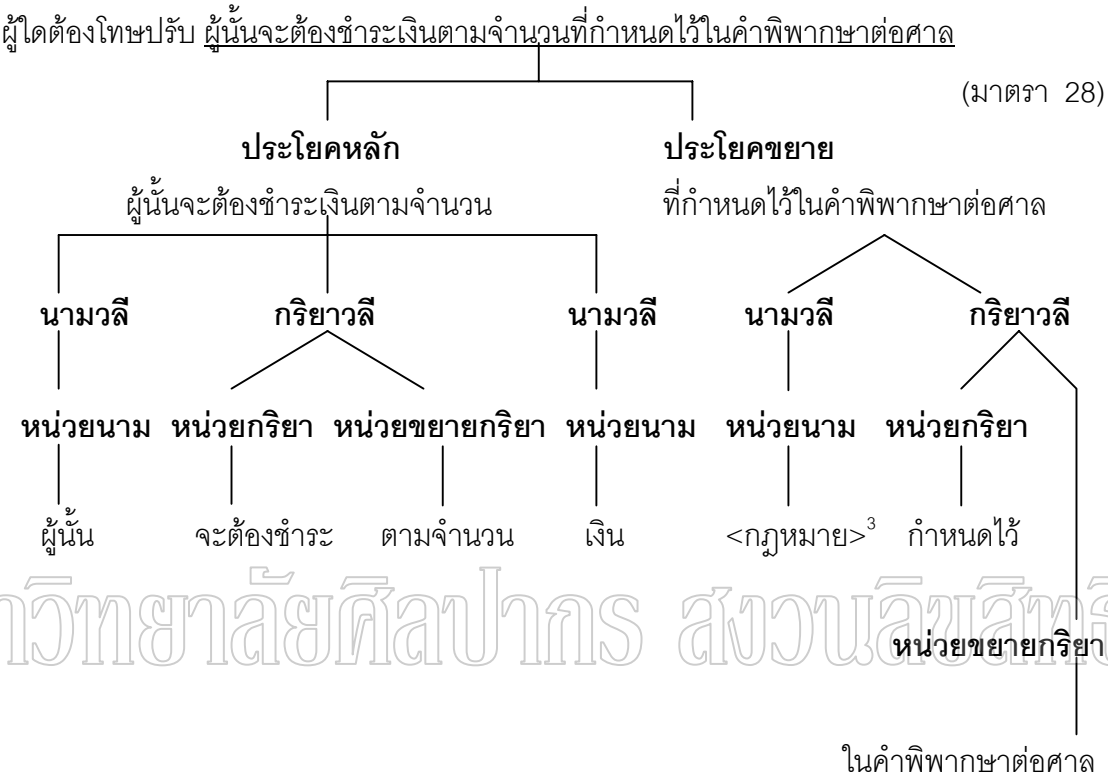

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

องค์ประกอบส่วนที่ 3 กรณียกเว้น มีรูปวากยสัมพันธ์เป็นประโยคที่ขึ้นต้นด้วย “เว้นแต่” หรือ “นอกจาก”

[3] เครื่องหมาย < > หมายถึง คำ หรือกลุ่มคำที่อยู่ในเครื่องหมายนี้ได้ถูกละไปไม่ปรากฏในโครงสร้างของประโยค

ตัวอย่าง

บทบัญญัติในภาค 1 แห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้ใช้ในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย เว้นแต่กฎหมายนั้น ๆ จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

(มาตรา 17)

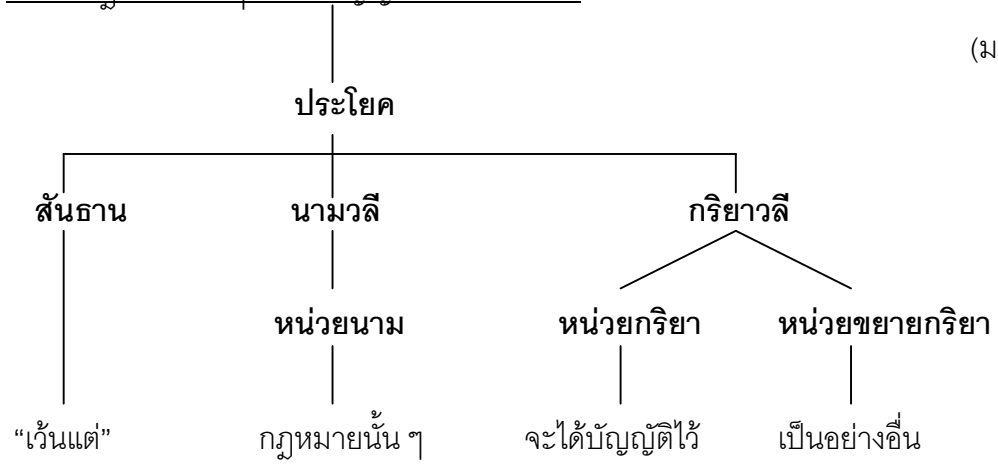

1.2 **รูปวากยสัมพันธ์ของสาระชนิดที่เป็นข้อบังคับแบบมีเงื่อนไข**

สาระชนิดที่เป็นข้อบังคับแบบมีเงื่อนไขประกอบด้วยองค์ประกอบทางภาษาดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลงวันลิขสิทธิ์

(เรื่องที่จะบังคับ) + [เงื่อนไข] + (เรื่องที่จะบังคับ) + ข้อบังคับ + [เงื่อนไข] + (กรณียกเว้น)

องค์ประกอบส่วนที่ 1 เรื่องที่จะบังคับ มีรูปวากยสัมพันธ์เป็น

(1) นามวลี

ตัวอย่าง

การกระทำความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายนี้ แม้กระทำโดยไม่มีเจตนาก็เป็นความผิด เว้นแต่ตามบทบัญญัติความผิดนั้น จะมีความบัญญัติให้เห็นเป็นอย่างอื่น

(มาตรา 104)

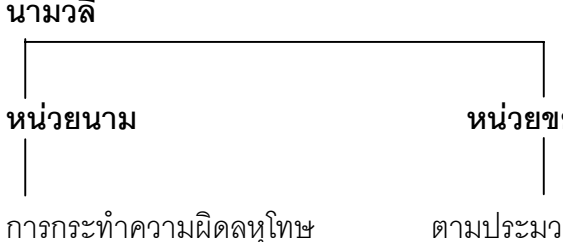

(2) ประโยค

ตัวอย่าง

<u>บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญา</u>ต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

(มาตรา 2 วรรค 1)

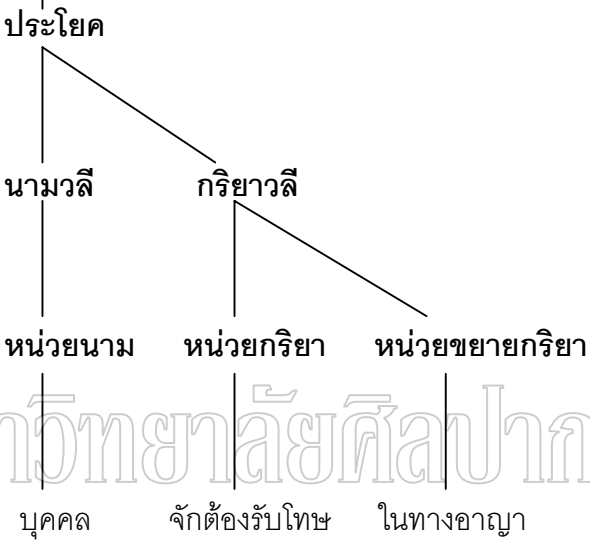

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

องค์ประกอบส่วนที่ 2 เงื่อนไข มีรูปวากยสัมพันธ์เป็นประโยคที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “ถ้า” หรือ “หาก” เพื่อแสดงเงื่อนไข

ตัวอย่าง

ในกรณีที่ศาลสั่งให้ริบทรัพย์สินตามมาตรา 33 หรือมาตรา 34 ไปแล้ว หากปรากฏในภายหลังโดยคำเสนอของเจ้าของแท้จริงว่าผู้เป็นเจ้าของแท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดก็ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สิน ถ้าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน แต่คำเสนอของเจ้าของแท้จริงนั้นจะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด (มาตรา 36)

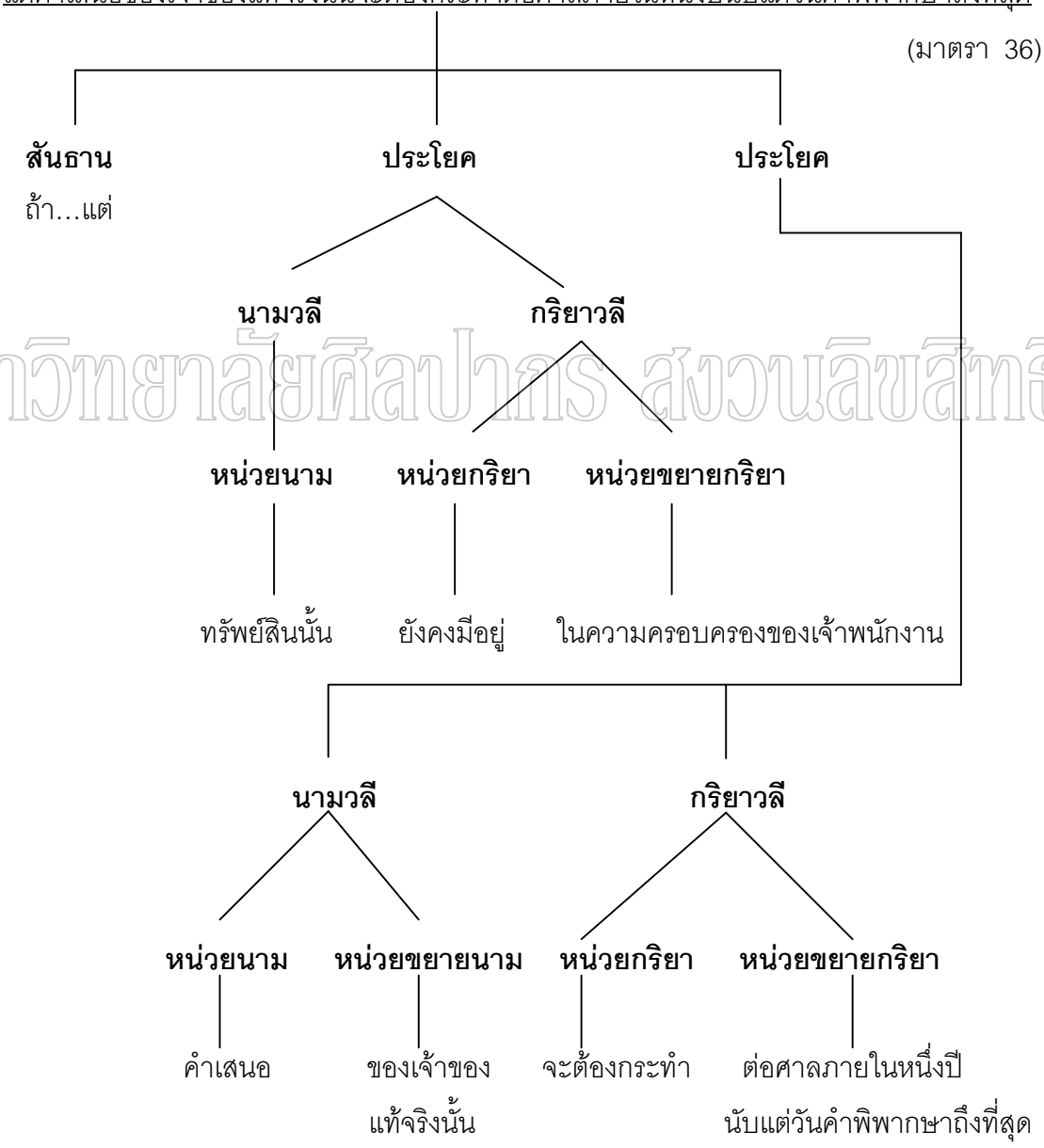

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

องค์ประกอบส่วนที่ 3 ข้อบังคับ และองค์ประกอบส่วนที่ 4 กรณียกเว้น มีรูปวากยสัมพันธ์เช่นเดียวกับที่ปรากฏในสาระที่เป็นข้อบังคับแบบไม่มีเงื่อนไข ผู้ศึกษาจึงขอไม่กล่าวซ้ำอีก

2. **รูปวากยสัมพันธ์ของสาระชนิดที่เป็นคำอนุญาต**

สาระชนิดที่เป็นคำอนุญาตประกอบด้วยองค์ประกอบทางภาษาดังนี้

{เรื่องที่จะอนุญาต / หรือ / กรณีเฉพาะ} + [เงื่อนไข] + คำอนุญาต + (กรณีเฉพาะ) + [เงื่อนไข] + (กรณียกเว้น)

หรือ

ดุลยพินิจของศาล

องค์ประกอบส่วนที่ 1 เรื่องที่จะอนุญาต มีรูปวากยสัมพันธ์เป็นประโยค

ตัวอย่าง

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทิร์น ดีวนิลิตี้

เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใด ถ้าศาลเห็นว่าผู้นั้นกระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพหรือเนื่องจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ และเห็นว่าหากผู้นั้นประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้นต่อไปอาจจะกระทำความผิดเช่นนั้นขึ้นอีก ศาลจะสั่งไว้ในคำพิพากษาห้ามการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้นมีกำหนดเวลาไม่เกินห้าปีนับแต่วันพ้นโทษไปแล้วก็ได้ (มาตรา 50)

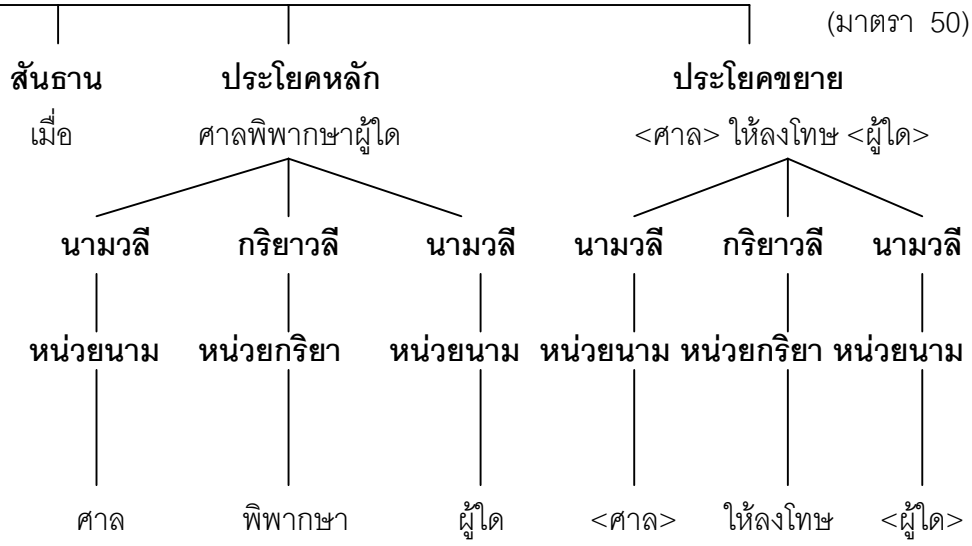

องค์ประกอบส่วนที่ 2 กรณีเฉพาะ มีรูปวากยสัมพันธ์เป็นบุพบทวลีที่ขึ้นต้นว่า “ในกรณี”

ตัวอย่าง

ในกรณีที่บัญญัติไว้ในมาตรา 67 และมาตรา 68 นั้น ถ้าผู้กระทำได้กระทำไปเกินสมควรแก่เหตุหรือเกินกว่ากรณีแห่งความจำเป็นหรือเกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำเพื่อป้องกัน ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้.....

(มาตรา 69)

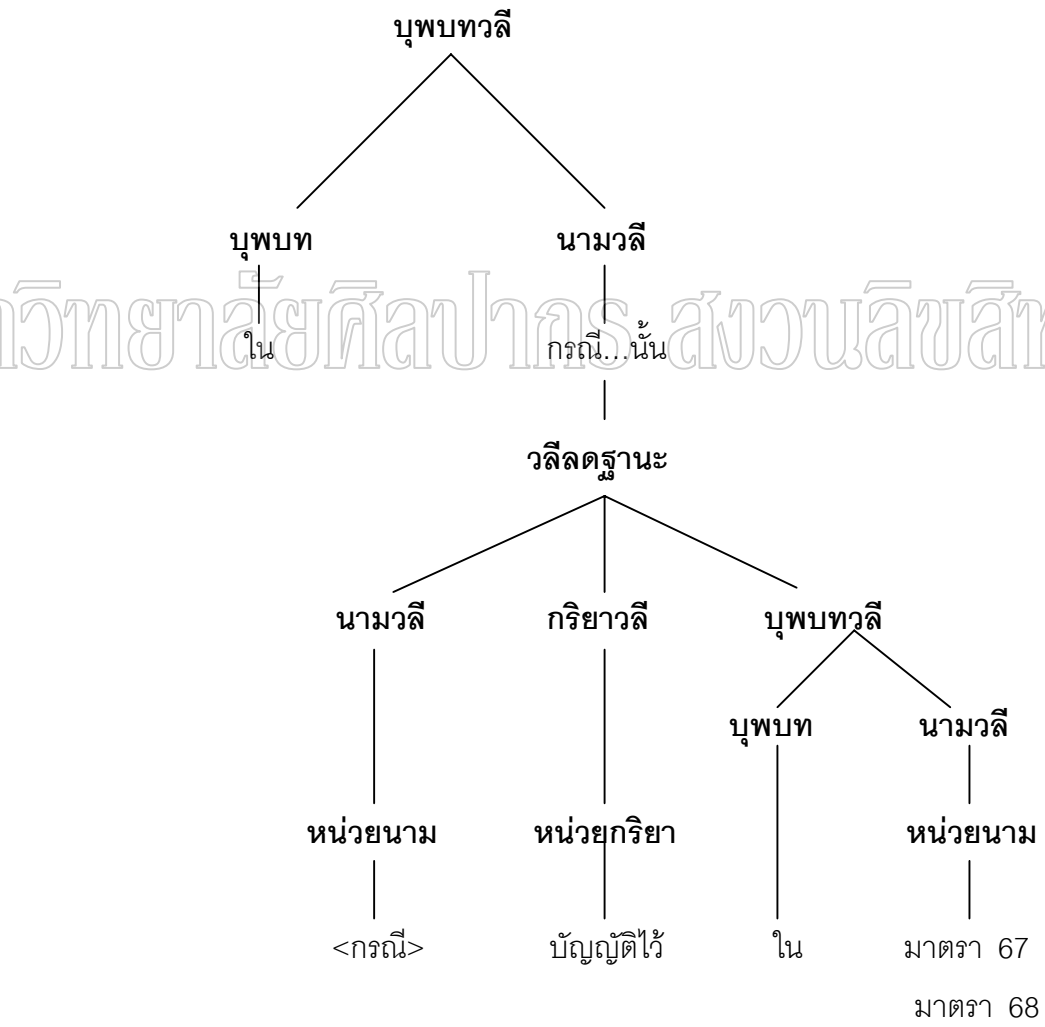

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

องค์ประกอบส่วนที่ 3 เงื่อนไข มีรูปวากยสัมพันธ์เป็นประโยคที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “ถ้า” หรือ “หาก”

ตัวอย่าง

บรรดาความผิดที่กฎหมายกำหนดให้ลงโทษทั้งจำคุกและปรับด้วยนั้น ถ้าศาลเห็นสมควรจะลงแต่โทษจำคุกก็ได้

(มาตรา 20)

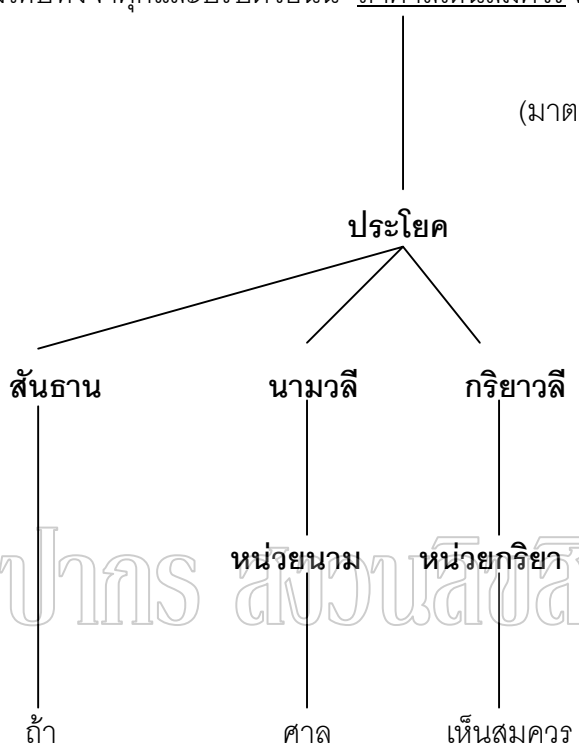

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

องค์ประกอบส่วนที่ 4 คำอนุญาตหรือดุลยพินิจของศาล มีรูปวากยสัมพันธ์เป็นประโยคที่ปรากฏวลี “ก็ได้”

ตัวอย่าง

ผู้ใดบันดาลโทสะโดยถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม จึงกระทำความผิดต่อผู้ข่มเหงในขณะนั้น <u>ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้</u>

(มาตรา 72)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

องค์ประกอบส่วนที่ 5 กรณียกเว้น มีรูปวากยสัมพันธ์เช่นเดียวกับที่ปรากฏในสาระชนิดที่เป็นแบบไม่มีเงื่อนไข ผู้ศึกษาจึงขอไม่กล่าวซ้ำอีก

3. **รูปวากยสัมพันธ์ของสาระชนิดที่เป็นคำจำกัดความ**

สาระชนิดที่เป็นคำจำกัดความประกอบด้วยองค์ประกอบทางภาษาดังนี้

คำศัพท์	+	กริยาสมการ	+	ความหมาย

องค์ประกอบส่วนที่ 1 คำศัพท์ มีรูปวากยสัมพันธ์เป็น

(1) นามวลี

ตัวอย่าง

เอกสาร หมายความว่า กระดาษหรือวัตถุอื่นใด ซึ่งได้ทำให้ปรากฏความหมายด้วยตัวอักษร ตัวเลข ผัง หรือแผนแบบอย่างอื่น จะเป็นโดยวิธีพิมพ์ ถ่ายภาพ หรือวิธีอื่นอันเป็นหลักฐานแห่งความหมายนั้น

(มาตรา 1 (7))

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

นามวลี

หน่วยนาม

เอกสาร

(2) กริยาวลี[4]

ตัวอย่าง

<u>กักกัน</u> คือ การควบคุมผู้กระทำความผิดติดนิสัยไว้ภายในเขตกำหนด เพื่อป้องกันการกระทำความผิดเพื่อตัดนิสัยและเพื่อฝึกหัดอาชีพ”

(มาตรา 40)

(3) บุพบทวลี ได้แก่

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

<u>โดยทุจริต</u> หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

(มาตรา 1 (1))

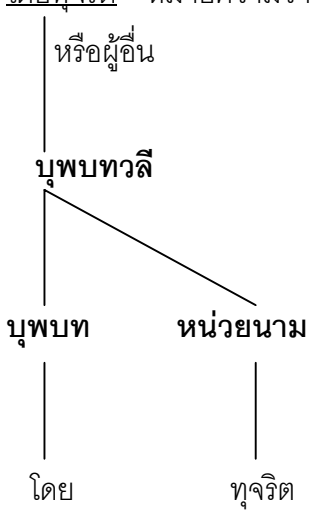

[4] ลักษณะนี้ถือเป็นกรณีพิเศษในการกำหนดคำนิยามที่คำแรกที่อยู่ในตำแหน่งคำนามและทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค อาจมีรูปวากยสัมพันธ์เป็นอย่างอื่นซึ่งมิใช่นามวลีได้

องค์ประกอบส่วนที่ 2 กริยาสมการ มีรูปวากยสัมพันธ์เป็นกริยาวลี เช่น “หมายความว่า”, “ได้แก่” , “คือ” , “ให้หมายความรวมถึง”

ตัวอย่าง

คุมขัง หมายความว่า คุมตัว ควบคุม ขัง กักขังหรือจำคุก (มาตรา 1 (12))

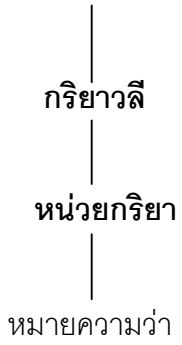

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

องค์ประกอบส่วนที่ 3 ความหมาย มีรูปวากยสัมพันธ์เป็น

(1) นามวลี

ตัวอย่าง

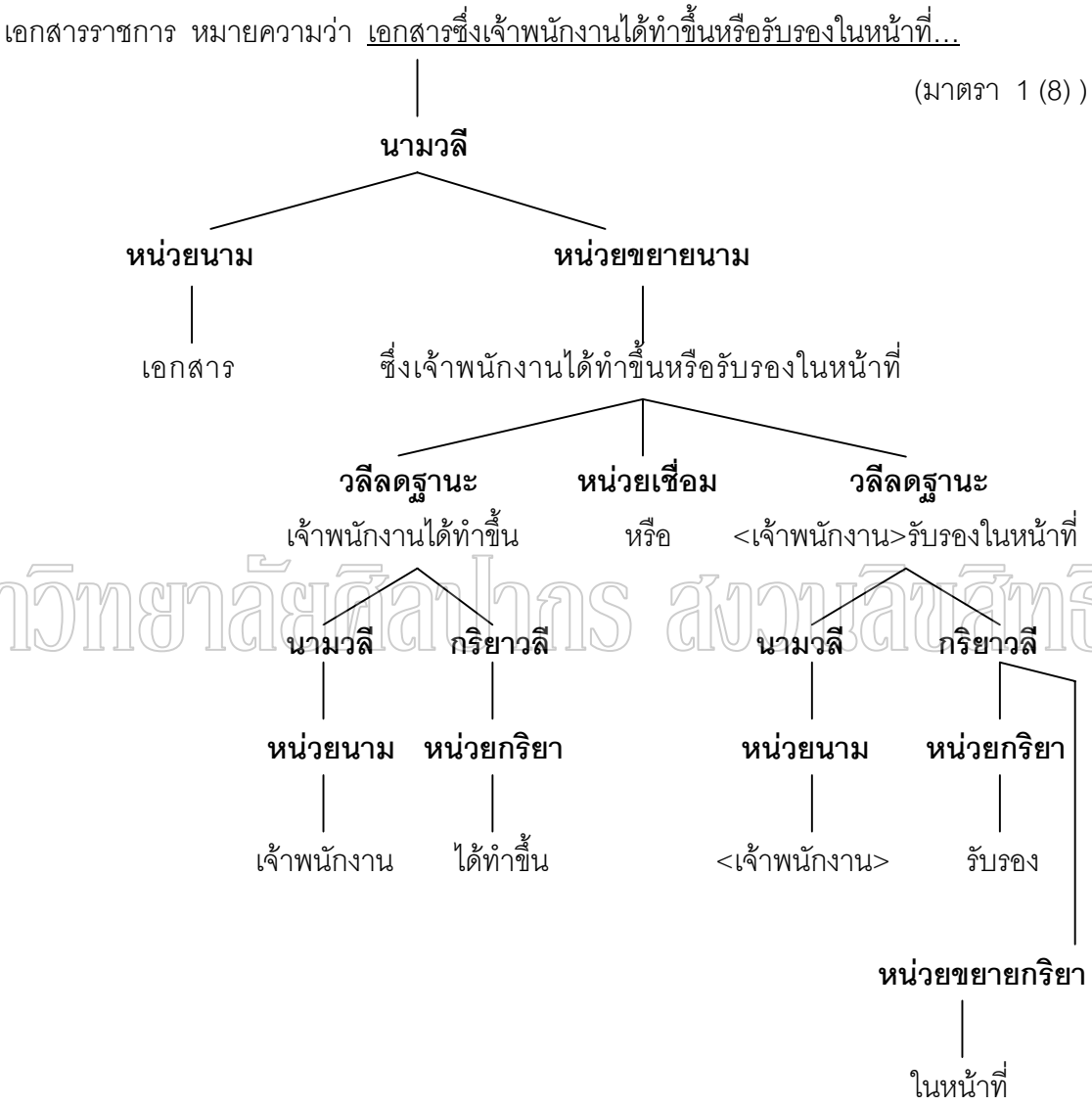

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(2) ส่วนเติมเต็ม

ตัวอย่าง

กักกัน คือ <u>การควบคุมผู้กระทำความผิดติดนิสัยไว้ภายในเขตกำหนด เพื่อป้องกันการกระทำความผิด เพื่อดัดนิสัย และเพื่อฝึกหัดอาชีพ</u>

(มาตรา 40)

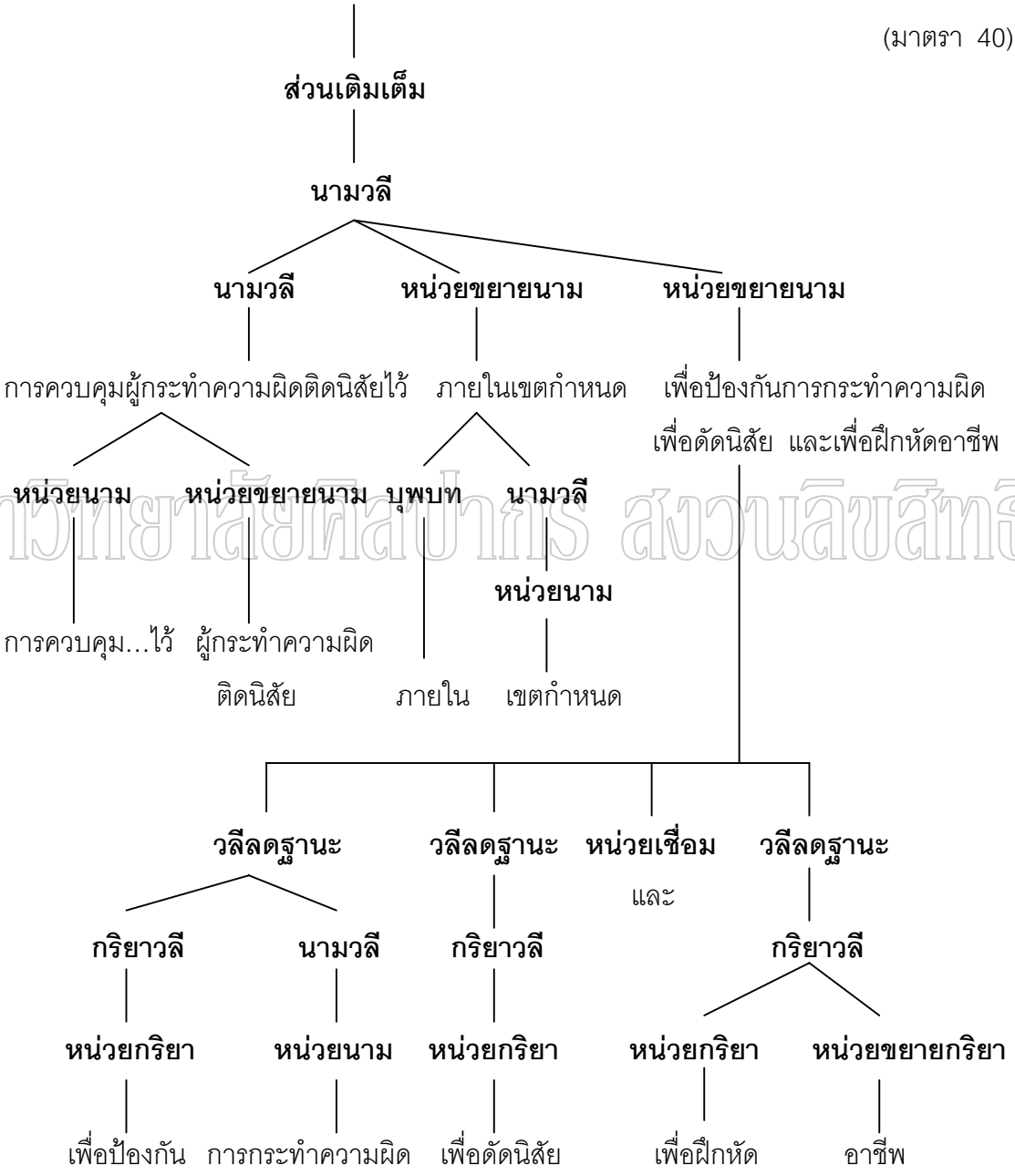

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

4. **รูปวากยสัมพันธ์ของสาระชนิดที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ**
สาระชนิดที่เป็นการแจ้งความให้ทราบมีองค์ประกอบทางภาษาดังนี้

(เรื่องที่ต้องการแจ้งให้ทราบ) + ความที่แจ้งให้ทราบ

องค์ประกอบส่วนที่ 1 เรื่องที่ต้องการแจ้งให้ทราบ มีรูปวากยสัมพันธ์เป็น “นามวลี”

ตัวอย่าง

โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้

(1) ประหารชีวิต

(2) จำคุก

(3) กักขัง

(4) ปรับ

(5) ริบทรัพย์สิน

(มาตรา 18)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

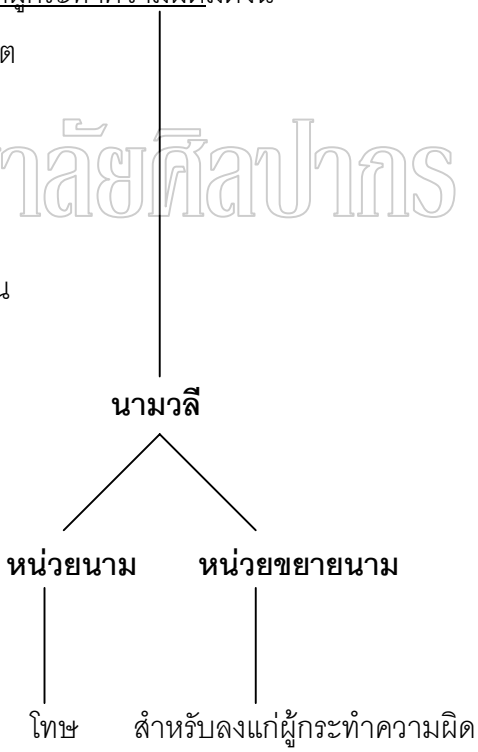

องค์ประกอบส่วนที่ 2 ความที่แจ้งให้ทราบ มีรูปวากยสัมพันธ์เป็นกริยาวลีที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “มี”

ตัวอย่าง

วิธีการเพื่อความปลอดภัยมีดังนี้

(1) กักกัน

(2) ห้ามเข้าเขตกำหนด

(3) เรียกประกันทัณฑ์บน

(4) คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล

(5) ห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง

(มาตรา 39)

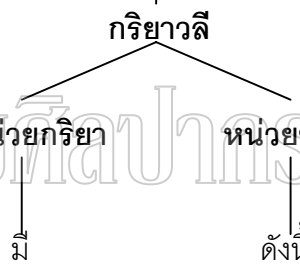

(1) กักกัน

(1) ห้ามเข้าเขตกำหนด

(2) เรียกประกันทัณฑ์บน

(3) คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล

(4) ห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของสาระกับรูปวากยสัมพันธ์

ผู้ศึกษาพบว่าชนิดของสาระมีความสัมพันธ์กับรูปวากยสัมพันธ์ของสาระแต่ละชนิด กล่าวคือ องค์ประกอบทางภาษาและรูปวากยสัมพันธ์จะเป็นตัวบ่งชี้ชนิดของสาระ อาทิ สาระชนิดคำจำกัดความมีองค์ประกอบทางภาษา 3 ส่วน คือ คำศัพท์ กริยาสมการ และความหมาย ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนนี้จะไม่ปรากฏในสาระชนิดอื่น และรูปวากยสัมพันธ์ที่เป็นลักษณะเฉพาะของสาระชนิดนี้ คือ ส่วนของกริยาสมการที่มีรูปวากยสัมพันธ์เป็นกริยาวลีแบบใดแบบหนึ่งดังนี้ “หมายความว่า” “หมายความรวมถึง” “ให้หมายความรวมถึง” “ได้แก่” “คือ” ซึ่งจะไม่ปรากฏในสาระชนิดอื่น ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของสาระกับรูปวากยสัมพันธ์ดังตารางต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ 1 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของสาระกับรูปวากยสัมพันธ์

สาระชนิดข้อบังคับ			
แบบไม่มีเงื่อนไข		แบบมีเงื่อนไข	
องค์ประกอบทางภาษา	**รูปวากยสัมพันธ์**	**องค์ประกอบทางภาษา**	**รูปวากยสัมพันธ์**
1. ขอบเขตของกฎหมาย	1. นามวลี 2. บุพบทวลีที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “ใน” 3. ประโยค	1. เรื่องที่จะบังคับ	1. นามวลี 2. ประโยค
2. ข้อบังคับ	1. กริยาวลีที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า“ให้” , “มิให้” , “ต้อง” , “จะต้อง” , “ไม่ต้อง” หรือ “เป็น” 2. ประโยคที่ปรากฏคำว่า“ให้” , “มิให้” , “ต้อง” , “จะต้อง” , “ไม่ต้อง” หรือ “เป็น” 3. ประโยคที่ปรากฏคำว่า“ให้” , “มิให้” , “ต้อง” , “จะต้อง” , “ไม่ต้อง” หรือ “เป็น” + ประโยค	2. เงื่อนไข	1. ประโยคที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “ถ้า” หรือ “หาก”

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สาระชนิดข้อบังคับ			
แบบไม่มีเงื่อนไข		**แบบมีเงื่อนไข**	
องค์ประกอบทางภาษา	**รูปวากยสัมพันธ์**	**องค์ประกอบทางภาษา**	**รูปวากยสัมพันธ์**
3. กรณียกเว้น	1. ประโยคที่ขึ้นต้นด้วย “เว้นแต่” หรือ “นอกจาก”	3. ข้อบังคับ	1. กริยาวลีที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า“ให้” , “มิให้” , “ต้อง” , “จะต้อง” , “ไม่ต้อง” หรือ “เป็น” 2. ประโยคที่ปรากฏคำว่า“ให้” , “มิให้” , “ต้อง” , “จะต้อง” , “ไม่ต้อง” หรือ “เป็น” 3. ประโยคที่ปรากฏคำว่า“ให้” , “มิให้” , “ต้อง” , “จะต้อง” , “ไม่ต้อง” หรือ “เป็น” + ประโยค
		4. กรณียกเว้น	1. ประโยคที่ขึ้นต้นด้วย “เว้นแต่” หรือ “นอกจาก”

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สาระชนิดคำอนุญาต	
องค์ประกอบทางภาษา	**รูปวากยสัมพันธ์**
1. เรื่องที่จะอนุญาต	1. ประโยค
2. กรณีเฉพาะ	1. บุพบทวลีที่ขึ้นต้นว่า “ในกรณี”
3. เงื่อนไข	1. ประโยคที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “ถ้า” หรือ “หาก
4. คำอนุญาตหรือดุลยพินิจของศาล	1. ประโยคที่ปรากฏวลี “ก็ได้”
5. กรณียกเว้น	1. ประโยคที่ขึ้นต้นด้วย “เว้นแต่” หรือ “นอกจาก”

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สาระชนิดคำจำกัดความ	
องค์ประกอบทางภาษา	**รูปวากยสัมพันธ์**
1. คำศัพท์	1. นามวลี 2. กริยาวลี 3. บุพบทวลี
2. กริยาสมการ	1. กริยาวลี ได้แก่ “หมายความว่า”, “หมายความรวมถึง”, “ได้แก่”, “คือ” หรือ “ให้หมายความรวมถึง”
3. ความหมาย	1. นามวลี 2. ส่วนเติมเต็ม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สาระชนิดแจ้งความให้ทราบ	
องค์ประกอบทางภาษา	**รูปวากยสัมพันธ์**
1. เรื่องที่ต้องการแจ้งให้ทราบ	1. นามวลี
2. ความที่แจ้งให้ทราบ	1. กริยาวลีที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “มี”

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

การเปรียบเทียบรูปวากยสัมพันธ์ระหว่างภาษาในประมวลกฎหมายอาญากับภาษาไทยมาตรฐาน

ในการเปรียบเทียบรูปวากยสัมพันธ์ระหว่างภาษาในประมวลกฎหมายอาญากับภาษาไทยมาตรฐานนั้น ผู้ศึกษาได้ใช้ตนเองเป็นผู้บอกภาษาในส่วนของภาษาไทยมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่าภาษาในประมวลกฎหมายอาญามีรูปวากยสัมพันธ์ซับซ้อนกว่าภาษาไทยมาตรฐานทั้งในระดับคำ ระดับวลี และระดับประโยค เนื่องจากภาษาในประมวลกฎหมายอาญามีส่วนขยายทั้งในระดับคำ ระดับวลี และระดับประโยค

ผู้ศึกษาได้เสนอการเปรียบเทียบรูปวากยสัมพันธ์เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของประโยค โดยจะแสดงรูปวากยสัมพันธ์ของภาษาในประมวลกฎหมายอาญาสลับกับรูปวากยสัมพันธ์ของภาษาไทยมาตรฐาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

รูปวากยสัมพันธ์ของภาษาในประมวลกฎหมายอาญา

ตัวอย่าง

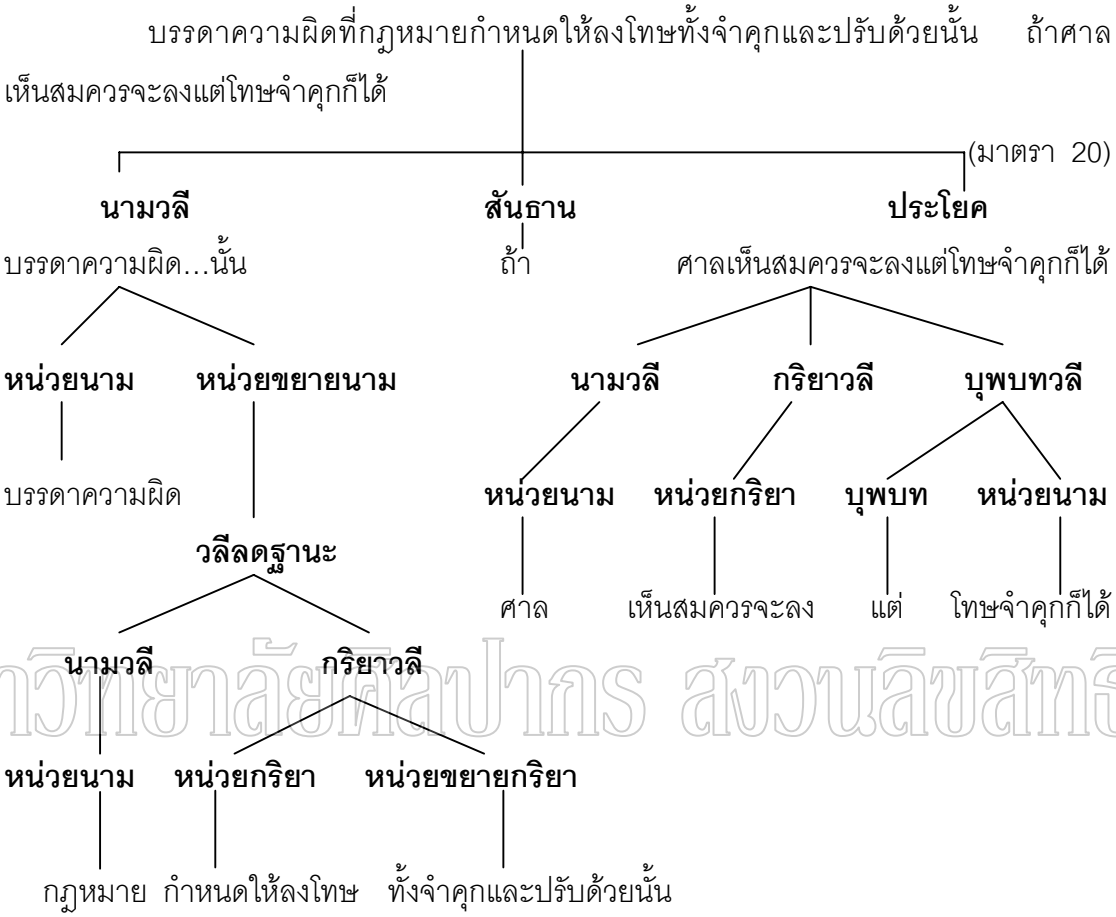

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

รูปวากยสัมพันธ์ของภาษาไทยมาตรฐาน

ตัวอย่าง

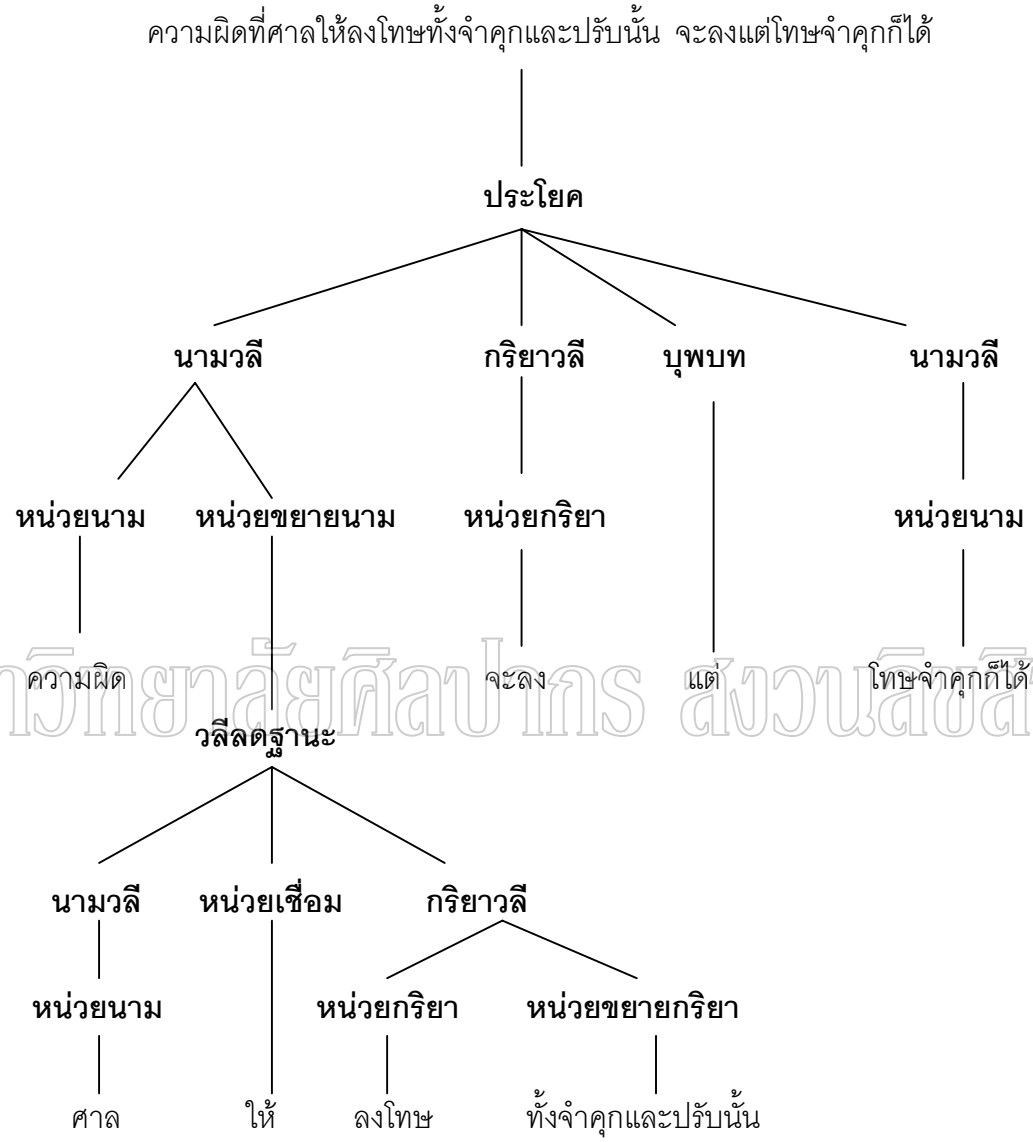

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

รูปวากยสัมพันธ์ของภาษาในประมวลกฎหมายอาญา

ตัวอย่าง

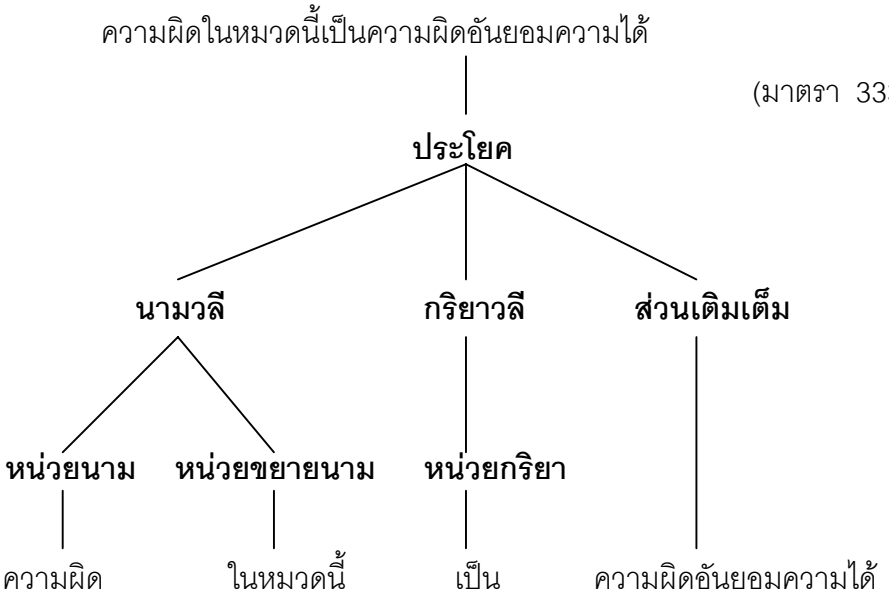

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

รูปวากยสัมพันธ์ของภาษาไทยมาตรฐาน

ตัวอย่าง

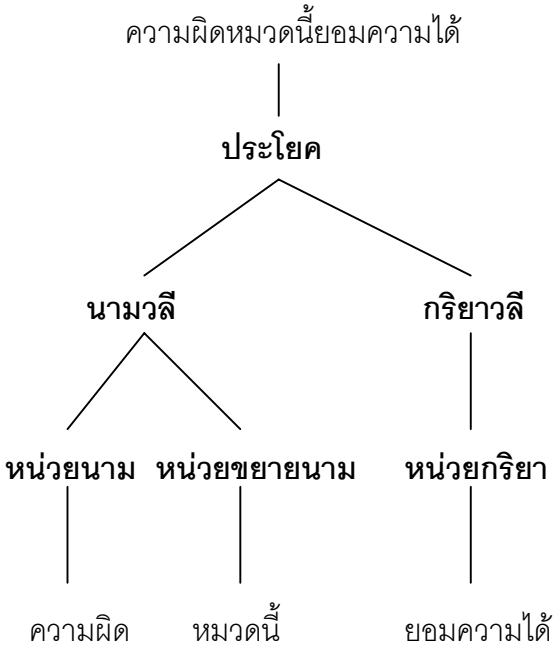

บทที่ 4

กลวิธีการเชื่อมโยงความและศัพท์เฉพาะ

ในบทที่ 4 ผู้ศึกษาได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่

1. กลวิธีการเชื่อมโยงความ
2. ศัพท์เฉพาะ

แต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กลวิธีการเชื่อมโยงความ

ภาษาของประมวลกฎหมายอาญามีลักษณะเป็นข้อความต่อเนื่อง ซึ่งเป็นหน่วยภาษาที่สูงกว่าระดับประโยคตามแนวคิดของ สมทรง บุรุษพัฒน์ และชลธิชา บำรุงรักษ์ ในการศึกษาภาษาระดับที่สูงกว่าประโยคล้วนมีการเชื่อมโยงความเป็นกลไกสำคัญ ซึ่งทำให้ข้อความมีลักษณะต่อเนื่องกันในรูปแบบต่าง ๆ อย่างมีเอกภาพ (ดังรายละเอียดในบทที่ 2 หัวข้อแนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธสาร) ในการศึกษานี้ผู้ศึกษาจะเรียก *discourse* ว่า "สัมพันธสาร"[1] ตามการบัญญัติศัพท์ภาษาศาสตร์ ของ ราชบัณฑิตยสถาน และเรียก *cohesion* ว่า "การเชื่อมโยงความ" โดยใช้คำนิยาม ของ ชลธิชา บำรุงรักษ์

เนื่องจาก สมทรง บุรุษพัฒน์ และชลธิชา บำรุงรักษ์ แบ่งกลวิธีการเชื่อมโยงความไม่เหมือนกัน ผู้ศึกษาจึงนำแนวคิดของทั้งสองท่านมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางศึกษากลวิธีการเชื่อมโยงความที่ใช้ในภาษาของประมวลกฎหมายอาญา ทั้งนี้ผู้ศึกษาพบว่ากลวิธีการเชื่อมโยงความที่ใช้ในภาษาของประมวลกฎหมายอาญา มีหลายประเภทดังนี้

---

[1] ราชบัณฑิตยสถาน, ศัพท์ภาษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, 2546), 26.

1. **การอ้างอิง** (Reference)

การอ้างอิงเป็นกลวิธีการเชื่อมโยงความประเภทหนึ่งที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างรูปภาษา ดังที่ สมทรง บุรุษพัฒน์ อธิบายว่า

> การเชื่อมโยงความประเภทอ้างอิงจะเกิดขึ้นเมื่อมีหน่วยในภาษาที่ไม่สามารถตีความหมายได้จากตัวของมันเอง แต่ต้องอ้างอิงจากที่อื่น และการอ้างอิงนี้จะต้องเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ จะต้องอ้างอิงถึงสิ่งเดียวกันต่อเนื่องกัน[2]

การอ้างอิงที่พบในภาษาของประมวลกฎหมายอาญามีดังนี้

1.1 การอ้างอิงโดยการใช้คำบ่งชี้

การอ้างอิงโดยการใช้คำบ่งชี้ เป็นการใช้คำบ่งชี้ที่อ้างอิงคำ หรืออนุพากย์หรือประโยคที่กล่าวมาแล้ว คำบ่งชี้ที่พบ ได้แก่ นี้ นั้น เช่นว่านั้น

ตัวอย่าง

> *ทรัพย์สินซึ่งศาลพิพากษาให้ริบ* ให้ตกเป็นของแผ่นดิน แต่ศาลจะพิพากษาให้ทำให้ทรัพย์สิน<u>นั้น</u> ใช้ไม่ได้หรือทำลาย ทรัพย์สิน<u>นั้น</u>เสียก็ได้
>
> (มาตรา 35)

มหาวิทยาลัยหิดล ลิขสิทธิ์

คำบ่งชี้ที่ปรากฏ คือ “นั้น” ทั้งสองตำแหน่งเป็นการใช้แทน “ทรัพย์สินซึ่งศาลพิพากษาให้ริบ”

> *หมวด 8 การกระทำความผิดอีก*
>
> .....
>
> ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ และความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปีนั้น ไม่ว่าจะได้กระทำในครั้งก่อนหรือครั้งหลังไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษตามความในหมวด<u>นี้</u>
>
> (มาตรา 94)

---

[2] สมทรง บุรุษพัฒน์, <u>วจนะวิเคราะห์ : การวิเคราะห์ภาษาระดับข้อความ</u> (นครปฐม : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537),126.

คำบ่งชี้ที่ปรากฏ คือ “นี้” เป็นการใช้แทน “หมวด 8 การกระทำความผิดอีก” ของประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป ลักษณะ 1

> ในการฟ้องขอให้กักกัน ถ้าจะฟ้องภายหลังการฟ้อง*คดีอันเป็นมูลให้เกิดอำนาจฟ้องขอให้กักกัน* ต้องฟ้องภายในกำหนดหกเดือนนับแต่วันที่ฟ้องคดี<u>นั้น</u> มิฉะนั้นเป็นอันขาดอายุความ
>
> (มาตรา 97)

คำบ่งชี้ที่ปรากฏ คือ “นั้น” เป็นการใช้แทน “คดีอันเป็นมูลให้เกิดอำนาจฟ้องขอให้กักกัน”

> *ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อให้เกิดอุทกภัยหรือเพื่อให้เกิดขัดข้องแก่การใช้น้ำซึ่งเป็นสาธารณูปโภค* ถ้าการกระทำ<u>นั้น</u>น่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์ของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
>
> (มาตรา 228 วรรค 1)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

คำบ่งชี้ที่ปรากฏ คือ “นั้น” เป็นการใช้แทน “การกระทำที่ก่อให้เกิดอุทกภัยหรือเกิดการขัดข้องแก่การใช้น้ำซึ่งเป็นสาธารณูปโภค”

> ผู้ใดปลอมปน*อาหาร ยา หรือเครื่องอุปโภคบริโภค*อื่นใด เพื่อบุคคลอื่นเสพย์หรือใช้ และการปลอมปนนั้น น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพ หรือจำหน่ายหรือเสนอขายสิ่ง<u>เช่นว่านั้น</u> เพื่อบุคคลเสพย์หรือใช้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
>
> (มาตรา 236)

คำบ่งชี้ที่ปรากฏ คือ “เช่นว่านั้น” เป็นการใช้แทน “อาหาร ยา หรือเครื่องอุปโภคบริโภคที่ได้รับการปลอมปน”

1.2 **การอ้างอิงโดยการละ**

การอ้างอิงโดยการละ คือ การไม่ปรากฏรูปของรูปแทนที่มีความสัมพันธ์ด้วยการอ้างอิงอนุพากย์หรือประโยคที่นำมาข้างหน้า ผู้ศึกษาแสดงการละด้วยสัญลักษณ์ Ø

ตัวอย่าง

เมื่อ *ผู้ต้องคำพิพากษา* ถูกจำคุกครบกำหนดแล้ว ให้ปล่อยตัว Ø ในวันถัดจากวันที่ครบกำหนด

(มาตรา 21 วรรค 3)

การละที่ปรากฏ Ø เป็นการใช้แทน “ผู้ต้องคำพิพากษา”

ในกรณีที่ศาลจะพิพากษาให้ปรับ*ผู้กระทำความผิด*หลายคน ในความผิดอันเดียวกัน ในกรณีเดียวกัน ให้ศาลลงโทษปรับ Ø เรียงตามรายตัวบุคคล

(มาตรา 31)

การละที่ปรากฏ Ø เป็นการใช้แทน “ผู้กระทำความผิด”

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

ถ้าศาลเห็นว่าการปล่อยตัว *ผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือน* ซึ่งไม่ต้องรับโทษหรือได้รับการลดโทษตามมาตรา 65 จะเป็นการไม่ปลอดภัยแก่ประชาชน ศาลจะสั่งให้ส่ง Ø ไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลก็ได้ และคำสั่งนี้ศาลจะเพิกถอนเสียเมื่อใดก็ได้

(มาตรา 48)

การละที่ปรากฏ Ø เป็นการใช้แทน “ผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิตหรือจิตฟั่นเฟือน”

ผู้ใดลงมือกระทำ*ความผิด* แต่กระทำ Ø ไปไม่ตลอด หรือกระทำ Ø ไปตลอดแล้ว แต่การกระทำ Ø นั้นไม่บรรลุผล ผู้นั้นพยายามกระทำความผิด

(มาตรา 80)

การละที่ปรากฏ Ø เป็นการใช้แทน “ความผิด”

การกระทำ*ความผิด*ลหุโทษตามประมวลกฎหมายนี้ แม้กระทำ Ø โดยไม่มีเจตนาก็เป็นความผิด เว้นแต่ตามบทบัญญัติความผิดนั้นจะมีความบัญญัติให้เห็นเป็นอย่างอื่น

(มาตรา 104)

การละที่ปรากฏ Ø เป็นการใช้แทน “ความผิด”

1.3 การอ้างอิงโดยการใช้คำสรรพนาม

การอ้างอิงโดยการใช้คำสรรพนาม เป็นการใช้คำสรรพนามแทนคำนามหรือนามวลีที่กล่าวมาแล้ว

ตัวอย่าง

*ผู้ใด*แสดงตนเป็นเจ้าพนักงานและกระทำการเป็นเจ้าพนักงาน โดยตนเองมิได้เป็นเจ้าพนักงานที่มีอำนาจกระทำการนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 145 วรรค 1)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

คำสรรพนามที่ปรากฏ คือ “ตน” และ “ตนเอง” เป็นการใช้แทน “ผู้ใด” ซึ่งหมายถึงผู้ที่แสดงตัวเป็นเจ้าพนักงานและกระทำการเป็นเจ้าพนักงานโดยไม่มีอำนาจ

*ผู้ใด*แต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวชในศาสนาใดโดยมิชอบ เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นบุคคลเช่นว่านั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 208)

คำสรรพนามที่ปรากฏ คือ “ตน” เป็นการใช้แทน “ผู้ใด” ซึ่งหมายถึงผู้ที่แต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวชของศาสนาใดก็ตาม

*ผู้ใด*มีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งสิ่งใด ๆ อันตนได้มาโดยรู้ว่าเป็นของปลอมตามมาตรา 240 หรือของแปลงตามมาตรา 241 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสามหมื่นบาท

(มาตรา 244)

คำสรรพนามที่ปรากฏ คือ “ตน” เป็นการใช้แทน “ผู้ใด” ซึ่งหมายถึงผู้ที่มีของปลอมตามมาตรา 240 หรือของแปลงตามมาตรา 241 ไว้เพื่อนำออกมาใช้ทั้งที่รู้

> *หญิงใด* ทำให้ ตนเอง แท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ ตน แท้งลูกต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
>
> (มาตรา 301)

คำสรรพนามที่ปรากฏ คือ “ตนเอง” และ “ตน” เป็นการใช้แทน “หญิงใด” ซึ่งหมายถึงผู้หญิงที่กระทำความผิดตามมาตรานี้

> *ผู้ใด* เพื่อถือเอาอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเป็นของ ตน หรือของบุคคลที่สามยักย้าย หรือทำลายเครื่องหมายเขตแห่งอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
>
> (มาตรา 363)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

คำสรรพนามที่ปรากฏ คือ “ตน” เป็นการใช้แทน “ผู้ใด” ซึ่งหมายถึงผู้ที่กระทำความผิดตามมาตรานี้

1.4 การอ้างอิงมาตราของกฎหมาย

การอ้างอิงมาตราของกฎหมาย เป็นการอ้างอิงมาตราหรือวรรคของกฎหมายในประมวลกฎหมายอาญา

ตัวอย่าง

> ถ้าการกระทำดังกล่าวใน วรรคแรก ได้กระทำไปโดยความเชื่ออย่างงมงาย ศาลจะไม่ลงโทษก็ได้
>
> (มาตรา 81 วรรค 2)

มาตราที่ปรากฏ คือ “วรรคแรก” เป็นการใช้แทนการกระทำในมาตรา 81 วรรค 1

ผู้ใดเป็นผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดในมาตรา 107 ถึงมาตรา 110 ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

(มาตรา 111)

มาตราที่ปรากฏ คือ “มาตรา 107 ถึงมาตรา 110” เป็นการใช้แทนลักษณะการกระทำความผิดตามมาตราที่กล่าวอ้างอิง

ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งห้ามของศาลซึ่งได้สั่งไว้ในคำพิพากษาตามมาตรา 50 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 196)

มาตราที่ปรากฏ คือ “มาตรา 50” เป็นการใช้แทนคำสั่งของศาลที่ได้กล่าวไว้ในมาตรา 50 แล้ว

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 276 วรรคสอง หรือมาตรา 277 วรรคสาม เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ

(1) รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

(2) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต

(มาตรา 277 ตรี)

มาตราที่ปรากฏ คือ “มาตรา 276 วรรคสอง” และ “มาตรา 277 วรรคสาม” เป็นการใช้แทนลักษณะความผิดที่ได้กล่าวไว้ในมาตราดังกล่าวแล้ว

ถ้าการกระทำความผิดฐานรับของโจรนั้นได้กระทำต่อทรัพย์อันได้มาโดยการลักทรัพย์ตามมาตรา 335 ทวิ การชิงทรัพย์ตามมาตรา 339 ทวิ หรือการปล้นทรัพย์ตามมาตรา 340 ทวิ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

(มาตรา 357 วรรค 3)

มาตราที่ปรากฏ คือ “มาตรา 335 ทวิ” “มาตรา 339 ทวิ” และ “มาตรา 340 ทวิ” เป็นการใช้แทนลักษณะความผิดตามมาตราที่กล่าวมาแล้ว

2. **การใช้คำเชื่อม** (Conjunction)

การเชื่อมโยงความประเภทการใช้คำเชื่อมนี้ มีคำเชื่อมเป็นกลไกที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อความหรือประโยคเพื่อช่วยให้เกิดความต่อเนื่องในรูปแบบต่าง ๆ การใช้คำเชื่อมในภาษาของประมวลกฎหมายอาญามีดังนี้

2.1 การใช้คำเชื่อมแสดงความสัมพันธ์แบบคล้อยตาม

คำเชื่อมที่พบ ได้แก่ และ

ตัวอย่าง

บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด <u>และ</u> *กำหนดโทษไว้* <u>และ</u>*โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย*

(มาตรา 2 วรรค 1)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

วิธีการเพื่อความปลอดภัยจะใช้บังคับแก่บุคคลใดได้ก็ต่อเมื่อมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้ใช้บังคับได้เท่านั้น <u>และ</u>*กฎหมายที่จะใช้บังคับนั้นให้ใช้กฎหมายในขณะที่ศาลพิพากษา*

(มาตรา 12)

เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใด <u>และ</u>*ศาลเห็นสมควรเพื่อความปลอดภัยของประชาชน ไม่ว่าจะมีคำขอหรือไม่* ศาลอาจสั่งในคำพิพากษาว่าเมื่อผู้นั้นพ้นโทษตามคำพิพากษาแล้ว ห้ามมิให้ผู้นั้นเข้าในเขตกำหนดเป็นเวลาไม่เกินห้าปี

(มาตรา 45)

เมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง หรือความปรากฏตามคำแถลงของโจทก์หรือเจ้าพนักงานว่าภายในเวลาที่ศาลกำหนดตามมาตรา 56 *ผู้ที่ถูกศาลพิพากษาได้กระทำความผิดอันมิใช่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ* <u>และ</u>*ศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดนั้น* ให้ศาลที่พิพากษาคดีหลังกำหนดโทษที่

รอการกำหนดไว้ในคดีก่อนบวกเข้ากับโทษในคดีหลังหรือบวกโทษที่รอการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลัง แล้วแต่กรณี

(มาตรา 58 วรรค 1)

ผู้ใดโฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิด และความผิดนั้นมีกำหนดโทษไม่ต่ำกว่าหกเดือน ผู้นั้นต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

(มาตรา 85 วรรค 1)

2.2 การใช้คำเชื่อมแสดงความสัมพันธ์แบบขัดแย้ง

คำเชื่อมที่พบ ได้แก่ คำว่า เว้นแต่, แต่

ตัวอย่าง

บทบัญญัติในภาค 1 แห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้ใช้ในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย เว้นแต่กฎหมายนั้น ๆ จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

(มาตรา 17)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สังวนลิขสิทธิ์

โทษจำคุกให้เริ่มแต่วันมีคำพิพากษา แต่ถ้าผู้ต้องคำพิพากษาถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษาให้หักจำนวนวันที่ถูกคุมขังออกจากระยะเวลาจำคุกตามคำพิพากษา เว้นแต่คำพิพากษานั้นจะกล่าวไว้เป็นอย่างอื่น

(มาตรา 22 วรรค 1)

ความมึนเมาเพราะเสพย์สุราหรือสิ่งเมาอย่างอื่น จะยกขึ้นเป็นข้อแก้ตัวตามมาตรา 65 ไม่ได้ เว้นแต่ความมึนเมานั้นจะได้เกิดโดยผู้เสพย์โดยไม่รู้ว่าสิ่งนั้นจะทำให้มึนเมา หรือได้เสพย์โดยถูกขืนใจให้เสพย์ และได้กระทำความผิดในขณะไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ ผู้กระทำความผิดจึงจะได้รับยกเว้นโทษสำหรับความผิดนั้น แต่ถ้าผู้นั้นยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้างหรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

(มาตรา 66)

การกระทำความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายนี้ แม้กระทำโดยไม่มีเจตนาก็เป็นความผิด เว้นแต่ตามบทบัญญัติความผิดนั้นจะมีความบัญญัติให้เห็นเป็นอย่างอื่น

(มาตรา 104)

ในกรณีหมิ่นประมาท ถ้าผู้ถูกหาว่ากระทำความผิด พิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าหมิ่นประมาทนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

แต่ห้ามไม่ให้พิสูจน์ ถ้าข้อที่หาว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นการใส่ความในเรื่องส่วนตัว และการพิสูจน์จะไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน

(มาตรา 330)

2.3 การใช้คำเชื่อมแสดงเงื่อนไข

คำเชื่อมที่พบ ได้แก่ คำว่า ถ้า , หาก, ในกรณี, ต่อเมื่อ

ตัวอย่าง

บุคคลจะต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 2 วรรค 1)

ในกรณีที่ศาลสั่งให้ริบทรัพย์สินตามมาตรา 33 หรือมาตรา 34 ไปแล้ว หากปรากฏในภายหลังโดยคำเสนอของเจ้าของแท้จริงว่าผู้เป็นเจ้าของแท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ก็ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สิน ถ้าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน แต่คำเสนอของเจ้าของแท้จริงนั้นจะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด

(มาตรา 36)

ผู้ใดจำต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นภยันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้าย อันละเมิดต่อกฎหมาย และเป็นภยันตรายที่ใกล้จะถึง ถ้าได้กระทำพอสมควรแก่เหตุ การกระทำนั้นเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่มีความผิด

(มาตรา 68)

ผู้ใดกระทำตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน แม้คำสั่งนั้นจะมิชอบด้วยกฎหมาย ถ้า *ผู้กระทำมีหน้าที่ หรือเชื่อโดยสุจริตว่ามีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ* เว้นแต่จะรู้ว่าคำสั่งนั้นเป็นคำสั่งซึ่งมิชอบด้วยกฎหมาย

(มาตรา 70)

ถ้าผู้ที่หลุดพ้นจากการคุมขังไปนั้นเป็นบุคคลที่ต้องคำพิพากษาจากศาลหนึ่งศาลใด ให้ลงโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไป หรือมีจำนวนตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(มาตรา 191 วรรค 2)

2.4 การใช้คำเชื่อมแสดงการให้เลือก

คำเชื่อมที่พบ ได้แก่ คำว่า หรือ

ตัวอย่าง

ผู้ใดลอบฝัง ซ่อนเร้น ย้าย หรือทำลายศพ หรือส่วนของศพ เพื่อปิดบังการเกิด การตาย หรือเหตุแห่งการตาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 199)

ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ แก่วัตถุหรือสถานที่อันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของหมู่ชนใด อันเป็นการเหยียดหยามศาสนานั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 206)

ผู้ใดแจ้งให้เจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่ จดข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารมหาชน หรือเอกสารราชการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำหรับใช้เป็นพยานหลักฐาน โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 267)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศิวอนุสรณ์

ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจาร ซึ่งชายหรือหญิงโดยใช้อุบายหลอกลวง ข่มเข็ญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

(มาตรา 283 วรรค 1)

ผู้ใดกระทำการอันควรขายหน้าต่อหน้าธารกำนัลโดยเปลือย หรือเปิดเผยร่างกายหรือกระทำการลามกอย่างอื่น ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(มาตรา 388)

2.5 การใช้คำเชื่อมแสดงการขยายความ

คำเชื่อมที่พบ คือ คำว่า ที่, ซึ่ง, ว่า

ตัวอย่าง

ถ้าในระหว่างที่ผู้ต้องโทษกักขังได้รับโทษกักขังอยู่ ความปรากฏแก่ศาลเองหรือปรากฏแก่ศาลตามคำแถลงของพนักงานอัยการหรือผู้ควบคุมดูแลสถานที่กักขังว่า

(1) ผู้ต้องโทษกักขังฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับหรือวินัยของสถานที่กักขัง

(2) ผู้ต้องโทษกักขังไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด หรือ

(3) ผู้ต้องโทษกักขังต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก

ศาลอาจเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลาตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินกำหนดเวลาของโทษกักขังที่ผู้ต้องโทษกักขังจะต้องได้รับต่อไป

(มาตรา 27)

เมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง หรือความปรากฏตามคำแถลงของโจทก์ หรือเจ้าพนักงานว่า*ภายในเวลาที่ศาลกำหนดตามมาตรา 56 ผู้ที่ถูกศาลพิพากษาได้กระทำความผิดอันมิใช่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ และศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดนั้น* ให้ศาลที่พิพากษาคดีหลังกำหนดโทษที่รอการกำหนดไว้ในคดีก่อนบวกเข้ากับโทษในคดีหลังหรือบวกโทษที่รอการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลัง แล้วแต่กรณี

(มาตรา 58 วรรค 1)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

ผู้ใดกระทำการโดยมุ่งต่อผลซึ่ง*กฎหมายบัญญัติเป็นความผิด* แต่การกระทำนั้นไม่สามารถจะบรรลุผลได้อย่างแน่แท้เพราะเหตุปัจจัยซึ่ง*ใช้ในการกระทำหรือเหตุแห่งวัตถุที่มุ่งหมายกระทำต่อ* ให้ถือว่าผู้นั้นพยายามกระทำความผิด แต่ให้ลงโทษไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

(มาตรา 81 วรรค 1)

ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ถ้าและได้กระทำความผิดใด ๆ อีกในระหว่าง*ที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี* หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ก็ให้เพิ่มโทษ*ที่*จะลง*แก่ผู้นั้น* หนึ่งในสามของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง

(มาตรา 92)

ผู้ใดกระทำการใด ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่ง*ข้อความ เอกสารหรือสิ่งใด ๆ อันปกปิดไว้เป็นความลับสำหรับความปลอดภัยของประเทศ* ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

(มาตรา 123)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

2.6 การใช้คำเชื่อมแสดงรายละเอียด

คำเชื่อมที่พบ ได้แก่ คำว่า คือ , หมายความว่า, ได้แก่,ให้หมายความรวมถึง

ตัวอย่าง

สาธารณสถาน หมายความว่า *สถานที่ใด ๆ ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้*

(มาตรา 1 (3))

กระทำโดยเจตนา ได้แก่ *กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำ และในขณะเดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น*

(มาตรา 59 วรรค 2)

การกระทำ ให้หมายความรวมถึง *การให้เกิดผลอันหนึ่งอันใดขึ้น โดยงดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นด้วย*

(มาตรา 59 วรรค 5)

เหตุบรรเทาโทษนั้น ได้แก่ ผู้กระทำความผิดเป็นผู้โฉดเขลาเบาปัญญา ตกอยู่ในความทุกข์อย่างสาหัส มีคุณความดีมาแต่ก่อน รู้สึกความผิดและพยายามบรรเทาผลร้ายแห่งความผิดนั้น ลุแก่โทษต่อเจ้าพนักงาน หรือให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา หรือเหตุอื่นที่ศาลเห็นว่ามีลักษณะทำนองเดียวกัน

(มาตรา 78 วรรค 2)

อันตรายสาหัสนั้น คือ

(1) ตาบอด หูหนวก ลิ้นขาด หรือเสียฆานประสาท

(2) เสียอวัยวะสืบพันธุ์ หรือความสามารถสืบพันธุ์

(3) เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้ว หรืออวัยวะอื่นใด

(4) หน้าเสียโฉมอย่างติดตัว

(5) แท้งลูก

(6) จิตพิการอย่างติดตัว

(7) ทุพพลภาพหรือป่วยเจ็บเรื้อรังซึ่งอาจถึงตลอดชีวิต

(8) ทุพพลภาพหรือป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่ายี่สิบวัน หรือจนประกอบกรณียกิจตามปกติไม่ได้เกินกว่ายี่สิบวัน

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

(มาตรา 297 วรรค 2)

3. **การซ้ำ** (Repetition)

การเชื่อมโยงความประเภทการซ้ำในภาษาของประมวลกฎหมายอาญาพบเพียงลักษณะเดียว คือ “การซ้ำรูป”

ตัวอย่าง

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดในราชอาณาจักรหรือกระทำความผิดที่ประมวลกฎหมายนี้ถือได้ว่ากระทำในราชอาณาจักรได้ถูกฟ้องต่อศาลในต่างประเทศโดยรัฐบาลไทยร้องขอ ห้ามมิให้ลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักร เพราะการกระทำนั้นอีก...

(มาตรา 11 วรรค 2)

ในการกักขังแทนค่าปรับให้ถืออัตราเจ็ดสิบบาทต่อหนึ่งวัน และไม่ว่าในกรณีความผิดกระทงเดียวหรือหลายกระทง ห้ามกักขังเกินกำหนดหนึ่งปี เว้นแต่ในกรณีที่

ศาลพิพากษาให้ปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทขึ้นไป ศาลจะสั่งให้กักขังแทนค่าปรับเป็นระยะเวลาเกินกว่าหนึ่งปีแต่ไม่เกินสองปีก็ได้

(มาตรา 30)

ในการริบทรัพย์สิน นอกจากศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้อีกด้วย คือ

(1) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือ

(2) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิด เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

(มาตรา 33)

ข้อเท็จจริงใดถ้ามีอยู่จริงจะทำให้การกระทำไม่เป็นความผิด หรือทำให้ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ หรือได้รับโทษน้อยลง แม้ข้อเท็จจริงนั้นจะไม่มีอยู่จริง แต่ผู้กระทำสำคัญผิดว่ามีอยู่จริง ผู้กระทำย่อมไม่มีความผิด หรือได้รับยกเว้นโทษ หรือได้รับโทษน้อยลงแล้วแต่กรณี

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 62 วรรค 1)

ผู้ใดดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะได้กระทำการตามหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 136)

ผลการศึกษาพบว่ากลวิธีการเชื่อมโยงความที่ใช้ในภาษาของประมวลกฎหมายอาญามีทั้งสิ้น 3 ประเภท ได้แก่

1. การอ้างอิง
2. การใช้คำเชื่อม
3. การซ้ำ

คำศัพท์เฉพาะ

การศึกษาคำศัพท์เฉพาะ (Technical terms) ของภาษาในประมวลกฎหมายอาญา ผู้ศึกษามีเกณฑ์ในการพิจารณาลักษณะของคำศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. เป็นคำศัพท์ที่ใช้ในประมวลกฎหมายอาญา และ
2. มีการให้ความหมายของคำศัพท์นั้นตามพจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย

ผู้ศึกษาได้พิจารณาการให้ความหมายของคำศัพท์ที่แตกต่างกับภาษาไทยมาตรฐาน โดยเลือกพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 เป็นตัวแทนของภาษาไทยมาตรฐานมาเปรียบเทียบกับพจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย

ทั้งนี้ผู้ศึกษาพบว่าการให้ความหมายของคำศัพท์เฉพาะของภาษาในประมวลกฎหมายอาญามีลักษณะแตกต่างกับภาษาไทยมาตรฐานดังนี้

1. **ความหมายของคำศัพท์กว้างออก** หมายถึง การให้ความหมายของคำศัพท์ในประมวลกฎหมายอาญามีความหมายกว้างกว่าความหมายของภาษาไทยมาตรฐานดังแสดงใน ภาพที่ 1

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

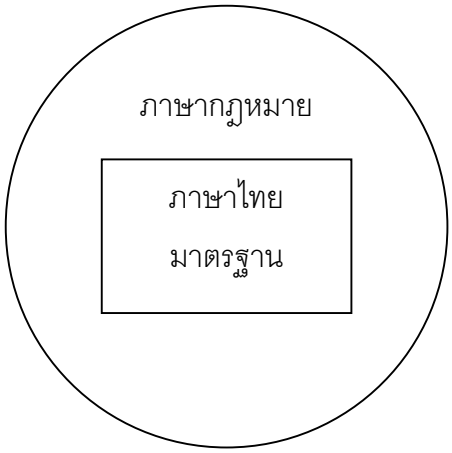

ภาพที่ 1 ภาพแสดงลักษณะความหมายของคำศัพท์กว้างออก

ตัวอย่าง

(1) คำว่า “เคหสถาน”

เคหสถาน หมายความว่า ที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น เรือน โรง เรือ หรือแพซึ่งคนอยู่อาศัย และหมายความรวมถึงบริเวณของที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วย จะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม

(มาตรา 1 (4))

เคหสถาน หมายถึง ที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น เรือน โรง เรือ หรือแพซึ่งคนอยู่อาศัย และหมายความรวมถึงบริเวณของที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วยจะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม

(พจนา.กฎ : น. 128)

เคหสถาน หมายถึง บ้านเรือน

(พจนา.2542 : น. 263)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(2) คำว่า “ลายมือชื่อ”

ลายมือชื่อ หมายความรวมถึง ลายพิมพ์นิ้วมือและเครื่องหมายซึ่งบุคคลลงไว้แทนลายมือชื่อของตน

(มาตรา 1 (10))

ลายมือชื่อ หมายถึง ชื่อของบุคคลซึ่งบุคคลนั้นเขียนไว้ในหนังสือ หรือเอกสารเพื่อรับรองหรือแสดงว่าตนเป็นผู้ทำหนังสือหรือเอกสารนั้น และหมายความรวมถึงลายพิมพ์นิ้วมือ และเครื่องหมายซึ่งบุคคลลงไว้แทนลายมือชื่อของตนด้วย

(พจนา.กฎ : น. 288)

ลายมือชื่อ หมายถึง ลายเซ็น

(พจนา.2542 : น. 1008)

(3) คำว่า “ขู่เข็ญ”

ผู้ใดใช้อุบายหลอกลวง ขู่เข็ญใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใดพาหรือส่งคนออกไปนอกราชอาณาจักร ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 320 วรรค 1)

ขู่เข็ญ หมายถึง แสดงกิริยาหรือวาจาให้ผู้อื่นต้องกลัวว่าจะเป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของผู้นั้น หรือของบุคคลที่สาม

(พจนา.กฎ : น. 68)

ขู่เข็ญ หมายถึง ทำให้กลัวโดยบังคับ

(พจนา.2542 : น. 196)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(4) คำว่า “ทรัพย์”

ผู้ใดลักทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนา ถ้าทรัพย์นั้นเป็นที่สักการะบูชาของประชาชน หรือเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพระพุทธรูปหรือวัตถุดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสองหมื่นบาท

(มาตรา 335 ทวิ วรรค 1)

ทรัพย์ หมายถึง วัตถุมีรูปร่าง

(พจนา.กฎ : น. 169)

ทรัพย์ หมายถึง เงินตรา

(พจนา.2542 : น. 503)

2. **ความหมายของคำศัพท์แคบเข้า** หมายถึง การให้ความหมายของคำศัพท์ในประมวลกฎหมายอาญามีความหมายแคบกว่าความหมายของภาษาไทยมาตรฐาน ดังแสดงในภาพที่ 2

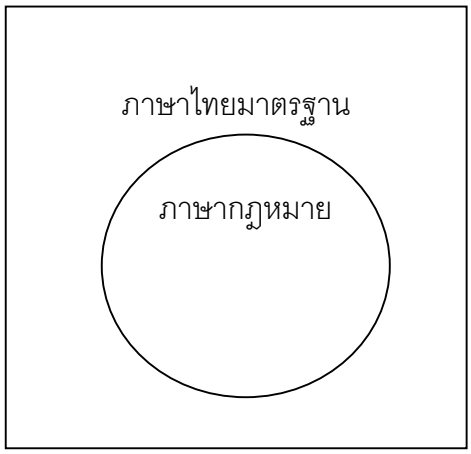

ภาพที่ 2 ภาพแสดงลักษณะความหมายของคำศัพท์แคบเข้า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตัวอย่าง

(1) คำว่า “กรรโชก”

ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่น ให้ยอมให้ หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินโดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญหรือของบุคคลที่สาม จนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นว่านั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกรรโชก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีและปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

(มาตรา 337 วรรค 1)

กรรโชก หมายถึง ชื่อความผิดอาญาฐานข่มขืนใจผู้อื่น ให้ยอมให้ หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญหรือของบุคคลที่สาม จนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นว่านั้น เรียกว่า ความผิดฐานกรรโชก

(พจนา.กฎ : น. 15)

กรรโชก หมายถึง ขู่เอาด้วยกิริยาหรือวาจาให้กลัว

(พจนา.2542 : น. 14)

(2) คำว่า “อนาจาร”

ผู้ใดกระทำอนาจารแก่บุคคลอายุกว่าสิบห้าปี โดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยบุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้บุคคลนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 278)

อนาจาร คือ ชื่อความผิดอาญาฐานกระทำการอันควรขายหน้าต่อธารกำนัล โดยเปลือยหรือเปิดเผยร่างกาย หรือกระทำการลามกอย่างอื่น

(พจนา.กฎ : น. 371)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

อนาจาร หมายถึง ความประพฤติชั่ว ความประพฤติน่าอับอาย

(พจนา.2542 : น. 1325)

(3) คำว่า “กักกัน”

การฟ้องร้องขอให้กักกันเป็นอำนาจของพนักงานอัยการโดยเฉพาะและจะขอรวมกันไปในฟ้องคดีอันเป็นมูลให้เกิดอำนาจฟ้องขอให้กักกัน หรือจะฟ้องภายหลังก็ได้

(มาตรา 43)

กักกัน หมายถึง วิธีการเพื่อความปลอดภัยอย่างหนึ่งที่ศาลใช้ในกรณีที่ให้ควบคุมผู้กระทำความผิดติดนิสัยไว้ภายในเขตกำหนด เพื่อป้องกันการกระทำความผิดเพื่อดัดนิสัยและเพื่อฝึกหัดอาชีพ

(พจนา.กฎ : น. 20)

กักกัน หมายถึง กำหนดเขตให้อยู่, กัก ก็ว่า

(พจนา.2542 : น. 101)

(4) คำว่า “กักขัง”

ผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่ซึ่งกำหนดจะได้รับการเลี้ยงดูจากสถานที่นั้น แต่ภายใต้ข้อบังคับของสถานที่ ผู้ต้องโทษกักขังมีสิทธิที่จะรับอาหารจากภายนอกโดยค่าใช้จ่ายของตนเอง ใช้เสื้อผ้าของตนเอง ได้รับการเยี่ยมอย่างน้อยวันละหนึ่งชั่วโมง และรับและส่งจดหมายได้

(มาตรา 25 วรรค 1)

กักขัง หมายถึง โทษทางอาญาสถานหนึ่งที่กักตัวผู้ต้องโทษไว้ในสถานที่ซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ

(พจนา.กฎ : น. 371)

กักขัง หมายถึง บังคับให้อยู่ในสถานที่อันจำกัด, เก็บตัวไว้ในสถานที่อันจำกัด

(พจนา.2542 : น. 101)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

3. **ความหมายของคำศัพท์ย้ายที่** หมายถึง การให้ความหมายของคำศัพท์ในประมวลกฎหมายอาญามีความหมายเปลี่ยนไปจากความหมายของภาษาไทยมาตรฐาน ดังแสดงในภาพที่ 3

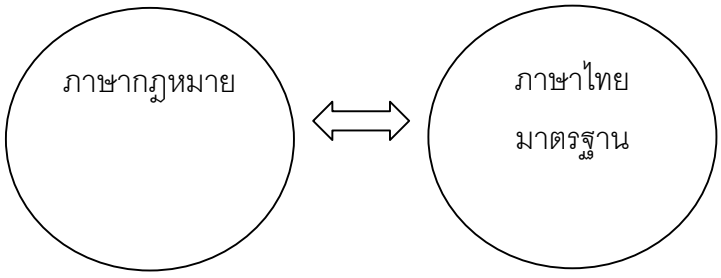

ภาพที่ 3 ภาพแสดงลักษณะความหมายของคำศัพท์ย้ายที่

ตัวอย่าง

(1) คำว่า “ผู้อนุบาล”

เมื่อศาลได้พิพากษาให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้ใดแล้ว ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำเสนอของผู้นั้นเอง ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการว่าพฤติการณ์เกี่ยวกับการใช้บังคับนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ศาลจะสั่งเพิกถอนหรืองดการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้นั้นไว้ชั่วคราวตามที่เห็นสมควรก็ได้

(มาตรา 16)

ผู้อนุบาล หมายถึง บุคคลซึ่งศาลมีคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นผู้ปกครองดูแลคนไร้ความสามารถ

(พจนา.กฎ : น. 240)

ผู้ หมายถึง คำใช้แทนบุคคล...

(พจนา.2542 : น. 737)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

อนุบาล หมายถึง ตามเลี้ยงดู, ตามระวังรักษา

(พจนา.2542 : น. 1327)

คำว่า “ผู้อนุบาล” ไม่ปรากฏความหมายทั่วไปตามภาษาไทยมาตรฐาน แต่เป็นคำที่เกิดจากการรวมความหมายของ “ผู้” และ “อนุบาล” ซึ่งหมายถึงบุคคลที่คอยเลี้ยงดูผู้อื่น อย่างไรก็ตามความหมายของคำศัพท์ในประมวลกฎหมายอาญาตามพจนานุกรมกฎหมายไทยก็ยังแตกต่างกับความหมายตามภาษาไทยมาตรฐาน ในทางกฎหมายบุคคลที่จะเป็นผู้อนุบาลได้นั้นต้องได้รับคำสั่งแต่งตั้งจากศาลให้เป็นผู้ปกครองดูแลคนไร้ความสามารถ ทั้งนี้บุคคลที่จะถือว่าเป็นคนไร้ความสามารถนั้นก็ต้องให้ศาลเป็นผู้สั่งด้วยเช่นกัน

(2) คำว่า “กระทง”

เมื่อปรากฏว่าผู้ใดได้กระทำการอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ศาลลงโทษผู้นั้นทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป แต่ไม่ว่าจะมีการเพิ่มโทษ ลดโทษ หรือลดมาตราส่วนโทษด้วยหรือไม่ก็ตาม เมื่อรวมโทษทุกกระทงแล้วโทษจำคุกทั้งสิ้นต้องไม่เกินกำหนดดังต่อไปนี้

(1) สิบปี สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุด มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปี

(2) ยี่สิบปี สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุด มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปีแต่ไม่เกินสิบปี

(3) ห้าสิบปี สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุด มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปีขึ้นไป เว้นแต่กรณีที่ศาลลงโทษจำคุกตลอดชีวิต

(มาตรา 91)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

กระทง หมายถึง ลักษณนามของความผิดอาญาแต่ละกรรมหรือแต่ละครั้ง การกระทำความผิดแต่ละกรรมหรือแต่ละครั้งนั้นถือว่าเป็นกระทงความผิดกระทงหนึ่ง เช่น การกระทำความผิดฐานลักทรัพย์หลายครั้ง การลักทรัพย์แต่ละครั้งก็เป็นความผิดกระทงหนึ่ง ๆ

(พจนา.กฎ : น. 16)

กระทง หมายถึง ภาชนะเย็บด้วยใบตองหรือใบไม้เป็นต้น ยกขอบสูงสำหรับใส่ของ...

(พจนา.2542 : น. 39 - 40)

(3) คำว่า “รับผิด”

บุคคลจะต้องรับผิดในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาทในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดเมื่อได้กระทำโดยประมาท

หรือเว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยแจ้งชัดให้ต้องรับผิดแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา

(มาตรา 59 วรรค 1)

รับผิด หมายถึง มีหน้าที่ผูกพันตามกฎหมายที่จะต้องชำระหนี้หรือกระทำการ หรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง

(พจนา.กฎ : น. 277)

รับผิด หมายถึง ยอมรับว่าทำผิด

(พจนา.2542 : น. 944)

(4) คำว่า "วิ่งราวทรัพย์"

ถ้าการวิ่งราวทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสองหมื่นบาท

(มาตรา 336 วรรค 3)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

วิ่งราวทรัพย์ หมายถึง ชื่อความผิดอาญาฐานลักทรัพย์โดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้า

(พจนา.กฎ : น. 293)

วิ่งราว หมายถึง แย่งเอาสิ่งของแล้ววิ่งหนีไป

(พจนา.2542 : น. 1072)

ทรัพย์ หมายถึง เงินตรา

(พจนา.2542 : น. 503)

คำว่า "วิ่งราวทรัพย์" ไม่ปรากฏความหมายทั่วไปตามภาษาไทยมาตรฐาน หากนำความหมายของคำว่า "วิ่งราว" และ"ทรัพย์" มารวมกันจะหมายถึงการแย่งเอาเงินตราแล้ววิ่งหนีไป ซึ่งแตกต่างกับความหมายตามพจนานุกรมกฎหมายไทย และในทางกฎหมาย

การวิ่งราวทรัพย์จะเป็นการลักทรัพย์ด้วยวิธีการฉกฉวยต่อหน้า แม้จะไม่ได้วิ่งหนีไปไหนก็ถือว่าเป็นความผิดสำเร็จแล้ว

4. **ความหมายของคำศัพท์คาบเกี่ยว** หมายถึง การให้ความหมายของคำศัพท์ในประมวลกฎหมายอาญามีบางส่วนที่เหมือนกับความหมายของภาษาไทยมาตรฐาน ดังแสดงในภาพที่ 4

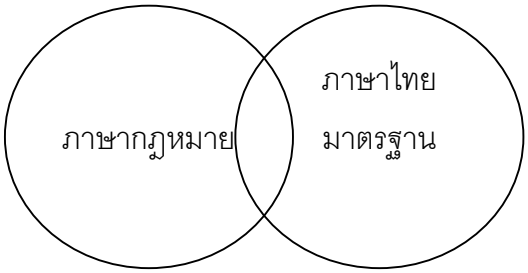

ภาพที่ 4 ภาพแสดงลักษณะความหมายของคำศัพท์คาบเกี่ยว

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ได้แก่

(1) คำว่า “กระทำ”

บุคคลจะต้องรับผิดในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาทในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดเมื่อได้กระทำโดยประมาท หรือเว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยแจ้งชัดให้ต้องรับผิดแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา

กระทำโดยเจตนา ได้แก่ กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำ และในขณะเดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น

ถ้าผู้กระทำมิได้รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด จะถือว่าผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นมิได้

กระทำโดยประมาท ได้แก่ กระทำความผิดมิใช่โดยเจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่

การกระทำ ให้หมายความรวมถึง การให้เกิดผลอันหนึ่งอันใดขึ้น โดยงดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นด้วย

(มาตรา 59)

กระทำ หมายถึง ทำการใด ๆ ที่เกิดผลในทางกฎหมายและหมายรวมถึงละเว้นการที่กฎหมายบังคับให้กระทำ หรืองดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นด้วย

(พจนา.กฎ : น. 17)

กระทำ หมายถึง ทำ, จัดแจง, ปรุงขึ้น, สร้างขึ้น

(พจนา.2542 : น. 42)

(2) คำว่า “บุคคล”

ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 326)

บุคคล หมายถึง คนซึ่งสามารถมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย เรียกว่าบุคคลธรรมดา; กลุ่มบุคคลหรือองค์กรซึ่งกฎหมายบัญญัติให้เป็นบุคคลอีกประเภทหนึ่งที่ไม่ใช่บุคคลธรรมดา และให้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย เรียกว่า นิติบุคคล

(พจนา.กฎ : น. 206)

บุคคล หมายถึง คน

(พจนา.2542 : น. 629)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ สถาบันวิทยบริการ

การศึกษาคำศัพท์เฉพาะนี้ผู้ศึกษา พบว่า การให้ความหมายของคำศัพท์เฉพาะของภาษาในประมวลกฎหมายอาญามีลักษณะแตกต่างกับภาษาไทยมาตรฐาน 4 ประการ คือ

1. ความหมายของคำศัพท์กว้างออก
2. ความหมายของคำศัพท์แคบเข้า
3. ความหมายของคำศัพท์ย้ายที่
4. ความหมายของคำศัพท์คาบเกี่ยว

แม้ว่าคำศัพท์จะไม่มีความแตกต่างกันด้านรูปคำแต่เมื่อมีการให้ความหมายที่ไม่เหมือนกัน ก็ย่อมทำให้เข้าใจไม่ตรงกันได้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาวัจนลีลาของประมวลกฎหมายอาญานี้ ผู้ศึกษามุ่งศึกษาและจำแนกชนิดของสาระในมาตราต่าง ๆ ศึกษารูปวากยสัมพันธ์ ศึกษากลวิธีการเชื่อมโยงความ และศึกษาศัพท์เฉพาะในประมวลกฎหมายอาญา ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2540 ซึ่งรวบรวมโดย รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอกหญิง นัยนา เกิดวิชัย ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาทุกมาตรา รวมทั้งสิ้น 398 มาตรา ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. **ชนิดของสาระและรูปวากยสัมพันธ์**

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

ผู้ศึกษาสามารถจำแนกชนิดของสาระในประมวลกฎหมายอาญา จากข้อมูลที่ศึกษาวิเคราะห์ 398 มาตรา ออกเป็น 595 สาระ ใน 4 ชนิด ดังต่อไปนี้

1.1 **สาระชนิดที่เป็นข้อบังคับ** จำนวน 510 สาระ คิดเป็น 85.71% ของข้อมูลทั้งหมด ซึ่งสาระชนิดนี้ยังแบ่งย่อยได้ 2 แบบ ได้แก่

1.1.1 **สาระชนิดที่เป็นข้อบังคับแบบไม่มีเงื่อนไข** จำนวน 306 สาระ คิดเป็น 60% ของข้อมูลสาระชนิดที่เป็นข้อบังคับ สาระชนิดนี้มีองค์ประกอบทางภาษาและรูปวากยสัมพันธ์ ดังนี้

ขอบเขตของกฎหมาย + <u>ข้อบังคับ</u> + (กรณียกเว้น)

(1) **ขอบเขตของกฎหมาย** มีรูปวากยสัมพันธ์เป็น

ก. นามวลี

ข. บุพบทวลีที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “ใน”

ค. ประโยค

(2) **ข้อบังคับ** มีรูปวากยสัมพันธ์เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

ก. กริยาวลีที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า“ให้” , “มิให้” , “ต้อง” , “จะต้อง”, “ไม่ต้อง” หรือ “เป็น” คำใดคำหนึ่งเพื่อแสดงข้อบังคับ

ข. ประโยคที่ปรากฏคำว่า “ให้” , “มิให้” , “ต้อง” , “จะต้อง”, “ไม่ต้อง” หรือ “เป็น” คำใดคำหนึ่งเพื่อแสดงข้อบังคับ

ค. ประโยคที่ปรากฏคำว่า “ให้” , “มิให้” , “ต้อง” , “จะต้อง”, “ไม่ต้อง” หรือ “เป็น” คำใดคำหนึ่งเพื่อแสดงข้อบังคับ + ประโยค

(3) **กรณียกเว้น** มีรูปวากยสัมพันธ์เป็นประโยคที่ขึ้นต้นด้วย “เว้นแต่” หรือ “นอกจาก”

1.1.2 **สาระชนิดที่เป็นข้อบังคับแบบมีเงื่อนไข** จำนวน 204 สาระ คิดเป็น 40% ของข้อมูลสาระชนิดที่เป็นข้อบังคับ สาระชนิดนี้มีองค์ประกอบทางภาษาและรูปวากยสัมพันธ์ ดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(เรื่องที่จะบังคับ) + [เงื่อนไข] + (เรื่องที่จะบังคับ) + ข้อบังคับ + [เงื่อนไข] + (กรณียกเว้น)

(1) **เรื่องที่จะบังคับ** มีรูปวากยสัมพันธ์เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

ก. นามวลี

ข. ประโยค

(2) **เงื่อนไข** มีรูปวากยสัมพันธ์เป็นประโยคที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “ถ้า” หรือ “หาก” คำใดคำหนึ่งเพื่อแสดงเงื่อนไข

(3) **ข้อบังคับ** มีรูปวากยสัมพันธ์เป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

ก. กริยาวลีที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า“ให้” , “มิให้” , “ต้อง” , “จะต้อง”, “ไม่ต้อง” หรือ “เป็น” คำใดคำหนึ่งเพื่อแสดงข้อบังคับ

ข. ประโยคที่ปรากฏคำว่า “ให้” , “มิให้” , “ต้อง” , “จะต้อง”, “ไม่ต้อง” หรือ “เป็น” คำใดคำหนึ่งเพื่อแสดงข้อบังคับ

ค. ประโยคที่ปรากฏคำว่า “ให้” , “มิให้” , “ต้อง” , “จะต้อง”, “ไม่ต้อง” หรือ “เป็น” คำใดคำหนึ่งเพื่อแสดงข้อบังคับ + ประโยค

(4) **กรณียกเว้น** มีรูปวากยสัมพันธ์เป็นประโยคที่ขึ้นต้นด้วย “เว้นแต่” หรือ “นอกจาก”

1.2 **สาระชนิดที่เป็นคำอนุญาต** จำนวน 51 สาระ คิดเป็น 8.57 % ของข้อมูลทั้งหมด สาระชนิดนี้มีองค์ประกอบทางภาษาและรูปวากยสัมพันธ์ ดังนี้

{เรื่องที่จะอนุญาต / หรือ / กรณีเฉพาะ} + [เงื่อนไข] + คำอนุญาต / หรือ / ดุลยพินิจของศาล + (กรณีเฉพาะ) + [เงื่อนไข] + (กรณียกเว้น)

(1) **เรื่องที่จะอนุญาต** มีรูปวากยสัมพันธ์เป็นประโยค

(2) **กรณีเฉพาะ** มีรูปวากยสัมพันธ์เป็นบุพบทวลีที่ขึ้นต้นด้วย “ในกรณี”

(3) **เงื่อนไข** มีรูปวากยสัมพันธ์เป็นประโยคที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “ถ้า” หรือ “หาก” เพื่อแสดงเงื่อนไข

(4) **คำอนุญาตหรือดุลยพินิจของศาล** มีรูปวากยสัมพันธ์เป็นประโยคที่ปรากฏวลี “ก็ได้”

(5) **กรณียกเว้น** มีรูปวากยสัมพันธ์เป็นประโยคที่ขึ้นต้นด้วย “เว้นแต่” หรือ “นอกจาก”

1.3 **สาระชนิดที่เป็นคำจำกัดความ** จำนวน 25 สาระ คิดเป็น 4.20% ของข้อมูลทั้งหมด สาระชนิดนี้มีองค์ประกอบทางภาษาและรูปวากยสัมพันธ์ ดังนี้

คำศัพท์ + กริยาสมการ + ความหมาย

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์หอสมุดกลาง

(1) **คำศัพท์** มีรูปวากยสัมพันธ์เป็นนามวลี หรือกริยาวลี หรือบุพบทวลี

(2) **กริยาสมการ** มีรูปวากยสัมพันธ์เป็นกริยาวลี ได้แก่ “หมายความว่า”, “หมายความรวมถึง”, “ได้แก่”, “คือ” หรือ “ให้หมายความรวมถึง”

(3) **ความหมาย** มีรูปวากยสัมพันธ์เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

ก. นามวลี

ข. ส่วนเติมเต็ม

1.4 **สาระชนิดที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ** จำนวน 9 สาระ คิดเป็น 1.51% ของข้อมูลทั้งหมด สาระชนิดนี้มีองค์ประกอบทางภาษาและรูปวากยสัมพันธ์ ดังนี้

(เรื่องที่ต้องการแจ้งให้ทราบ) + ความที่แจ้งให้ทราบ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

(1) **เรื่องที่ต้องการแจ้งให้ทราบ** มีรูปวากยสัมพันธ์เป็น นามวลี

(2) **ความที่แจ้งให้ทราบ** มีรูปวากยสัมพันธ์เป็นกริยาวลีที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “มี”

2. **กลวิธีการเชื่อมโยงความและศัพท์เฉพาะ**

กลวิธีการเชื่อมโยงความที่พบในประมวลกฎหมายอาญามี 3 ประเภท ได้แก่

ประเภทแรก คือ การอ้างอิง พบว่า มีการอ้างอิงโดยการใช้คำบ่งชี้ การอ้างอิงโดยการละ การอ้างอิงโดยการใช้คำสรรพนาม และการอ้างอิงมาตราของกฎหมาย

ประเภทที่สอง คือ การใช้คำเชื่อม พบว่า มีการใช้คำเชื่อมแสดงความสัมพันธ์แบบคล้อยตาม การใช้คำเชื่อมแสดงความขัดแย้ง การใช้คำเชื่อมแสดงเงื่อนไข การใช้คำเชื่อมแสดงการให้เลือก และการใช้คำเชื่อมแสดงการขยายความ

ประเภทที่สาม คือ การซ้ำ พบว่า มีการซ้ำรูป

ส่วนศัพท์เฉพาะในประมวลกฎหมายอาญามีการให้ความหมายแตกต่างกับภาษาไทยมาตรฐาน 4 ประการ ได้แก่ ความหมายของคำศัพท์กว้างออก ความหมายของคำศัพท์แคบเข้า ความหมายของคำศัพท์ย้ายที่ และความหมายของคำศัพท์คาบเกี่ยว

ผลการศึกษานี้มีความสอดคล้องกับสมมุติฐาน กล่าวคือ ประมวลกฎหมายอาญามีลักษณะเฉพาะในด้านศัพท์และมีความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของสาระกับรูปวากยสัมพันธ์

อภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าชนิดของสาระกับรูปวากยสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ องค์ประกอบบังคับของสาระแต่ละชนิดจะแสดงลักษณะเฉพาะของสาระชนิดนั้น ๆ เช่น องค์ประกอบส่วนของข้อบังคับเป็นองค์ประกอบบังคับของสาระชนิดที่เป็นข้อบังคับ ซึ่งองค์ประกอบนี้จะไม่ปรากฏในสาระชนิดอื่น ส่วนรูปวากยสัมพันธ์ก็จะมีลักษณะเช่นเดียวกัน คือ รูปวากยสัมพันธ์จะแปรตามชนิดของสาระ ทั้งนี้รูปวากยสัมพันธ์ของภาษาในประมวลกฎหมายอาญามีความซับซ้อนในระดับคำ วลี และประโยคมากกว่าภาษาไทยมาตรฐาน เหตุที่เป็นดังนี้อาจเนื่องจากผู้ร่างกฎหมายต้องการให้บทบัญญัติสามารถครอบคลุมลักษณะความผิดให้ได้มากที่สุดจึงทำให้ภาษาที่ใช้มีลักษณะดังกล่าว

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

นอกจากนี้กลวิธีการเชื่อมโยงความที่พบมากในประมวลกฎหมายอาญา คือ การใช้คำเชื่อม ส่วนการอ้างอิงมาตราของกฎหมายนั้นก็อาจกล่าวได้ว่าเป็นลักษณะเฉพาะอย่างหนึ่งของกลวิธีการเชื่อมโยงความในประมวลกฎหมายอาญา อันเป็นกลไกที่ทำให้ภาษามีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน สำหรับการซ้ำรูปก็เป็นการเน้นย้ำเพื่อให้ข้อความชัดเจนยิ่งขึ้น

หากพิจารณาในเชิงปริมาณผู้ศึกษาพบว่าสาระชนิดที่เป็นข้อบังคับมีมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับความมุ่งหมายของประมวลกฎหมายอาญาที่มุ่งควบคุมผู้กระทำความผิดโดยใช้บทลงโทษ แต่กระนั้นก็ยังมีสาระชนิดที่เป็นคำอนุญาต สาระชนิดที่เป็นการแจ้งความให้ทราบเพื่อเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาคดี ส่วนสาระชนิดที่เป็นคำจำกัดความนั้นสังเกตได้ว่าผู้ร่างกฎหมายมุ่งหมายจะให้คำศัพท์นั้น ๆ มีความหมายแตกต่างกับความหมายในภาษาไทยมาตรฐาน ดังปรากฏในการศึกษาเรื่องศัพท์เฉพาะพบว่าไม่มีความต่างด้านรูปศัพท์แต่มีความแตกต่างด้านความหมายถึง 4 ลักษณะ

ผู้ศึกษาสังเกตได้ว่าความสอดคล้องระหว่างชนิดของสาระกับรูปวากยสัมพันธ์นี้แสดงให้เห็นว่าภาษาในประมวลกฎหมายอาญาล้วนเป็นวัจนกรรมตรง และเป็นวัจนลีลาแบบเป็นทางการอันเป็นลักษณะของภาษากฎหมาย ทั้งนี้ประมวลกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่บัญญัติ

เกี่ยวกับความผิดและโทษ ผู้ร่างกฎหมายจึงต้องเขียนตัวบทให้สอดคล้องกับความมุ่งหมาย ซึ่งจัดเป็นวัจนกรรมตรงและให้คำจำกัดความศัพท์ที่ต้องการให้มีความหมายแตกต่างกับความหมายในภาษาไทยมาตรฐาน เพื่อไม่ให้เกิดความกำกวมในการตีความและบังคับใช้นั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

1. น่าจะศึกษาภาษาในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ซึ่งเป็นประมวลกฎหมายฉบับแรกของประเทศไทยที่จัดทำขึ้นตามหลักสากล เพื่อแสดงลักษณะการใช้ภาษา หรืออาจนำมาศึกษาเปรียบเทียบกับภาษาในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ได้

2. น่าจะศึกษาวัจนลีลาในข้อมูลประเภทอื่นๆ เช่น ภาษาโฆษณาในสื่อสิ่งพิมพ์ ภาษาโฆษณาในสื่อวิทยุโทรทัศน์ ภาษาในไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (electronic – mail) เพื่อศึกษากลไกทางภาษาอันแสดงให้เห็นลักษณะของข้อมูลประเภทนั้น

3. เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญามีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม หรือพระราชกำหนดเรื่อยมา เพื่อให้บทบัญญัติมีความทันสมัยในการบังคับใช้อยู่เสมอ ผู้สนใจลักษณะภาษาหรือภาษากฎหมายจึงควรศึกษาลักษณะภาษาของประมวลกฎหมายอาญาฉบับที่มีผลบังคับใช้ในปัจจุบัน หรือศึกษาเปรียบเทียบลักษณะภาษาของกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 กับภาษาของประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่มีผลบังคับใช้ในปัจจุบันก็ได้ เพื่อแสดงวิวัฒนาการของภาษาในกฎหมายอาญา

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กอบพร จันทนาคร. "บทวิเคราะห์เปรียบเทียบภาษาในกฎหมายตราสามดวงและกฎหมายปัจจุบัน : กฎหมายครอบครัว." วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530.

กาญจนา โรจนพานิช. "ภาษากฎหมายไทย : การศึกษาแนวภาษาศาสตร์สังคม." วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2539.

กาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์. "การร่างกฎหมาย." วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

คณะกรรมการจัดงานฉลองวันเถลิงถวัลยราชสมบัติ ครบ 100 ปี ในพระบาทสมเด็จ - พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, ผู้รวบรวม. การปฏิรูประบบกฎหมายและการศาลในรัชสมัยพระบาทสมเด็จ ฯ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยะมหาราช. ม.ป.ท. , 2511.

จิตติ ติงศภัทิย์ และ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, ผู้รวบรวม. รวมหมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกา : กฎหมายอาญา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.

ชลธิชา บำรุงรักษ์. การวิเคราะห์ภาษาระดับข้อความประเภทต่าง ๆ ในภาษาไทย เล่ม 1 – 2. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.

ชัชวดี ศรลัมพ์. เอกสารประกอบการสอน วิชา 411 412 โครงสร้างของความหมายในภาษาไทย. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544. (อัดสำเนา)

ชาคริต อนันทราวัน. การใช้ภาษาในกฎหมายรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์, 2540.

ดุลยการณ์ กรณฑ์แสง. "การวิเคราะห์การนิยามคำศัพท์ภาษากฎหมาย : กฎหมายครอบครัวและมรดก." วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537.

ธันวพร นาคอิ่ม. "การวิเคราะห์โครงสร้างประโยคในข่าวในหนังสือจดหมายเหตุบางกอกรีคอร์เดอร์." วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ธานินทร์ กรัยวิเชียร. ภาษากฎหมายไทย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์ - มหาวิทยาลัย, 2527.

นพวรรณ เพ็ชรรัตน์ และสุมนมาลย์ นิ่มเนติพันธ์. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เจริญผล, 2528.

นัยนา เกิดวิชัย, ผู้รวบรวม. ประมวลกฎหมายอาญา. นครปฐม : สำนักพิมพ์ นิตินัย, 2545.

เพียรศิริ วงศ์วิภานนท์. “ความหมายในปริบทของประโยค.” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 3 หน่วยที่ 7 – 15. พิมพ์ครั้งที่ 9. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2544.

ภูมิชัย สุวรรณดี, มานิตย์ จุมปา และชิตาพร พิศยบุตร โต๊ะวิเศษกุล. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2543.

มลุลี พรโชคชัย. “การศึกษาวัจนลีลาของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2546.

_____. พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์, 2544.

_____. ศัพท์ภาษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพมหานคร : สหมิตรพริ้นติ้ง, 2546.

วรภักดิ์พิบูลย์, พระ. พจนานุกรมกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. พระนคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์, 2511.

วิจินตน์ ภาณุพงศ์. โครงสร้างของภาษาไทย : ระบบไวยากรณ์. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2538.

_____. “ไวยากรณ์โครงสร้าง : หมวดคำ.” ใน เอกสารการสอนชุดวิชา ภาษาไทย 3 หน่วยที่ 7 – 15. พิมพ์ครั้ง 7. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2539.

_____. “ไวยากรณ์โครงสร้าง : ประโยคและวลี.” ใน เอกสารการสอนชุดวิชา ภาษาไทย 3 หน่วยที่ 7 – 15. พิมพ์ครั้ง 7. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2539.

วิษณุ เครืองาม, “การศึกษากฎหมายในเชิงประวัติศาสตร์และเชิงเปรียบเทียบ.” ใน เอกสารการสอนชุดวิชา ระบบกฎหมายไทยและต่างประเทศ หน่วยที่ 1 – 7. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2528.

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

วาทีรัตน์ กระจ่างพจน์. “วิเคราะห์ภาษาที่ใช้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1 – 6.” สารนิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2525.

สมทรง บุรุษพัฒน์. วจนะวิเคราะห์ การวิเคราะห์ภาษาระดับข้อความ. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537.

สุนันท์ อัญชลีนุกูล. “คำแสดงระดับตรรกในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1 – 6.” โครงการวิจัยเสริมหลักสูตร คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537.

สุนีย์ ลีลาพรพินิจ. “ลักษณะการใช้คำในกฎหมายอาญาต่างสมัย : การศึกษาเปรียบเทียบ.” วารสารภาษาและหนังสือ 34, ฉบับพิเศษ (2546) : 70 – 81.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 60 ปี สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2538.

สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน สำนักงานอัยการสูงสุด. คู่มือกฎหมายเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของประชาชน. ม.ป.ท., ม.ป.ป.

หยุด แสงอุทัย. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523.

_____. กฎหมายอาญา ภาค 1. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527.

_____. กฎหมายอาญา ภาค 2-3. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. คำจำกัดความศัพท์ในภาษาศาสตร์สังคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

_____. ภาษาในสังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

_____. ภาษาศาสตร์สังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

อนุกรรมการตรวจสอบศิลาจารึก. ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

อัจฉรากร กัลยาจิตร์โกศล. “ลักษณะการเชื่อมโยงความในกลอนนิราศของสุนทรภู่.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สังวนลิขสิทธิ์

อุปกิตศิลปสาร, พระยา. หลักภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2544.

ภาษาต่างประเทศ

Austin, J.L. How to do things with words. 2nd ed. Massachusetts : Harvard University Press, 1981.

Searle, John R., Ferenc Kiefer, and Manfred Bierwisch. Speech Act Theory and Pragmatics. Netherlands : D. Reidel Publishing Company, 1980.

Yule, George. The study of language. 2nd ed. United Kingdom : Cambridge University Press, 1996.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

พงษ์พิลัย วรรณราช, ยงยุทธ ภู่ประดับกฤต และธรรมนิตย์ สุมันตกุล, ผู้รวบรวม. ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับ Update) [Online]. Accessed 30 April 2004. Available from http://www.krisdika.go.th/ lawHeadPDF/

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่งวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ก

ชนิดของสาระในประมวลกฎหมายอาญา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ก

ผู้ศึกษาเสนอภาคผนวก ก. ตามเกณฑ์การจำแนกชนิดของสาระดังรายละเอียดในบทที่ 3 ซึ่งมีสาระทั้งสิ้น 4 ชนิด แต่ละชนิดมีดังนี้

1. สาระชนิดที่เป็นข้อบังคับ

1.1 สาระที่เป็นข้อบังคับแบบไม่มีเงื่อนไข

...โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

(มาตรา 2 วรรค 1)

ผู้ใดกระทำความผิดในราชอาณาจักร ต้องรับโทษตามกฎหมาย

(มาตรา 4 วรรค 1)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

การกระทำความผิดในเรือไทยหรืออากาศยานไทย ไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใด ให้ถือว่ากระทำความผิดในราชอาณาจักร

(มาตรา 4 วรรค 2)

ความผิดใดที่การกระทำแม้แต่ส่วนหนึ่งส่วนใดได้กระทำในราชอาณาจักรก็ดี ผลแห่งการกระทำเกิดในราชอาณาจักร โดยผู้กระทำประสงค์ให้ผลนั้นเกิดในราชอาณาจักร หรือโดยลักษณะแห่งการกระทำ ผลที่เกิดขึ้นควรเกิดในราชอาณาจักร หรือย่อมจะเล็งเห็นได้ว่าผลนั้นจะเกิดในราชอาณาจักรก็ดี ให้ถือว่าความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร

(มาตรา 5 วรรค 1)

ผู้ใดกระทำความผิดดังระบุไว้ต่อไปนี้นอกราชอาณาจักร จะต้องรับโทษในราชอาณาจักร คือ

(1) ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 107 ถึงมาตรา 129

(2) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 240 ถึงมาตรา 249 มาตรา 254 มาตรา 256 มาตรา 257 และมาตรา 266 (3) และ (4)

(2 ทวิ) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 282 และ มาตรา 283

(3) ความผิดฐานชิงทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 339 และความผิดฐานปล้นทรัพย์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 340 ซึ่งได้กระทำในทะเลหลวง

(มาตรา 7)

เจ้าพนักงานของรัฐบาลไทยกระทำความผิด ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 147 ถึงมาตรา 166 และมาตรา 200 ถึงมาตรา 205 นอกราชอาณาจักร จะต้องรับโทษในราชอาณาจักร

(มาตรา 9)

...กฎหมายที่จะใช้บังคับนั้น ให้ใช้กฎหมายในขณะที่ศาลพิพากษา

(มาตรา 12)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

บทบัญญัติในภาค 1 แห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้ใช้ในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย เว้นแต่กฎหมายนั้น ๆ จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

(มาตรา 17)

ผู้ใดต้องโทษประหารชีวิต ให้เอาไปยิงเสียให้ตาย

(มาตรา 19)

ในการคำนวณระยะเวลาจำคุก ให้นับวันเริ่มจำคุกรวมคำนวณเข้าด้วย..

(มาตรา 21 วรรค 1)

ในการคำนวณระยะเวลาจำคุก...ให้นับเป็นหนึ่งวันเต็มโดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนชั่วโมง

(มาตรา 21 วรรค 1)

โทษจำคุก ให้เริ่มแต่วันมีคำพิพากษา...

(มาตรา 22 วรรค 1)

ในกรณีที่คำพิพากษากล่าวไว้เป็นอย่างอื่น โทษจำคุกตามคำพิพากษาเมื่อรวมจำนวนวันที่ถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษาในคดีเรื่องนั้นเข้าด้วยแล้วต้องไม่เกินอัตราโทษขั้นสูงของกฎหมายที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่ได้กระทำลงนั้น ทั้งนี้ไม่เป็นการกระทบกระเทือนบทบัญญัติในมาตรา 91

(มาตรา 22 วรรค 2)

ผู้ใดต้องโทษกักขัง ให้กักตัวไว้ในสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ

(มาตรา 24 วรรค 1)

ผู้ต้องโทษกักขังจะต้องทำงานตามระเบียบ ข้อบังคับ และวินัย...

(มาตรา 25 วรรค 2)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ผู้ใดต้องโทษปรับ ผู้นั้นจะต้องชำระเงินตามจำนวนที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาต่อศาล

(มาตรา 28)

ผู้ใดต้องโทษปรับและไม่ชำระค่าปรับภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลพิพากษา ผู้นั้นจะต้องถูกยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ หรือมิฉะนั้นจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ...

(มาตรา 29 วรรค 1)

ความในวรรคสองของมาตรา 24 มิให้นำมาใช้บังคับแก่การกักขังแทนค่าปรับ

(มาตรา 29 วรรค 2)

ในการกักขังแทนค่าปรับ ให้ถืออัตราเจ็ดสิบบาทต่อหนึ่งวัน...

(มาตรา 30 วรรค 1)

ในการคำนวณระยะเวลานั้น ให้นับวันเริ่มกักขังแทนค่าปรับรวมเข้าด้วย...

(มาตรา 30 วรรค 2)

ในการคำนวณระยะเวลากักขังแทนค่าปรับ... ให้นับเป็นหนึ่งวันเต็มโดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนชั่วโมง

(มาตรา 30 วรรค 2)

ในกรณีที่ผู้ต้องโทษปรับถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษา ให้หักจำนวนวันที่ถูกคุมขังนั้นออกจากจำนวนเงินค่าปรับ โดยถืออัตราเจ็ดสิบบาทต่อหนึ่งวัน เว้นแต่ผู้นั้นต้องคำพิพากษาให้ลงโทษทั้งจำคุกและปรับ...

(มาตรา 30 วรรค 3)

เมื่อผู้ต้องโทษปรับถูกกักขังแทนค่าปรับครบกำหนดแล้ว ให้ปล่อยตัวในวันถัดจากวันที่ครบกำหนด...

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 30 วรรค 4)

ทรัพย์สินใดที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่า ผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด ให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าเป็นของผู้กระทำความผิด และมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

(มาตรา 32)

ในการริบทรัพย์สิน นอกจากศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้อีกด้วย คือ

(1) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือ

(2) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิด เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

(มาตรา 33)

บรรดาทรัพย์สิน

(1) ซึ่งได้ให้ตามความในมาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 149 มาตรา 150 มาตรา 167 มาตรา 201 หรือมาตรา 202 หรือ

(2) ซึ่งได้ให้เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิด หรือเพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลได้กระทำความผิด

ให้ริบเสียทั้งสิ้น เว้นแต่ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

(มาตรา 34)

โทษให้เป็นอันระงับไปด้วยความตายของผู้กระทำความผิด

(มาตรา 38)

ในการเพิ่มโทษ มิให้เพิ่มขึ้นถึงประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกเกินห้าสิบปี

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 51)

ในการลดโทษจำคุกตลอดชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการลดมาตราส่วนโทษหรือลดโทษที่จะลง ให้เปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกห้าสิบปี

(มาตรา 53)

เด็กอายุยังไม่เกินเจ็ดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ

(มาตรา 73)

ผู้ใดลงมือกระทำความผิดแต่กระทำไปไม่ตลอด หรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ผู้นั้นพยายามกระทำความผิด

(มาตรา 80 วรรค 1)

ผู้ใดพยายามกระทำความผิด ผู้นั้นต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

(มาตรา 80 วรรค 2)

ผู้ใดโฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิดและความผิดนั้นมีกำหนดโทษไม่เกินกว่าหกเดือน ผู้นั้นต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

(มาตรา 85 วรรค 1)

บทบัญญัติในลักษณะ 1 ให้ใช้ในกรณีแห่งความผิดลหุโทษด้วย เว้นแต่ที่บัญญัติไว้ในสามมาตราต่อไปนี้

(มาตรา 103)

ผู้ใดพยายามกระทำความผิดลหุโทษ ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(มาตรา 105)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ผู้สนับสนุนในความผิดลหุโทษไม่ต้องรับโทษ

(มาตรา 106)

ผู้ใดปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ ต้องระวางโทษประหารชีวิต

(มาตรา 107 วรรค 1)

ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นว่านั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

(มาตรา 107 วรรค 2)

ผู้ใดกระทำการใดอันเป็นการตระเตรียมเพื่อปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ หรือรู้ว่ามีผู้จะปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ กระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

(มาตรา 107 วรรค 3)

ผู้ใดกระทำการประทุษร้ายต่อพระองค์ หรือเสรีภาพของพระมหากษัตริย์ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

(มาตรา 108 วรรค 1)

ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นว่านั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

(มาตรา108 วรรค2)

ผู้ใดกระทำการใดอันเป็นการตระเตรียมเพื่อประทุษร้ายต่อพระองค์ หรือเสรีภาพของพระมหากษัตริย์ หรือรู้ว่ามีผู้จะกระทำการประทุษร้ายต่อพระองค์ หรือเสรีภาพของพระมหากษัตริย์ กระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบหกปีถึงยี่สิบปี

(มาตรา 108 วรรค 4)

ผู้ใดปลงพระชนม์พระราชินีหรือรัชทายาท หรือฆ่าผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษประหารชีวิต

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 109 วรรค 1)

ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นว่านี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

(มาตรา 109 วรรค 2)

ผู้ใดกระทำการใดอันเป็นการตระเตรียมเพื่อปลงพระชนม์พระราชินี หรือรัชทายาท หรือเพื่อฆ่าผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ หรือรู้ว่ามีผู้จะปลงพระชนม์พระราชินีหรือรัชทายาท หรือจะฆ่าผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์กระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบสองปีถึงยี่สิบปี

(มาตรา 109 วรรค 3)

ผู้ใดกระทำการประทุษร้ายต่อพระองค์ หรือเสรีภาพของพระราชินี หรือรัชทายาท หรือต่อร่างกายหรือเสรีภาพของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกตั้งแต่สิบหกปีถึงยี่สิบปี

(มาตรา 110 วรรค 1)

ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นว่านั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

(มาตรา110 วรรค2)

ผู้ใดกระทำการใด อันเป็นการตระเตรียมเพื่อประทุษร้ายต่อพระองค์ หรือเสรีภาพของพระราชินีหรือรัชทายาท หรือต่อร่างกายหรือเสรีภาพของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ หรือรู้ว่ามีผู้จะประทุษร้ายต่อพระองค์ หรือเสรีภาพของพระราชินีหรือรัชทายาท หรือประทุษร้ายต่อร่างกายหรือเสรีภาพของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ กระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบสองปีถึงยี่สิบปี

(มาตรา110 วรรค4)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ผู้ใดเป็นผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดตามมาตรา 107 ถึงมาตรา 110 ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

(มาตรา 111)

ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่นหรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี

(มาตรา 112)

ผู้ใดใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อ

(1) ล้มล้างหรือเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ

(2) ล้มล้างอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร หรืออำนาจตุลาการแห่งรัฐธรรมนูญ หรือให้ใช้อำนาจดังกล่าวแล้วไม่ได้ หรือ

(3) แบ่งแยกราชอาณาจักรหรือยึดอำนาจปกครองในส่วนหนึ่งส่วนใดแห่งราชอาณาจักร

ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นกบฏ ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

(มาตรา 113)

ผู้ใดสะสมกำลังพลหรืออาวุธ ตระเตรียมการอื่นใด หรือสมคบกันเพื่อเป็นกบฏ หรือกระทำความผิดใด ๆ อันเป็นส่วนของแผนการ เพื่อเป็นกบฏ หรือยุยงราษฎรให้เป็นกบฏ หรือรู้ว่ามีผู้จะเป็นกบฏ แล้วกระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี

(มาตรา 114)

ผู้ใดยุยงทหารหรือตำรวจให้หนีราชการ ให้ละเลยไม่กระทำการตามหน้าที่หรือให้ก่อการกำเริบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี

(มาตรา 115 วรรค1)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

ผู้ใดกระทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา หนังสือหรือวิธีอื่นใดอันมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ หรือมิใช่เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริต

(1) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดินหรือรัฐบาล โดยใช้กำลังข่มขืนใจหรือใช้กำลังประทุษร้าย

(2) เพื่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชนถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักร หรือ

(3) เพื่อให้ประชาชนล่วงละเมิดกฎหมายแผ่นดินต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี

(มาตรา 116)

ผู้ใดยุยงหรือจัดให้เกิดการร่วมกันหยุดงาน การร่วมกันปิดงานงดจ้าง หรือการร่วมกันไม่ยอมค้าขาย หรือติดต่อทางธุรกิจกับบุคคลใด ๆ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมาย

แผ่นดิน เพื่อบังคับรัฐบาลหรือเพื่อข่มขู่ประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 117 วรรค 1)

ผู้ใดทราบความมุ่งหมายดังกล่าวและเข้ามีส่วน หรือเข้าช่วยในการร่วมกันหยุดงาน การร่วมกันปิดงานงดจ้างหรือการร่วมกันไม่ยอมค้าขาย หรือติดต่อทางธุรกิจกับบุคคลใด ๆ นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 117 วรรค 2)

ผู้ใดทราบความมุ่งหมายดังกล่าว และใช้กำลังประทุษร้าย ขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายหรือทำให้หวาดกลัวด้วยประการใด ๆ เพื่อให้บุคคลเข้ามีส่วนหรือเข้าช่วยในการร่วมกันหยุดงาน การร่วมกันปิดงานงดจ้างหรือการร่วมกันไม่ยอมค้าขายหรือติดต่อทางธุรกิจกับบุคคลใด ๆ นั้น ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 117 วรรค 3)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ผู้ใดกระทำการใด ๆ ต่อธงหรือเครื่องหมายอื่นใดอันมีความหมายถึงรัฐเพื่อเหยียดหยามประเทศชาติ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 118)

ผู้ใดกระทำการใด ๆ เพื่อให้ราชอาณาจักรหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของราชอาณาจักรตกไปอยู่ใต้อำนาจอธิปไตยของรัฐต่างประเทศ หรือเพื่อให้เอกราชของรัฐเสื่อมเสียไปต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

(มาตรา 119)

ผู้ใดคบคิดกับบุคคลซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ของรัฐต่างประเทศ ด้วยความประสงค์ที่จะก่อให้เกิดการดำเนินการรบต่อรัฐ หรือในทางอื่นที่เป็นปรปักษ์ต่อรัฐ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี

(มาตรา 120)

คนไทยคนใดกระทำการรบต่อประเทศหรือเข้าร่วมเป็นข้าศึกของประเทศต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

(มาตรา 121)

ผู้ใดกระทำการใด ๆ เพื่ออุปการะแก่การดำเนินการรบหรือการตระเตรียมการรบของข้าศึก ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี

(มาตรา 122 วรรค1)

ผู้ใดกระทำการใด ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อความเอกสารหรือสิ่งใด ๆ อันปกปิดไว้เป็นความลับสำหรับความปลอดภัยของประเทศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

(มาตรา 123)

ผู้ใดกระทำการใด ๆ เพื่อให้ผู้อื่นล่วงรู้ หรือได้ไปซึ่งข้อความ เอกสารหรือสิ่งใด ๆ อันปกปิดไว้เป็นความลับสำหรับความปลอดภัยของประเทศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

(มาตรา 124 วรรค1)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ผู้ใดปลอม ทำเทียมขึ้น กักไว้ ซ่อนเร้น ปิดบัง ยักย้าย ทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ซึ่งเอกสารหรือแบบใด ๆ อันเกี่ยวกับส่วนได้เสียของรัฐในการระหว่างประเทศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

(มาตรา 125)

ผู้ใดกระทำการใด ๆ เพื่อให้เกิดเหตุร้ายแก่ประเทศจากภายนอก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

(มาตรา 127 วรรค1)

ผู้ใดตระเตรียมการ หรือพยายามกระทำความผิดใด ๆ ในหมวดนี้ ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น

(มาตรา 128)

ผู้ใดเป็นผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดใด ๆ ในหมวดนี้ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

(มาตรา 129)

ผู้ใดทำร้ายร่างกายหรือประทุษร้ายต่อเสรีภาพของราชาธิบดี ราชินี ราชสามี รัชทายาทหรือประมุขแห่งรัฐต่างประเทศ ซึ่งมีสัมพันธไมตรี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปี

(มาตรา 130 วรรค1)

ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นว่านั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

(มาตรา 130 วรรค 2)

ผู้ใดทำร้ายร่างกาย หรือประทุษร้ายต่อเสรีภาพของผู้แทนรัฐต่างประเทศซึ่งได้รับแต่งตั้งให้มาสู่พระราชสำนัก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 131 วรรค 1)

ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นว่านั้นต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

(มาตรา 131 วรรค 2)

ผู้ใดฆ่าหรือพยายามฆ่าบุคคลหนึ่งบุคคลใดดังระบุไว้ในมาตรา 130 หรือมาตรา 131 ต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต

(มาตรา 132)

ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่นหรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายราชาธิบดี ราชินี ราชสามี รัชทายาท หรือประมุขแห่งรัฐต่างประเทศ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 133)

ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่นหรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายผู้แทนรัฐต่างประเทศ ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้มาสู่พระราชสำนัก ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 134)

ผู้ใดกระทำการใด ๆ ต่อธงหรือเครื่องหมายอื่นใดอันมีความหมายถึงรัฐต่างประเทศซึ่งมีสัมพันธไมตรี เพื่อเหยียดหยามรัฐนั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 135)

ผู้ใดดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะได้กระทำการตามหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 136)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน ซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 137)

ผู้ใดต่อสู้หรือขัดขวางเจ้าพนักงานหรือผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการปฏิบัติการตามหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 138 วรรค1)

ผู้ใดข่มขืนใจเจ้าพนักงานให้ปฏิบัติการอันมิชอบด้วยหน้าที่ หรือให้ละเว้นการปฏิบัติการตามหน้าที่โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินแปดพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 139)

ผู้ใดถอน ทำให้เสียหาย ทำลายหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งตราหรือเครื่องหมายอันเจ้าพนักงานได้ประทับหรือหมายไว้ที่สิ่งใด ๆ ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ เพื่อเป็นหลักฐานในการยึดอายัดหรือรักษาสิ่งนั้น ๆ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 141)

ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหาย หรือไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินหรือเอกสารใด ๆ อันเจ้าพนักงาน ได้ยึด รักษาไว้ หรือสั่งให้ส่งเพื่อเป็นพยานหลักฐาน หรือเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ไม่ว่าเจ้าพนักงานจะรักษาทรัพย์หรือเอกสารนั้นไว้เอง หรือสั่งให้ผู้นั้นหรือผู้อื่น ส่งหรือรักษาไว้ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 142)

ผู้ใดเรียก รับหรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเอง หรือผู้อื่น เป็นการตอบแทนในการที่จะจูงใจหรือได้จูงใจเจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัดหรือสมาชิกสภาเทศบาล โดยวิธีอันทุจริตหรือผิดกฎหมายหรือโดยอิทธิพลของตนให้กระทำการหรือไม่กระทำการในหน้าที่อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 143)

ผู้ใดให้ ขอให้หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัดหรือสมาชิกสภาเทศบาล เพื่อจูงใจให้กระทำการไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 144)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

ผู้ใดแสดงตนเป็นเจ้าพนักงาน และกระทำการเป็นเจ้าพนักงาน โดยตนเองมิได้เป็นเจ้าพนักงานที่มีอำนาจกระทำการนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 145 วรรค1)

เจ้าพนักงานผู้ใดได้รับคำสั่งมิให้ปฏิบัติการตามตำแหน่งหน้าที่ต่อไปแล้วยังฝ่าฝืนกระทำการใด ๆ ในตำแหน่งหน้าที่นั้น ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้ในวรรคแรกดุจกัน

(มาตรา 145 วรรค 2)

ผู้ใดไม่มีสิทธิที่จะสวมเครื่องแบบหรือประดับเครื่องหมายของเจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัดหรือสมาชิกสภาเทศบาล หรือไม่มีสิทธิใช้ยศตำแหน่งเครื่องราชอิสริยาภรณ์ หรือสิ่งที่หมายถึงเครื่องราชอิสริยาภรณ์ กระทำการเช่นนั้นเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนมีสิทธิ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 146)

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์ใด เบียดบังทรัพย์นั้นเป็นของตน หรือเป็นของผู้อื่นโดยทุจริต หรือโดยทุจริตยอมให้ผู้อื่นเอาทรัพย์นั้นเสีย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

(มาตรา 147)

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบข่มขืนใจหรือจูงใจเพื่อให้บุคคลใดมอบให้หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต

(มาตรา 148)

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐสมาชิกสภาจังหวัด หรือสมาชิกสภาเทศบาล เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

โดยมิชอบเพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต

(มาตรา 149)

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งโดยเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งตนได้เรียกรับหรือยอมจะรับไว้ก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

(มาตรา 150)

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์ใด ๆ ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริต อันเป็นการเสียหายแก่รัฐ เทศบาลสุขาภิบาล หรือเจ้าของทรัพย์นั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 151)

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่จัดการหรือดูแลกิจการใดเข้ามีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น เนื่องด้วยกิจการนั้นต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

(มาตรา 152)

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่จ่ายทรัพย์ จ่ายทรัพย์นั้นเกินกว่าที่ควรจ่ายเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

(มาตรา 153)

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่หรือแสดงว่าตนมีหน้าที่เรียกเก็บหรือตรวจสอบภาษีอากร ค่าธรรมเนียม หรือเงินอื่นใด โดยทุจริตเรียกเก็บหรือละเว้นไม่เรียกเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียมหรือเงินนั้น หรือกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด เพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากร

หรือค่าธรรมเนียมนั้นมิต้องเสีย หรือเสียน้อยไปกว่าที่จะต้องเสีย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

(มาตรา 154)

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่กำหนดราคาทรัพย์สินหรือสินค้าใด ๆ เพื่อเรียกเก็บภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมตามกฎหมาย โดยทุจริตกำหนดราคาทรัพย์สินหรือสินค้านั้นเพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมนั้นมิต้องเสียหรือเสียน้อยไปกว่าที่จะต้องเสีย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

(มาตรา 155)

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ตรวจสอบบัญชีตามกฎหมาย โดยทุจริตแนะนำหรือกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด เพื่อ ให้มีการละเว้นการลงรายการในบัญชี ลงรายการเท็จในบัญชีแก้ไขบัญชี หรือซ่อนเร้น หรือทำหลักฐานในการลงบัญชีอันจะเป็นผลให้การเสียภาษีอากร หรือค่าธรรมเนียมนั้นมิต้องเสีย หรือเสียน้อยกว่าที่จะต้องเสีย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปีหรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วังท่าพระ

(มาตรา 156)

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 157)

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้นเอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์หรือเอกสารใดอันเป็นหน้าที่ของตนที่จะปกครองหรือรักษาไว้หรือยินยอมให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(มาตรา 158)

ผู้ใดเป็น เจ้าพนักงาน มีหน้าที่ดูแล รักษาทรัพย์หรือเอกสารใด กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ โดยถอน ทำให้เสียหาย ทำลายหรือทำให้ไร้ประโยชน์ หรือโดยยินยอมให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น ซึ่งตราหรือเครื่องหมายอันเจ้าพนักงานได้ประทับหรือหมายไว้ที่ทรัพย์หรือเอกสารนั้นในการปฏิบัติการตามหน้าที่ เพื่อเป็นหลักฐานในการยึดหรือรักษาสิ่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 159)

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่รักษาหรือใช้ดวงตราหรือรอยตราของราชการหรือของผู้อื่น กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ โดยใช้ดวงตราหรือรอยตรานั้น หรือโดยยินยอมให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น ซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 160)

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ทำเอกสาร กรอกข้อความลงในเอกสารหรือดูแลรักษาเอกสาร กระทำการปลอมเอกสารโดยอาศัยโอกาสที่ตนมีหน้าที่นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีและปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

(มาตรา 161)

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ทำเอกสาร รับเอกสารหรือกรอกข้อความลงในเอกสาร กระทำการดังต่อไปนี้ในการปฏิบัติการตามหน้าที่

(1) รับรองเป็นหลักฐานว่า ตนได้กระทำการอย่างใดขึ้นหรือว่าการอย่างใดได้กระทำต่อหน้าตนอันเป็นความเท็จ

(2) รับรองเป็นหลักฐานว่า ได้มีการแจ้งซึ่งข้อความอันมิได้มีการแจ้ง

(3) ละเว้นไม่จดข้อความซึ่งตนมีหน้าที่ต้องรับจด หรือจดเปลี่ยนแปลงข้อความเช่นว่านั้นหรือ

(4) รับรองเป็นหลักฐานซึ่งข้อเท็จจริงอันเอกสารนั้น มุ่งพิสูจน์ความจริงอันเป็นความเท็จ

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(มาตรา 162)

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ในการไปรษณีย์ โทรเลขหรือโทรศัพท์กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เปิด หรือยอมให้ผู้อื่นเปิด จดหมายหรือสิ่งอื่นที่ส่งทางไปรษณีย์หรือโทรเลข

(2) ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้สูญหาย หรือยอมให้ผู้อื่นทำให้เสียหาย ทำลายหรือทำให้สูญหาย ซึ่งจดหมายหรือสิ่งอื่นที่ส่งทางไปรษณีย์หรือโทรเลข

(3) กัก ส่งให้ผิดทาง หรือส่งให้แก่บุคคลซึ่งรู้ว่ามิใช้เป็นผู้ควรรับซึ่งจดหมายหรือสิ่งอื่นที่ส่งทางไปรษณีย์หรือโทรเลข หรือ

(4) เปิดเผยข้อความที่ส่งทางไปรษณีย์ทางโทรเลขหรือทางโทรศัพท์

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 163)

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน รู้หรืออาจรู้ความลับในราชการกระทำโดยประการใด ๆ อันมิชอบด้วยหน้าที่ ให้ผู้อื่นล่วงรู้ความลับนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สังวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 164)

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือคำสั่งซึ่งได้สั่งเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ป้องกันหรือขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมายหรือคำสั่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 165)

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ละทิ้งงานหรือกระทำการอย่างใด ๆ เพื่อให้งานหยุดชะงักหรือเสียหาย โดยร่วมกระทำการเช่นนั้นด้วยกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 166 วรรค 1)

ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด แก่เจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดีหรือพนักงานสอบสวน เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำ

การหรือประวิงการกระทำใดอันมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(มาตรา 167)

ผู้ใดขัดขืนคำบังคับตามกฎหมายของพนักงานอัยการผู้ว่าคดีหรือพนักงานสอบสวน ซึ่งให้มาเพื่อให้ถ้อยคำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 168)

ผู้ใดขัดขืนคำบังคับตามกฎหมายของพนักงานอัยการผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน ซึ่งให้ส่งหรือจัดการส่งทรัพย์หรือเอกสารใดให้สาบาน ให้ปฏิญาณ หรือให้ถ้อยคำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 169)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

ผู้ใดขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาลให้มาให้ถ้อยคำ ให้มาเบิกความหรือให้ส่งทรัพย์หรือเอกสารใดในการพิจารณาคดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 170)

ผู้ใดขัดขืนคำสั่งของศาลให้สาบาน ปฏิญาณ ให้ถ้อยคำหรือเบิกความ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 171)

ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จเกี่ยวกับความผิดอาญาแก่พนักงานอัยการผู้ว่าคดี พนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา ซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 172)

ผู้ใดรู้ว่ามิได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น แจ้งข้อความแก่พนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญาว่า ได้มีการกระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีและปรับไม่เกินหกพันบาท

(มาตรา 173)

ผู้ใดเอาความอันเป็นเท็จฟ้องผู้อื่นต่อศาลว่ากระทำความผิดอาญา หรือว่ากระทำความผิดอาญาแรงกว่าที่เป็นความจริงต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

(มาตรา 175)

ผู้ใดซึ่งเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน ให้แปลข้อความหรือความหมายใด แปลข้อความ หรือความหมายนั้นให้ผิดไปในข้อสำคัญ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 178)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ผู้ใดทำพยานหลักฐานอันเป็นเท็จ เพื่อให้พนักงานสอบสวน หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญาเชื่อว่าได้มีความผิดอาญาอย่างใดเกิดขึ้น หรือเชื่อว่าความผิดอาญาที่เกิดขึ้นร้ายแรงกว่าที่เป็นความจริงต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 179)

ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 177 หรือมาตรา 178 แล้วลุแก่โทษและกลับแจ้งความจริงต่อศาลหรือเจ้าพนักงานก่อนจบคำเบิกความหรือการแปล ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(มาตรา 182)

ผู้ใดเพื่อจะช่วยผู้อื่นมิให้ต้องรับโทษ หรือให้รับโทษน้อยลง ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ซึ่งพยานหลักฐานในการกระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 184)

ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์หรือเอกสารใดที่ได้ส่งไว้ต่อศาล หรือที่ศาลให้รักษาไว้ในการพิจารณาคดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่ เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 185)

ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสียหรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินที่ได้มีคำพิพากษาให้ริบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 186)

ผู้ใดเพื่อจะมิให้การเป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์ที่ถูกยึดหรืออายัด หรือที่ตนรู้ว่าน่าจะถูกยึดหรืออายัดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 187)

ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ ซึ่งพินัยกรรมหรือเอกสารใดของผู้อื่น ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีและปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

(มาตรา 188)

ผู้ใดช่วยผู้อื่นซึ่งเป็นผู้กระทำความผิด หรือเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดอันมิใช่ความผิดลหุโทษ เพื่อไม่ให้ต้องโทษ โดยให้พำนักแก่ผู้นั้น โดยซ่อนเร้นหรือโดยช่วยผู้นั้นด้วยประการใด เพื่อไม่ให้ถูกจับกุม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 189)

ผู้ใดหลบหนีไประหว่างที่ถูกคุมขังตามอำนาจของศาลของพนักงานอัยการของพนักงานสอบสวน หรือของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 190 วรรค1)

ผู้ใดกระทำด้วยประการใดให้ผู้ที่ถูกคุมขังตามอำนาจของศาล ของพนักงานอัยการ ของพนักงานสอบสวน หรือของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา หลุดพ้นจากการคุมขังไปต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 191 วรรค1)

ผู้ใดให้พำนัก ซ่อนเร้น หรือช่วยด้วยประการใดให้ผู้ที่หลบหนีจากการคุมขังตามอำนาจของศาล ของพนักงานสอบสวน หรือของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา เพื่อไม่ให้ถูกจับกุม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 192)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ผู้ใดต้องคำพิพากษาห้ามเข้าเขตกำหนดตามมาตรา 45 เข้าไปในเขตกำหนดนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 194)

ผู้ใดหลบหนีจากสถานพยาบาลซึ่งศาลสั่งให้คุมตัวไว้ตามความในมาตรา 49 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 195)

ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งห้ามของศาลซึ่งได้สั่งไว้ในคำพิพากษาตามมาตรา 50 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 196)

ผู้ใดใช้กำลังประทุษร้าย ขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายให้ประโยชน์หรือรับว่าจะให้ประโยชน์ เพื่อกีดกันหรือขัดขวางการขายทอดตลาดของเจ้าพนักงานเนื่องจากคำพิพากษา

หรือคำสั่งของศาล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 197)

ผู้ใดดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาในการพิจารณาหรือพิพากษาคดี หรือกระทำการขัดขวางการพิจารณาหรือพิพากษาของศาล ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 198)

ผู้ใดลอบฝัง ซ่อนเร้น ย้ายหรือทำลายศพหรือส่วนของศพเพื่อปิดบังการเกิดการตายหรือเหตุแห่งการตาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 199)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งพนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี พนักงานสอบสวน หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญาหรือจัดการให้เป็นไปตามหมายอาญา กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด ๆ ในตำแหน่งอันเป็นการมิชอบ เพื่อจะช่วยบุคคลหนึ่งบุคคลใดมิให้ต้องโทษหรือให้รับโทษน้อยลง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(มาตรา 200 วรรค 1)

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบเพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต

(มาตรา 201)

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด ๆ ในตำแหน่ง โดยเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งตนได้เรียก รับ หรือยอมจะรับไว้ก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งในตำแหน่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือประหารชีวิต

(มาตรา 202)

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ป้องกันหรือขัดขวางมิให้การเป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 203)

ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีตำแหน่งหน้าที่ควบคุมดูแลผู้ที่ต้องคุมขังตามอำนาจของศาล ของพนักงานสอบสวน หรือของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา กระทำด้วยประการใด ๆ ให้ผู้ที่อยู่ในระหว่างคุมขังนั้นหลุดพ้นจากการคุมขังไป ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(มาตรา 204 วรรค1)

ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ แก่วัตถุหรือสถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของหมู่ชนใด อันเป็นการเหยียดหยามศาสนานั้นต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 206)

ผู้ใดก่อให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในที่ประชุมศาสนิกชนเวลาประชุมกัน นมัสการหรือกระทำพิธีกรรมตามศาสนาใด ๆ โดยชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 207)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วังท่าพระ

ผู้ใดแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายแสดงว่าเป็นภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวชในศาสนาใดโดยมิชอบ เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นบุคคลเช่นว่านั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 208)

ผู้ใดเป็นสมาชิกของคณะบุคคลซึ่งปกปิดวิธีดำเนินการและมีความมุ่งหมายเพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นอั้งยี่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(มาตรา 209 วรรค1)

ผู้ใดสมคบกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่บัญญัติไว้ในภาค 2 นี้ และความผิดนั้นมีกำหนดโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นซ่องโจร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 210 วรรค1)

ผู้ใดประชุมในที่ประชุมอั้งยี่หรือซ่องโจร ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นอั้งยี่หรือซ่องโจร เว้นแต่ผู้นั้นจะแสดงได้ว่า ได้ประชุมโดยไม่รู้ว่าเป็นการประชุมของอั้งยี่หรือซ่องโจร

(มาตรา 211)

ผู้ใดประพฤติตนเป็นปกติธุระเป็นผู้จัดหาที่พำนัก ที่ซ่อนเร้นหรือที่ประชุมให้บุคคลซึ่งตนรู้ว่าเป็นผู้กระทำความผิดที่บัญญัติไว้ในภาค 2 นี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 214 วรรค1)

ผู้ใดมั่วสุมกันตั้งแต่สิบคนขึ้นไป ใช้กำลังประทุษร้ายขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 215 วรรค1)

ผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์ของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(มาตรา 217)

ผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์ดังต่อไปนี้

(1) โรงเรือน เรือ หรือแพที่คนอยู่อาศัย

(2) โรงเรือน เรือ หรือแพอันเป็นที่เก็บหรือที่ทำสินค้า

(3) โรงมหรสพหรือสถานที่ประชุม

(4) โรงเรือนอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เป็นสาธารณสถานหรือเป็นที่สำหรับประกอบพิธีกรรมตามศาสนา

(5) สถานีรถไฟ ท่าอากาศยาน หรือที่จอดรถหรือเรือสาธารณะ

(6) เรือกลไฟ หรือเรือยนต์ อัน มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไปอากาศยาน หรือรถไฟที่ใช้ในการขนส่งสาธารณะ

ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 218)

ผู้ใดตระเตรียมเพื่อกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา 217 หรือมาตรา 218 ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับพยายามกระทำความผิดนั้น ๆ

(มาตรา 219)

ผู้ใดกระทำให้เกิดเพลิงไหม้แก่วัตถุใด ๆ แม้เป็นของตนเอง จนน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่น หรือทรัพย์ของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(มาตรา 220 วรรค1)

ผู้ใดกระทำให้เกิดระเบิด จนน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่น หรือทรัพย์ของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(มาตรา 221)

ผู้ใดกระทำให้เกิดระเบิด จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ทรัพย์ดังกล่าวในมาตรา 217 หรือมาตรา 218 ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ

(มาตรา 222)

ผู้ใดกระทำให้เกิดเพลิงไหม้โดยประมาท และเป็นเหตุให้ทรัพย์ของผู้อื่นเสียหาย หรือการกระทำโดยประมาทนั้นน่าจะเป็นอันตรายแก่ชีวิตของบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 225)

ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ แก่โรงเรือน อู่เรือที่จอดรถ หรือเรือสาธารณะ ทุ่นทอดจอดเรือ สิ่งปลูกสร้าง เครื่องจักร เครื่องกล สายไฟฟ้าหรือสิ่งที่ทำไว้เพื่อป้องกันอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์จนน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 226)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ผู้ใดเป็นผู้มีวิชาชีพในการออกแบบ ควบคุม หรือทำการก่อสร้าง ซ่อมแซมหรือรื้อถอน อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างใด ๆ ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ หรือวิธีการอันพึงกระทำการนั้น ๆ โดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 227)

ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ทางสาธารณะ ประตูน้ำ ทำนบ เขื่อน อันเป็นส่วนของทางสาธารณะ หรือที่ขึ้นลงของอากาศยาน อยู่ในลักษณะอันน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่การจราจร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 229)

ผู้ใดเอาสิ่งใด ๆ กีดขวางทางรถไฟหรือทางรถรางทำให้รางรถไฟหรือรางรถรางหลุด หลวมหรือเคลื่อนจากที่ หรือกระทำแก่เครื่องสัญญาณจนน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่

การเดินรถไฟหรือรถราง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(มาตรา 230)

ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ประภาคาร ทุ่น สัญญาณ หรือสิ่งอื่นใด ซึ่งจัดไว้เป็นสัญญาณเพื่อความปลอดภัยในการจราจรทางบก การเดินเรือหรือการเดินอากาศ อยู่ในลักษณะอันน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่การจราจรทางบก การเดินเรือหรือการเดินอากาศ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(มาตรา 231)

ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ยานพาหนะดังต่อไปนี้ อยู่ในลักษณะอันน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคล

(1) เรือเดินทะเล อากาศยาน รถไฟหรือรถราง

(2) รถยนต์ที่ใช้สำหรับการขนส่งสาธารณะ หรือ

(3) เรือกลไฟ หรือเรือยนต์อันมีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป ที่ใช้สำหรับการขนส่งสาธารณะ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(มาตรา 232)

ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ แก่สิ่งที่ใช้ในการผลิตในการส่งพลังงานไฟฟ้าหรือในการส่งน้ำ จนเป็นเหตุให้ประชาชนขาดความสะดวก หรือน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ประชาชนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 234)

ผู้ใดกระทำการด้วยประการใด ๆ ให้การสื่อสารสาธารณะทางไปรษณีย์ทางโทรเลข ทางโทรศัพท์ หรือทางวิทยุขัดข้อง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 235)

ผู้ใดปลอมปนอาหาร ยาหรือเครื่องอุปโภคบริโภคอื่นใด เพื่อบุคคลอื่นเสพย์หรือใช้ และการปลอมปนนั้นน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพ หรือจำหน่าย หรือเสนอขายสิ่งเช่นว่านั้นเพื่อบุคคลเสพย์หรือใช้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 236)

ผู้ใดเอาของที่มีพิษหรือสิ่งอื่นที่น่าจะเป็นอันตรายแก่สุขภาพเจือลงในอาหาร หรือในน้ำซึ่งอยู่ในบ่อ สระหรือที่ขังน้ำใด ๆ และอาหารหรือน้ำนั้นได้มีอยู่หรือจัดไว้เพื่อประชาชนบริโภคต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงสองหมื่นบาท

(มาตรา 237)

ผู้ใดทำปลอมขึ้นซึ่งเงินตรา ไม่ว่าจะปลอมขึ้นเพื่อให้เป็นเหรียญกระษาปณ์ ธนบัตรหรือสิ่งอื่นใด ซึ่งรัฐบาลออกใช้หรือให้อำนาจให้ออกใช้ หรือทำปลอมขึ้นซึ่งพันธบัตรรัฐบาล หรือใบสำคัญสำหรับรับดอกเบี้ยพันธบัตรนั้น ๆ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปลอมเงินตรา ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วังท่าพระ

(มาตรา 240)

ผู้ใดแปลงเงินตรา ไม่ว่าจะเป็นเหรียญกระษาปณ์ ธนบัตรหรือสิ่งอื่นใดซึ่งรัฐบาลออกใช้หรือให้อำนาจให้ออกใช้ หรือแปลงพันธบัตรรัฐบาล หรือใบสำคัญสำหรับรับดอกเบี้ยพันธบัตรนั้น ๆ ให้ผิดไปจากเดิม เพื่อให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีมูลค่าสูงกว่าจริง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานแปลงเงินตรา ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

(มาตรา 241)

ผู้ใดกระทำโดยทุจริตให้เหรียญกระษาปณ์ ซึ่งรัฐบาลออกใช้มีน้ำหนักลดลง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปีและปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(มาตรา 242 วรรค1)

ผู้ใดนำเข้าในราชอาณาจักร นำออกใช้หรือมีไว้เพื่อนำออกใช้ ซึ่งเหรียญกระษาปณ์ที่มีผู้กระทำโดยทุจริตให้น้ำหนักลดลงตามความในวรรคแรกต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

(มาตรา 242 วรรค 2)

ผู้ใดนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสิ่งใด ๆ อันเป็นของปลอมตามมาตรา 240 หรือของแปลงตามมาตรา 241 ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ

(มาตรา 243)

ผู้ใดมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งสิ่งใด ๆ อันตนได้มาโดยรู้ว่าเป็นของปลอมตามมาตรา 240 หรือของแปลงตามมาตรา 241 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสามหมื่นบาท

(มาตรา 244)

ผู้ใดทำเครื่องมือหรือวัตถุสำหรับปลอมหรือแปลงเงินตราไม่ว่าจะเป็นเหรียญกระษาปณ์ ธนบัตร หรือสิ่งใด ๆ ซึ่งรัฐบาลออกใช้หรือให้อำนาจให้ออกใช้ หรือสำหรับปลอมหรือแปลงพันธบัตรรัฐบาลหรือใบสำคัญสำหรับรับดอกเบี้ยพันธบัตรนั้น ๆ หรือมีเครื่องมือหรือวัตถุเช่นว่านั้น เพื่อใช้ในการปลอมหรือแปลง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

(มาตรา 246)

ผู้ใดทำบัตรหรือโลหธาตุอย่างใด ๆ ให้มีลักษณะและขนาดคล้ายคลึงกับเงินตรา ไม่ว่าจะเป็นเหรียญกระษาปณ์ ธนบัตรหรือสิ่งใด ๆ ซึ่งรัฐบาลออกใช้หรือให้อำนาจให้ออกใช้หรือพันธบัตรรัฐบาล หรือใบสำคัญสำหรับรับดอกเบี้ยพันธบัตรนั้น ๆ หรือจำหน่ายบัตรหรือโลหธาตุเช่นว่านั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 249 วรรค 1)

ผู้ใดทำปลอมขึ้นซึ่งดวงตราแผ่นดิน รอยตราแผ่นดิน หรือพระปรมาภิไธย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

(มาตรา 250)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วังท่าพระ

ผู้ใดทำปลอมขึ้นซึ่งดวงตราหรือรอยตราของทบวงการเมือง ขององค์การสาธารณะ หรือของเจ้าพนักงาน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(มาตรา 251)

ผู้ใดใช้ดวงตรา รอยตราหรือพระปรมาภิไธยดังกล่าวมาในมาตรา 250 หรือมาตรา 251 อันเป็นดวงตรา รอยตราหรือพระปรมาภิไธยที่ทำปลอมขึ้น ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ

(มาตรา 252)

ผู้ใดได้มาซึ่งดวงตราหรือรอยตราดังกล่าวในมาตรา 250 หรือมาตรา 251 ซึ่งเป็นดวงตราหรือรอยตราอันแท้จริง และใช้ดวงตราหรือรอยตรานั้นโดยมิชอบในประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย ต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่บัญญัติไว้ในมาตรา 250 หรือมาตรา251 นั้น

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 253)

ผู้ใดทำปลอมขึ้นซึ่งแสตมป์รัฐบาล ซึ่งใช้สำหรับการไปรษณีย์ การภาษีอากร หรือการเก็บค่าธรรมเนียม หรือแปลงแสตมป์รัฐบาลซึ่งใช้ในการเช่นว่านั้นให้ผิดไปจากเดิม เพื่อให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีมูลค่าสูงกว่าจริง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(มาตรา 254)

ผู้ใดนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งดวงตราแผ่นดินรอยตราแผ่นดินพระปรมาภิไธย ดวงตราหรือรอยตราของทบวงการเมืองขององค์การสาธารณะ หรือของเจ้าพนักงานหรือแสตมป์ซึ่งระบุไว้ในมาตรา 250 มาตรา 251 หรือมาตรา 254 อันเป็นของปลอม หรือของแปลงต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

(มาตรา 255)

ผู้ใดลบ ถอนหรือกระทำด้วยประการใด ๆ แก่แสตมป์รัฐบาลซึ่งระบุไว้ในมาตรา 254 และมีเครื่องหมายหรือการกระทำอย่างใดแสดงว่าใช้ไม่ได้แล้ว เพื่อให้ใช้ได้อีก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 256)

ผู้ใดใช้ ขาย เสนอขาย แลกเปลี่ยน หรือเสนอแลกเปลี่ยนซึ่งแสตมป์อันเกิดจากการกระทำดังกล่าวในมาตรา 254 หรือมาตรา 256 ไม่ว่าการกระทำตามมาตรานั้น ๆ จะได้กระทำภายในหรือนอกราชอาณาจักร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 257)

ผู้ใดทำปลอมขึ้นซึ่งตั๋วโดยสารซึ่งใช้ในการขนส่งสาธารณะ หรือแปลงตั๋วโดยสารซึ่งใช้ในการขนส่งสาธารณะให้ผิดไปจากเดิม เพื่อให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีมูลค่าสูงกว่าจริง หรือลบถอนหรือกระทำด้วยประการใด ๆ แก่ตั๋วเช่นว่านั้น ซึ่งมีเครื่องหมายหรือการกระทำอย่างใดแสดงว่าใช้ไม่ได้แล้วเพื่อให้ใช้ได้อีก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วังท่าพระ

(มาตรา 258)

ผู้ใดทำเครื่องมือหรือวัตถุสำหรับปลอมหรือแปลงสิ่งใด ๆ ซึ่งระบุไว้ในมาตรา 254 มาตรา 258 หรือมาตรา 259 หรือมีเครื่องมือหรือวัตถุเช่นว่านั้นเพื่อใช้ในการปลอมหรือแปลง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 261)

ผู้ใดปลอมเอกสารสิทธิ หรือเอกสารราชการต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท

(มาตรา 265)

ผู้ใดปลอมเอกสารดังต่อไปนี้

(1) เอกสารสิทธิอันเป็นเอกสารราชการ

(2) พินัยกรรม

(3) ใบหุ้น ใบหุ้นกู้. หรือใบสำคัญของใบหุ้นหรือใบหุ้นกู้.

(4) ตั๋วเงิน หรือ

(5) บัตรเงินฝาก

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

(มาตรา 266)

ผู้ใดแจ้งให้เจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่จดข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารมหาชนหรือเอกสารราชการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำหรับใช้เป็นพยานหลักฐาน โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 267)

ผู้ใดใช้หรืออ้างเอกสารอันเกิดจากการกระทำความผิดตามมาตรา 264 มาตรา 265 มาตรา 266 หรือมาตรา 267 ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ

(มาตรา 268 วรรค 1)

ผู้ใดในการประกอบการงานในวิชาแพทย์ กฎหมาย บัญชีหรือวิชาชีพอื่นใดทำคำรับรองเป็นเอกสารอันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 269 วรรค 1)

ผู้ใดโดยทุจริตใช้หรืออ้างคำรับรองอันเกิดจากการกระทำความผิดตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

(มาตรา 269 วรรค 2)

ผู้ใดใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ซึ่งเครื่องชั่ง เครื่องตวง หรือเครื่องวัด ที่ผิดอัตราเพื่อเอาเปรียบในการค้า หรือมีเครื่องเช่นว่านั้นไว้เพื่อขาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 270)

ผู้ใด

(1) เอาชื่อ รูป รอยประดิษฐ์หรือข้อความใด ๆ ในการประกอบการค้าของผู้อื่นมาใช้ หรือทำให้ปรากฏที่สินค้า หีบ ห่อ วัตถุที่ใช้หุ้มห่อ แจ้งความ รายการแสดงราคา จดหมายเกี่ยวกับการค้าหรือสิ่งอื่นทำนองเดียวกัน เพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อว่าเป็นสินค้าหรือการค้าของผู้อื่นนั้น

(2) เลียนป้าย หรือสิ่งอื่นทำนองเดียวกันจนประชาชนน่าจะหลงเชื่อว่าสถานที่การค้าของตนเป็นสถานที่การค้าของผู้อื่นที่ตั้งอยู่ใกล้เคียง

(3) ไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความเท็จเพื่อให้เสียความเชื่อถือในสถานที่ การค้าสินค้าอุตสาหกรรมหรือพาณิชย์การของผู้หนึ่งผู้ใด โดยมุ่งประโยชน์แก่การค้าของตน

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับความผิดตามมาตรานี้เป็นความผิดอันยอมความได้

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

(มาตรา 272)

ผู้ใดปลอมเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น ซึ่งได้จดทะเบียนแล้ว ไม่ว่าจะได้จดทะเบียนภายในหรือนอกราชอาณาจักร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 273)

ผู้ใดเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่นซึ่งได้จดทะเบียนแล้ว ไม่ว่าจะได้จดทะเบียนภายในหรือนอกราชอาณาจักร เพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อว่าเป็นเครื่องหมายการค้าของผู้อื่นนั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 274)

ผู้ใดนำเข้าในราชอาณาจักร จำหน่ายหรือเสนอจำหน่าย ซึ่งสินค้าอันเป็นสินค้าที่มีชื่อ รูป รอยประดิษฐ์หรือข้อความใด ๆ ดังบัญญัติไว้ในมาตรา 272 (1) หรือสินค้าอันเป็นสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่นตามความในมาตรา 273 หรือมาตรา 274 ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ

(มาตรา 275)

ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราหญิงซึ่งมิใช่ภริยาของตนโดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยหญิงอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้หรือโดยทำให้หญิงเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

(มาตรา 276 วรรค 1)

ผู้ใดกระทำชำเราเด็กหญิงอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ซึ่งมิใช่ภริยาของตนโดยเด็กหญิงนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 277 วรรค 1)

ผู้ใดกระทำอนาจารแก่บุคคลอายุกว่าสิบห้าปีโดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยบุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้บุคคลนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 278)

ผู้ใดกระทำอนาจารแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี โดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 279 วรรค 1)

ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือหญิง แม้ผู้นั้นจะยินยอมก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

(มาตรา 282 วรรค 1)

ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือหญิง โดยใช้อุบายหลอกลวงขู่เข็ญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมหรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

(มาตรา 283 วรรค 1)

ผู้ใดพาบุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเพื่อการอนาจารแม้ผู้นั้นจะยินยอมก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 283 ทวิ วรรค 1)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ความผิดตามวรรคแรกและวรรคสามเฉพาะกรณีที่กระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปี เป็นความผิดอันยอมความได้

(มาตรา 283 ทวิ วรรค 4)

ผู้ใดพาผู้อื่น ไปเพื่อการอนาจาร โดยใช้อุบายหลอกลวง ขู่เข็ญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

(มาตรา 284 วรรค 1)

ผู้ใดซ่อนเร้นบุคคลซึ่งถูกพาไปตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พาไปนั้น

(มาตรา 284 วรรค 2)

ความผิดตามมาตรานี้ เป็นความผิดอันยอมความได้

(มาตรา 284 วรรค 3)

ผู้ใดอายุกว่าสิบหกปีดำรงชีพอยู่แม้เพียงบางส่วนจากรายได้ของหญิงซึ่งค้าประเวณี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นสี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาทหรือจำคุกตลอดชีวิต

(มาตรา 286 วรรค 1)

ผู้ใดไม่มีปัจจัยอย่างอื่นอันปรากฏสำหรับดำรงชีพ หรือไม่มีปัจจัยอันพอเพียงสำหรับดำรงชีพ และ

(1) ปรากฏว่าอยู่ร่วมกับหญิงซึ่งค้าประเวณี หรือสมาคมกับหญิงซึ่งค้าประเวณีคนเดียวหรือหลายคนเป็นอาจิณ

(2) กินอยู่หลับนอน หรือรับเงิน หรือประโยชน์อย่างอื่น โดยหญิงซึ่งค้าประเวณีเป็นผู้จัดให้หรือ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

(3) เข้าแทรกแซงเพื่อช่วยหญิงซึ่งค้าประเวณีในการทะเลาะวิวาทกับผู้ที่คบค้ากับหญิงซึ่งค้าประเวณีนั้น ให้ถือว่าผู้นั้นดำรงชีพอยู่จากรายได้ของหญิงในการค้าประเวณี เว้นแต่จะพิสูจน์ให้เป็นที่พอใจได้ว่ามิได้เป็นเช่นนั้น

(มาตรา 286 วรรค 2)

บทบัญญัติแห่งมาตรานี้ มิให้ใช้บังคับแก่ผู้รับค่าเลี้ยงดูจากหญิงซึ่งค้าประเวณีซึ่งพึงให้ค่าเลี้ยงดูนั้นตามกฎหมายหรือตามธรรมจรรยา

(มาตรา 286 วรรค 3)

ผู้ใด

(1) เพื่อความประสงค์แห่งการค้า หรือโดยการค้า เพื่อการแจกจ่ายหรือเพื่อการแสดงอวดแก่ประชาชน ทำ ผลิต มีไว้ นำเข้าหรือยังให้นำเข้าในราชอาณาจักร ส่งออกหรือยังให้ส่งออกไปนอกราชอาณาจักร พาไปหรือยังให้พาไปหรือทำให้แพร่หลายโดยประการใด ๆ ซึ่งเอกสาร ภาพเขียน ภาพพิมพ์ ภาพระบายสี สิ่งพิมพ์ รูปภาพ ภาพโฆษณา เครื่องหมาย รูปถ่าย ภาพยนตร์ แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพหรือสิ่งอื่นใดอันลามก

(2) ประกอบการค้า หรือมีส่วนหรือเข้าเกี่ยวข้องในการค้าเกี่ยวกับวัตถุหรือสิ่งของลามกดังกล่าวแล้วจ่ายแจกหรือแสดงอวดแก่ประชาชน หรือให้เช่าวัตถุหรือสิ่งของเช่นว่านั้น

(3) เพื่อจะช่วยการทำให้แพร่หลาย หรือการค้าวัตถุหรือสิ่งของลามกดังกล่าวแล้ว โฆษณาหรือไขข่าวโดยประการใด ๆ ว่ามีบุคคลกระทำการอันเป็นความผิดตามมาตรานี้ หรือโฆษณาหรือไขข่าวว่าวัตถุ หรือสิ่งของลามกดังกล่าวแล้วจะหาได้จากบุคคลใด หรือโดยวิธีใด

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 287)

ผู้ใดฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

(มาตรา 288)

ผู้ใด

(1) ฆ่าบุพการี

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

(2) ฆ่าเจ้าพนักงาน ซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่จะกระทำ หรือได้กระทำการตามหน้าที่

(3) ฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ในการที่เจ้าพนักงานนั้นกระทำตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่บุคคลนั้นจะช่วยหรือได้ช่วยเจ้าพนักงานดังกล่าวแล้ว

(4) ฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน

(5) ฆ่าผู้อื่นโดยทรมานหรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย

(6) ฆ่าผู้อื่นเพื่อตระเตรียมการ หรือเพื่อความสะดวกในการที่จะกระทำความผิดอย่างอื่นหรือ

(7) ฆ่าผู้อื่นเพื่อจะเอา หรือเอาไว้ซึ่งผลประโยชน์อันเกิดแต่การที่ตนได้กระทำความผิดอื่นเพื่อปกปิดความผิดอื่นของตน หรือเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นอาญาในความผิดอื่นที่ตนได้กระทำไว้

ต้องระวางโทษประหารชีวิต

(มาตรา 289)

ผู้ใดมิได้มีเจตนาฆ่า แต่ทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี

(มาตรา 290 วรรค 1)

ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

(มาตรา 291)

ผู้ใดเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้ระหว่างบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไป และบุคคลหนึ่งบุคคลใดไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เข้าร่วมในการนั้นหรือไม่ ถึงแก่ความตายโดยการกระทำในการชุลมุนต่อสู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 294 วรรค 1)

ผู้ใดทำร้ายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่นนั้นผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วังท่าพระ

(มาตรา 295)

ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี

(มาตรา 297)

ผู้ใดเข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู่ระหว่างบุคคลแต่สามคนขึ้นไป และบุคคลหนึ่งบุคคลใดไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เข้าร่วมในการนั้นหรือไม่รับอันตรายสาหัส โดยการกระทำในการชุลมุนต่อสู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 299 วรรค 1)

ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 300)

หญิงใดทำให้ตนเองแท้งลูก หรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 301)

ผู้ใดทำให้หญิงแท้งลูกโดยหญิงนั้นยินยอม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 302 วรรค 1)

ผู้ใดทำให้หญิงแท้งลูกโดยหญิงนั้นไม่ยินยอม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 303 วรรค 1)

ผู้ใดเพียงแต่พยายามกระทำความผิดตามมาตรา 301 หรือมาตรา 302 วรรคแรก ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(มาตรา 304)

ผู้ใดทอดทิ้งเด็กอายุยังไม่เกินเก้าปีไว้ ณ ที่ใดเพื่อให้เด็กนั้นพ้นไปเสียจากตน โดยประการที่ทำให้เด็กนั้นปราศจากผู้ดูแล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 306)

ผู้ใดมีหน้าที่ตามกฎหมายหรือตามสัญญาต้องดูแลผู้ซึ่งพึ่งตนเองมิได้ เพราะอายุ ความป่วยเจ็บ กายพิการหรือจิตพิการ ทอดทิ้งผู้ซึ่งพึ่งตนเองมิได้นั้นเสียโดยประการที่น่าจะ

เป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 307)

ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้กระทำการใด ไม่กระทำการใดหรือจำยอมต่อสิ่งใดโดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกข่มขืนใจนั้นเอง หรือของผู้อื่น หรือโดยใช้กำลังประทุษร้ายจนผู้ถูกข่มขืนใจต้องกระทำการนั้น ไม่กระทำการนั้นหรือจำยอมต่อสิ่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 309 วรรค 1)

ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 310 วรรค 1)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย และให้ผู้อื่นนั้นกระทำการใดให้แก่ผู้กระทำหรือบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

(มาตรา 310 ทวิ)

ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นถูกหน่วงเหนี่ยว ถูกกักขัง หรือต้องปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 311 วรรค 1)

ผู้ใดเพื่อจะเอาคนลงเป็นทาส หรือให้มีฐานะคล้ายทาส นำเข้าในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร พามาจากที่ใด ซื้อ ขายจำหน่าย รับหรือหน่วงเหนี่ยวซึ่งบุคคลหนึ่งบุคคลใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(มาตรา 312)

ผู้ใดโดยทุจริตรับไว้ จำหน่าย เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปซึ่งบุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปี แม้ผู้นั้นจะยินยอมก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 312 ตรี วรรค 1)

ผู้ใดเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าไถ่

(1) เอาตัวเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปีไป

(2) เอาตัวบุคคลอายุกว่าสิบห้าปีไป โดยใช้อุบายหลอกลวง ขู่เข็ญใช้กำลังประทุษร้ายใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด หรือ

(3) หน่วงเหนี่ยวหรือกักขังบุคคลใด

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

(มาตรา 313 วรรค 1)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

ผู้ใดเป็นผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดตามมาตรา 313 ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

(มาตรา 314)

ผู้ใดกระทำการเป็นคนกลาง โดยเรียก รับหรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างใดที่มิควรได้จากผู้กระทำความผิดตามมาตรา 313 หรือจากผู้ที่จะให้ค่าไถ่ ต้องระวางโทษคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

(มาตรา 315)

ผู้ใดโดยปราศจากเหตุอันสมควร พรากเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสามหมื่นบาท

(มาตรา 317 วรรค 1)

ผู้ใดโดยทุจริต ซื้อ จำหน่าย หรือรับตัวเด็กซึ่งถูกพรากตามวรรคแรกต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พรากนั้น

(มาตรา 317 วรรค 2)

ผู้ใดพรากผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล โดยผู้เยาว์นั้นไม่เต็มใจไปด้วย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสองหมื่นบาท

(มาตรา 318 วรรค 1)

ผู้ใดโดยทุจริต ซื้อ จำหน่าย หรือรับตัวผู้เยาว์ซึ่งถูกพรากตามวรรคแรกต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พรากนั้น

(มาตรา 318 วรรค 2)

ผู้ใดพรากผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล เพื่อหากำไรหรือเพื่อการอนาจารโดยผู้เยาว์นั้นเต็มใจไปด้วย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสองหมื่นบาท

(มาตรา 319 วรรค 1)

ผู้ใดโดยทุจริต ซื้อ จำหน่าย หรือรับตัวผู้เยาว์ซึ่งถูกพรากตามวรรคแรกต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พรากนั้น

(มาตรา 319 วรรค 2)

ผู้ใดใช้อุบายหลอกลวง ข่มเหง ใช้กำลังประทุษร้ายใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด พาหรือส่งคนออกไปนอกราชอาณาจักร ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 320 วรรค 1)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

ความผิดตามมาตรา 309 วรรคแรก มาตรา 310 วรรคแรก และมาตรา 311 วรรคแรก เป็นความผิดอันยอมความได้

(มาตรา 321)

ผู้ใดล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของผู้อื่นโดยเหตุที่เป็นเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ โดยเหตุที่ประกอบอาชีพเป็นแพทย์ เภสัชกร คนจำหน่ายยา นางผดุงครรภ์ ผู้พยาบาล นักบวช หมอความทนายความ หรือผู้สอบบัญชีหรือโดยเหตุที่เป็นผู้ช่วยในการประกอบอาชีพนั้นแล้วเปิดเผยความลับนั้นในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 323 วรรค 1)

ผู้รับการศึกษาอบรมในอาชีพดังกล่าวในวรรคแรก เปิดเผยความลับของผู้อื่นอันตนได้ล่วงรู้หรือได้มาในการศึกษาอบรมนั้น ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 323 วรรค 2)

ผู้ใดโดยเหตุที่ตนมีตำแหน่งหน้าที่ วิชาชีพ หรืออาชีพอันเป็นที่ไว้วางใจ ล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของผู้อื่นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการค้นพบ หรือการนิมิตในวิทยาศาสตร์ เปิดเผยหรือใช้ความลับนั้นเพื่อประโยชน์ตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 324)

ความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้

(มาตรา 325)

ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 326)

ผู้ใดใส่ความผู้ตายต่อบุคคลที่สาม และการใส่ความนั้นน่าจะเป็นเหตุให้บิดา มารดา คู่สมรส หรือบุตรของผู้ตายเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษดังบัญญัติไว้ในมาตรา 326 นั้น

(มาตรา 327)

ความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้

(มาตรา 333 วรรค 1)

ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริตผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกพันบาท

(มาตรา 334)

ผู้ใดลักทรัพย์

(1) ในเวลากลางคืน

(2) ในที่หรือบริเวณที่มีเหตุเพลิงไหม้ การระเบิด อุทกภัย หรือในที่หรือบริเวณที่มีอุบัติเหตุเหตุทุกข์ภัยแก่รถไฟ หรือยานพาหนะอื่นที่ประชาชนโดยสาร หรือภัยพิบัติอื่นทำนองเดียวกันหรืออาศัยโอกาสที่มีเหตุเช่นว่านั้น หรืออาศัยโอกาสที่ประชาชนกำลังตื่นกลัวภยันตรายใด ๆ

(3) โดยทำอันตรายสิ่งกีดกั้นสำหรับคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์ หรือโดยผ่านสิ่งเช่นว่านั้นเข้าไปด้วยประการใด ๆ

(4) โดยเข้าทางช่องทางซึ่งได้ทำขึ้นโดยไม่ได้จำนงให้เป็นทางคนเข้าหรือเข้าทางช่องทางซึ่งผู้เป็นใจเปิดไว้ให้

(5) โดยแปลงตัวหรือปลอมตัวเป็นผู้อื่น มอมหน้าหรือทำด้วยประการอื่นเพื่อไม่ให้เห็นหรือจำหน้าได้

(6) โดยลวงว่าเป็นเจ้าพนักงาน

(7) โดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป

(8) ในเคหสถาน สถานที่ราชการหรือสถานที่ที่จัดไว้เพื่อให้บริการสาธารณที่ตนได้เข้าไปโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือซ่อนตัวอยู่ในสถานที่นั้น ๆ

(9) ในสถานที่บูชาสาธารณ สถานีรถไฟ ท่าอากาศยาน ที่จอดรถ หรือเรือสาธารณ สาธารณสถานสำหรับขนถ่ายสินค้า หรือในยวดยานสาธารณ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

(10) ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์

(11) ที่เป็นของนายจ้างหรือที่อยู่ในความครอบครองของนายจ้าง

(12) ที่เป็นของผู้มีอาชีพกสิกรรม บรรดาที่เป็นผลิตภัณฑ์ พืชพันธุ์ สัตว์หรือเครื่องมืออันมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรมหรือได้มาจากการกสิกรรมนั้น

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท

(มาตรา 335 วรรค 1)

ผู้ใดลักทรัพย์โดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้า ผู้นั้นกระทำความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

(มาตรา 336 วรรค 1)

ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 334 มาตรา 335 มาตรา 335 ทวิ หรือมาตรา 336 โดยแต่งเครื่องแบบทหารหรือตำรวจหรือแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจ หรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้ยานพาหนะเพื่อสะดวกแก่การกระทำผิดหรือการพาทรัพย์นั้นไป หรือเพื่อให้พ้นการจับกุม ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ กึ่งหนึ่ง

(มาตรา 336 ทวิ)

ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้ยอมให้หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญหรือของบุคคลที่สาม จนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นว่านั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกรรโชก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

(มาตรา 337 วรรค 1)

ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่น ให้ยอมให้ หรือยอมจะให้ตนหรือ ผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยขู่เข็ญว่าจะเปิดเผยความลับซึ่งการเปิดเผยนั้นจะทำให้ผู้ถูกขู่เข็ญหรือบุคคลที่สามเสียหาย จนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นว่านั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานรีดเอาทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งสองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

(มาตรา 338)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

ผู้ใดลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อ

(1) ให้ความสะดวกแก่การลักทรัพย์หรือการพาทรัพย์นั้นไป

(2) ให้ยื่นให้ซึ่งทรัพย์นั้น

(3) ยึดถือเอาทรัพย์นั้นไว้

(4) ปกปิดการกระทำความผิดนั้น หรือ

(5) ให้พ้นจากการจับกุม

ผู้นั้นกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสองหมื่นบาท

(มาตรา 339 วรรค 1)

ผู้ใดชิงทรัพย์โดยร่วมกันกระทำความผิดด้วยกัน ตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 340 วรรค 1)

ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 339 มาตรา 339 ทวิ มาตรา 340 หรือมาตรา 340 ทวิ โดยแต่งเครื่องแบบทหารหรือตำรวจหรือแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจหรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้ยานพาหนะเพื่อกระทำผิด หรือพาทรัพย์นั้นไปหรือเพื่อให้พ้นการจับกุม ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ กึ่งหนึ่ง

(มาตรา 340 ตรี)

ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง และโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 341)

ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงบุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปให้ประกอบการงานอย่างใดๆ ให้แก่ตนหรือให้แก่บุคคลที่สาม โดยจะไม่ใช้ค่าแรงงานหรือค่าจ้างแก่บุคคลเหล่านั้น หรือโดยจะใช้ค่าแรงงานหรือค่าจ้างแก่บุคคลเหล่านั้นต่ำกว่าที่ตกลงกัน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 344)

ผู้ใดสั่งซื้อและบริโภคอาหารหรือเครื่องดื่ม หรือเข้าอยู่ในโรงแรม โดยรู้ว่าตนไม่สามารถชำระเงินค่าอาหาร ค่าเครื่องดื่ม หรือค่าอยู่ในโรงแรมนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 345)

ผู้ใดเพื่อเอาทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นของตนหรือของบุคคลที่สามชักจูงผู้หนึ่งผู้ใดให้จำหน่ายโดยเสียเปรียบซึ่งทรัพย์สิน โดยอาศัยเหตุที่ผู้ถูกชักจูงมีจิตอ่อนแอ หรือเป็นเด็กเบาปัญญาและไม่สามารถเข้าใจตามควร ซึ่งสาระสำคัญแห่งการกระทำของตน จนผู้ถูกชักจูงจำหน่ายซึ่งทรัพย์สินนั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วังท่าพระ

(มาตรา 346)

ผู้ใดเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์จากการประกันวินาศภัย แกล้งทำให้เกิดเสียหายแก่ทรัพย์สินอันเป็นวัตถุที่เอาประกันภัยต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 347)

ความผิดในหมวดนี้ นอกจากความผิดตามมาตรา 343 เป็นความผิดอันยอมความได้

(มาตรา 348)

ผู้ใดเอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค้าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์อันตนจำนำไว้แก่ผู้อื่น ถ้าได้กระทำเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้รับจำนำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 349)

ผู้ใดเพื่อมิให้เจ้าหนี้ของตนหรือของผู้อื่นได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนซึ่งได้ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์ใดก็ดี แกล้งให้ตนเองเป็นหนี้จำนวนใดอันไม่เป็นความจริงก็ดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 350)

ความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้

(มาตรา 351)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

ผู้ใดครอบครองทรัพย์ซึ่งเป็นของผู้อื่น หรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์นั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานยักยอก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 352 วรรค 1)

ผู้ใดได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นหรือทรัพย์สินซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย กระทำผิดหน้าที่ของตนด้วยประการใด ๆ โดยทุจริต จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของผู้นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 353)

ผู้ใดเก็บได้ซึ่งสังหาริมทรัพย์อันมีค่า อันซ่อนหรือฝังไว้โดยพฤติการณ์ซึ่งไม่มีผู้ใดอ้างว่าเป็นเจ้าของได้ แล้วเบียดบังเอาทรัพย์นั้นเป็นของตนหรือของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 355)

ความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้

(มาตรา 356)

ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์ของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 358)

ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 360)

ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์ตามมาตรา 335 ทวิ วรรคหนึ่ง ที่ประดิษฐานอยู่ในสถานที่ตามมาตรา 335 ทวิ วรรคสองต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีหรือปรับไม่เกินสอง หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วังท่าพระ

(มาตรา 360 ทวิ)

ความผิดตามมาตรา 358 และมาตรา 359 เป็นความผิดอันยอมความได้

(มาตรา 361)

ผู้ใดเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น เพื่อถือการครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือเข้าไปกระทำการใด ๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของเขาโดยปกติสุข ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 362)

ผู้ใดเพื่อถือเอาอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเป็นของตนหรือของบุคคลที่สามยักย้ายหรือทำลายเครื่องหมายเขตแห่งอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 363)

ผู้ใดโดยไม่มีเหตุอันสมควร เข้าไปหรือซ่อนตัวอยู่ในเคหสถาน อาคารเก็บรักษาทรัพย์หรือสำนักงานในความครอบครองของผู้อื่นหรือไม่ยอมออกไปจากสถานที่เช่นว่านั้นเมื่อผู้มีสิทธิที่จะห้ามมิให้เข้าไปได้ไล่ให้ออก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 364)

ความผิดในหมวดนี้ นอกจากความผิดตามมาตรา 365 เป็นความผิดอันยอมความได้

(มาตรา 366)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ผู้ใดเมื่อเจ้าพนักงานถามชื่อหรือที่อยู่ เพื่อปฏิบัติการตามกฎหมายไม่ยอมบอกหรือแกล้งบอกชื่อหรือที่อยู่อันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท

(มาตรา 367)

ผู้ใดทราบคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งสั่งการตามอำนาจที่มีกฎหมายให้ไว้ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้นโดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควรต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 368 วรรค 1)

ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ประกาศ ภาพ โฆษณา หรือเอกสารใดที่เจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่ปิดหรือแสดงไว้ หรือสั่งให้ปิด หรือแสดงไว้ หลุดฉีกหรือไร้ประโยชน์ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(มาตรา 369)

ผู้ใดส่งเสียง ทำให้เกิดเสียงหรือกระทำความอื้ออึงโดยไม่มีเหตุอันสมควร จนทำให้ประชาชนตกใจหรือเดือดร้อน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท

(มาตรา 370)

ผู้ใดพาอาวุธไปในเมือง หมู่บ้านหรือทางสาธารณโดยเปิดเผยหรือโดยไม่มีเหตุสมควร หรือพาไปในชุมนุมชนที่ได้จัดให้มีขึ้นเพื่อนมัสการ การรื่นเริงหรือการอื่นใด ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาทและให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบอาวุธนั้น

(มาตรา 371)

ผู้ใดทะเลาะกันอย่างอื้ออึงในทางสาธารณหรือสาธารณสถาน หรือกระทำโดยประการอื่นใดให้เสียความสงบเรียบร้อยในทางสาธารณหรือสาธารณสถาน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(มาตรา 372)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

ผู้ใดควบคุมดูแลบุคคลวิกลจริต ปล่อยปละละเลยให้บุคคลวิกลจริตนั้นออกเที่ยวไปโดยลำพัง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(มาตรา 373)

ผู้ใดเห็นผู้อื่นตกอยู่ในภยันตรายแห่งชีวิต ซึ่งตนอาจช่วยได้โดยไม่ควรกลัวอันตรายแก่ตนเองหรือผู้อื่น แต่ไม่ช่วยตามความจำเป็นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 374)

ผู้ใดทำให้รางระบายน้ำ รองน้ำหรือท่อระบายของโสโครก อันเป็นสิ่งสาธารณเกิดขัดข้องหรือไม่สะดวก ต้องระวางโทษปรับไม่ เกินห้าร้อยบาท

(มาตรา 375)

ผู้ใดยิงปืนซึ่งใช้ดินระเบิดโดยใช้เหตุ ในเมือง หมู่บ้านหรือที่ชุมนุมชนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 376)

ผู้ใดควบคุมสัตว์ดุหรือสัตว์ร้าย ปล่อยปละละเลยให้สัตว์นั้นเที่ยวไปโดยลำพังในประการที่อาจทำอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 377)

ผู้ใดเสพย์สุราหรือของเมาอย่างอื่น จนเป็นเหตุให้ตนเมา ประพฤติวุ่นวายหรือครองสติไม่ได้ขณะอยู่ในถนนสาธารณ หรือสาธารณสถาน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(มาตรา 378)

ผู้ใดชักหรือแสดงอาวุธในการวิวาทต่อสู้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวันหรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 379)

ผู้ใดทำให้เกิดปฏิกูลแก่น้ำในบ่อ สระ หรือที่ขังน้ำอันมีไว้สำหรับประชาชนใช้สอย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 380)

ผู้ใดกระทำการทารุณต่อสัตว์ หรือฆ่าสัตว์โดยให้ได้รับทุกขเวทนาอันไม่จำเป็นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 381)

ผู้ใดใช้ให้สัตว์ทำงานจนเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควร เพราะเหตุที่สัตว์นั้นป่วยเจ็บ ชราหรืออ่อนอายุ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 382)

ผู้ใดแกล้งบอกเล่าความเท็จให้เลื่องลือจนเป็นเหตุให้ประชาชนตื่นตกใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 384)

ผู้ใดขุดหลุมหรือราง หรือปลูกปักหรือวางสิ่งของเกะกะไว้ในทางสาธารณโดยไม่ได้รับอนุญาตอันชอบด้วยกฎหมาย หรือทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย แต่ละเลยไม่แสดงสัญญาณตามสมควร เพื่อป้องกันอุบัทวเหตุ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(มาตรา 386)

ผู้ใดแขวน ติดตั้งหรือวางสิ่งใดไว้โดยประการที่น่าจะตกหรือพังลง ซึ่งจะเป็นเหตุอันตราย เปรอะเปื้อนหรือเดือดร้อนแก่ผู้สัญจรในทางสาธารณ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(มาตรา 387)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

ผู้ใดกระทำการอันควรขายหน้าต่อหน้าธารกำนัล โดยเปลื้องหรือเปิดเผยร่างกาย หรือกระทำการลามกอย่างอื่น ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(มาตรา 388)

ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ของแข็งตกลง ณ ที่ใด ๆ โดยประการที่น่าจะเป็นอันตรายหรือเดือดร้อนรำคาญแก่บุคคลหรือเป็นอันตรายแก่ทรัพย์ หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ของโสโครกเปรอะเปื้อนหรือน่าจะเปรอะเปื้อนตัวบุคคล หรือทรัพย์ หรือแกล้งทำให้ของโสโครกเป็นที่เดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 389)

ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 390)

ผู้ใดใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น โดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 391)

ผู้ใดทำให้ผู้อื่นเกิดความกลัว หรือความตกใจ โดยการขู่เข็ญ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 392)

ผู้ใดดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้าหรือด้วยการโฆษณา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 393)

ผู้ใดไล่ ต้อน หรือทำให้สัตว์ใด ๆ เข้าในสวน ไร่หรือนาของผู้อื่นที่ได้แต่งดินไว้เพาะพันธุ์ไว้ หรือมีพืชพันธุ์ หรือผลิตผลอยู่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สังวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 394)

ผู้ใดควบคุมสัตว์ใด ๆ ปล่อยปละละเลยให้สัตว์นั้นเข้าในสวน ไร่หรือนาของผู้อื่นที่ได้แต่งดินไว้ เพาะพันธุ์ไว้ หรือมีพืชพันธุ์หรือผลิตผลอยู่ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(มาตรา 395)

ผู้ใดทิ้งซากสัตว์ซึ่งอาจเน่าเหม็น ในหรือริมทางสาธารณะ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(มาตรา 396)

ผู้ใดในที่สาธารณสถานหรือต่อหน้าธารกำนัล กระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการรังแกหรือข่มเหงผู้อื่น หรือกระทำให้ผู้อื่นได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 397)

ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทารุณต่อเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี คนป่วยเจ็บหรือคนชรา ซึ่งต้องพึ่งผู้นั้นในการดำรงชีพหรือการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 398)

1.2 สาระที่เป็นข้อบังคับแบบมีเงื่อนไข

บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้...

(มาตรา 2 วรรค 1)

ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป ให้ผู้ที่ได้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด

(มาตรา 2 วรรค 2)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

...ถ้าได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้วก็ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น...

(มาตรา 2 วรรค 2)

...ถ้ารับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง

(มาตรา 2 วรรค 2)

ถ้ากฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ในภายหลังการกระทำความผิด ให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด ไม่ว่าในทางใด เว้นแต่คดีถึงที่สุดแล้ว...

(มาตรา 3 วรรค 1)

ถ้าศาลพิพากษาให้ประหารชีวิตผู้กระทำความผิด และตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดไม่ถึงประหารชีวิต ให้งดการประหารชีวิตผู้กระทำ

ความผิด และให้ถือว่าโทษประหารชีวิตตามคำพิพากษาได้เปลี่ยนเป็นโทษสูงสุดที่จะพึงลงได้ตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง

(มาตรา 3 (2))

ในกรณีการตระเตรียมการ หรือพยายามกระทำการใดซึ่งกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด แม้การกระทำนั้นจะได้กระทำนอกราชอาณาจักร ถ้าหากการกระทำนั้นจะได้กระทำตลอดไปจนถึงขั้นความผิดสำเร็จ ผลจะเกิดขึ้นในราชอาณาจักร ให้ถือว่าการตระเตรียมการหรือพยายามกระทำความผิดนั้นได้กระทำในราชอาณาจักร

(มาตรา 5 วรรค 2)

ความผิดใดที่ได้กระทำในราชอาณาจักรหรือที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร แม้การกระทำของผู้เป็นตัวการด้วยกัน ของผู้สนับสนุน หรือของผู้ใช้ให้กระทำความผิดนั้นจะได้กระทำนอกราชอาณาจักร ก็ให้ถือว่าตัวการ ผู้สนับสนุน หรือผู้ใช้ให้กระทำได้กระทำในราชอาณาจักร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 6)

ผู้ใดกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร และ

(ก) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนไทย และรัฐบาลแห่งประเทศที่ความผิดได้เกิดขึ้นหรือผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ หรือ

(ข) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนต่างด้าว และรัฐบาลไทยหรือคนไทยเป็นผู้เสียหายและผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ ถ้าความผิดนั้นเป็นความผิดดังระบุไว้ต่อไปนี้ จะต้องรับโทษภายในราชอาณาจักร คือ

(1) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภยันตรายต่อประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 217 มาตรา 218 มาตรา 221 ถึงมาตรา 223 ทั้งนี้เว้นแต่กรณีเกี่ยวกับมาตรา 220 วรรคแรก และมาตรา 224 มาตรา 226 มาตรา 228 ถึงมาตรา 232 มาตรา 237 และมาตรา 233 ถึงมาตรา 236 ทั้งนี้เฉพาะเมื่อเป็นกรณีต้องระวางโทษตามมาตรา 238

(2) ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 264 มาตรา 265 มาตรา 266 (1) และ (2) มาตรา 268 ทั้งนี้เว้นแต่กรณีเกี่ยวกับ มาตรา 267 และมาตรา 269

(3) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 276 มาตรา 280 และมาตรา 285 ทั้งนี้เฉพาะที่เกี่ยวกับมาตรา 276

(4) ความผิดต่อชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 288 ถึงมาตรา 290

(5) ความผิดต่อร่างกาย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 295 ถึงมาตรา 298

(6) ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บหรือคนชรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 306 ถึงมาตรา 308

(7) ความผิดต่อเสรีภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 309 มาตรา 310 มาตรา 312 ถึงมาตรา 315 และมาตรา 317 ถึงมาตรา 320

(8) ความผิดฐานลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 334 ถึงมาตรา 336

(9) ความผิดฐานกรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 337 ถึงมาตรา 340

(10) ความผิดฐานฉ้อโกง ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 341 ถึงมาตรา 344 มาตรา 346 และมาตรา 347

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

(11) ความผิดฐานยักยอก ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 352 ถึงมาตรา 354

(12) ความผิดฐานรับของโจร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 357

(13) ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 358 ถึงมาตรา 360

(มาตรา 8)

ผู้ใดกระทำการนอกราชอาณาจักรซึ่งเป็นความผิดตามมาตราต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในมาตรา 7 (2) และ (3) มาตรา 8 และมาตรา 9 ห้ามมิให้ลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรเพราะการกระทำนั้นอีก ถ้า

(1) ได้มีคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศอันถึงที่สุดให้ปล่อยตัวผู้นั้น หรือ

(2) ศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษ และผู้นั้นได้พ้นโทษแล้ว

(มาตรา 10 วรรค 1)

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดในราชอาณาจักร หรือกระทำความผิดที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร ได้ถูกฟ้องต่อศาลในต่างประเทศโดยรัฐบาลไทยร้องขอห้ามมิให้ลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรเพราะการกระทำนั้นอีกถ้า

(1) ได้มีคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศอันถึงที่สุดให้ปล่อยตัวผู้นั้นหรือ

(2) ศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษ และผู้นั้นได้พ้นโทษแล้ว

(มาตรา 11 วรรค 2)

วิธีการเพื่อความปลอดภัยจะใช้บังคับแก่บุคคลใดได้ก็ต่อเมื่อมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้ใช้บังคับได้เท่านั้น...

(มาตรา 12)

ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังได้มีการยกเลิกวิธีการเพื่อความปลอดภัยใด และถ้าผู้ใดถูกใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นอยู่ ก็ให้ศาลสั่งระงับการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นเสียเมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาล หรือเมื่อผู้นั้น ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการร้องขอ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

(มาตรา 13)

ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง โทษใดได้เปลี่ยนลักษณะมาเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย และได้มีคำพิพากษาลงโทษนั้นแก่บุคคลใดไว้ ก็ให้ถือว่าโทษที่ลงนั้นเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยด้วย

(มาตรา 15 วรรค 1)

ในกรณีดังกล่าวในวรรคแรก ถ้ายังไม่ได้ลงโทษผู้นั้น หรือผู้นั้นยังรับโทษอยู่ก็ให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้นั้นต่อไป...

(มาตรา 15 วรรค 2)

ถ้าระยะเวลาที่คำนวณนั้นกำหนดเป็นเดือน ให้นับสามสิบวันเป็นหนึ่งเดือน ถ้ากำหนดเป็นปี ให้คำนวณตามปีปฏิทินในราชการ

(มาตรา 21 วรรค 2)

เมื่อผู้ต้องคำพิพากษาถูกจำคุกครบกำหนดแล้ว ให้ปล่อยตัวในวันถัดจากวันที่ครบกำหนด

(มาตรา 21 วรรค 3)

โทษจำคุก...ถ้าผู้ต้องคำพิพากษาถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษา ให้หักจำนวนวันที่ถูกคุมขังออกจากระยะเวลาจำคุกตามคำพิพากษา เว้นแต่คำพิพากษานั้นจะกล่าวไว้เป็นอย่างอื่น

(มาตรา 22 วรรค 1)

...ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าจะต้องหักจำนวนวันที่ถูกคุมขังออกจากเวลาจำคุกตามมาตรา 22 ก็ให้หักออกเสียก่อนเหลือเท่าใดจึงให้หักออกจากเงินค่าปรับ

(มาตรา 30 วรรค 3)

...ถ้าผู้ต้องโทษปรับนำเงินค่าปรับมาชำระครบแล้ว ให้ปล่อยตัวไปทันที

(มาตรา 30 วรรค 4)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ในกรณีที่ศาลจะพิพากษาให้ปรับผู้กระทำความผิดหลายคนในความผิดอันเดียวกัน ในกรณีเดียวกัน ให้ศาลลงโทษปรับเรียงตามรายตัวบุคคล

(มาตรา 31)

ในกรณีที่ศาลสั่งให้ริบทรัพย์สินตามมาตรา 33 หรือ มาตรา 34 ไปแล้วหากปรากฏในภายหลังโดยคำเสนอของเจ้าของแท้จริงว่าผู้เป็นเจ้าของแท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ก็ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สิน ถ้าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงานแต่คำเสนอของเจ้าของแท้จริงนั้นจะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด

(มาตรา 36)

ถ้าผู้ที่ศาลสั่งให้ส่งทรัพย์สินที่ริบไม่ส่งภายในเวลาที่ศาลกำหนด ให้ศาลมีอำนาจสั่งดังต่อไปนี้

(1) ให้ยึดทรัพย์สินนั้น

(2) ให้ชำระราคาหรือสั่งยึดทรัพย์สินอื่นของผู้นั้นชดใช้ราคาจนเต็ม หรือ

(3) ในกรณีที่ศาลเห็นว่า ผู้นั้นจะส่งทรัพย์สินที่สั่งให้ส่งได้แต่ไม่ส่ง หรือชำระราคาทรัพย์สินนั้นได้แต่ไม่ชำระ ให้ศาลมีอำนาจกักขังผู้นั้นไว้จนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่ง แต่ไม่เกินหนึ่งปี แต่ถ้าภายหลังปรากฏแก่ศาลเอง หรือโดยคำเสนอของผู้นั้นว่า ผู้นั้นไม่สามารถส่งทรัพย์สินหรือชำระราคาได้ ศาลจะสั่งให้ปล่อยตัวผู้นั้นไปก่อนครบกำหนดก็ได้

(มาตรา 37)

ในการคำนวณระยะเวลากักกัน ให้นับวันที่ศาลพิพากษาเป็นวันเริ่มกักกัน แต่ถ้ายังมีโทษจำคุกหรือกักขังที่ผู้ต้องกักกันนั้นจะต้องรับอยู่ก็ให้จำคุกหรือกักขังเสียก่อน และให้นับวันถัดจากวันที่พ้นโทษจำคุกหรือพ้นจากกักขังเป็นวันเริ่มกักกัน ระยะเวลากักกัน และการปล่อยตัวผู้ถูกกักกันให้นำบทบัญญัติ มาตรา 21 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(มาตรา 42)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

ถ้าผู้ทำทัณฑ์บนตามความในมาตรา 46 กระทำผิดทัณฑ์บน ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นชำระเงินไม่เกินจำนวนที่ได้กำหนดไว้ในทัณฑ์บน ถ้าผู้นั้นไม่ชำระให้นำบทบัญญัติในมาตรา 29 และมาตรา 30 มาใช้บังคับ

(มาตรา 47)

ในการลดโทษประหารชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการลดมาตราส่วนโทษหรือลดโทษที่จะลง ให้ลดดังต่อไปนี้

(1) ถ้าจะลดหนึ่งในสามให้ลดเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต

(2) ถ้าจะลดกึ่งหนึ่ง ให้ลดเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือโทษจำคุกตั้งแต่ยี่สิบห้าปีถึงห้าสิบปี

(มาตรา 52)

บุคคลจะต้องรับผิดในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาท ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดเมื่อได้กระทำโดยประมาท หรือเว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยแจ้งชัดให้ต้องรับผิดแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา

(มาตรา 59 วรรค 1)

ถ้าผู้กระทำมิได้รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด จะถือว่าผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นมิได้

(มาตรา 59 วรรค 3)

ผู้ใดเจตนาที่จะกระทำต่อบุคคลหนึ่ง แต่ผลของการกระทำเกิดแก่อีกบุคคลหนึ่งโดยพลาดไป ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำโดยเจตนาแก่บุคคลซึ่งได้รับผลร้ายจากการกระทำนั้น แต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ลงโทษหนักขึ้น เพราะฐานะของบุคคลหรือเพราะความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำกับบุคคลที่ได้รับผลร้าย มิให้นำกฎหมายนั้นมาใช้บังคับเพื่อลงโทษผู้กระทำให้หนักขึ้น

(มาตรา 60)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ผู้ใดเจตนาจะกระทำต่อบุคคลหนึ่ง แต่ได้กระทำต่ออีกบุคคลหนึ่งโดยสำคัญผิด ผู้นั้นจะยกเอาความสำคัญผิดเป็นข้อแก่ตัวว่ามิได้กระทำโดยเจตนาหาได้ไม่

(มาตรา 61)

ข้อเท็จจริงใด ถ้ามีอยู่จริงจะทำให้การกระทำไม่เป็นความผิด หรือทำให้ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ หรือได้รับโทษน้อยลง แม้ข้อเท็จจริงนั้นจะไม่มีอยู่จริง แต่ผู้กระทำสำคัญผิดว่ามีอยู่จริง ผู้กระทำย่อมไม่มีความผิดหรือได้รับยกเว้นโทษ หรือได้รับโทษน้อยลง แล้วแต่กรณี

(มาตรา 62 วรรค 1)

ถ้าความไม่รู้ข้อเท็จจริงตามความในวรรคสามแห่งมาตรา 59 หรือความสำคัญผิดว่ามีอยู่จริงตามความในวรรคแรก ได้เกิดขึ้นด้วยความประมาทของผู้กระทำความผิด ให้ผู้กระทำรับผิดฐานกระทำโดยประมาท ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะว่าการกระทำนั้นผู้กระทำจะต้องรับโทษแม้กระทำโดยประมาท

(มาตรา 62 วรรค 2)

บุคคลจะต้องรับโทษหนักขึ้นโดยอาศัยข้อเท็จจริงใด บุคคลนั้นจะต้องได้รู้ข้อเท็จจริงนั้น

(มาตรา 62 วรรค 3)

ถ้าผลของการกระทำความผิดใดทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น ผลของการกระทำความผิดนั้นต้องเป็นผลที่ตามธรรมดาย่อมเกิดขึ้นได้

(มาตรา 63)

ผู้ใดกระทำความผิดด้วยความจำเป็น

(1) เพราะอยู่ในที่บังคับ หรือภายใต้อำนาจซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนได้ หรือ

(2) เพราะเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นพ้นจากภยันตรายที่ใกล้จะถึงและไม่สามารถหลีกเลี่ยงให้พ้นโดยวิธีอื่นใดได้ เมื่อภยันตรายนั้นตนมิได้ก่อให้เกิดขึ้นเพราะความผิดของตนถ้าการกระทำนั้นไม่เป็นการเกินสมควรแก่เหตุแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 67)

ผู้ใดกระทำตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน แม้คำสั่งนั้นจะมิชอบด้วยกฎหมายถ้าผู้กระทำมีหน้าที่หรือเชื่อโดยสุจริตว่ามีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ เว้นแต่จะรู้ว่าคำสั่งนั้นเป็นคำสั่งซึ่งมิชอบด้วยกฎหมาย

(มาตรา 70)

เด็กอายุกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่เกินสิบสี่ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ว่ากล่าวตักเตือนเด็กนั้นแล้วปล่อยตัวไป และถ้าศาลเห็นสมควรจะเรียกบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาตักเตือนด้วยก็ได้

(2) ถ้าศาลเห็นว่าบิดามารดาหรือผู้ปกครองสามารถดูแลเด็กนั้นได้ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้แก่บิดามารดาหรือผู้ปกครองไป โดยวางข้อกำหนดให้บิดามารดา หรือผู้ปกครองระวังเด็กนั้นไม่ให้ก่อเหตุร้ายตลอดเวลาที่ศาลกำหนด ซึ่งต้องไม่เกินสามปี และกำหนดจำนวนเงินตามที่เห็นสมควรซึ่งบิดามารดาหรือผู้ปกครองจะต้องชำระต่อศาลไม่เกินครั้งละ

หนึ่งพันบาทในเมื่อเด็กนั้นก่อเหตุร้ายขึ้น ถ้าเด็กนั้นอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และศาลเห็นว่าไม่สมควรจะเรียกบิดามารดาหรือผู้ปกครองมาวางข้อกำหนดดังกล่าวข้างต้น ศาลจะเรียกตัวบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาสอบถามว่าจะยอมรับข้อกำหนดทำนองที่บัญญัติไว้สำหรับบิดามารดาหรือผู้ปกครองดังกล่าวมาข้างต้นหรือไม่ก็ได้ถ้าบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ยอมรับข้อกำหนดเช่นว่านั้น ก็ให้ศาลมีคำสั่งมอบตัวเด็กให้แก่บุคคลผู้นั้นไปโดยวางข้อกำหนดดังกล่าว

(3) ในกรณีที่ศาลมอบตัวเด็กให้แก่บิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ตาม

(2) ศาลจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติเด็กนั้นเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา 56 ด้วยก็ได้ ในกรณีเช่น ให้ศาลแต่งตั้งพนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานอื่นใดเพื่อคุมประพฤติเด็กนั้น

(4) ถ้าเด็กนั้นไม่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครอง หรือมีแต่ศาลเห็นว่าไม่สามารถดูแลเด็กนั้นได้หรือถ้าเด็กอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นนอกจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และบุคคลนั้นไม่ยอมรับข้อกำหนดดังกล่าวใน (2) ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กนั้นให้อยู่กับบุคคลหรือองค์การที่ศาลเห็นสมควรเพื่อดูแลอบรมและสั่งสอนตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดก็ได้ ในเมื่อบุคคลหรือองค์การนั้นยินยอมในกรณีเช่นว่านี้ให้บุคคลหรือองค์การนั้นมีอำนาจเช่นผู้ปกครองเฉพาะเพื่อดูแลอบรมและสั่งสอน รวมตลอดถึงการกำหนดที่อยู่และการจัดให้เด็กมีงานทำตามสมควร หรือ

(5) ส่งตัวเด็กนั้นไปยังโรงเรียน หรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานที่ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อฝึกและอบรมเด็ก ตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่อย่าให้เกินกว่าที่เด็กนั้นจะมีอายุครบสิบแปดปี คำสั่งของศาลดังกล่าวใน (2) (3) (4) และ (5) นั้น ถ้าในขณะใดภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้ ความปรากฏแก่ศาลโดยศาลรู้เอง หรือตามคำเสนอของผู้มีส่วนได้เสีย พนักงานอัยการหรือบุคคลหรือองค์การที่ศาลมอบตัวเด็กเพื่อดูแล อบรมและสั่งสอน หรือเจ้าพนักงานว่าพฤติการณ์เกี่ยวกับคำสั่งนั้นได้เปลี่ยนแปลงไป ก็ให้ศาลมีอำนาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสั่งนั้น หรือมีคำสั่งใหม่ตามอำนาจในมาตรานี้

(มาตรา 74)

ในคดีที่มีโทษปรับสถานเดียว ถ้าผู้ที่ต้องหาว่ากระทำความผิด นำค่าปรับในอัตราอย่างสูงสำหรับความผิดนั้นมาชำระก่อนที่ศาล เริ่มต้นสืบพยาน ให้คดีนั้นเป็นอันระงับไป

(มาตรา 79)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

ผู้ใดพยายามกระทำความผิด หากยับยั้งเสียเองไม่กระทำการให้ตลอด หรือกลับใจแก้ไขไม่ให้การกระทำนั้นบรรลุผล ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษสำหรับการพยายามกระทำความผิดนั้น แต่ถ้าการที่ได้กระทำไปแล้วต้องตามบทกฎหมายที่บัญญัติเป็นความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น ๆ

(มาตรา 82)

ในกรณีความผิดใดเกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ผู้ที่ได้ร่วมกระทำความผิดด้วยกันนั้นเป็นตัวการ ต้องระวางโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

(มาตรา 83)

ผู้ใดก่อให้ผู้อื่นกระทำความผิดไม่ว่าด้วยการใช้ บังคับ ขู่เข็ญ จ้าง วานหรือยุยงส่งเสริม หรือด้วยวิธีอื่นใด ผู้นั้นเป็นผู้ใช้ให้กระทำความผิด ถ้าผู้ถูกใช้ได้กระทำความผิดนั้น ผู้ใช้ต้องรับโทษเสมือนเป็นตัวการถ้าความผิดมิได้กระทำลง ไม่ว่าจะเป็นเพราะผู้ถูกใช้ไม่ยอมกระทำยังไม่ได้กระทำหรือเหตุอื่นใด ผู้ใช้ต้องระวางโทษเพียงหนึ่งในสามของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

(มาตรา 84)

ถ้าได้มีการกระทำความผิดเพราะเหตุที่ได้มีการโฆษณาหรือประกาศตามความในวรรคแรก ผู้โฆษณาหรือประกาศต้องรับโทษเสมือนเป็นตัวการ

(มาตรา 85 วรรค 2)

ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกในการที่ผู้อื่นกระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด แม้ผู้กระทำความผิดจะมิได้รู้ถึงการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกนั้นก็ตาม ผู้นั้นเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิด ต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่สนับสนุนนั้น

(มาตรา 86)

ในกรณีที่มีการกระทำความผิดเพราะมีผู้ใช้ให้กระทำตามมาตรา 84 เพราะมีผู้โฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิดตามมาตรา 85 หรือโดยมีผู้สนับสนุนตามมาตรา 86 ถ้าความผิดที่เกิดขึ้นนั้นผู้กระทำได้กระทำไปเกินขอบเขตที่ใช้หรือที่โฆษณาหรือประกาศ หรือเกินไปจากเจตนาของผู้สนับสนุน ผู้ใช้ให้กระทำความผิด ผู้โฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิดหรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิด แล้วแต่กรณีต้องรับผิดทางอาญาเพียงสำหรับความผิดเท่าที่อยู่ในขอบเขตที่ใช้ หรือที่โฆษณาหรือประกาศ หรืออยู่ในขอบเขตแห่งเจตนาของผู้สนับสนุนการกระทำความผิดเท่านั้น แต่ถ้าโดยพฤติการณ์อาจเล็งเห็นได้ว่า อาจเกิดการกระทำความผิด เช่นที่เกิดขึ้นนั้นได้จากการใช้ การโฆษณา หรือประกาศ หรือการสนับสนุนผู้ใช้ให้กระทำความผิด ผู้โฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิดหรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิด แล้วแต่กรณี ต้องรับผิดทางอาญาตามความผิดที่เกิดขึ้นนั้น

(มาตรา 87 วรรค 1)

ในกรณีที่ผู้ถูกใช้ ผู้กระทำตามคำโฆษณา หรือประกาศแก่บุคคลทั่วไป ให้กระทำความผิดหรือตัวการในความผิด จะต้องรับผิดทางอาญามีกำหนดโทษสูงขึ้นเพราะอาศัยผลที่เกิดจากการกระทำความผิด ผู้ใช้ให้กระทำความผิดผู้โฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิด หรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิด แล้วแต่กรณี ต้องรับผิดทางอาญาตามความผิดที่มีกำหนดโทษสูงขึ้นนั้นด้วย แต่ถ้าโดยลักษณะของความผิด ผู้กระทำจะต้องรับผิดทางอาญามีกำหนดโทษสูงขึ้นเฉพาะเมื่อผู้กระทำต้องรู้ หรืออาจเล็งเห็นได้ว่าจะเกิดผลเช่นนั้นขึ้น ผู้ใช้ให้กระทำความผิด ผู้โฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิด หรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิด จะต้องรับผิดทางอาญาตามความผิดที่มีกำหนดโทษสูงขึ้นก็เฉพาะเมื่อตนได้รู้หรืออาจเล็งเห็นได้ว่าจะเกิดผลเช่นที่เกิดขึ้นนั้น

(มาตรา 87 วรรค 2)

ถ้าความผิดที่ได้ใช้ ที่ได้โฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำ หรือที่ได้สนับสนุนให้กระทำได้กระทำถึงขั้นลงมือกระทำความผิด แต่เนื่องจากการเข้าขัดขวางของผู้ใช้ ผู้โฆษณาหรือประกาศ หรือ ผู้สนับสนุน ผู้กระทำได้กระทำไปไม่ตลอด หรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ผู้ใช้หรือผู้โฆษณาหรือประกาศ คงรับผิดเพียงที่บัญญัติไว้ในมาตรา 84 วรรคสอง หรือมาตรา 85 วรรคแรก แล้วแต่กรณี ส่วนผู้สนับสนุนนั้นไม่ต้องรับโทษ

(มาตรา 88)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

ถ้ามีเหตุส่วนตัวอันควรยกเว้นโทษ ลดโทษหรือเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดคนใด จะนำเหตุนั้นไปใช้แก่ผู้กระทำความผิดคนอื่นในการกระทำความผิดนั้นด้วยไม่ได้ แต่ถ้าเหตุอันควรยกเว้นโทษ ลดโทษหรือเพิ่มโทษ เป็นเหตุในลักษณะคดี จึงให้ใช้แก่ผู้กระทำความผิดในการกระทำความผิดนั้นด้วยกันทุกคน

(มาตรา 89)

เมื่อการกระทำใดอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด

(มาตรา 90)

เมื่อปรากฏว่าผู้ใดได้กระทำการอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ศาลลงโทษผู้นั้นทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป แต่ไม่ว่าจะมีการเพิ่มโทษ ลดโทษ หรือลดมาตราส่วนโทษด้วยหรือไม่ก็ตาม เมื่อรวมโทษทุกกระทงแล้ว โทษจำคุกทั้งสิ้นต้องไม่เกินกำหนดดังต่อไปนี้

(1) สิบปี สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปี

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(2) ยี่สิบปี สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปีแต่ไม่เกินสิบปี

(3) ห้าสิบปี สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปีขึ้นไป เว้นแต่กรณีที่ศาลลงโทษจำคุกตลอดชีวิต

(มาตรา 91)

ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ถ้าและได้กระทำความผิดใด ๆ อีกในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นหนึ่งในสามของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง

(มาตรา 92)

ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ถ้าและได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดที่จำแนกไว้ในอนุมาตราต่อไปนี้ซ้ำในอนุมาตราเดียวกันอีกในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดีภายในเวลาสามปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี ถ้าความผิดครั้งแรกเป็นความผิดซึ่งศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่น้อยกว่าหกเดือน หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง

(1) ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 107 ถึงมาตรา 135

(2) ความผิดต่อเจ้าพนักงาน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 136 ถึงมาตรา 146

(3) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 147 ถึงมาตรา 166

(4) ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 167 ถึงมาตรา 192 และมาตรา 194

(5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 200 ถึงมาตรา204

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

(6) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 209 ถึงมาตรา216

(7) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภยันตรายต่อประชาชน ตามที่ บัญญัติไว้ในมาตรา 217ถึงมาตรา 224 มาตรา 226 ถึงมาตรา 234 และมาตรา 236 ถึงมาตรา 238

(8) ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 240 ถึงมาตรา 249 ความผิดเกี่ยวกับดวงตราแสตมป์และตั๋ว ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 250 ถึงมาตรา 261 และความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 264 ถึงมาตรา 269

(9) ความผิดเกี่ยวกับค้า ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 270 ถึงมาตรา 275

(10) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 276 ถึงมาตรา 285

(11) ความผิดต่อชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 288 ถึงมาตรา 290 และมาตรา 294ความผิดต่อร่างกาย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 295 ถึงมาตรา 299 ความผิดฐานทำให้แท้งลูก ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 301 ถึงมาตรา 303 และความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บหรือคนชรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 306 ถึงมาตรา 308

(12) ความผิดต่อเสรีภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 309 มาตรา 310 และมาตรา 312ถึงมาตรา 320

(13) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 334 ถึงมาตรา 365

(มาตรา 93)

ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ

(1) ยี่สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี

(2) สิบห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี

(3) สิบปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี

(4) ห้าปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี

(5) หนึ่งปี สำหรับความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนลงมาหรือต้องระวางโทษอย่างอื่น

(มาตรา 95 วรรค 1)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลแล้ว ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือวิกลจริต และศาลสั่งงดการพิจารณาไว้จนเกินกำหนดดังกล่าวแล้วนับแต่วันที่หลบหนีหรือวันที่ศาลสั่งงดการพิจารณา ก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน

(มาตรา 95 วรรค 2)

ภายใต้บังคับมาตรา 95 ในกรณีความผิดอันยอมความได้ถ้าผู้เสียหายมิได้ร้องทุกข์ภายในสามเดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ

(มาตรา 96)

ในการฟ้องขอให้กักกัน ถ้าจะฟ้องภายหลังการฟ้องคดีอันเป็นมูลให้เกิดอำนาจฟ้องขอให้กักกัน ต้องฟ้องภายในกำหนดหกเดือนนับแต่วันที่ฟ้องคดีนั้น มิฉะนั้นเป็นอันขาดอายุความ

(มาตรา 97)

เมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษผู้ใด ผู้นั้นยังมิได้รับโทษก็ดี ได้รับโทษ แต่ยังไม่ครบถ้วนโดยหลบหนีก็ดี ถ้ายังมิได้ตัวผู้นั้นมาเพื่อรับโทษนับแต่วันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุด หรือนับแต่วันที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี แล้วแต่กรณี เกินกำหนดเวลาดังต่อไปนี้ เป็นอันล่วงเลยการลงโทษจะลงโทษผู้นั้นมิได้

(1) ยี่สิบปี สำหรับโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกยี่สิบปี

(2) สิบห้าปี สำหรับโทษจำคุกกว่าเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี

(3) สิบปี สำหรับโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี

(4) ห้าปี สำหรับโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีลงมาหรือโทษอย่างอื่น

(มาตรา 98)

การยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ หรือการกักขังแทนค่าปรับถ้ามิได้ทำภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุด จะยึดทรัพย์สินหรือกักขังไม่ได้

(มาตรา 99 วรรค 1)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

ความในวรรคแรกมิให้ใช้บังคับในกรณีการกักขังแทนค่าปรับ ซึ่งทำต่อเนื่องกับการลงโทษจำคุก

(มาตรา 99 วรรค 2)

เมื่อได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้กักกันผู้ใด ถ้าผู้นั้นยังมิได้รับการกักกันก็ดี ได้รับการกักกันแต่ยังไม่ครบถ้วนโดยหลบหนีก็ดี ถ้าพ้นกำหนดสามปีนับแต่วันที่พ้นโทษ โดยได้รับโทษตามคำพิพากษาแล้วหรือโดยล่วงเลยการลงโทษ หรือนับแต่วันที่ผู้นั้นหลบหนีระหว่างเวลาที่ต้องกักกันเป็นอันล่วงเลยการกักกัน จะกักกันผู้นั้นไม่ได้

(มาตรา 100)

การบังคับตามคำสั่งของศาลตามความในมาตรา 46 หรือการร้องขอให้ศาลสั่งให้ใช้เงินเมื่อผู้ทำทัณฑ์บนประพฤติผิดทัณฑ์บนตามความในมาตรา 47 นั้น ถ้ามิได้บังคับหรือร้องขอภายในกำหนดสองปี นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง หรือนับแต่วันที่ผู้ทำทัณฑ์บนประพฤติผิดทัณฑ์บน จะบังคับหรือร้องขอมิได้

(มาตรา 101)

การกระทำความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายนี้แม้กระทำโดยไม่มีเจตนาก็เป็นความผิด เว้นแต่ตามบทบัญญัติความผิดนั้นจะมีความบัญญัติให้เห็นเป็นอย่างอื่น

(มาตรา 104)

ถ้าการกระทำนั้นมีลักษณะอันน่าจะเป็นอันตรายแก่พระชนม์ ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต

(มาตรา 108 วรรค 3)

ถ้าการกระทำนั้นมีลักษณะอันน่าจะเป็นอันตรายแก่พระชนม์หรือชีวิตผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต

(มาตรา 110 วรรค 3)

ถ้าความผิดนั้นได้กระทำลงโดยมุ่งหมายจะบ่อนให้วินัยและสมรรถภาพของกรมกองทหารหรือตำรวจเสื่อมทรามลง ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 115 วรรค 2)

ถ้าการอุปการะนั้นเป็นการ

(1) ทำให้ป้อม ค่าย สนามบิน ยานรบ ยานพาหนะ ทางคมนาคม สิ่งที่ใช้ในการสื่อสารยุทธภัณฑ์ เสบียงอาหาร อู่เรือ อาคาร หรือสิ่งอื่นใดสำหรับใช้เพื่อการสงครามใช้การไม่ได้หรือตกไปอยู่ในเงื้อมมือของข้าศึก

(2) ยุยงทหารให้ละเลยไม่กระทำการตามหน้าที่ ก่อการกำเริบหนีราชการหรือละเมิดวินัย

(3) กระทำจารกรรม นำหรือแนะทางให้ข้าศึก หรือ

(4) กระทำโดยประการอื่นใดให้ข้าศึกได้เปรียบในการรบ

ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

(มาตรา 122 วรรค 2 – 3)

ถ้าความผิดนั้นได้กระทำในระหว่างประเทศอยู่ในการรบหรือการสงคราม ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี

(มาตรา 124 วรรค 2)

ถ้าความผิดดังกล่าวมาในสองวรรคก่อน ได้กระทำเพื่อให้รัฐต่างประเทศได้ประโยชน์ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

(มาตรา 124 วรรค 3)

ผู้ใดได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้กระทำกิจการของรัฐกับรัฐบาลต่างประเทศ ถ้าและโดยทุจริตไม่ปฏิบัติการตามที่ได้รับมอบหมายต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี

(มาตรา 126)

ถ้าเหตุร้ายเกิดขึ้น ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สองปีถึงยี่สิบปี

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 127 วรรค 2)

ถ้าการต่อสู้หรือขัดขวางนั้น ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 138 วรรค 2)

ถ้าความผิดตามมาตรา 138 วรรคสอง หรือมาตรา 139 ได้กระทำโดยมีหรือใช้อาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 140 วรรค 1)

ถ้ากระทำโดยอ้างอำนาจอั้งยี่หรือซ่องโจร ไม่ว่าอั้งยี่หรือซ่องโจรนั้น จะมีอยู่หรือไม่ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสองหมื่นบาท

(มาตรา140 วรรค2)

ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำโดยมี หรือใช้อาวุธปืน หรือวัตถุระเบิด ผู้กระทำต้องระวางโทษหนักกว่าโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้ในสองวรรคก่อนกึ่งหนึ่ง

(มาตรา 140 วรรค 3)

ถ้าความผิดนั้นได้กระทำลงเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดิน เพื่อบังคับรัฐบาลหรือเพื่อข่มขู่ประชาชน ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีและปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

(มาตรา 166 วรรค 2)

ถ้าการแจ้งข้อความตามมาตรา 172 หรือมาตรา 173 เป็นการเพื่อจะแกล้งให้บุคคลใดต้องถูกบังคับตามวิธีการเพื่อความปลอดภัย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกพันบาท

(มาตรา 174 วรรค 1)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

ถ้าการแจ้งตามความในวรรคแรก เป็นการเพื่อจะแกล้งให้บุคคลใดต้องรับโทษหรือรับโทษหนักขึ้น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

(มาตรา 174 วรรค 2)

ผู้ใดเบิกความอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดีต่อศาล ถ้าความเท็จนั้นเป็นข้อ สำคัญในคดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 177 วรรค 1)

ถ้าความผิดดังกล่าวในวรรคแรก ได้กระทำในการพิจารณาคดีอาญาผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(มาตรา 177 วรรค 2)

ผู้ใดนำสืบหรือแสดงพยานหลักฐานอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดี ถ้าเป็นพยานหลักฐานในข้อสำคัญในคดีนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 180 วรรค 1)

ถ้าความผิดดังกล่าวในวรรคแรก ได้กระทำในการพิจารณาคดีอาญาผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(มาตรา 180 วรรค 2)

ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 174 มาตรา 175 มาตรา 177 มาตรา 178 หรือมาตรา 180

(1) เป็นการกระทำในกรณีแห่งข้อหาว่า ผู้ใดกระทำความผิดที่มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีขึ้นไป ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(2) เป็นการกระทำในกรณีแห่งข้อหาว่า ผู้ใดกระทำความผิดที่มีระวางโทษถึงประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสามหมื่นบาท

(มาตรา 181)

ถ้าความผิดดังกล่าวมาในวรรคแรกได้กระทำโดยแหกที่คุมขังโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือโดยขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 190 วรรค 2)

ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำโดยมีหรือใช้อาวุธปืน หรือวัตถุระเบิด ผู้กระทำต้องระวางโทษหนักกว่าโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้ในสองวรรคก่อนกึ่งหนึ่ง

(มาตรา 190 วรรค 3)

ถ้าผู้ที่หลุดพ้นจากการคุมขังไปนั้นเป็นบุคคลที่ต้องคำพิพากษาจากศาลหนึ่งศาลใดให้ลงโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไป หรือมีจำนวนตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปีและปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(มาตรา 191 วรรค 2)

ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือโดยขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดผู้กระทำต้องระวางโทษหนักกว่าโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้ในสองวรรคก่อนกึ่งหนึ่ง

(มาตรา 191 วรรค 3)

ถ้าการกระทำหรือไม่กระทำนั้น เป็นการเพื่อจะแกล้งให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดต้องรับโทษ รับโทษหนักขึ้นหรือต้องถูกบังคับตามวิธีการเพื่อความปลอดภัย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

(มาตรา 200 วรรค 2)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ถ้าผู้ที่หลุดพ้นจากการคุมขังไปนั้นเป็นบุคคลที่ต้องคำพิพากษาของศาลหนึ่งศาลใดให้ลงโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไป หรือมีจำนวนตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสองหมื่นบาท

(มาตรา 204 วรรค 2)

ถ้าการกระทำดังกล่าวในมาตรา 204 เป็นการกระทำโดยประมาท ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 205 วรรค 1)

ถ้าผู้ที่หลุดพ้นจากการคุมขังไปด้วยการกระทำโดยประมาทนั้น เป็นบุคคลที่ต้องคำพิพากษาของศาลหนึ่งศาลใดให้ลงโทษประหารชีวิตจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีขึ้นไป หรือมีจำนวนตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 205 วรรค 2)

ถ้าผู้กระทำความผิดจัดให้ได้ตัวผู้ที่หลุดพ้นจากการคุมขังคืนมา ภายในสามเดือน ให้งดการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดนั้น

(มาตรา 205 วรรค 3)

ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นหัวหน้า ผู้จัดการหรือผู้มีตำแหน่งหน้าที่ในคณะบุคคลนั้นผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

(มาตรา 209 วรรค 2)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

ถ้าเป็นการสมคบเพื่อกระทำความผิด ที่มีระวางโทษถึงประหารชีวิตจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสองหมื่นบาท

(มาตรา 210 วรรค 2)

ถ้าสมาชิกอั้งยี่หรือพรรคพวกซ่องโจรคนหนึ่งคนใดได้กระทำความผิดตามความมุ่งหมายของอั้งยี่หรือซ่องโจรนั้น สมาชิกอั้งยี่หรือพรรคพวกซ่องโจรที่อยู่ด้วยในขณะกระทำความผิดหรืออยู่ด้วยในที่ประชุมแต่ไม่ได้คัดค้านในการตกลงให้กระทำความผิดนั้น และบรรดาหัวหน้า ผู้จัดการหรือผู้มีตำแหน่งหน้าที่ในอั้งยี่หรือซ่องโจรนั้น ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นทุกคน

(มาตรา 213)

ถ้าการกระทำความผิดนั้น เป็นการกระทำเพื่อช่วยบิดา มารดา บุตรสามีหรือภริยาของผู้กระทำ ศาลจะไม่ลงโทษก็ได้

(มาตรา 214 วรรค 2)

ถ้าผู้กระทำความผิดคนหนึ่งคนใดมีอาวุธ บรรดาผู้ที่กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 215 วรรค 2)

ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นหัวหน้า หรือเป็นผู้มีหน้าที่สั่งการในการกระทำความผิดนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 215 วรรค 3)

เมื่อเจ้าพนักงานสั่งผู้ที่มั่วสุม เพื่อกระทำความผิดตามมาตรา 215 ให้เลิกไป ผู้ใดไม่เลิก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 216)

ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในวรรคแรก เป็นเหตุให้เกิดเพลิงไหม้แก่ทรัพย์ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 218 ผู้กระทำต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 218

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 220 วรรค 2)

ความผิดดังกล่าวในมาตรา 217 มาตรา 218 มาตรา 220 มาตรา 221 หรือมาตรา 222 นั้น ถ้าทรัพย์ที่เป็นอันตราย หรือที่น่าจะเป็นอันตรายเป็นทรัพย์ที่มีราคาน้อย และการกระทำนั้นไม่น่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 223)

ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา 217 มาตรา 218 มาตรา 221 หรือมาตรา 222 เป็นเหตุให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

(มาตรา 224 วรรค 1)

ถ้าเป็นเหตุให้บุคคลอื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี

(มาตรา 224 วรรค 2)

ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อให้เกิดอุทกภัยหรือเพื่อให้เกิดขัดข้องแก่การใช้น้ำซึ่งเป็นสาธารณูปโภค ถ้าการกระทำนั้นน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์ของผู้อื่นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 228 วรรค 1)

ถ้าการกระทำผิดดังกล่าวในวรรคแรกเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์ของผู้อื่น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(มาตรา 228 วรรค 2)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ผู้ใดใช้ยานพาหนะรับจ้างขนส่งคนโดยสาร เมื่อยานพาหนะนั้นมีลักษณะหรือมีการบรรทุกจนน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลในยานพาหนะนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 233)

ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 226 ถึงมาตรา 237 เป็นเหตุให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

(มาตรา 238 วรรค 1)

ถ้าเป็นเหตุให้บุคคลอื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

(มาตรา 238 วรรค 2)

ถ้าการกระทำดังกล่าวในมาตรา 226 ถึงมาตรา 237 เป็นการกระทำโดยประมาท และใกล้จะเป็นอันตรายแก่ชีวิตของบุคคลอื่นผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 239)

ผู้ใดได้มาซึ่งสิ่งใด ๆ โดยไม่รู้ว่าเป็นของปลอมตามมาตรา 240 หรือของแปลงตามมาตรา 241 ถ้าต่อมารู้ว่าเป็นของปลอมหรือของแปลงเช่นว่านั้น ยังขืนนำออกใช้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 245)

ถ้าการกระทำดังกล่าวในหมวดนี้เป็นการกระทำเกี่ยวกับเงินตรา ไม่ว่าจะเป็นเหรียญกระษาปณ์ ธนบัตรหรือสิ่งอื่นใด ซึ่งรัฐบาลต่างประเทศออกใช้ หรือให้อำนาจให้ออกใช้ หรือเกี่ยวกับพันธบัตรรัฐบาลต่างประเทศ หรือใบสำคัญสำหรับรับดอกเบี้ยพันธบัตรนั้น ผู้กระทำต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 247)

ถ้าผู้กระทำความผิดตามมาตรา 240 มาตรา 241 หรือมาตรา 247 ได้กระทำความผิดตามมาตราอื่นที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้อันเกี่ยวกับสิ่งที่ตนปลอมหรือแปลงนั้นด้วยให้ลงโทษผู้นั้นตามมาตรา 240 มาตรา 241 หรือมาตรา 247 แต่กระทงเดียว

(มาตรา 248)

ถ้าการจำหน่ายบัตรหรือโลหธาตุดังกล่าวในวรรคแรก เป็นการจำหน่ายโดยการนำออกใช้ดังเช่นสิ่งใด ๆ ที่กล่าวในวรรคแรกผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 249 วรรค 2)

ถ้าการกระทำตามมาตรา 258 เป็นการกระทำเกี่ยวกับตั๋วที่จำหน่ายแก่ประชาชนเพื่อผ่านเข้าสถานที่ใด ๆ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับมาตรา 260 ผู้ใดใช้ ขาย เสนอขาย แลกเปลี่ยนหรือเสนอแลกเปลี่ยนซึ่งตั๋วอันเกิดจากการกระทำดังกล่าวในมาตรา 258 หรือมาตรา 259 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 259)

ถ้าการกระทำดังกล่าวในมาตรา 254 มาตรา 256 มาตรา 257 หรือมาตรา 261 เป็นการกระทำเกี่ยวกับแสตมป์รัฐบาลต่างประเทศ ผู้กระทำต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ

(มาตรา 262)

ถ้าผู้กระทำความผิดตามมาตรา 250 มาตรา 251 มาตรา 254 มาตรา 256 มาตรา 258 มาตรา 259 หรือมาตรา 262ได้กระทำความผิดตามมาตราอื่นที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้อันเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดจากการกระทำความผิดนั้นด้วย ให้ลงโทษผู้นั้นตามมาตรา 250 มาตรา 251 มาตรา 254 มาตรา 256 มาตรา 258 มาตรา 259 หรือมาตรา 262แต่กระทงเดียว

(มาตรา 263)

ผู้ใดทำเอกสารปลอมขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใดเติมหรือตัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วยประการใด ๆ ในเอกสารที่แท้จริงหรือประทับตราปลอม หรือลงลายมือชื่อปลอมในเอกสาร โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น หรือประชาชน ถ้าได้กระทำเพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปลอมเอกสารต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 264 วรรค 1)

ผู้ใดกรอกข้อความลงในแผ่นกระดาษหรือวัตถุอื่นใด ซึ่งมีลายมือชื่อของผู้อื่นโดยไม่ได้รับความยินยอม หรือโดยฝ่าฝืนคำสั่งของผู้อื่นนั้น ถ้าได้กระทำเพื่อนำเอาเอกสารนั้นไปใช้

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ลิขสิทธิ์

ในกิจการที่อาจเกิดเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือประชาชนให้ถือว่าผู้นั้นปลอมเอกสาร ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

(มาตรา 264 วรรค 2)

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นผู้ปลอมเอกสารนั้นหรือเป็นผู้แจ้งให้เจ้าพนักงานจดข้อความนั้นเองให้ลงโทษตามมาตรานี้แต่กระทงเดียว

(มาตรา 268 วรรค 2)

ผู้ใดขายของโดยหลอกลวงด้วยประการใด ๆ ให้ผู้ซื้อหลงเชื่อในแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพหรือปริมาณแห่งของนั้นอันเป็นเท็จ ถ้าการกระทำนั้นไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 271)

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกได้กระทำโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมหญิงต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

(มาตรา 276 วรรค 2)

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กหญิงอายุยังไม่เกินสิบสามปี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นสี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

(มาตรา 277 วรรค 2)

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกหรือวรรคสองได้กระทำโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมเด็กหญิงและเด็กหญิงนั้นไม่ยินยอม หรือได้กระทำโดยมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อาวุธต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

(มาตรา 277 วรรค 3)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

ความผิดตามที่บัญญัติไว้ในวรรคแรก ถ้าเป็นการกระทำที่ชายกระทำกับเด็กหญิงอายุกว่าสิบสามปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี โดยเด็กหญิงนั้นยินยอม และภายหลังศาลอนุญาตให้ชายและเด็กหญิงนั้นสมรสกัน ผู้กระทำผิดไม่ต้องรับโทษถ้าศาลอนุญาตให้สมรสในระหว่างที่ผู้กระทำผิดกำลังรับโทษในความผิดนั้นอยู่ให้ศาลปล่อยผู้กระทำความผิดนั้นไป

(มาตรา 277 วรรค 4)

ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 276 วรรคแรกหรือมาตรา 277 วรรคแรกหรือวรรคสอง เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ

(1) รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

(2) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

(มาตรา 277 ทวิ)

ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 276 วรรคสองหรือมาตรา 277 วรรคสามเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(1) รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

(2) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต

(มาตรา 277 ตรี)

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก ผู้กระทำได้กระทำโดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยเด็กนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้เด็กนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบห้าปี หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 279 วรรค 2)

ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 278 หรือมาตรา 279 เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ

(1) รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

(2) ถึง แก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

(มาตรา 280)

การกระทำความผิดตามมาตรา 276 วรรคแรกและมาตรา 278 นั้น ถ้ามิได้เกิดต่อหน้าธารกำนัล ไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำรับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย หรือมิได้เป็นการกระทำแก่บุคคลดังระบุไว้ในมาตรา 285 เป็นความผิดอันยอมความได้

(มาตรา 281)

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปี ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปีและปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสามหมื่นบาท

(มาตรา 282 วรรค 2)

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

(มาตรา 282 วรรค 3)

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปี แต่อายุยังไม่เกินสิบแปดปี ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปีและปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นสี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาทหรือจำคุกตลอดชีวิต

(มาตรา 283 วรรค 2)

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

(มาตรา 283 วรรค 3)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 283 ทวิ วรรค 2)

ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 277 ทวิ มาตรา 277 ตรี มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 280 มาตรา 282 หรือมาตรา 283 เป็นการกระทำแก่ผู้สืบสันดาน ศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล ผู้อยู่ในความควบคุมตามหน้าที่ราชการหรือผู้อยู่ในความปกครองในความพิทักษ์หรือในความอนุบาล ผู้กระทำต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ หนึ่งในสาม

(มาตรา 285)

ถ้าความผิดนั้นมีลักษณะประการหนึ่งประการใด ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 289 ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงยี่สิบปี

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 290 วรรค 2)

ผู้ใดกระทำด้วยการปฏิบัติอันทารุณ หรือด้วยปัจจัยคล้ายคลึงกันแก่บุคคลซึ่งต้องพึ่งตน ในการดำรงชีพหรือในการอื่นใด เพื่อให้บุคคลนั้นฆ่าตนเอง ถ้าการฆ่าตนเองนั้นได้เกิดขึ้นหรือได้มีการพยายามฆ่าตนเองต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(มาตรา 292)

ผู้ใดช่วยหรือยุยงเด็กอายุยังไม่เกินสิบหกปี หรือผู้ซึ่งไม่สามารถเข้าใจว่าการกระทำของตนมีสภาพหรือสารสำคัญอย่างไร หรือไม่สามารถบังคับการกระทำของตนได้ ให้ฆ่าตนเองถ้าการฆ่าตนเองนั้นได้เกิดขึ้นหรือได้มีการพยายามฆ่าตนเอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่ง หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 293)

ถ้าผู้ที่เข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้นั้นแสดงได้ว่า ได้กระทำไปเพื่อห้ามการชุลมุนต่อสู้นั้น หรือเพื่อป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(มาตรา 294 วรรค 2)

ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ถ้าความผิดนั้นมีลักษณะประการหนึ่งประการใดดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 289 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 296)

ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 297 ถ้าความผิดนั้นมีลักษณะประการหนึ่งประการใดดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 289 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี

(มาตรา 298)

ถ้าผู้ที่เข้าร่วมในการชุลมุนต่อสู้นั้นแสดงได้ว่า ได้กระทำไปเพื่อห้ามการชุลมุนต่อสู้นั้น หรือเพื่อป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

(มาตรา 299 วรรค 2)

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงรับอันตรายสาหัสอย่างอื่นด้วยผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 302 วรรค 2)

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

(มาตรา 302 วรรค 3)

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงรับอันตรายสาหัสอย่างอื่นด้วยผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

(มาตรา 303 วรรค 2)

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้หญิงถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปีและปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

(มาตรา 303 วรรค 3)

ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา 301 และมาตรา 302 นั้น เป็นการกระทำของนายแพทย์ และ

(1) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากสุขภาพของหญิงนั้น หรือ

(2) หญิงมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดอาญา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 282 มาตรา 283 หรือมาตรา 284 ผู้กระทำไม่มีความผิด

(มาตรา 305)

ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 306 หรือมาตรา 307 เป็นเหตุให้ผู้ถูกทอดทิ้งถึงแก่ความตาย หรือรับอันตรายสาหัสผู้กระทำต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 290 มาตรา 297 หรือมาตรา 298 นั้น

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 308)

ถ้าความผิดตามวรรคแรกได้กระทำโดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป หรือได้กระทำเพื่อให้ผู้ถูกข่มขืนใจทำ ถอนทำให้เสียหาย หรือทำลายเอกสารสิทธิอย่างใด ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 309 วรรค 2)

ถ้ากระทำโดยอ้างอำนาจอั้งยี่หรือซ่องโจร ไม่ว่าอั้งยี่หรือซ่องโจรนั้นจะมีอยู่หรือไม่ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(มาตรา 309 วรรค 3)

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นเหตุให้ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยวถูกกักขังหรือต้องปราศจากเสรีภาพในร่างกายนั้นถึงแก่ความตายหรือรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 290 มาตรา 297 หรือมาตรา 298 นั้น

(มาตรา 310 วรรค 2)

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นเหตุให้ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยวถูกกักขัง หรือต้องปราศจากเสรีภาพในร่างกายนั้นถึงแก่ความตายหรือรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 291 หรือมาตรา 300

(มาตรา 311 วรรค 2)

ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 310 ทวิ หรือมาตรา 312 เป็นการกระทำต่อเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

(มาตรา 312 ทวิ* วรรค 1)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก หรือมาตรา 310 ทวิ หรือมาตรา 312 เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ

(1) รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปีและปรับไม่เกินสามหมื่นบาท

(2) รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี

(3) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

(มาตรา 312 ทวิ วรรค 2)

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 312 ตรี วรรค 2)

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นเหตุให้ผู้ถูกเอาตัวไป ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยว หรือผู้ถูกกักขังนั้นรับอันตรายสาหัส หรือเป็นการกระทำโดยทรมาน หรือโดยทารุณโหดร้าย จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำนั้นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

(มาตรา 313 วรรค 2)

ถ้าการกระทำความผิดนั้นเป็นเหตุให้ผู้ถูกเอาตัวไปผู้ถูกหน่วงเหนี่ยวหรือผู้ถูกกักขังนั้นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต

(มาตรา 313 วรรค 3)

ถ้าผู้กระทำความผิดตามมาตรา 313 มาตรา 314 หรือมาตรา 315 จัดให้ผู้ถูกเอาตัวไป ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยวหรือผู้ถูกกักขังได้รับเสรีภาพก่อนศาลชั้นต้นพิพากษา โดยผู้นั้นมิได้รับอันตรายสาหัสหรือตกอยู่ในภาวะอันใกล้จะเป็นอันตรายต่อชีวิต ให้ลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้แต่ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 316)

ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำเพื่อหากำไร หรือเพื่อการอนาจารผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

(มาตรา 317 วรรค 3)

ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำเพื่อหากำไร หรือเพื่อการอนาจารผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสามหมื่นบาท

(มาตรา 318 วรรค 3)

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกได้กระทำเพื่อให้ผู้ถูกพาหรือส่งไปนั้นตกอยู่ในอำนาจของผู้อื่นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือเพื่อละทิ้งให้เป็นคนอนาถา ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสามหมื่นบาท

(มาตรา 320 วรรค 2)

ผู้ใดเปิดผนึกหรือเอาจดหมาย โทรเลข หรือเอกสารใด ๆ ซึ่งปิดผนึกของผู้อื่นไป เพื่อล่วงรู้ข้อความก็ดี เพื่อนำข้อความในจดหมายโทรเลขหรือเอกสารเช่นว่านั้นออกเปิดเผยก็ดี ถ้าการกระทำนั้นน่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 322)

ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำโดยการโฆษณาด้วยเอกสารภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำโดยการกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

(มาตรา 328)

ในกรณีหมิ่นประมาท ถ้าผู้ถูกหาว่ากระทำความผิด พิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่งวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 330 วรรค 1)

แต่ห้ามไม่ให้พิสูจน์ ถ้าข้อที่หาว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นการใส่ความในเรื่องส่วนตัว และการพิสูจน์จะไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน

(มาตรา 330 วรรค 2)

ถ้าผู้เสียหายในความผิดฐานหมิ่นประมาทตายเสียก่อนร้องทุกข์ ให้บิดามารดา คู่สมรส หรือบุตรของผู้เสียหายร้องทุกข์ได้ และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหาย

(มาตรา 333 วรรค 2)

ถ้าความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำที่ประกอบด้วยลักษณะดังที่บัญญัติไว้ในอนุมาตราดังกล่าวแล้วตั้งแต่สองอนุมาตราขึ้นไป ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(มาตรา 335 วรรค 2)

ถ้าความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำต่อทรัพย์ที่เป็นโค กระบือเครื่องกล หรือเครื่องจักรที่ผู้มีอาชีพกสิกรรมมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรมผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสองหมื่นบาท

(มาตรา 335 วรรค 3)

ผู้ใดลักทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนา ถ้าทรัพย์นั้นเป็นที่สักการะบูชาของประชาชน หรือเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพระพุทธรูปหรือวัตถุดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสองหมื่นบาท

(มาตรา 335 ทวิ วรรค 1)

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก ได้กระทำในวัด สำนักสงฆ์สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาโบราณสถาน อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินสถานที่ราชการหรือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 335 ทวิ วรรค 2)

ถ้าการวิ่งราวทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรัฐอันตรายแก่กายหรือจิตใจผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(มาตรา 336 วรรค 2)

ถ้าการวิ่งราวทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกพันบาทถึงสองหมื่นบาท

(มาตรา 336 วรรค 3)

ถ้าการวิ่งราวทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

(มาตรา 336 วรรค 4)

ถ้าความผิดฐานกรรโชกได้กระทำโดย

(1) ขู่ว่าจะฆ่า ขู่ว่าจะทำร้ายร่างกายให้ผู้ถูกข่มขืนใจ หรือผู้อื่นให้ได้รับอันตรายสาหัสหรือขู่ว่าจะทำให้เกิดเพลิงไหม้แก่ทรัพย์ของผู้ถูกข่มขืนใจหรือผู้อื่น หรือ

(2) มีอาวุธติดตัวมาขู่เข็ญ

ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(มาตรา 337 วรรค 2)

ถ้าความผิดนั้นเป็นการกระทำที่ประกอบด้วยลักษณะดังที่บัญญัติไว้ในอนุมาตราหนึ่งอนุมาตราใดแห่งมาตรา 335 หรือเป็นการกระทำต่อทรัพย์ที่เป็นโค กระบือ เครื่องกลหรือเครื่องจักรที่ผู้มีอาชีพกสิกรรมมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรม ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

(มาตรา 339 วรรค 2)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

ถ้าการชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

(มาตรา 339 วรรค 3)

ถ้าการชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

(มาตรา 339 วรรค 4)

ถ้าการชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

(มาตรา 339 วรรค 5)

ถ้าการชิงทรัพย์ได้กระทำต่อทรัพย์ตามมาตรา 335 ทวิ วรรคแรกผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

(มาตรา 339 ทวิ วรรค 1)

ถ้าการชิงทรัพย์นั้นเป็นการกระทำในสถานที่ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 335 ทวิ วรรคสองด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

(มาตรา 339 ทวิ วรรค 2)

ถ้าการชิงทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปีและปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

(มาตรา 339 ทวิ วรรค 3)

ถ้าการชิงทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

(มาตรา 339 ทวิ วรรค 4)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

ถ้าการชิงทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต

(มาตรา 339 ทวิ วรรค 5)

ถ้าในการปล้นทรัพย์ ผู้กระทำแม้แต่คนหนึ่งคนใดมีอาวุธติดตัวไปด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบสองปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นสี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาท

(มาตรา 340 วรรค 2)

ถ้าการปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

(มาตรา 340 วรรค 3)

ถ้าการปล้นทรัพย์ได้กระทำโดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ใช้ปืนยิง ใช้วัตถุระเบิด หรือกระทำทรมาน ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

(มาตรา 340 วรรค 4)

ถ้าการปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต

(มาตรา 340 วรรค 5)

ถ้าการปล้นทรัพย์ได้กระทำต่อทรัพย์ตามมาตรา 335 ทวิ วรรคแรกผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

(มาตรา 340 ทวิ วรรค 1)

ถ้าการปล้นทรัพย์นั้นเป็นการกระทำในสถานที่ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 335 ทวิ วรรคสองด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่ หมื่นบาท

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์หอสมุดกลาง

(มาตรา 340 ทวิ วรรค 2)

ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสอง ผู้กระทำแม้แต่คนหนึ่งคนใดมีอาวุธติดตัวไปด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

(มาตรา 340 ทวิ วรรค 3)

ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

(มาตรา 340 ทวิ วรรค 4)

ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองได้กระทำโดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ใช้ปืนยิง ใช้วัตถุระเบิดหรือกระทำทรมานผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

(มาตรา 340 ทวิ วรรค 5)

ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต

(มาตรา 340 ทวิ วรรค 6)

ถ้าในการกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ผู้กระทำ

(1) แสดงตนเป็นคนอื่น หรือ

(2) อาศัยความเบาปัญญาของผู้ถูกหลอกลวงซึ่งเป็นเด็ก หรืออาศัยความอ่อนแอแห่งจิตของผู้ถูกหลอกลวง.

ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 342)

ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 341 ได้กระทำด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 343 วรรค 1)

ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในวรรคแรก ต้องด้วยลักษณะดังกล่าวในมาตรา 342 อนุมาตราหนึ่งอนุมาตราใดด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

(มาตรา 343 วรรค 2)

ถ้าทรัพย์นั้นได้ตกมาอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิดเพราะผู้อื่นส่งมอบให้โดยสำคัญผิดไปด้วยประการใด หรือเป็นทรัพย์สินหายซึ่งผู้กระทำความผิดเก็บได้ ผู้กระทำต้องระวางโทษแต่เพียงกึ่งหนึ่ง

(มาตรา 352 วรรค 2)

ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 352 หรือมาตรา 353 ได้กระทำในฐานที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นตามคำสั่งของศาล หรือตามพินัยกรรม หรือในฐานเป็นผู้มีอาชีพหรือธุรกิจ อันย่อมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 354)

ผู้ใดช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสียซื้อ รับจำนำหรือรับไว้โดยประการใดซึ่งทรัพย์อันได้มาโดยการกระทำความผิดถ้าความผิดนั้นเข้าลักษณะลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ กรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอก หรือเจ้าพนักงานยักยอกทรัพย์ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานรับของโจร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

(มาตรา 357 วรรค 1)

ถ้าการกระทำความผิดฐานรับของโจรนั้น ได้กระทำเพื่อค้ากำไรหรือได้กระทำต่อทรัพย์อันได้มาโดยการลักทรัพย์ตามมาตรา 335 (10) ชิงทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปีและปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงสองหมื่นบาท

(มาตรา 357 วรรค 2)

ถ้าการกระทำความผิดฐานรับของโจรนั้น ได้กระทำต่อทรัพย์อันได้มาโดยการลักทรัพย์ตามมาตรา 335 ทวิ การชิงทรัพย์ตามมาตรา 339 ทวิ หรือการปล้นทรัพย์ตามมาตรา 340 ทวิ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

(มาตรา 357 วรรค 3)

ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 358 ได้กระทำต่อ

(1) เครื่องกลหรือเครื่องจักรที่ใช้ในการประกอบกสิกรรมหรืออุตสาหกรรม

(2) ปศุสัตว์

(3) ยวดยานหรือสัตว์พาหนะที่ใช้ในการขนส่งสาธารณหรือในการประกอบกสิกรรมหรืออุตสาหกรรม หรือ

(4) พืชหรือพืชผลของกสิกร

ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 359)

ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 362 มาตรา 363 หรือมาตรา 364 ได้กระทำ

(1) โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย

(2) โดยมีอาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกัน ตั้งแต่สองคนขึ้นไปหรือ

(3) ในเวลากลางคืน

ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

(มาตรา 365)

ถ้าการสั่งเช่นว่านั้น เป็นคำสั่งให้ช่วยทำกิจการในหน้าที่ของเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้สั่งให้ช่วยได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 368 วรรค 2)

ผู้ใดเมื่อเกิดเพลิงไหม้หรือสาธารณภัยอื่น และเจ้าพนักงานเรียกให้ช่วยระงับ ถ้าผู้นั้นสามารถช่วยได้แต่ไม่ช่วย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

(มาตรา 383)

ผู้ใดโดยไม่ได้รับอนุญาตอันชอบด้วยกฎหมายกีดขวางทางสาธารณจนอาจเป็นอุปสรรคต่อความปลอดภัยหรือความสะดวกในการจราจรโดยวาง หรือทอดทิ้งสิ่งของ หรือโดยกระทำด้วยประการอื่นใด ถ้าการกระทำนั้นเป็นการกระทำโดยไม่จำเป็น ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

(มาตรา 385)

2. **สาระชนิดที่เป็นคำอนุญาต**

ถ้าผู้กระทำความผิดยังไม่ได้รับโทษ หรือกำลังรับโทษอยู่ และโทษที่กำหนดตามคำพิพากษาหนักกว่าโทษที่กำหนดตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังเมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาลหรือเมื่อผู้กระทำความผิด ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้นหรือพนักงานอัยการร้องขอให้ศาลกำหนดโทษเสียใหม่ตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง ในการที่ศาลจะกำหนดโทษใหม่นี้ ถ้าปรากฏว่าผู้กระทำความผิดได้รับโทษมาบ้างแล้ว เมื่อได้คำนึงถึงโทษตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง หากเห็นเป็นการสมควร ศาลจะกำหนดโทษน้อยกว่าโทษขั้นต่ำที่กฎหมายที่บัญญัติในภายหลังกำหนดไว้ถ้าหากมีก็ได้ หรือถ้าเห็นว่าโทษที่ผู้กระทำความผิดได้รับมาแล้วเป็นการเพียงพอ ศาลจะปล่อยผู้กระทำความผิดไปก็ได้

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลิขสิทธิ์

(มาตรา 3(1))

ถ้าผู้ต้องคำพิพากษาได้รับโทษสำหรับการกระทำนั้นตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศมาแล้ว แต่ยังไม่พ้นโทษ ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ หรือจะไม่ลงโทษเลยก็ได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงโทษที่ผู้นั้นได้รับมาแล้ว

(มาตรา 10 วรรค 2)

ผู้ใดกระทำความผิดในราชอาณาจักร หรือกระทำความผิดที่ประมวลกฎหมายนี้ถือว่าได้กระทำในราชอาณาจักร ถ้าผู้นั้นได้รับโทษสำหรับการกระทำนั้นตามคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศมาแล้วทั้งหมด หรือแต่บางส่วน ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ หรือจะไม่ลงโทษเลยก็ได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงโทษที่ผู้นั้นได้รับมาแล้ว

(มาตรา 11 วรรค 1)

ในกรณีที่มีผู้ถูกใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยใดอยู่และได้มีบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขที่จะสั่งให้มีการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นไปซึ่งเป็นผลอันไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่กรณีของผู้นั้นได้ หรือนำมาใช้บังคับได้ แต่การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังเป็นคุณแก่ผู้นั้นยิ่งกว่าเมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาล หรือเมื่อผู้นั้น ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้นหรือพนักงานอัยการร้องขอต่อศาลให้ยกเลิกการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือร้องขอรับผลตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นแล้วแต่กรณี ให้ศาลมีอำนาจสั่งตามที่เห็นสมควร

(มาตรา 14)

...ถ้าหากว่าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังมีเงื่อนไขที่สั่งให้มีการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยอันไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่กรณีของผู้นั้นหรือนำมาใช้บังคับได้ แต่การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังเป็นคุณแก่ผู้นั้นยิ่งกว่า เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาล หรือเมื่อผู้นั้น ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้นหรือพนักงานอัยการร้องขอต่อศาลให้ยกเลิกการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือร้องขอรับผลตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น แล้วแต่กรณี ให้ศาลมีอำนาจสั่งตามที่เห็นสมควร

(มาตรา 15 วรรค 2)

เมื่อศาลได้พิพากษาให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้ใดแล้วถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำเสนอของผู้นั้นเอง ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้นหรือพนักงานอัยการว่า พฤติการณ์เกี่ยวกับการใช้บังคับนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ศาลจะสั่งเพิกถอนหรืองดการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้นั้นไว้ชั่วคราวตามที่เห็นสมควรก็ได้

(มาตรา 16)

บรรดาความผิดที่กฎหมายกำหนดให้ลงโทษทั้งจำคุกและปรับด้วยนั้น ถ้าศาลเห็นสมควรจะลงแต่โทษจำคุกก็ได้

(มาตรา 20)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ ศาลจะพิพากษาให้ลงโทษกักขังไม่เกินสามเดือนแทนโทษจำคุกนั้นก็ได้

(มาตรา 23)

ถ้าศาลเห็นเป็นการสมควร จะสั่งในคำพิพากษาให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของผู้นั้นเอง หรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ หรือสถานที่อื่นที่อาจกักขังได้ เพื่อให้เหมาะสมกับประเภทหรือสภาพของผู้ถูกกักขังก็ได้

(มาตรา 24 วรรค 2)

...ถ้าผู้ต้องโทษกักขังประสงค์จะทำงานอย่างอื่นก็ให้อนุญาตให้เลือกทำได้ตามประเภทงานที่ตนสมัคร แต่ต้องไม่ขัดต่อระเบียบ ข้อบังคับ วินัย หรือความปลอดภัยของสถานที่นั้น

(มาตรา 25 วรรค 2)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ถ้าผู้ต้องโทษกักขังถูกกักขังในที่อาศัยของผู้นั้นเอง หรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ ผู้ต้องโทษกักขังนั้นมีสิทธิที่จะดำเนินการในวิชาชีพหรืออาชีพของตนในสถานที่ดังกล่าวได้ ในการนี้ศาลจะกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ต้องโทษกักขังปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดหรือไม่ก็ได้ แล้วแต่ศาลจะเห็นสมควร

(มาตรา 26)

ถ้าในระหว่างที่ผู้ต้องโทษกักขังได้รับโทษกักขังอยู่ความปรากฏแก่ศาลเองหรือปรากฏแก่ศาลตามคำแถลงของพนักงานอัยการหรือผู้ควบคุมดูแลสถานที่กักขังว่า

(1) ผู้ต้องโทษกักขังฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับหรือวินัยของสถานที่กักขัง

(2) ผู้ต้องโทษกักขัง ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด หรือ

(3) ผู้ต้องโทษกักขังต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก

ศาลอาจเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลาตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินกำหนดเวลาของโทษกักขังที่ผู้ต้องโทษกักขังจะต้องได้รับต่อไป

(มาตรา 27)

…แต่ถ้าศาลเห็นเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ ศาลจะสั่งเรียกประกันหรือจะสั่งให้กักขังผู้นั้นแทนค่าปรับไปพลางก่อนก็ได้

(มาตรา 29 วรรค 1)

ในการกักขังแทนค่าปรับ…ไม่ว่าในกรณีความผิดกระทงเดียวหรือหลายกระทง ห้ามกักขังเกินกำหนดหนึ่งปี เว้นแต่ในกรณีที่ศาลพิพากษาให้ปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทขึ้นไป ศาลจะสั่งให้กักขังแทนค่าปรับเป็นระยะเวลาเกินกว่าหนึ่งปีแต่ไม่เกินสองปีก็ได้

(มาตรา 30 วรรค 1)

ทรัพย์สินซึ่งศาลพิพากษาให้ริบ ให้ตกเป็นของแผ่นดินแต่ศาลจะพิพากษาให้ทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้ไม่ได้หรือทำลายทรัพย์สินนั้นเสียก็ได้

(มาตรา 35)

ผู้ใดเคยถูกศาลพิพากษาให้กักกันมาแล้ว หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือนมาแล้วไม่น้อยกว่าสองครั้งในความผิดดังต่อไปนี้ คือ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

(1) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 209 ถึงมาตรา216

(2) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภยันตรายต่อประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 217 ถึงมาตรา 224

(3) ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 240 ถึงมาตรา 246

(4) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 276 ถึงมาตรา 286

(5) ความผิดต่อชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 288 ถึงมาตรา 290 มาตรา 292 ถึงมาตรา 294

(6) ความผิดต่อร่างกาย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 295 ถึงมาตรา 299

(7) ความผิดต่อเสรีภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 309 ถึงมาตรา 320

(8) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 334 ถึงมาตรา 340 มาตรา 354และมาตรา 357

และภายในเวลาสิบปีนับแต่วันที่ผู้นั้นได้พ้นจากการกักกัน หรือพ้นโทษแล้วแต่กรณี ผู้นั้นได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดในบรรดาที่ระบุไว้นั้นอีกจนศาลพิพากษาลงโทษจำคุก

ไม่ต่ำกว่าหกเดือนสำหรับการกระทำความผิดนั้นศาลอาจถือว่า ผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัย และจะพิพากษาให้กักกันมีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าสามปีและไม่เกินสิบปีก็ได้

ความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปีนั้นมิให้ถือเป็นความผิดที่จะนำมาพิจารณากักกันตามมาตรานี้

(มาตรา 41)

เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใด และศาลเห็นสมควร เพื่อความปลอดภัยของประชาชน ไม่ว่าจะมีคำขอหรือไม่ ศาลอาจสั่งในคำพิพากษาว่าเมื่อผู้นั้นพ้นโทษตามคำพิพากษาแล้วห้ามมิให้ผู้นั้นเข้าในเขตกำหนดเป็นเวลาไม่เกินห้าปี

(มาตรา 45)

ถ้าความปรากฏแก่ศาลตามข้อเสนอของพนักงานอัยการว่าผู้ใดจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภยันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นก็ดี ในการพิจารณาคดีความผิดใด ถ้าศาลไม่ลงโทษผู้ถูกฟ้องแต่มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ถูกฟ้องน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภยันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นก็ดีให้ศาลมีอำนาจที่จะสั่งผู้นั้นให้ทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกินกว่าห้าพันบาท ว่าผู้นั้นจะไม่ก่อเหตุดังกล่าวแล้วตลอดเวลาที่ศาลกำหนด แต่ไม่เกินสองปี และจะสั่งให้มีประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

(มาตรา 46 วรรค 1)

ถ้าผู้นั้นไม่ยอมทำทัณฑ์บนหรือหาประกันไม่ได้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งกักขังผู้นั้นจนกว่าจะทำทัณฑ์บนหรือหาประกันได้แต่ไม่ให้กักขังเกินกว่าหกเดือน หรือจะสั่งห้ามผู้นั้นเข้าในเขตกำหนดตามมาตรา 45 ก็ได้

(มาตรา 46 วรรค 2)

การกระทำของเด็กที่มีอายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปีมิให้อยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติตามมาตรานี้

(มาตรา 46 วรรค 3)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

ถ้าศาลเห็นว่า การปล่อยตัวผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิตหรือจิตฟั่นเฟือน ซึ่งไม่ต้องรับโทษหรือได้รับการลดโทษตามมาตรา 65 จะเป็นการไม่ปลอดภัยแก่ประชาชน ศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลก็ได้ และคำสั่งนี้ศาลจะเพิกถอนเสียเมื่อใดก็ได้

(มาตรา 48)

ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุก หรือพิพากษาว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษบุคคลใด ถ้าศาลเห็นว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดเกี่ยวเนื่องกับการเสพย์สุราเป็นอาจิณ หรือการเป็นผู้ติดยาเสพย์ติดให้โทษ ศาลจะกำหนดในคำพิพากษาว่า บุคคลนั้นจะต้องไม่เสพย์สุรา ยาเสพย์ติดให้โทษอย่างหนึ่งอย่างใด หรือทั้งสองอย่าง ภายในระยะเวลาไม่เกินสองปีนับแต่วันพ้นโทษ หรือวันปล่อยตัวเพราะรอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษก็ได้

(มาตรา 49 วรรค 1)

ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวในวรรคแรกไม่ปฏิบัติตามที่ศาลกำหนด ศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลเป็นเวลาไม่เกินสองปีก็ได้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 49 วรรค 2)

เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใด ถ้าศาลเห็นว่าผู้นั้นกระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ หรือเนื่องจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ และเห็นว่าหากผู้นั้นประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้นต่อไปอาจจะกระทำความผิดเช่นนั้นขึ้นอีก ศาลจะสั่งไว้ในคำพิพากษาห้ามการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้นมีกำหนดเวลาไม่เกินห้าปีนับแต่วันพ้นโทษไปแล้วก็ได้

(มาตรา 50)

ในการคำนวณการเพิ่มโทษหรือลดโทษที่จะลง ให้ศาลตั้งกำหนดโทษที่จะลงแก่จำเลยเสียก่อนแล้วจึงเพิ่มหรือลด ถ้ามีทั้งการเพิ่มและการลดโทษที่จะลง ให้เพิ่มก่อนแล้วจึงลดจากผลที่เพิ่มแล้วนั้น ถ้าส่วนของการเพิ่มเท่ากับหรือมากกว่าส่วนของการลด และศาลเห็นสมควรจะไม่เพิ่มไม่ลดก็ได้

(มาตรา 54)

ถ้าโทษจำคุกที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับมีกำหนดเวลาเพียงสามเดือนหรือน้อยกว่า ศาลจะกำหนดโทษจำคุกให้น้อยลงอีกก็ได้ หรือถ้าโทษจำคุกที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับมีกำหนดเวลาเพียงสามเดือนหรือน้อยกว่าและมีโทษปรับด้วย ศาลจะกำหนดโทษจำคุกให้น้อยลงหรือจะยกโทษจำคุกเสีย คงให้ปรับแต่อย่างเดียวก็ได้

(มาตรา 55)

ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสองปี ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ เมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพและสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือเหตุอื่นอันควรปราณีแล้วเห็นเป็นการสมควร ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษไว้หรือการกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ แล้วปล่อยตัวไปเพื่อให้โอกาสผู้นั้นกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนด แต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 56 วรรค 1)

เงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดนั้น ศาลอาจกำหนดข้อเดียวหรือหลายข้อ ดังต่อไปนี้

(1) ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราวเพื่อเจ้าพนักงานจะได้สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพหรือจัดให้กระทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ตามที่เจ้าพนักงานและผู้กระทำความผิดเห็นสมควร

(2) ให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะ

(3) ให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติใดอันอาจนำไปสู่การกระทำความผิดในทำนองเดียวกันอีก

(4) ให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจหรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

(5) เงื่อนไขอื่น ๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไข ฟื้นฟู หรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกาสกระทำความผิดขึ้นอีก

เงื่อนไขตามที่ศาลได้กำหนดตามความในวรรคก่อนนั้นถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำขอของผู้กระทำความผิด ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น พนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานว่า พฤติการณ์ที่เกี่ยวแก่การควบคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อศาลเห็นสมควรศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดเสียก็ได้ หรือจะกำหนดเงื่อนไขข้อใด ตามที่กล่าวในวรรคก่อนที่ศาลยังมิได้กำหนดไว้เพิ่มเติมขึ้นอีกก็ได้

(มาตรา 56 วรรค 2 – 3)

เมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง หรือความปรากฏตามคำแถลงของพนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานว่า ผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังที่ศาลกำหนดตามมาตรา 56 ศาลอาจตักเตือนผู้กระทำความผิด หรือจะกำหนดการลงโทษที่ยังไม่ได้กำหนดหรือลงโทษซึ่งรอไว้นั้นก็ได้

(มาตรา 57)

เมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง หรือความปรากฏตามคำแถลงของโจทก์หรือเจ้าพนักงานว่า ภายในเวลาที่ศาลกำหนดตามมาตรา 56 ผู้ที่ถูกศาลพิพากษาได้กระทำความผิดอันมิใช้ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ และศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดนั้น ให้ศาลที่พิพากษาคดีหลังกำหนดโทษที่รอการกำหนดไว้ในคดีก่อนบวกเข้ากับโทษในคดีหลัง หรือบวกโทษที่รอการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลัง แล้วแต่กรณี

(มาตรา 58 วรรค 1)

แต่ถ้าภายในเวลาที่ศาลได้กำหนดตามมาตรา 56 ผู้นั้นมิได้กระทำความผิดดังกล่าวมาในวรรคแรก ให้ผู้นั้นพ้นจากการที่จะถูกกำหนดโทษ หรือถูกลงโทษในคดีนั้น แล้วแต่กรณี

(มาตรา 58 วรรค 2)

บุคคลจะแก้ตัวว่าไม่รู้กฎหมายเพื่อให้พ้นจากความรับผิดในทางอาญาไม่ได้ แต่ถ้าศาลเห็นว่าตามสภาพและพฤติการณ์ ผู้กระทำความผิดอาจจะไม่รู้ว่ากฎหมายบัญญัติว่าการ กระทำนั้นเป็นความผิด ศาลอาจอนุญาตให้แสดงพยานหลักฐานต่อศาล...

(มาตรา 64)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สำนักวิทยบริการ

...ถ้าศาลเชื่อว่า ผู้กระทำไม่รู้ว่ากฎหมายบัญญัติไว้เช่นนั้น ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

(มาตรา 64)

ผู้ใดกระทำความผิดในขณะไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือไม่สามารถบังคับตนเองได้เพราะมีจิตบกพร่อง โรคจิตหรือจิตฟั่นเฟือนผู้นั้นไม่ต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น แต่ถ้าผู้กระทำความผิดยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้าง หรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง ผู้นั้นต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้นแต่ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

(มาตรา 65)

ความมึนเมาเพราะเสพย์สุราหรือสิ่งเมาอย่างอื่นจะยกขึ้นเป็นข้อแก้ตัวตามมาตรา 65 ไม่ได้ เว้นแต่ความมึนเมานั้นจะได้เกิดโดยผู้เสพย์ไม่รู้ว่าสิ่งนั้นจะทำให้มึนเมา หรือได้เสพย์โดยถูกขืนใจให้เสพย์และได้กระทำความผิดในขณะไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ผู้กระทำความผิดจึงจะได้รับยกเว้นโทษสำหรับความผิดนั้น แต่ถ้าผู้นั้นยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้าง หรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

(มาตรา 66)

ในกรณีที่บัญญัติไว้ในมาตรา 67 และมาตรา 68 นั้นถ้าผู้กระทำได้กระทำไปเกินสมควรแก่เหตุ หรือเกินกว่ากรณีแห่งความจำเป็นหรือเกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำเพื่อป้องกันศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ แต่ถ้าการกระทำนั้นเกิดขึ้นจากความตื่นเต้น ความตกใจ หรือความกลัว ศาลจะไม่ลงโทษผู้กระทำก็ได้

(มาตรา 69)

ความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 334 ถึงมาตรา 336 วรรคแรก และมาตรา341 ถึงมาตรา 364 นั้น ถ้าเป็นการกระทำที่สามีกระทำต่อภริยา หรือภริยากระทำต่อสามี ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ

ความผิดดังระบุมานี้ ถ้าเป็นการกระทำที่ผู้บุพการีกระทำต่อผู้สืบสันดาน ผู้สืบสันดานกระทำต่อผู้บุพการี หรือพี่หรือน้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกระทำต่อกัน แม้กฎหมาย

มิได้บัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้ ก็ให้เป็นความผิดอันยอมความได้ และนอกจากนั้น ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

(มาตรา 71)

ผู้ใดบันดาลโทสะโดยถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม จึงกระทำความผิดต่อผู้ข่มเหงในขณะนั้น ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

(มาตรา 72)

ผู้ใดอายุกว่าสิบสี่ปี แต่ยังไม่เกินสิบเจ็ดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาถึงความรู้ผิดชอบและสิ่งอื่นทั้งปวงเกี่ยวกับผู้นั้น ในอันที่จะควรวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้จัดการตามมาตรา 74 หรือถ้าศาลเห็นว่าสมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 75)

ผู้ใดอายุกว่าสิบเจ็ดปี แต่ยังไม่เกินยี่สิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ถ้าศาลเห็นสมควร จะลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้

(มาตรา 76)

ในกรณีที่ศาลวางข้อกำหนดให้บิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ระวังเด็กนั้นไม่ให้ก่อเหตุร้ายตามความในมาตรา 74 (2) ถ้าเด็กนั้นก่อเหตุร้ายขึ้นภายในเวลาในข้อกำหนด ศาลมีอำนาจบังคับบิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ ให้ชำระเงินไม่เกินจำนวนในข้อกำหนดนั้น ภายในเวลาที่ศาลเห็นสมควร ถ้าบิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ไม่ชำระเงิน ศาลจะสั่งให้ยึดทรัพย์สินของบิดามารดาผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ เพื่อใช้เงินที่จะต้องชำระก็ได้ ในกรณีที่ศาลได้บังคับให้บิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ชำระเงินตามข้อกำหนดแล้วนั้น ถ้าศาลมิได้เปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสั่งที่ได้

วางข้อกำหนดนั้นเป็นอย่างอื่นตามความในมาตรา 74 วรรคท้าย ก็ให้ข้อกำหนดนั้นคงใช้บังคับได้ต่อไปจนสิ้นเวลาที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดนั้น

(มาตรา 77)

เมื่อปรากฏว่ามีเหตุบรรเทาโทษ ไม่ว่าจะได้มีการเพิ่มหรือการลดโทษตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นแล้วหรือไม่ถ้าศาลเห็นสมควร จะลดโทษไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นก็ได้

(มาตรา 78)

ผู้ใดกระทำการโดยมุ่งต่อผลซึ่งกฎหมาย บัญญัติเป็นความผิดแต่การกระทำนั้นไม่สามารถจะบรรลุผลได้อย่างแน่แท้ เพราะเหตุปัจจัยซึ่งใช้ในการกระทำหรือเหตุแห่งวัตถุที่มุ่งหมายกระทำต่อ ให้ถือว่าผู้นั้นพยายามกระทำความผิด แต่ให้ลงโทษไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ถ้าการกระทำดังกล่าวในวรรคแรกได้กระทำไปโดยความเชื่ออย่างงมงาย ศาลจะไม่ลงโทษก็ได้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 81)

ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 175 แล้วลุแก่โทษต่อศาล และขอถอนฟ้องหรือแก้ฟ้องก่อนมีคำพิพากษา ให้ศาลลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้หรือศาลจะไม่ลงโทษเลยก็ได้

(มาตรา 176)

ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 177 มาตรา 178 หรือมาตรา 180 แล้วลุแก่โทษและกลับแจ้งความจริงต่อศาลหรือเจ้าพนักงานก่อนมีคำพิพากษา และก่อนตนถูกฟ้องในความผิดที่ได้กระทำ ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

(มาตรา 183)

ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวมาในมาตรา 184 มาตรา 189 หรือมาตรา 192 เป็นการกระทำเพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามีหรือภริยาของผู้กระทำ ศาลจะไม่ลงโทษก็ได้

(มาตรา 193)

ผู้ใด

(1) จัดหาที่ประชุมหรือที่พำนักให้แก่อั้งยี่หรือซ่องโจร

(2) ชักชวนบุคคลให้เข้าเป็นสมาชิกอั้งยี่หรือพรรคพวกซ่องโจร

(3) อุปการะอั้งยี่หรือซ่องโจรโดยให้ทรัพย์หรือโดยประการอื่น หรือ

(4) ช่วยจำหน่ายทรัพย์ที่อั้งยี่ หรือซ่องโจรได้มาโดยการกระทำความผิด

ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐานเป็นอั้งยี่หรือซ่องโจรแล้วแต่กรณี

(มาตรา 212)

ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่นรับตัวบุคคลซึ่งมีผู้จัดหา ล่อไป หรือพาไปตามวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม หรือสนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม แล้วแต่กรณี

(มาตรา 282 วรรค 4)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่นรับตัวบุคคลซึ่งมีผู้จัดหา ล่อไป หรือพาไปตามวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม หรือสนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม แล้วแต่กรณี

(มาตรา 283 วรรค 4)

ผู้ใดซ่อนเร้นบุคคล ซึ่งถูกพาไปตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติในวรรคแรกหรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี

(มาตรา 283 ทวิ วรรค 3)

ในคดีหมิ่นประมาทซึ่งมีคำพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดศาลอาจสั่ง

(1) ให้ยึด และทำลายวัตถุหรือส่วนของวัตถุที่มีข้อความหมิ่นประมาท

(2) ให้โฆษณาคำพิพากษาทั้งหมด หรือแต่บางส่วนในหนังสือพิมพ์หนึ่งฉบับหรือหลายฉบับ ครั้งเดียวหรือหลายครั้ง โดยให้จำเลยเป็นผู้ชำระค่าโฆษณา

(มาตรา 332)

ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรานี้ เป็นการกระทำโดยความจำใจหรือความยากจนเหลือทนทาน และทรัพย์นั้นมีราคาเล็กน้อย ศาลจะลงโทษผู้กระทำความผิดดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 334 ก็ได้

(มาตรา 335 วรรค 4)

3. สาระชนิดที่เป็นคำจำกัดความ

โดยทุจริต หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

(มาตรา 1 (1))

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ทางสาธารณะ หมายความว่า ทางบกหรือทางน้ำสำหรับประชาชนใช้ในการจราจร...

(มาตรา 1 (2))

ทางสาธารณะ...ให้หมายความรวมถึง ทางรถไฟและทางรถรางที่มีรถเดินสำหรับประชาชนโดยสารด้วย

(มาตรา 1 (2))

สาธารณสถาน หมายความว่า สถานที่ใด ๆ ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้

(มาตรา 1 (3))

เคหสถาน หมายความว่า ที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น เรือน โรง เรือ หรือแพซึ่งคนอยู่อาศัย...

(มาตรา 1 (4))

เคหสถาน...ให้หมายความรวมถึง บริเวณของที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วย จะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม

(มาตรา 1 (4))

อาวุธ หมายความรวมถึง สิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ แต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ

(มาตรา 1 (5))

ใช้กำลังประทุษร้าย หมายความว่า ทำการประทุษร้ายร่างแก่กายหรือจิตใจของบุคคล ไม่ว่าจะทำด้วยใช้แรงกายภาพหรือด้วยวิธีอื่นใด...

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 1 (6))

ใช้กำลังประทุษร้าย...ให้หมายความรวมถึง การกระทำใด ๆ ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ไม่ว่าจะโดยใช้ยาทำให้มึนเมา สะกดจิต หรือใช้วิธีอื่นใดอันคล้ายคลึงกัน

(มาตรา 1 (6))

เอกสาร หมายความว่า กระดาษหรือวัตถุอื่นใดซึ่งได้ทำให้ปรากฏความหมายด้วยตัวอักษร ตัวเลข ผัง หรือแผนแบบอย่างอื่น จะเป็นโดยวิธีพิมพ์ ถ่ายภาพ หรือวิธีอื่นอันเป็นหลักฐานแห่งความหมายนั้น

(มาตรา 1 (7))

เอกสารราชการ หมายความว่า เอกสารซึ่งเจ้าพนักงานได้ทำขึ้นหรือรับรองในหน้าที่.

(มาตรา 1 (8))

เอกสารราชการ.. ให้หมายความรวมถึง สำเนาเอกสารนั้น ๆ ที่เจ้าพนักงานได้รับรองในหน้าที่ด้วย

(มาตรา 1 (8))

เอกสารสิทธิ หมายความว่า เอกสารที่เป็นหลักฐานแห่งการก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ

(มาตรา 1 (9))

ลายมือชื่อ หมายความรวมถึง ลายพิมพ์นิ้วมือ และเครื่องหมายซึ่งบุคคลลงไว้แทนลายมือชื่อของตน

(มาตรา 1 (10))

กลางคืน หมายความว่า เวลาระหว่างพระอาทิตย์ตกและพระอาทิตย์ขึ้น

(มาตรา 1 (11))

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

คุมขัง หมายความว่า คุมตัว ควบคุม ขัง กักขังหรือจำคุก

(มาตรา 1 (12))

ค่าไถ่ หมายความว่า ทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่เรียกเอาหรือให้เพื่อแลกเปลี่ยนเสรีภาพของผู้ถูกเอาตัวไป ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยวหรือผู้ถูกกักขัง

(มาตรา 1 (13))

กักกัน คือการควบคุมผู้กระทำความผิดติดนิสัยไว้ภายในเขตกำหนดเพื่อป้องกันการกระทำความผิด เพื่อดัดนิสัย และเพื่อฝึกหัดอาชีพ

(มาตรา 40)

ห้ามเข้าเขตกำหนด คือการห้ามมิให้เข้าไปในท้องที่หรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา

(มาตรา 44)

กระทำโดยเจตนา ได้แก่ กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำและในขณะเดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น

(มาตรา 59 วรรค 2)

กระทำโดยประมาท ได้แก่ กระทำความผิดมิใช่โดยเจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่

(มาตรา 59 วรรค 4)

การกระทำ ให้หมายความรวมถึง การให้เกิดผลอันหนึ่งอันใดขึ้นโดยงดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นด้วย

(มาตรา 59 วรรค 5)

เหตุบรรเทาโทษนั้น ได้แก่ ผู้กระทำความผิดเป็นผู้โฉดเขลาเบาปัญญา ตกอยู่ในความทุกข์อย่างสาหัส มีคุณความดีมาแต่ก่อน รู้สึกความผิด และพยายามบรรเทาผลร้ายแห่งความผิดนั้น ลุแก่โทษต่อเจ้าพนักงาน หรือให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา หรือเหตุอื่นที่ศาลเห็นว่ามีลักษณะทำนองเดียวกัน

(มาตรา 78 วรรค 2)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

อันตรายสาหัสนั้น คือ

(1) ตาบอด หูหนวก ลิ้นขาด หรือเสียฆานประสาท

(2) เสียอวัยวะสืบพันธุ์ หรือความสามารถสืบพันธุ์

(3) เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้วหรืออวัยวะอื่นใด

(4) หน้าเสียโฉมอย่างติดตัว

(5) แท้งลูก

(6) จิตพิการอย่างติดตัว

(7) ทุพพลภาพ หรือป่วยเจ็บเรื้อรังซึ่งอาจถึงตลอดชีวิต

(8) ทุพพลภาพหรือป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่ายี่สิบวันหรือจนประกอบกรณียกิจตามปกติไม่ได้เกินกว่ายี่สิบวัน

(มาตรา 297 วรรค 2)

ความผิดลหุโทษ คือความผิดซึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับเช่นว่ามานี้ด้วยกัน

(มาตรา 102)

4. **สาระชนิดที่เป็นการแจ้งความให้ทราบ**

โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้

(1) ประหารชีวิต

(2) จำคุก

(3) กักขัง

(4) ปรับ

(5) ริบทรัพย์สิน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

(มาตรา 18)

ผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่ซึ่งกำหนดจะได้รับการเลี้ยงดูจากสถานที่นั้นแต่ภายใต้ข้อบังคับของสถานที่...

(มาตรา 25 วรรค 1)

...ผู้ต้องโทษกักขังมีสิทธิที่จะรับอาหารจากภายนอก โดยค่าใช้จ่ายของตนเองใช้เสื้อผ้าของตนเอง ได้รับการเยี่ยมอย่างน้อยวันละหนึ่งชั่วโมง และรับและส่งจดหมายได้

(มาตรา 25 วรรค 1)

วิธีการเพื่อความปลอดภัย มีดังนี้

(1) กักกัน

(2) ห้ามเข้าเขตกำหนด

(3) เรียกประกันทัณฑ์บน

(4) คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล

(5) ห้ามการประกอบอาชีพบางอย่าง

(มาตรา 39)

การฟ้องขอให้กักกันเป็นอำนาจของพนักงานอัยการโดยเฉพาะ และจะขอรวมกันไปในฟ้องคดีอันเป็นมูลให้เกิดอำนาจฟ้องขอให้กักกันหรือจะฟ้องภายหลังก็ได้

(มาตรา 43)

ผู้ใดจำต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นภยันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้าย อันละเมิดต่อกฎหมาย และเป็นภยันตรายที่ใกล้จะถึง ถ้าได้กระทำพอสมควรแก่เหตุ การกระทำนั้นเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่มีความผิด

(มาตรา 68)

ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษและความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปีนั้น ไม่ว่าจะได้กระทำในครั้งก่อนหรือครั้งหลัง ไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษตามความในหมวดนี้

(มาตรา 94)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ผู้ใดแสดงความคิดเห็นหรือข้อความใดโดยสุจริต

(1) เพื่อความชอบธรรม ป้องกันตนหรือป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนตามคลองธรรม

(2) ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติการตามหน้าที่

(3) ติชมด้วยความเป็นธรรม ซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำหรือ

(4) ในการแจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรมเรื่องการดำเนินการอันเปิดเผยในศาลหรือในการประชุม ผู้นั้นไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท

(มาตรา 329)

คู่ความ หรือทนายความของคู่ความ ซึ่งแสดงความคิดเห็นหรือข้อความในกระบวนพิจารณาคดีในศาล เพื่อประโยชน์แก่คดีของตน ไม่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท

(มาตรา 331)

ภาคผนวก ข

มาตราที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมเป็นปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ข

ผู้ศึกษาขอเสนอมาตราที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมเป็นปัจจุบันในภาคผนวก ข เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญาฉบับที่มีผลบังคับใช้ในปัจจุบันมีการแก้ไขเพิ่มเติมภายหลังฉบับที่ผู้ศึกษานำมาศึกษาวิเคราะห์ ผู้ศึกษาจึงขอเสนอมาตราที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมเรียงมาตราดังรายละเอียดต่อไปนี้

มาตรา 7 (1/1) “ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 135/1 มาตรา 135/2 มาตรา 135/3 และมาตรา 135/4” [1]

มาตรา 18 วรรคสอง “โทษประหารชีวิตและโทษจำคุกตลอดชีวิตมิให้นำมาใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี” [2]

มาตรา 18 วรรคสาม “ในกรณีผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีได้กระทำความผิดที่มีระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ให้ถือว่าระวางโทษดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็นระวางโทษจำคุกห้าสิบปี” [3]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

มาตรา 19 “ผู้ใดต้องโทษประหารชีวิต ให้ดำเนินการด้วยวิธีฉีดยาหรือสารพิษให้ตาย

หลักเกณฑ์และวิธีการประหารชีวิต ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา” [4]

---

[1] เพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2546

[2] เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 16) พ.ศ.2546

[3] เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 16) พ.ศ.2546

[4] แก้ไขโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 16) พ.ศ.2546

มาตรา 24 วรรคแรก “ผู้ใดต้องโทษกักขัง ให้กักตัวไว้ในสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ”[5]

มาตรา 24 วรรคสาม “ถ้าความปรากฏแก่ศาลว่า การกักขังผู้ต้องโทษกักขังไว้ในสถานที่กักขังตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้นั้น หรือทำให้ผู้ซึ่งต้องพึ่งพาผู้ต้องโทษกักขังในการดำรงชีพได้รับความเดือดร้อนเกินสมควร หรือมีพฤติการณ์พิเศษประการอื่นที่แสดงให้เห็นว่าไม่สมควรกักขังผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่ดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งให้กักขังผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่อื่นซึ่งมิใช่ที่อยู่อาศัยของผู้นั้นเองโดยได้รับความยินยอมจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ก็ได้ กรณีเช่นว่านี้ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดให้ผู้ต้องโทษกักขังปฏิบัติ และหากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ดังกล่าวยินยอม ศาลอาจมีคำสั่งแต่งตั้งผู้นั้นเป็นผู้ควบคุมดูแลและให้ถือว่าผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายนี้”[6]

มาตรา 27 “ถ้าในระหว่างที่ผู้ต้องโทษกักขังตามมาตรา 23 ได้รับโทษกักขังอยู่ความปรากฏแก่ศาลเอง หรือปรากฏแก่ศาลตามคำแถลงของพนักงานอัยการหรือผู้ควบคุมดูแลสถานที่กักขังว่า

(1) ผู้ต้องโทษกักขังฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับ หรือวินัยของสถานที่กักขัง

(2) ผู้ต้องโทษกักขังไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด หรือ

(3) ผู้ต้องโทษกักขังต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วังท่าพระ

---

[5] แก้ไขโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 15) พ.ศ.2545 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 24 ผู้ใดต้องโทษกักขัง ให้กักตัวไว้ในสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ สถานีตำรวจ หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน” โดยให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามปีนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป คือ วันที่ 9 มกราคม พ.ศ.2549

[6] เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 15) พ.ศ.2545

ศาลอาจเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลาตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินกำหนดเวลาของโทษกักขังที่ผู้ต้องโทษกักขังจะต้องได้รับต่อไป"[7]

มาตรา 30 "ในการกักขังแทนค่าปรับ ให้ถืออัตราสองร้อยบาทต่อหนึ่งวัน และไม่ว่าในกรณีความผิดกระทงเดียวหรือหลายกระทง ห้ามกักขังเกินกำหนดหนึ่งปี เว้นแต่ในกรณีที่ศาลพิพากษาให้ปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทขึ้นไป ศาลจะสั่งให้กักขังแทนค่าปรับเป็นระยะเวลาเกินกว่าหนึ่งปีแต่ไม่เกินสองปีก็ได้

ในการคำนวณระยะเวลานั้น ให้นับวันเริ่มกักขังแทนค่าปรับรวมเข้าด้วย และให้นับเป็นหนึ่งวันเต็มโดยไม่ต้องคำนึงถึงจำนวนชั่วโมง

ในกรณีที่ผู้ต้องโทษปรับถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษา ให้หักจำนวนวันที่ถูกคุมขังนั้นออกจากจำนวนเงินค่าปรับ โดยถืออัตราสองร้อยบาทต่อหนึ่งวัน เว้นแต่ผู้นั้นต้องคำพิพากษาให้ลงโทษทั้งจำคุกและปรับ ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าจะต้องหักจำนวนวันที่ถูกคุมขังออกจากเวลาจำคุกตามมาตรา 22 ก็ให้หักออกเสียก่อน เหลือเท่าใดจึงให้หักออกจากเงินค่าปรับ

เมื่อผู้ต้องโทษปรับถูกกักขังแทนค่าปรับครบกำหนดแล้ว ให้ปล่อยตัวในวันถัดจากวันที่ครบกำหนด ถ้านำเงินค่าปรับมาชำระครบแล้วให้ปล่อยตัวไปทันที"[8]

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วังท่าพระ

มาตรา 30/1 "ในกรณีที่ศาลพิพากษาปรับไม่เกินแปดหมื่นบาท ผู้ต้องโทษปรับซึ่งมิใช่นิติบุคคลและไม่มีเงินชำระค่าปรับอาจยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่พิพากษาคดีเพื่อขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ

การพิจารณาคำร้องตามวรรคแรก เมื่อศาลได้พิจารณาถึงฐานะการเงิน ประวัติ และสภาพความผิดของผู้ต้องโทษปรับแล้ว เห็นเป็นการสมควร ศาลจะมีคำสั่งให้ผู้นั้นทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับก็ได้ ทั้งนี้ภายใต้การดูแลของพนักงานคุมประพฤติ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์การซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการบริการสังคม การกุศลสาธารณะหรือสาธารณประโยชน์ที่ยินยอมรับดูแล

---

[7] แก้ไขโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 15) พ.ศ.2545

[8] แก้ไขโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 15) พ.ศ.2545

กรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ผู้ต้องโทษปรับทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับให้ศาลกำหนดลักษณะหรือประเภทของงาน ผู้ดูแลการทำงาน วันเริ่มทำงาน ระยะเวลาทำงาน และจำนวนชั่วโมงที่ถือเป็นการทำงานหนึ่งวัน ทั้งนี้โดยคำนึงถึงเพศ อายุ ประวัติการนับถือศาสนา ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ สิ่งแวดล้อมหรือสภาพความผิดของผู้ต้องโทษปรับประกอบด้วย และศาลจะกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดให้ผู้ต้องโทษปรับปฏิบัติเพื่อแก้ไขฟื้นฟูหรือป้องกันมิให้ผู้นั้นกระทำความผิดขึ้นอีกก็ได้

ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลว่าพฤติการณ์เกี่ยวกับการทำงานบริการสังคม หรือทำงานสาธารณประโยชน์ของผู้ต้องโทษปรับได้เปลี่ยนแปลงไป ศาลอาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งที่กำหนดไว้นั้นก็ได้ตามที่เห็นสมควร

ในการกำหนดระยะเวลาทำงานแทนค่าปรับตามวรรคสาม ให้นำบทบัญญัติมาตรา 30 มาใช้บังคับโดยอนุโลม และในกรณีที่ศาลมิได้กำหนดให้ผู้ต้องโทษปรับทำงานติดต่อกันไป การทำงานดังกล่าวต้องอยู่ภายในกำหนดระยะเวลาสองปีนับแต่วันเริ่มทำงานตามที่ศาลกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการกำหนดจำนวนชั่วโมงทำงานตามวรรคสาม ให้ประธานศาลฎีกามีอำนาจออกระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมกำหนดจำนวนชั่วโมงที่ถือเป็นการทำงานหนึ่งวัน สำหรับงานบริการสังคมหรืองานสาธารณประโยชน์แต่ละประเภทได้ตามที่เห็นสมควร”[9]

มหาวิทยาลัยศิลปากร ศูนย์วิทยทรัพยากร

มาตรา 30/2 “ถ้าภายหลังศาลมีคำสั่งอนุญาตตามมาตรา 30/1 แล้ว ความปรากฏแก่ศาลเองหรือความปรากฏตามคำแถลงของโจทก์หรือเจ้าพนักงานว่าผู้ต้องโทษปรับมีเงินพอชำระค่าปรับได้ในเวลาที่ยื่นคำร้องตามมาตรา 30/1 หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ศาลจะเพิกถอนคำสั่งอนุญาตดังกล่าวและปรับ หรือกักขังแทนค่าปรับ โดยให้หักจำนวนวันที่ทำงานมาแล้วออกจากจำนวนเงินค่าปรับก็ได้

ในระหว่างการทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ หากผู้ต้องโทษปรับไม่ประสงค์จะทำงานดังกล่าวต่อไป อาจขอเปลี่ยนเป็นรับโทษปรับ หรือกักขังแทน

---

[9] เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 15) พ.ศ.2545

ค่าปรับก็ได้ ในกรณีนี้ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำร้อง โดยให้หักจำนวนวันที่ทำงานมาแล้วออกจากจำนวนเงินค่าปรับ"[10]

มาตรา 30/3 "คำสั่งศาลตามมาตรา 30/1 และมาตรา 30/2 ให้เป็นที่สุด"[11]

มาตรา 56 วรรคแรก "ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามปี ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ เมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิดหรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว เห็นเป็นการสมควร ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้น มีความผิดแต่รอการกำหนดโทษไว้หรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้แล้วปล่อยตัวไป เพื่อให้โอกาสผู้นั้นกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนด แต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อควบคุมความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้"[12]

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ลักษณะ 1/1 ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย[13]

มาตรา 135/1 "ผู้ใดกระทำการอันเป็นความผิดอาญาดังต่อไปนี้

(1) ใช้กำลังประทุษร้าย หรือกระทำการใดอันก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต หรืออันตรายร้ายแรงต่อร่างกาย หรือเสรีภาพของบุคคลใด ๆ

---

[10] เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 15) พ.ศ.2545

[11] เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 15) พ.ศ.2545

[12] แก้ไขโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 15) พ.ศ.2545

[13] ลักษณะ 1/1 ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย มาตรา 135/1 มาตรา 135/2 มาตรา 135/3 และมาตรา 135/4 เพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2546

(2) กระทำการใดอันก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ระบบการขนส่งสาธารณะ ระบบโทรคมนาคม หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะ

(3) กระทำการใดอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของรัฐหนึ่งรัฐใด หรือของบุคคลใด หรือต่อสิ่งแวดล้อม อันก่อให้เกิดหรือน่าจะก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างสำคัญ

ถ้าการกระทำนั้นได้กระทำโดยมีความมุ่งหมายเพื่อขู่เข็ญหรือบังคับรัฐบาลไทย รัฐบาลต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ ให้กระทำหรือไม่กระทำการใดอันจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง หรือเพื่อสร้างความปั่นป่วนโดยให้เกิดความหวาดกลัวในหมู่ประชาชน ผู้นั้นกระทำความผิดฐานก่อการร้าย ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สามปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงหนึ่งล้านบาท

การกระทำในการเดินขบวน ชุมนุม ประท้วง โต้แย้ง หรือเคลื่อนไหว เพื่อเรียกร้องให้รัฐช่วยเหลือหรือให้ได้รับความเป็นธรรมอันเป็นการใช้เสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ไม่เป็นการกระทำความผิดฐานก่อการร้าย”

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

มาตรา 135/2 “ผู้ใด

(1) ขู่เข็ญว่าจะกระทำการก่อการร้าย โดยมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่าบุคคลนั้นจะกระทำการตามที่ขู่เข็ญจริง หรือ

(2) สะสมกำลังพลหรืออาวุธ จัดหาหรือรวบรวมทรัพย์สิน ให้หรือรับการฝึกการก่อการร้าย ตระเตรียมการอื่นใด หรือสมคบกัน เพื่อก่อการร้าย หรือกระทำความผิดใด ๆ อันเป็นส่วนของแผนการเพื่อก่อการร้าย หรือยุยงประชาชนให้เข้ามีส่วนในการก่อการร้าย หรือรู้ว่ามีผู้จะก่อการร้ายแล้วกระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้

ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท”

มาตรา 135/3 “ผู้ใดเป็นผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดตามมาตรา 135/1 หรือมาตรา 135/2 ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น ๆ”

มาตรา 135/4 “ผู้ใดเป็นสมาชิกของคณะบุคคลซึ่งมีมติของหรือประกาศภายใต้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติกำหนดให้เป็นคณะบุคคลที่มีการกระทำอันเป็น

การก่อการร้ายและรัฐบาลไทยได้ประกาศให้ความรับรองมติหรือประกาศดังกล่าวด้วยแล้ว ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปีและปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท”

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล นางสาวกฤติกา ผลเกิด

ที่อยู่ 1512 หมู่ 1 (ลิขิต 1 ซ.23) ซอยวัดด่านสำโรง ถนนสุขุมวิท 113
ตำบลสำโรงเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ 10270

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2543 สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต
วิชาเอกภาษาไทย วิชาโทสื่อสารมวลชน
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

พ.ศ. 2544 ศึกษาต่อระดับปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์